

กำลังใจ ๔

โดย พระจุลนายก (สุชาติ อภิชาโต)

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

ในพระบรมราชูปถัมภ์

อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

www.kammatthana.com

ท่านที่มีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือเล่มนี้แจกเป็นธรรมทาน
ท่านสามารถพิมพ์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด
โดยให้ถือตามหลักธรรมที่แสดงไว้ว่า การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง

สารบัญ

คำนำ

กัณฑ์ที่	หน้า
๕๓ กรรมฐาน ๕	5
๕๔ ฎุดงค์ ๑๓	11
๕๕ องค์ประกอบของพระศาสนา	16
๕๖ บุญ	24
๕๗ วิรติ	30
๕๘ สัจธรรม	34
๕๙ สติปัฏฐาน ๔	39
๖๐ โลกธรรม ๘	46
๖๑ อริยทรัพย์	51
๖๒ อุบาทถก อุบาทถกา	57
๖๓ ประมาถ ๔	62
๖๔ ภิกษุณี	65
๖๕ วันฉัตรมงคล	70
๖๖ อาถิสถส์ของการให้ทาน	76

๖๗	วิสาขบูชา	79
๖๘	พระคุณของพระพุทธเจ้า	83
๖๙	มิตร	87
๗๐	พระไตรปิฎก	90
๗๑	วันวิสาขอัฏฐมียบูชา	96
๗๒	พระวินัย	103
๗๓	กรรมฐาน ๔๐	110
๗๔	สังฆเภท	119
๗๕	นิวรรณ์ ๕	128

คำนำ

พวกเราผู้แสวงหาหนทางแห่งการหลุดพ้น เพื่อออกจากกองทุกข์แห่งชีวิต คงจะเป็นเพียงผู้ที่รู้จำแต่ไม่รู้แจ้ง หากยังไม่เริ่มลงมือปฏิบัติตามคำสอนที่ได้เรียนรู้มา แม้น้ำที่ได้ อ่าน ได้ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกสักร้อยครั้ง พันครั้ง แต่ขาดการนำไปปฏิบัติต่อแล้ว การได้อ่าน ได้ฟังก็มีได้นำประโยชน์มาให้เราเลย เพราะเป็นเพียงแค่ความจำได้เท่านั้น เมื่อการกระทำไม่เกิดก็จะไม่รู้แจ้งกับความจริงว่าสิ่งที่รู้มีคุณค่าอย่างไรและช่วยอะไรเราได้ในชีวิต

เมื่อเวลาผ่านไป ความจำก็ลบเลือน ชีวิตก็ยังจมปลักอยู่กับความทุกข์ที่รุมเร้าทั้งร่างกาย และจิตใจจะหาใครมาช่วยจุดริ้วเราขึ้นมาก็มีได้นอกจากตัวเราเองที่จะต้องลุกขึ้นสู้ กล้าตัดสินใจ เอาชนะใจตนเองและหันเข้าหาการปฏิบัติอย่างจริงจัง การดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานแห่งหลักธรรม ฟังดูเหมือนเข้าใจ เช่น การรักษาศีลการไม่ยึดติดตัวตน การปล่อยวาง การลด ละ เลิก โลก โกรธ หลง และการใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างมีสติ แต่หากได้เริ่มปฏิบัติจริงจึงจะรู้ว่า เป็นความยากลำบากและต้องทุ่มเทใช้ชีวิตทั้งชีวิตเป็นเดิมพันที่จะต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ได้เข้าถึงความสุขสงบของจิตใจในที่สุด

ผู้ใฝ่บุญ ใฝ่กุศล จึงต้องก้าวต่อไปเป็นผู้ใฝ่หาแสงสว่างแก่ปัญญา เพราะการปฏิบัติจะช่วยขัดเกลากิเลสที่เป็นความสกปรกออกจากดวงจิต และสร้างผลที่ดีงามให้เกิดขึ้นกับชีวิตได้ เมื่อนั้นการได้อ่านได้ฟังธรรมะจะเป็นบุญอันยิ่งใหญ่ เพราะนำไปให้ผู้ปฏิบัติได้เป็นผู้รู้แจ้ง ดำเนินรอยตามพระพุทธรองค์อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

คณะผู้จัดทำ

กัณฑ์ที่ ๕๓

กรรมฐาน ๕

๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔

การบวชในพระพุทธศาสนาเป็นพระภิกษุ เปรียบเหมือนกับการเข้าสู่สนามรบ เข้าสู่สงครามระหว่างกิเลสกับธรรม ระหว่างความมืดกับความสว่าง ระหว่างความรู้กับความหลง ผู้บวชใหม่จึงต้องมีอาวุธไว้ต่อสู้กับข้าศึกศัตรู เหมือนกับทหารที่จะเข้าสู่สมรภูมิต้องต้องมีอาวุธไว้ครบมือ คำว่าภิกษุแปลได้หลายความหมายด้วยกัน ๑. เป็นผู้ขอ ๒. เป็นผู้เห็นภัยในสังขาร คือเห็นภัยในการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ๓. เป็นผู้ทำลายกิเลส หน้าที่ที่แท้จริงของการมาบวชในพระพุทธศาสนาคือเพื่อทำลายกิเลส และการที่จะทำลายกิเลสได้ก็จะต้องมีอาวุธ อาวุธนี้ก็คือพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมที่จะต้องสอนพระใหม่ ในขณะทำพิธีอุปสมบท คือ **กรรมฐาน ๕** ได้แก่ **เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง** เป็นอาวุธอันยอดเยี่ยม ไว้ป้องกันพรหมจรรย์ เพราะไม่มีอะไรที่จะเป็นศัตรูร้ายแรงยิ่งกว่าเพศตรงข้าม สมณะนักบวชจึงต้องเจริญกรรมฐาน ๕ อย่างต่อเนื่อง ให้พิจารณาให้เห็นว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็น**อสุภ** ไม่สวยงาม เป็น**ปฏิภูล** สกปรก เวลาเส้นผมตกลงไปในอาหารก็ทำให้อาหารนั้นสกปรก หนังก็ไม่สวยงามเวลาเหยว่น มีผี มีแมลง มีคราบเห็บ ชีไคเล ส่งกลิ่นเหม็น ต้องคอยดูแลรักษาชำระล้างอยู่เสมอ ไม่เช่นนั้นก็จะเป็นที่น่ารังเกียจ ส่วนฟันกับเล็บก็คือกระดูกที่งอกออกมาจากเหงือก งอกออกมาจากผิวหนัง ไม่ได้สวยงามอะไรเลย เป็นกระดูกชิ้นๆหนึ่งเท่านั้นเอง นี่คือลักษณะของกรรมฐาน ๕ ที่มีอยู่ในทุกๆคน ทั้งหญิง ทั้งชาย เป็น**อนิจจัง** ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ผมเผ้าที่สละสลวยจะค่อยๆกลายเป็นลีลา เป็นสีขาว หนังที่เคยเต่งตึงจะค่อยๆเหยว่น ฟันจะค่อยๆหลุดไป จากความสุขที่เคยมีกับสิ่งเหล่านี้ก็กลายเป็นความ**ทุกข์** ไป เป็นสิ่งที่ไม่มีความใคร่ควบคุมได้จึงเป็น**อนัตตา**

นี่คือการพิจารณากรรมฐาน ๕ เพื่อกำจัด**ราคะตัณหา** ตัณหาคือความอยาก ราคะคือ ความกำหนัด ความยินดีในกาม ซึ่งจะเกิดขึ้นกับผู้ที่ไม่เจริญกรรมฐาน ๕ ถ้าปล่อยให้จิตใจไปทางด้านกามราคะอยู่เรื่อยๆ ก็เท่ากับปล่อยให้ไฟลุกไหม้เผาผลาญจิตใจ จากไฟ กองเล็กๆ ให้กลายเป็นกองใหญ่โตมโหฬารขึ้นมาจนกระทั่งไม่สามารถจะดับได้ฉันใด ไฟ ของกามราคะก็ฉันนั้น ถ้าไม่ได้ดับด้วยกรรมฐาน ๕ แล้ว จิตใจจะมีแต่รุ่มร้อนจากความ อยากในกามจนไม่สามารถอยู่เป็นบรรพชิตนักรบขต่อไปได้ ต้องลาสิกขาไปในที่สุด ถ้า ไม่ได้ลาสิกขาก็จะประพฤติปฏิบัติตนไม่สมกับสมณะเพศผู้ทรงศีลทรงธรรม นำมาซึ่ง ความเสื่อมเสียให้กับตนเองและกับพระศาสนา พระพุทธองค์จึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่ง ของกรรมฐาน ๕ จึงได้ทรงกำหนดให้พระอุปัชฌาย์ผู้บวชกุลบุตร จะต้องสั่งสอน กรรมฐาน ๕ ไว้เป็นอาวุธป้องกันพรหมจรรย์

พระอุปัชฌาย์เป็นเหมือนกับแม่ทัพนายกองที่ต้องส่งทหารไปสู่สนามรบ จะต้องมอบ อาวุธเช่น ปืน มีด ระเบิด ไว้เป็นเครื่องป้องกันตัวฉันใด กุลบุตรที่มาบวชใน พระพุทธศาสนาก็ต้องมีอาวุธไว้ป้องกันตัวฉันนั้น อาวุธนี้ก็คือกรรมฐาน ๕ ที่ผู้บวชควร เจริญอยู่เรื่อยๆ อย่าปล่อยให้ห่างไกลจากจิตใจ เหมือนกับอาวุธที่ทหารเวลาอยู่ในสนาม รบต้องกอดไว้อยู่กับตัวตลอดเวลาเลยทีเดียว แม้ขณะที่กำลังนอนหลับก็ยังต้องกอด อาวุธไว้เพราะไม่รู้ว่าข้าศึกศัตรูจะรุกเข้ามาเมื่อไร ถ้าเก็บอาวุธไว้ในที่ไกลตัวเวลาจะใช้ อาวุธเหล่านี้ก็อาจจะไม่ทันการ ธรรมอาวุธคือกรรมฐาน ๕ ก็เช่นกัน ต้องอยู่ใกล้จิตใจ เสมอ ด้วยการพิจารณาอย่างต่อเนื่องในอิริยาบถทั้ง ๔ เดิน ยืน นั่ง นอน ยกเว้นเวลา หลับ คือให้เจริญกายคตาสติ**ปฏิฐาน**นั่นเอง ด้วยการพิจารณาอาการทั้ง ๕ คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ไปเรื่อยๆก่อน แล้วการพิจารณาอาการส่วนอื่นของร่างกายก็จะตามมา เพราะเป็นของต่อเนื่องกัน คือหลังจากได้พิจารณา **ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง** แล้ว ต่อไป การพิจารณาก็จะทะลุเข้าไปสู่ **เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ใสใหญ่ ใส่น้อย อาหารใหม่ อาหารเก่า ดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตา เปลวมัน น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร** ที่มีอยู่ภายในร่างกาย ที่ถูกปกปิดด้วยหนัง ด้วยอวิชชาความไม่รู้ ด้วยโมหะความหลง จนเห็นด้วยปัญญาว่าร่างกายนี้เป็นปฏิภูมิลกปรก เป็นอสุภ ไม่สวยไม่งาม

ผู้เห็นสภาพความเป็นจริงของร่างกายนี้ด้วยปัญญาแล้ว ย่อมอยู่เหนืออำนาจของราคะ ตัณหา สามารถดำรงตนให้อยู่ในขอบเขตของศีลธรรมอันดีงามได้ ถ้าเป็นฆราวาสก็จะไม่ ละเมิดศีลข้อที่ ๓ คือการละเว้นจากการประพฤตินิดประเวณี เป็นสามีภรรยาที่มีความ ซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่จำเป็นต้องไปหาเสนาหาเลขาจากภายนอก เพราะว่าร่างกายของทุกคน ก็เหมือนกันทั้งนั้น มีอาการ ๓๒ เหมือนกัน แต่ถ้าไม่พิจารณากายด้วยปัญญา จิตจะถูก โหมเหวความหลงครอบงำ ทำให้เห็นร่างกายเป็นของสวยงาม เกิดความติดอกติดใจ เกิด ความอยาก นำไปสู่ความประพฤตินี่เสื่อมเสีย ดังที่ได้อ่านได้เห็นกันตามหน้า หนังสือพิมพ์อยู่ทุกวันนี้ เป็นบุคคลทุกประเภท ทุกฐานะ ไม่เลือกเพศ เลือกว่าวัย เพราะ ไม่เคยได้ศึกษาธรรมะ ไม่รู้จักวิธีควบคุมจิตใจ ไม่รู้จักควบคุมความประพฤตินองตนเอง ให้อยู่ในทำนองคลองธรรมที่ดีที่งาม แต่กลับประพฤตินองไปในทางที่เสื่อมเสีย ทำให้ เป็นที่อับอายขายหน้าต่อผู้คนที่ทั้งหลาย

สำหรับผู้ที่ได้ศึกษาพระธรรมคำสอนอยู่อย่างสม่ำเสมอแล้ว ย่อมรู้ว่าอะไรคือสุข อะไร คือทุกข์ อะไรคือบาป อะไรคือบุญ รู้จักวิธีดำเนินชีวิตของตนเองให้เป็นไปในทิศทางที่ดี งาม การบวชเป็นพระภิกษุจึงต้องศึกษาให้รู้แจ้งว่า การจะดำรงตนในสมณเพศจะต้องทำ อะไรบ้าง จึงต้องมีการสอนกรรมฐาน ๕ ตั้งแต่วันที่บวชในพระอุโบสถโดยพระอุปัชฌาย์ หลังจากพิธีอุปสมบทแล้วยังต้องสอน **อนุศาสน์** คือชี้แจงเกี่ยวกับกิจที่ภิกษุพึงกระทำและ ไม่พึงกระทำ ประกอบด้วย **นิสสัย ๔** และ **อภินิหารกิจ ๔ นิสสัย** คือ ปัจจัยเครื่องอาศัย ของบรรพชิต มี ๔ อย่าง ได้แก่ ๑. เทียวบิณฑบาต ๒. อยู่โคนไม้ ๓. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล ๔. ฉันทาตองน้ำมูลตองน้ำ **อภินิหารกิจ** กิจที่ไม่ควรทำ หมายถึงกิจที่บรรพชิตทำไม่ได้ มี ๔ อย่าง ได้แก่ ๑. เสพเมถุน ๒. ลักขของเขา ๓. ฆ่าสัตว์ (ที่ให้ขาดจากความเป็นภิกษุหมาย เอาฆ่ามนุษย์) ๔. พุดอวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน

๑. เทียวบิณฑบาต คือไม่ให้เกียจคร้าน แต่ให้มีความขยันหมั่นเพียรในการหากินเลี้ยง ปากเลี้ยงท้อง ไม่หวังพึ่งผู้อื่นเอาอาหารมาถวายถึงที่กุฏิให้ออกบิณฑบาตทุกวัน

๒. อยู่โคนไม้ เกี่ยวกับเสนาสนะที่อยู่อาศัย พระพุทธองค์ทรงสอนให้อยู่อย่างสมถะ อยู่ แบบเรียบง่าย อยู่ตามมีตามเกิด ในสมัยพุทธกาลไม่มีกุฏิวิหาร พระภิกษุเมื่อบวชแล้ว

อยู่ตามโคนไม้บ้าง อยู่ตามถ้ำบ้าง อยู่ตามเรือนร้างบ้าง นี่คือที่อยู่ของพระภิกษุ แต่ต่อมา เมื่อศาสนาได้มีความเจริญขึ้น ก็มีศรัทธาจากญาติโยมมีความปรารถนาที่จะอำนวยความสะดวก สุขความสะดวกให้กับพระภิกษุ ก็เลยมีการสร้างกุฏิวิหารถวายให้เป็นที่อยู่อาศัย ถ้ามีศรัทธาสร้างกุฏิให้อยู่ก็อยู่ไป ถ้าไม่มีศรัทธาสร้างก็อย่าไปเรียกร้องเงินขอทอง สร้างความเดือดร้อนให้กับศรัทธาญาติโยมทั้งหลาย ถึงแม้จะเป็นผู้ขอ แต่พระพุทธรองค์ไม่ทรงอนุญาตให้ขอกับผู้ที่ไม่รู้จัก ขอได้กับญาติ คือพ่อแม่ พี่น้อง หรือผู้ที่ปวารณาตน เท่านั้น ถ้าไม่ได้เป็นญาติ ไม่ได้ปวารณาตน พระพุทธรองค์ทรงห้ามไม่ให้ไปขอ ไม่ให้ไปเรียกร้องเงินทอง เพื่อสร้างโบสถ์ สร้างเจดีย์ สร้างวัด สร้างกุฏิ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของนักบวช

หน้าที่สำคัญของนักบวชคือการทำลายกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง การสร้างวัด สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร เป็นหน้าที่รองลงมา คือเมื่อเสร็จจากภารกิจการทำลายกิเลสแล้ว จึงค่อยมาสร้างศาสนวัตถุต่างๆตามความจำเป็น ในสมัยพุทธกาลพระพุทธรองค์ไม่ได้สร้างวัด สร้างเจดีย์ ไม่ได้สร้างโบสถ์แม้แต่หลังเดียว เป็นเรื่องของศรัทธาญาติโยม ผู้ใดมีจิตศรัทธาอยากจะทำกุฏิ สร้างวัดถวายให้กับพระพุทธรศาสนา พระพุทธรองค์ก็ไม่ทรงห้าม แต่ไม่ส่งเสริมให้พระภิกษุสร้างวัด สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร แต่ทรงส่งเสริมสั่งสอนให้พระภิกษุศึกษาและปฏิบัติอยู่ในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เครื่องมือทำลายกิเลสที่มีอยู่ในจิตใจ ผู้ที่ยังมีกิเลส ความโลภ โกรธ หลง อยู่ในจิตใจ ถึงแม้จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นมหาเศรษฐี หรือเป็นอะไรก็ตาม ก็จะหาความสุขในจิตใจไม่ได้เลย

ผู้ที่ปรารถนาความสุขในใจจึงต้องทำลาย ความโลภ โกรธ หลง และสิ่งที่จะทำลายได้ก็คือศีล สมาธิ ปัญญาเท่านั้น ไม่มีใครอยู่ในฐานะที่ดี ที่พร้อม ที่จะทำลายกิเลสได้เท่ากับนักบวช เพราะนักบวชไม่มีภารกิจงานอย่างอื่น ไม่ต้องทำมาหากิน เพราะเป็นผู้ขอตอนเช้าออกเที่ยววิณฑบาตก็ได้อาหารเต็มบาตร จึงไม่มีความกังวลกับการทำมาหากิน มีเวลามากมายที่จะใช้ในการต่อสู้และทำลายกิเลส ผลจากการปฏิบัติคือมรรคผลนิพพานย่อมปรากฏขึ้นมาอย่างรวดเร็ว เมื่อได้บรรลุธรรมแล้วย่อมเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใส

ของศรัทธาญาติโยม เป็นเนื่อานบุญที่แท้จริง เพราะเป็นผู้รู้ธรรม รู้จักเรื่องผิดถูกดีชั่ว เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องมรรคผลนิพพาน สามารถสั่งสอนให้ศรัทธาญาติโยมนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อความสุขความเจริญต่อไป

๓. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล ผ้าบังสุกุลคือผ้าที่ได้มาจากกองขยะหรือจากในป่าช้า เป็นผ้าที่ทิ้งแล้ว หรือเป็นผ้าห่อศพ เมื่อเก็บรวบรวมได้จำนวนพอเพียงต่อการทำจีวรผืนใดผืนหนึ่งแล้ว จึงเอามาเย็บ เอามาปะ เอามาต่อ แล้วจึงเอาไปซักย้อมสีด้วยน้ำฝาดให้เป็นสีกาสา พัสตร์ คือสีเหลืองที่พระภิกษุใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ในตอนต้นสมัยพุทธกาลไม่มีการถวายเป็นผ้าให้กับพระ ท่านจึงใช้ผ้าบังสุกุลกัน ต่อมาศรัทธาญาติโยม มีความศรัทธากันมาก จึงสละเงินสละทองซื้อผ้าใหม่ถวายพระ ต่อมาเกิดการถวายจีวรที่ตัดเย็บเรียบร้อยแล้ว เดิมที่พระต้องการเศษผ้ามาปะ มาต่อ มาเย็บ แล้วจึงเอามาซักมาย้อมด้วยตนเอง จึงเรียกว่าบังสุกุลจีวร

๔. ฉันทาตองน้ำมูตรเน่า ในสมัยพุทธกาลนิยมใช้ยาตองน้ำมูตรกัน น้ำมูตรก็คือน้ำปัสสาวะ ในสมัยก่อนมีการใช้น้ำปัสสาวะตองพวกสมอ ตอง เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็ดื่ม น้ำปัสสาวะตองนี้ เป็นยารักษาโรคชนิดหนึ่ง แม้ในสมัยปัจจุบันนี้ ชาวอินเดียก็ยังนิยมดื่ม น้ำปัสสาวะตองกัน การดื่ม น้ำปัสสาวะตองนี้เป็นการรักษาโรคแบบตามมีตามเกิด ไม่ วุ่นวาย ไม่กังวล กับโรคภัยไข้เจ็บมากจนเกินไป โดยถือหลักของโรคภัยไข้เจ็บว่ามีอยู่ ๓ ชนิดด้วยกัน คือ ๑. โรคที่รักษาภัยไม่รักษาภัย ๒. โรคที่รักษาจึงจะหายไม่รักษา ก็จะไม่หาย ๓. โรคที่รักษาไม่หาย ไม่รักษาไม่หาย มีแต่ตายอย่างเดียว โรคทั้ง ๓ ชนิดนี้เป็นโรคที่คนทุกคนจะต้องเจอด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเศรษฐีหรือยาก ไม่ว่าหญิงว่าชาย

จึงไม่ควรไปกังวลกับเรื่องโรคภัยไข้เจ็บให้มากจนเกินไป ดูแลเยียวยารักษาตามอัตรภาพ ก็พอแล้ว ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยก็พักผ่อนหลับนอนเสีย วุ่นวายกับการทำมาหากิน วุ่นวายกับการเที่ยวเตร่จนกระทั่งไม่มีเวลาพักผ่อน ร่างกายก็เลยพังด้วยการเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าคอยดูแลรักษาร่างกายให้มีการพักผ่อนอย่างสม่ำเสมอแล้ว โรคภัยไข้เจ็บจะไม่ค่อยเบียดเบียน ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับทุกข์ยามากจนเกินไป มีอะไรก็รักษากันไปตามมีตาม

เกิด ได้อะไรมาก็กินไปใช้ไป ให้ใช้ความเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นกรรมฐาน เป็นเครื่องเตือนสติ ให้ตัดอุปาทานในกายนี้เสีย แล้วจะไม่ทุกข์กับเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ

คนเราเมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ความตายนี้เป็นความตายของร่างกายเท่านั้น ไม่ใช่ความตายของจิตใจ จิตใจผู้ครอบครองร่างกายนี้ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย ไม่ได้เจ็บไข้ได้ป่วยไปกับร่างกาย แต่เนื่องจากจิตใจมีความลุ่มหลง เลยหลงคิดว่าจิตใจเป็นร่างกาย เวลาร่างกายเป็นอะไรไปจิตใจก็เกิดความทุกข์เกิดความไม่สบายใจขึ้นมา แต่ผู้ที่ได้ศึกษาธรรมอย่างถ่องแท้และได้ปฏิบัติธรรมจนบรรลุถึงสัจธรรมความจริงระหว่างกายกับใจ จะแยกกายกับใจออกจากกันได้ จะไม่มีความวิตกเกี่ยวกับความเป็นไปของร่างกายเลย พระพุทธเจ้ากับพระอรหันตสาวกไม่เดือดร้อนกับความความเป็นไปของร่างกายเลย ร่างกายจะเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไรก็รู้ตามความเป็นจริงของเขา รักษาได้ก็รักษาไป รักษาไม่ได้ก็ปล่อยไปตามสภาพ แต่จิตใจจะไม่ทุกข์กับความความเป็นไปของร่างกาย นี้แหละคืออานิสงส์ของการได้ศึกษาธรรม ได้ปฏิบัติธรรม เพราะอยู่เหนือความทุกข์ได้ เพราะว่าความทุกข์เกิดจากความหลง เมื่อมีแสงสว่างแห่งธรรมแล้ว ย่อมทำให้ความมืดบอดที่เกิดจากโสมพะងความหลงสลายไปได้

ธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้ที่เข้ามาสู่พระพุทธศาสนาจึงไม่ควรมองข้ามศาสนธรรมไป ศาสนธรรมนี้แหละคือแก่นแท้ของศาสนา เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติ มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง ให้อยู่ปราศจากทุกข์ภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๕๔

ธุดงค์ ๑๓

๓๑ มีนาคม ๒๕๔๔

การบวชในพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นพระภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี เป็นการบวชเพื่อการศึกษา และการปฏิบัติธรรม ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ได้บวชเพื่อสะสมเงินทอง วัตถุข้าวของเพื่อบำรุงกายสุข บางท่านที่บวชใหม่อาจจะเห็นหลวงพ่อกุหลาบ หลวงตา พระเถระนุเถระ พระผู้ใหญ่บางรูปบางองค์มีความเพียบพร้อมไปด้วยวัตถุข้าวของต่างๆที่บำรุงกายสุข ท่านก็อาจจะคิดว่าเป็นหน้าที่ของพระที่ต้องแสวงหาสิ่งเหล่านี้ คือต้องแสวงหาเงินหาทอง เมื่อได้เงินได้ทองมาแล้วก็มาปรับปรุงกุฏิให้สวยงาม มีเครื่องอำนวยความสะดวก ความสะอาดอย่างครบครัน มีทั้งเครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น โทรทัศน์ โทรทัศน์วิทยุ ฯลฯ

แต่สิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้ผู้ที่มาบวชในพระพุทธศาสนาแสวงหากัน สิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้แสวงหาคือมรรคผลนิพพาน ด้วยการชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด ละความโลภ ละความโกรธ ละความหลง พระพุทธองค์จึงได้มอบภารกิจหรือธุดะห์ให้กับผู้บวชอยู่ ๒ ธุดะห์ด้วยกันคือ **คันถธุระ** และ **วิปัสสนาธุระ**

คันถธุระคือการศึกษาศาสนธรรมคำสอน ที่จารึกอยู่ในพระไตรปิฎก หรือศึกษาจากครูบาอาจารย์พระสุปฏิปันโน ผู้มีความเจริญในธรรมทั้งหลาย เรียกว่าการศึกษาศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ต้องศึกษาให้รู้ก่อนว่าพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้บรรพชิตนักบวชทำอะไรกัน ศึกษาพระพุทธประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้า ศึกษาความเป็นมาของพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลาย เพื่อจะได้เอาไว้เป็นแบบฉบับ เป็นเยี่ยงอย่าง เอาวิธีชีวิตการดำเนินของท่านมาเป็นตัวอย่าง เป็นแม่พิมพ์ ท่านอยู่อย่างไร ท่านประพฤติปฏิบัติอย่างไร ก็น้อมมาประพฤติปฏิบัติ พร้อมกับการศึกษาศาสนธรรมวินัย บทบัญญัติข้อห้ามต่างๆ สำหรับพระภิกษุสามเณร

เมื่อบวชแล้วต้องอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย ไม่ดำเนินชีวิตแบบฆราวาส เพราะ ฆราวาสกับนักบวชมีความแตกต่างกัน นักบวชมีจิตใจที่สูงกว่าฆราวาส จึงต้องมีความ สำรวม มีความสงบ กาย วาจา ใจ ทุกกิริยาอาการเคลื่อนไหวต้องเป็นไปด้วยความ สบายงาม เห็นแล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ไม่ใช่เป็นกิริยาอาการที่สร้างความเลื่อม ใสศรัทธาให้แก่ผู้พบเห็นทั้งหลาย หน้าที่ของผู้บวชในเบื้องต้นคือการศึกษาศาสนธรรมวินัย ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วจึงนำเอาไปประพฤติปฏิบัติ

วิปัสสนาธุระ คือการนำเอาพระธรรมคำสอนที่ได้ศึกษาเล่าเรียนจากในพระไตรปิฎกก็ดี หรือจากครูบาอาจารย์ก็ดี มาประพฤติปฏิบัติ ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลายให้หมดไปจากจิตจากใจ คำว่าภิกษุแปลว่าเป็นผู้ทำลาย กิเลส เป็นผู้ทำลายความโลภ ความโกรธ และความหลง วิปัสสนาธุระก็คือการทำลาย ความโลภ ความโกรธ และความหลงนั่นเอง เครื่องมือที่ใช้ในการทำลายความโลภ ความ โกรธ ความหลงก็คือ **ไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา** เป็นเครื่องมือที่ใช้ทำลายกิเลสให้หมด ลื่นไปจากจิตจากใจ ด้วยการ **เดินจงกรม นั่งสมาธิ ถือนั่งคัมภีร์**

รูดงควัตรเปรียบเหมือนกับผงซักฟอก เวลาที่ซักเสื้อผ้า ถ้าซักด้วยน้ำเฉยๆ พวกคราบ สกปรกต่างๆจะออกมายากและจะออกมาไม่หมด แต่ถ้าใช้ผงซักฟอก การซักราก็จะง่ายไม่ ต้องขยี้มาก เพราะว่าผงซักฟอกจะช่วยละลายคราบสกปรกต่างๆที่ติดอยู่กับเสื้อผ้าให้ หลุดออกอย่างง่ายดาย รูดงควัตรที่มีอยู่ ๑๓ ข้อนี้ก็เปรียบเหมือนกับผงซักฟอกของ จิตใจ ถ้าประพฤติปฏิบัติโดยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ เจริญศีล สมาธิ ปัญญา โดย ไม่ได้ถือรูดงควัตร จะทำให้กิเลสหลุดออกไปจากจิตจากใจยาก แต่ถ้าได้ปฏิบัติรูดงคว ต์ด้วยแล้ว การสลายความโลภ ความโกรธ ความหลงให้หมดออกไปจากจิตจากใจจะ ง่ายขึ้น เพราะรูดงควัตรคือเครื่องกำจัดกิเลส เป็นเครื่องส่งเสริมความอยู่แบบมักน้อย สันโดษ การเป็นสมณะนักบวชควรอยู่แบบเรียบง่าย ไม่ควรมีทรัพย์สินสมบัติมากมายซึ่ง เป็นวิสัยของฆราวาส นักบวชเป็นผู้ที่ออกจากการครองเรือนแล้ว เป็นผู้ทีละกามสุขแล้ว จึงไม่ควรมียิ่งต่างๆที่ฆราวาสเขามีกัน เช่น ตู้อิน เครื่องปรับอากาศ เครื่องอำนวยความสะดวก

ความสุขความสะดวกทั้งหลาย ควรถือจุดดวงควัตรแล้วก็อยู่แบบพระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์
สงฆ์สาวกทั้งหลาย ท่านปฏิบัติ จุดดวงควัตรกันทั้งนั้น

จุดดวงควัตรมีอยู่ ๑๓ ข้อด้วยกัน แบ่งไว้เป็น ๔ หมวด ได้แก่ ๑. **หมวดจักร มี ๒ ข้อ ๒. หมวดบิณฑบาตมี ๕ ข้อ ๓. หมวดเสนาสนะ มี ๕ ข้อ ๔. หมวดความเพียร มี ๑ ข้อ**
รวมกันเป็น ๑๓ ข้อ

หมวดจักรมีอยู่ ๒ ข้อ คือ ๑. **การถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร ๒. การถือผ้า ๓ ผืนเป็นวัตร**
การถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตรในสมัยพุทธกาล หมายถึงการไปเก็บเศษผ้าที่ถูกทิ้งอยู่ตามป่า
ช้า หรือทิ้งอยู่ตามกองขยะ หาสะสมที่ละชิ้นสองชิ้นจนพอเย็บต่อให้เป็นจักรผืนใดผืน
หนึ่ง แล้วนำมาซักย้อมด้วยน้ำฝาด **การถือผ้า ๓ ผืนเป็นวัตร** หมายถึงความจำเป็นของ
พระภิกษุเกี่ยวกับการใช้ผ้านั้นมีไม่มาก มี ๓ ผืนก็อยู่ได้แล้ว คือ**สบง** ผ้าถุง **จีวร** ผ้าห่ม
สังฆาฏิ ผ้าสองชั้นไว้ห่มกันหนาว มีเท่านี้ก็พอแก่การดำรงชีพของพระภิกษุแล้ว มี
มากกว่านี้ก็เกินความจำเป็น

หมวดบิณฑบาตมีอยู่ ๕ ข้อ คือ ๑. **ถือการเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร** เป็นการหาอาหาร
เลี้ยงปากเลี้ยงท้องด้วยลำแข้งลำขาของตนเอง เป็นสัมมาอาชีพของสมณะนักบวช
ป้องกันความเกียจคร้านซึ่งเป็นตัวจุดรั้งไปสู่ความเสื่อมเสีย ๒. **ถือบิณฑบาตไป**
ตามลำดับบ้านเป็นวัตร คือไม่ให้เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ให้เลือกบิณฑบาตเฉพาะบ้านนั้น
บ้านนี้ ๓. **ถือการฉันอาหารในบาตรเป็นวัตร** คือการใช้บาตรเป็นภาชนะใส่อาหารที่ได้มา
จากบิณฑบาต ไม่ใช้ภาชนะอื่น เช่น จาน ชาม ให้เอาอาหารคาวหวานทั้งหลายใส่ไว้ใน
บาตร ข้าวก็ใส่ไปในบาตร กับข้าวกับปลาก็ใส่ไปในบาตร ของหวาน ผลไม้ก็ใส่ไปใน
บาตร เรียกว่าการฉันในบาตร ๔. **ถือการฉันมื้อเดียวเป็นวัตร** ร่างกายเปรียบเหมือนกับ
รถยนต์ รถยนต์ต้องมีน้ำมัน เวลาเติมน้ำมันก็เติมน้ำมันทีเดียวให้เต็มถังไปเลย ไม่ต้องมา
เสียเวลาเติมหลายหนหลายครั้ง ไม่เติมทีละครึ่งถัง ถ้าเติมทีละครึ่งถัง วันหนึ่งก็ต้องเติม
๒ ครั้ง เช่นเดียวกับร่างกาย ท้องก็เปรียบเหมือนกับถังน้ำมัน ถ้าเติมอาหารให้เต็มท้อง
ครั้งเดียวก็อยู่ได้ถึงวันรุ่งขึ้น ไม่มีปัญหาอะไร การฉันมื้อเดียว เป็นการตัดภาระเกี่ยวกับ
เรื่องการขบการฉัน ไม่ให้เสียเวลาไปกับการฉันมากจนเกินความจำเป็น ๕. **ถือการไม่รับ**

อาหารเพิ่มหลังจากบิณฑบาตกลับมาที่วัดแล้วเป็นวัตร คือรับแต่อาหารที่ได้จาก
บิณฑบาตเท่านั้น จะไม่รับอาหารที่ญาติโยมนำมาถวายที่วัด

หมวดเสนาสนะมีอยู่ ๕ ข้อ ได้แก่ **๑. ถือน้ำอยู่ป่าเป็นวัตร** จะอยู่แต่ในป่า ไม่อยู่ตาม
บ้านตามเมือง มีกุฏิอยู่ในป่าที่ห่างไกลจากบ้านเรือน **๒. ถือน้ำอยู่โคนไม้เป็นวัตร** คือไม่
อยู่ในที่มุงที่บัง เช่นกุฏิ ศาลา วิหาร อยู่แต่ตามโคนไม้ ใช้กลดไว้หลบแดดหลบฝน ใช้มุ้ง
ไว้กันยุงและแมลง **๓. ถือน้ำอยู่ป่าช้าเป็นวัตร** เพราะป่าช้าเป็นสถานที่สงบสงัด ไม่มีคน
เข้าไปเล่นไปเที่ยวกัน เป็นที่เหมาะแก่การเจริญสมณธรรม เหมาะแก่การบำเพ็ญสมาธิ
เจริญวิปัสสนา เหมาะกับการฆ่ากิเลส **๔. ถือน้ำอยู่กลางแจ้งเป็นวัตร** **๕. ถือน้ำอยู่**
ตามที่เขาจัดให้อยู่เป็นวัตร ไปอยู่วัดไหน เจ้าหน้าที่ของทางวัดจัดกุฏิให้อยู่หลังไหน ก็
อยู่หลังนั้น ไม่เลือก ไม่ขอย้ายไปอยู่หลังใหม่ เอาตามมีตามเกิด

หมวดความเพียรมีอยู่ ๑ ข้อ คือ **ถือน้ำอิริยาบถ ๓ เป็นวัตร** จะเดิน ยืน นั่ง เท่านั้น จะไม่
นอน จะไม่เอนหลัง จะไม่ยอมเสียเวลากับการหลับนอน จะทำแต่ความเพียรใน ๓
อิริยาบถ คือ ยืน เดิน นั่ง ถ้าจะหลับก็ให้หลับอยู่ใน ๓ อิริยาบถนี้เท่านั้น

นี่คือธุดงค์วัตร ๑๓ ข้อที่พระพุทธองค์ทรงมอบไว้ให้กับนักปฏิบัติธรรมผู้รักความมัก
น้อยสันโดษ บรรณานาที่จะทำลายความโลภ โกรธ หลงให้หมดสิ้นไปจากจิตจากใจ ผู้ที่
น้อมเอาธุดงค์วัตรเหล่านี้มาปฏิบัติจะบรรลุเห็นธรรมได้อย่างรวดเร็ว อย่างในวัดนี้ก็มี
การปฏิบัติธุดงค์วัตรอยู่ ๔ ข้อด้วยกัน คือ ๑. ถือน้ำบิณฑบาตเป็นวัตร ๒. ถือน้ำบิณฑบาต
ตามลำดับบ้านเป็นวัตร ๓. ถือน้ำฉันในบาตรเป็นวัตร ๔. ถือน้ำฉันมือเดียวเป็นวัตร เป็น

ธุดงค์วัตรที่ใช้ปฏิบัติในวัดนี้มาตั้งแต่เริ่มแรกของการสร้างวัดนี้ เพราะเป็นเจตนารมณ์
ของผู้ที่ถวายที่ดินสร้างวัดให้กับสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช และก็เป็น
เจตนารมณ์ของสมเด็จพระสังฆราชด้วยที่จะให้วัดนี้เป็นวัดปฏิบัติ มีการปฏิบัติศีล สมาธิ
ปัญญา เติบงกรรม นั่งสมาธิ เจริญวิปัสสนา และการปฏิบัติธุดงค์วัตรต่างๆ เวลาที่ญาติ
โยมมาที่วัดนี้จะเห็นว่าการขบฉันที่แปลกไปจากวัดอื่นๆ ที่วัดนี้อาหารคาวหวานจะใส่ไป

ในบาตร ฉันในบาตร ฉันเพียงมือเดียว วัดนี้ไม่มีการฉันเพล มีแต่ฉันเข้าเท่านั้น
หลังจากเวลานี้ไปแล้วถ้าญาติโยมมากก็จะไม่มีพระรับประเคนอาหาร

นี่คือพระธรรมคำสอน ที่พระพุทธเจ้าทรงมอบให้กับผู้มีจิตศรัทธามาวงษ์ใน
พระพุทธศาสนา เป็นฐานะหน้าที่ของผู้บวชจะพึงศึกษา พึงปฏิบัติ จุดมุ่งหมายของการ
บวชก็เพื่อความ สุขความเจริญที่แท้จริง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อจิตใจสะอาดหมดจด ลีน
จากความโลภ โกรธ หลง ดังที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกทั้งหลายได้ปฏิบัติกัน
มา ท่านเหล่านี้เป็นบุคคลที่ได้บรรลุถึงจุดสูงสุดของชีวิต ของจิต ของธรรม ได้ถึง
ความสุขความเจริญอย่างแท้จริง เป็นผู้สร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้กับบุคคลต่างๆ ที่ได้
พบได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แม้ชีวิตของท่านจะได้สิ้นไปแล้วถึง ๒๕๐๐ กว่าปีก็ตาม แต่
พระคุณของท่าน กิตติศัพท์คุณงามความดีของท่าน ยังจรจรายอยู่ในโลกนี้ ผู้ใดได้ยิน
ได้ฟังก็อดที่จะเกิดความเลื่อมใสศรัทธาไม่ได้ ทำให้อยากบวช อยากปฏิบัติเหมือนกับ
ท่านเหล่านั้น

จึงขอฝากพระของนักบวชทั้ง ๒ อย่างคือ **คันถธุระ** และ **วิปัสสนาธุระ** ให้กับท่านที่บวช
ในพระพุทธศาสนา ขอให้ท่านจงตระหนักในหน้าที่ของท่านว่ามีอะไรบ้าง แล้วปฏิบัติ
หน้าที่นั้นๆด้วย **ศรัทธา**ความเชื่อ **วิริยะ**ความพากเพียร **ขันติ**ความอดทน **สติ** **สมาธิ**
ปัญญา แล้วสิ่งที่ดีที่งามทั้งหลายย่อมเป็นของท่านอย่างแน่นอน การแสดงให้เห็นว่าสมควร
แก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๕๕

องค์ประกอบของพระศาสนา

๑ เมษายน ๒๕๕๕

ร่างกายของคนเรานี้มีส่วนประกอบ มีอวัยวะใหญ่อยู่หลายส่วน หลายชิ้นด้วยกัน รวมกันคร่าวๆ เรียกว่าอาการ ๓๒ เป็นองค์ประกอบของร่างกายทำหน้าที่ต่างกันไป มีความสำคัญมากน้อยต่างกันไป อวัยวะทั้ง ๓๒ นี้ มีไว้เพื่อพยุงให้ชีวิตดำเนินไปได้ ถ้าขาดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไปร่างกายก็จะพิการไปถ้าเป็นส่วนที่ไม่สำคัญ ถ้าเป็นส่วนที่สำคัญก็อาจจะต้องถึงกับเสียชีวิตไป ฉะนั้นใด พระพุทธศาสนาก็เปรียบเหมือนกับร่างกาย พระพุทธศาสนาก็มีองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นเครื่องช่วยสนับสนุนให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่คู่กับชาวพุทธ ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปแล้ว ศาสนาจะไม่สมบูรณ์ เป็นศาสนาพิการไป ถ้าขาดส่วนสำคัญที่สุดไป ศาสนาก็ต้องสูญสลายหมดไป

ชาวพุทธผู้มีความศรัทธาเลื่อมใส จึงควรศึกษาองค์ประกอบของพระศาสนาว่ามีอะไรบ้าง และควรจะทำอย่างไรเพื่อจะได้ทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ให้อยู่ไปนานแสนนาน เหมือนกับร่างกายที่เราต้องคอยดูแลอวัยวะใหญ่ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี ให้อยู่ไปนานๆ เพราะเราต้องการมีชีวิตยืนยาวนาน เรื่องของพระศาสนาก็เช่นกัน เราต้องช่วยกันดูแลรักษาองค์ประกอบต่างๆ ของพระพุทธศาสนาให้มีอยู่ครบถ้วนบริบูรณ์ และทำหน้าที่ไปตามปกติ ศาสนาจะได้อยู่คู่กับชาวพุทธไปอีกยาวนาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งของชีวิตจิตใจ เพราะว่าศาสนาเป็นเหมือนกับอาหารของจิตใจ ถ้าจิตใจไม่มีศาสนาคอยดูแลรักษาแล้ว จิตใจจะเป็นจิตใจที่มีแต่ความทุกข์ มีแต่ความมืดบอดครอบงำ จะหาความสุขไม่ได้เลย

ชาวพุทธในฐานะเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนา จึงต้องคอยดูแลรักษาพระพุทธศาสนา ในเบื้องต้นด้วยการศึกษาองค์ประกอบของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอยู่ ๔ ประการด้วยกัน คือ

๑. ศาสนธรรม ๒. ศาสนบุคคล ๓. ศาสนวัตถุ ๔. ศาสนพิธี ถ้ามีองค์ประกอบทั้ง ๔
ครบถ้วนบริบูรณ์ ศาสนาก็จะดำเนินไปได้อย่างปกติ ทำหน้าที่ของศาสนาได้อย่างปกติ
คือเป็นแสงสว่างนำทางให้กับชีวิต ทำให้ผู้เดินตามมีแต่ความสุขความเจริญ มีแต่ความ
สงบร่มเย็น เป็นสิริมงคล

ศาสนาธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจของพระศาสนา เพราะศาสนาธรรม
เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แล้วนำมาสั่งสอนพวกเรา ถ้า
เป็นพุทธศาสนิกชนแต่ไม่รู้จักศาสนาธรรม ไม่รู้จักพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ต้อง
ถือว่ายังอยู่ห่างไกลจากพระศาสนามาก ถึงแม้จะได้เกาะชายจีวรของพระพุทธเจ้าก็ตาม
พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าเป็นเหมือนกับทัพพีในหม้อแกง ทัพพีย่อมไม่รู้ว่าเป็นแกงจืด
หรือแกงเผ็ด ไม่เหมือนกับลิ้น มีอะไรมาแตะลิ้นเพียงนิดเดียว ย่อมรู้ทันทีว่าเป็นรสอะไร
ชาวพุทธจึงควรเป็นเหมือนลิ้นไม่ใช่เป็นแบบทัพพีในหม้อแกง อย่าทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ว่า
พระพุทธเจ้าสั่งสอนอะไรเลย เพราะจะเป็นเหมือนคนตาบอด หัวใจของพระศาสนาก็คือ
พระธรรมคำสอน เป็นเหมือนแผนที่ ชี้ทางไปสู่ขุมทรัพย์อันล้ำค่าอย่างยิ่ง คือ **สวรรค์
มรรค ผล นิพพาน** เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ถ้าไม่ศึกษาแผนที่ก็จะหลงทาง ไปไม่
ถึงจุดหมายปลายทาง แทนที่จะไปสวรรค์ มรรค ผล นิพพาน ก็กลับไปนรกเสีย ทั้งนี้
ทั้งนั้นก็เป็นเพราะว่าไม่มีศาสนาธรรมอยู่ภายในจิตใจ ศาสนาธรรมจึงเป็นสิ่งที่ต้องเข้าหา
อยู่อย่างสม่ำเสมอ ดังที่ท่านทั้งหลายได้มาวัดทุกวันพระหรือทุกวันเสาร์และอาทิตย์ ก็
เป็นการเข้าหาศาสนาธรรม เพราะเมื่อมาวัดแล้วก็ได้ยินได้ฟังธรรม ได้ยินการเทศนาว่า
กล่าวสั่งสอนตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ทั้งเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดี ทั้งเรื่องที่เป็น
เหตุและเรื่องที่เป็นผล เมื่อทราบแล้วนำเอาไปประพฤติปฏิบัติตาม ผลที่ดีงามก็จะเกิด
ตามขึ้นมา

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ทำความดี เราก็ต้องทำความดีกัน ท่านสอนให้ละความชั่ว ละ
บาปทั้งหลาย เราก็ต้องละความชั่วละบาปทั้งหลาย ท่านสอนให้ชำระจิตใจให้สะอาด คือ
ละความโลภ ความโกรธ ความหลง เราก็ต้องละความโลภ ละความโกรธ ละความหลง
จงมองเห็นความโลภ ความโกรธ ความหลงเหมือนกับขยะมูลฝอย เวลาเดินไปตามถนน

เห็นกองขยะเราจะไม่ค่อยอยากเข้าใกล้เพราะรู้ว่ามันแต่กลิ่นเหม็น มีแต่ของไม่ดีที่ทิ้งแล้ว
ฉันใด ความโลภ ความโกรธ ความหลงก็เช่นกัน เปรียบเหมือนขยะมูลฝอย อย่าไป
สะสม อย่าไปส่งเสริม เวลาเกิดความโลภขึ้นมาต้องดับให้ได้ อย่าไปตามใจกิเลส เกิด
ความโกรธขึ้นมาก็ต้องดับให้ได้ อย่าไปโกรธตาม เกิดความหลงขึ้นมาก็อย่าหลงตาม
ต้องใช้สติต้องใช้ปัญญา อย่าเห็นว่าดีงามไปหมด เวลาเห็นอะไรใหม่ๆ เห็นบู๊บ ถูกใจบู๊
ก็ต้องเอาให้ได้ นี่คือการหลงแล้ว พอได้มาไม่นานก็เบื่อแล้ว แสดงว่าไม่ใช่เป็นของดี
จริง

ถ้าของดีจริงแล้วจะต้องไม่เบื่อ เช่นบุญกุศล เมื่อทำแล้วไม่เกิดความเบื่อหน่ายเลย
ทำบุญเท่าไร ก็จะมีความสุขเท่านั้น ยิ่งทำมากเท่าไรก็ยิ่งมีความสุขมากขึ้นไป มี
ความสุขภายในจิตใจ ก็จะไม่มีความเบื่อหน่าย เพราะเป็นของจริงของแท้ ของดีจริงๆ
แต่ถ้าเป็นของต่างๆในโลกนี้ ไม่ว่าจะ เป็น ลาม ยศ สรรเสริญ สุข หรือ บุคคลต่างๆ จะ
เบื่อได้เพราะไม่ใช่ของดีจริง ดีเพราะหลง เห็นเขาแล้วเกิดชอบเขาขึ้นมา ก็เลยอยู่กับเขา
แต่งงานกับเขา พออยู่ไปพักหนึ่งก็เบื่อเขา ความชอบหมดไป ความเบื่อความชังมาแทนที่
เขากลับไม่ดีจริงอย่างที่คิด คิดว่าเขาจะรักเมตตา ดีกับเรา พูดีกับเรา ทำดีกับเรา แต่
พอไปอยู่กับเขาได้สักพักหนึ่ง ชาติทุกข์ของเขาที่ซ่อนอยู่ในจิตใจก็ไหลออกมา แทนที่
จะพูดีก็พูไม่ดี แทนที่จะกระทำดีก็กระทำไม่ดี นี่เป็นเพราะว่าไม่มีปัญญา ไม่ใช่ปัญญา
พอเห็นชอบอะไรก็คว้าเข้ามา เห็นปลาก็คว้าเข้าไปปากเลย ไม่สนใจว่าจะมีก้างอยู่ในปลา
หรือเปล่า เคี้ยวเข้าไปก้างมันก็ตำคอ เพราะทำไปด้วยความหลง ทำไปด้วยความมืดบอด
นั่นเอง

แต่ถ้าใช้ปัญญาตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนแล้วจะรู้ว่า ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่เป็น
ความสุขที่แท้จริง ไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่ถาวรที่แท้จริง ไม่มีอะไรที่จะเป็นสมบัติที่แท้จริงของ
เรา ไม่มีอะไรอยู่คงเส้นคงวา คนที่เคยดีกับเรา ใช่ว่าจะดีกับเราไปตลอด เขาต้องมีการ
เปลี่ยนแปลงไม่คงเส้นคงวา สมบัติต่างๆที่เราได้มาก็ใช่ว่าจะอยู่กับเราไปตลอด ลักวัน
หนึ่งก็ต้องสูญไป ต้องหมดไป จึงต้องทำความเข้าใจว่าความโลภ ความโกรธ ความหลง
เป็นสิ่งที่ต้องตัด ต้องละให้ได้ เพราะความโลภ โกรธ หลง เป็นกิเลส เป็นเครื่องเศร้า

หมอง ผู้ใดมีโลก โกรธ หลงมากน้อยแค่ไหน ก็จะมีแต่ความเศร้าหมองมากน้อยเท่านั้น ในจิตใจ ถ้ามีน้อยความเศร้าหมองก็มีน้อย ถ้ามีมากความเศร้าหมองก็มีมาก ถ้าไม่มีเลย ก็ไม่มีความเศร้าหมองเลย

เราปรารถนาอะไรกัน เราปรารถนาความสุข ไม่มีความเศร้าหมองอยู่ภายในจิตใจของเรา ไม่ใช่หรือ ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วเราก็ต้องละความโลภ ความโกรธ ความหลง ต้องทำลาย ด้วยสติด้วยปัญญา พยายามดูใจเราอยู่เสมอ ถามตัวเองว่าขณะนี้เรากำลังโลภอยู่หรือ เปล่า เรากำลังโกรธอยู่หรือเปล่า เรากำลังหลงอยู่กับอะไรหรือเปล่า ถ้าเราโลภ เราโกรธ เราหลง จงเลิกมันเสีย จงตัดมันเสีย อยู่คนเดียวก็มีความสุขได้ ดูพระพุทธเจ้าเป็น ตัวอย่าง พระองค์ทรงเป็นถึงพระราชโอรสของพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์ยังสละพระราชสมบัติได้ แล้วไปอยู่แบบขอทาน เป็นสมณะแสวงหาความหลุดพ้นจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย วันหนึ่งๆต้องถือบาตรเข้าไปในหมู่บ้านขอข้าวเขากิน ต้องนอนตามโคนไม้ นอนตาม ถ้ำ สุดแท้แต่จะหาที่ให้ได้ แต่ท่านกลับมีความสุขมากกว่าในสมัยที่ท่านอยู่ในพระราชวัง เพราะว่าจิตใจของท่านได้ละหมดแล้วซึ่งความโลภ ความโกรธ และความหลงนั่นเอง ถ้า พวกเราปรารถนาความสุขที่แท้จริงแล้วละก็อย่าลืมเรื่องเหล่านี้เป็นอันขาด

ถามตัวเองว่ามีความสุขเต็มทีหรือยัง ทั้งๆที่มีข้าวของเงินทองสิ่งของเยอะแยะไปหมด ถ้า ยังไม่มีความสุขก็เพราะว่าข้าวของเงินทองไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะนำความสุขมาให้กับเรา สิ่งที่จะนำความสุขมาให้กับเรา ต้องเป็นการตัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ออกไปจาก จิตจากใจของเรา นี่แหละคือศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นองค์ประกอบ สำคัญของพระพุทธศาสนา ศาสนาจะอยู่คู่กับเราไปได้ตลอดก็ต่อเมื่อเราชาวพุทธ ขวนขวายศึกษาประพฤติปฏิบัติ และถ่ายทอดศาสนธรรมไปสู่ลูกหลานของเราต่อไป ถ้า ไม่ศึกษา ไม่ประพฤติปฏิบัติคำสอน ถึงแม้จะมีอยู่ในพระคัมภีร์ แต่ก็แค่ตัวหนังสือ ซึ่งต่อไปก็จะมีใครรู้จัก ไม่มีใครเข้าใจ อ่านแล้วก็ไม่รู้เรื่อง เพราะไม่มีใครชี้แจงอธิบาย ให้เข้าใจได้ แต่ถ้ามีการศึกษาและปฏิบัติแล้วก็จะเข้าใจในคำสอนเหล่านี้ สามารถชี้แจง สามารถถ่ายทอดให้กับอนุชนรุ่นหลังได้ พวกเราจึงต้องดูแลรักษาศาสนธรรมไว้ให้ดี ถือเป็น หัวใจของศาสนาเลย ไม่มีอย่างอื่นยังไม่เป็นไร ไม่มีศาสนวัตถุ ไม่มีศาสนพิธี ยังไม่

เป็นไร ศาสนวัตถุ ศาสนาพิธีเป็นเพียงส่วนประกอบเหมือน ผม ขน เล็บ ฟัน โกนผมทิ้ง
ไปเราก็งยังไม่ตาย ตัดเล็บทิ้งไปเราก็งยังไม่ตาย ไม่มีฟันก็ยังไม่เป็นไร ยังใส่ฟันปลอมได้
แต่ถ้าไม่มีหัวใจแล้วร่างกายก็จะอยู่ไม่ได้ ไม่มีมันสมองร่างกายก็จะอยู่ไม่ได้ ฉันใด พระ
ศาสนาก็เช่นกัน ถ้าไม่มีศาสนาธรรมแล้วพระพุทธศาสนาก็เป็นแต่ศาสนาที่มีแต่ชื่อ เป็น
ร่างกายที่ไม่มีวิญญาณ

ศาสนบุคคล เป็นองค์ประกอบที่ ๒ ของพระพุทธศาสนา ถ้าไม่มีศาสนบุคคลแล้ว
ศาสนาก็เกิดขึ้นมาและตั้งอยู่ไม่ได้ เพราะศาสนบุคคลเป็นผู้ทำให้มีศาสนาขึ้นมา เริ่มจาก
การตรัสรู้และการประกาศพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงปฏิบัติ
ธรรมจนตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ บรรลุเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา เป็นผู้สิ้น
กิเลส นี่คือ ศาสนบุคคล ศาสนบุคคลนี้แบ่งได้เป็น ๒ ส่วนใหญ่ๆ คือ บรรพชิตนักรบ
และ คฤหัสถ์ผู้ครองเรือน รวมกันเรียกว่าพุทธบริษัท ทำหน้าที่ ต่างกัน บรรพชิตนักรบ
มีหน้าที่ศึกษาประพฤติปฏิบัติและเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ส่วนฆราวาสญาติโยมมีหน้าที่ดูแลสนับสนุนบรรพชิตนักรบทั้งหลาย ให้ดำรงชีพอยู่ได้
ด้วยปัจจัยสี่ รู้จักการทำนุบำรุงบรรพชิตนักรบ รู้ว่าสิ่งไหนเป็นคุณเป็นประโยชน์ รู้ว่าสิ่ง
ไหนเป็นโทษ เช่นไม่ควรถวายสุรายาเมาหรือเงินทองไว้ใช้ส่วนตัวโดยที่ไม่มีเหตุจำเป็น
ถ้ามีเหตุจำเป็นก็ถวายไปตามกรณี ถ้าไม่จำเป็นแล้วพระพุทธองค์ไม่ปรารถนาให้
พระสงฆ์องค์เจ้ามีเงินมีทองมากมาย ไม่ต้องการให้พระรวยเงินรวยทอง แต่ต้องการให้
พระรวยธรรมะ รวยบุญ รวยกุศล จะได้ไอบุญเอากุศล เอาธรรมะมาแจกจ่ายให้กับ
ญาติโยม เพราะญาติโยมมีเงินมีทองแต่ไม่มีธรรมะ ถ้าญาติโยมเอาเงินเอาทองไปให้พระ
พระท่านก็จะมีแต่เงิน จะไม่มีธรรมะ ไม่มีบุญ ไม่มีกุศล ท่านก็ไม่สามารถเอาธรรมะ เอา
บุญ เอากุศล มาแจกจ่ายให้กับญาติโยมได้ ญาติโยมก็จะมีแต่เงินแต่จะไม่มีความสุขกัน
เพราะความสุขนั้นไม่ได้อยู่ที่เงินที่ทอง แต่อยู่ที่ธรรมะ อยู่ที่บุญ ที่กุศล

จึงต้องแยกหน้าที่กัน เป็นพระก็ต้องชวนชวชวยศึกษาประพฤติปฏิบัติธรรม สร้างบุญสร้าง
กุศล เมื่อได้บุญได้กุศลได้ธรรมะแล้วก็เอามาแจกจ่ายให้กับญาติโยม ส่วนญาติโยมนั้นก็
ให้ทำมาหากินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในกรอบของศีลธรรม เมื่อมีเงินมีทองเหลือใช้

ก็เอามาทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา มาดูแลพระเถระให้สามารถประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของท่านได้ แล้วก็รับการอบรมสั่งสอนจากท่าน เพื่อจะได้รับเอาธรรมะที่ท่านรู้ท่านเห็นนั้นมาใช้เป็นประโยชน์กับชีวิต มีความร่มเย็นเป็นสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ถ้าไม่มีธรรมะแล้วกิเลสจะมีพลังมาก จะทำให้เราเช่นฆ่าฟันกัน ทำลายล้างกัน สาเหตุที่คนในสังคมวุ่นวายกันก็เพราะขาดธรรมะนั้นเอง ขาดบุญ ขาดกุศล มีแต่กิเลส มีแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อสิ่งเหล่านี้มีอยู่มากๆ แล้วก็ต้องไหลล้นออกมาทางกาย ทางวาจา ด้วยการฆ่ากัน ด้วยการลักทรัพย์ ด้วยการประพฤติผิดประเวณี ด้วยการโกหก หลอกลวง แต่ถ้านั่นในสังคมมีธรรมะแล้ว ก็จะอยู่กันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข เพราะมีความเมตตากรุณาต่อกันและกัน

วิธีที่จะทำบุญให้ได้บุญมาก นั้นจะอย่างไร ท่านสอนว่าให้ทำแบบเวลาไปร่วม ถ้าไปร่วมตามวัดจะมีหลายห้องด้วยกัน เราก็ต้องเลือกห้องที่สะอาด ถ้าห้องไม่สะอาดเราก็ไม่อยากจะเข้าไปใช้ เราต้องการเข้าไปใช้ในห้องที่สะอาด เมื่อใช้ร่วมเสร็จแล้วเราก็ออกจากห้องไป ไม่สนใจว่าใครจะมาทำอะไรกับสิ่งที่เราทิ้งไว้ในห้องส่วนนั้น การทำบุญก็เช่นกัน เวลาทำบุญท่านสอนให้เลือกคนที่เราทำด้วย เหมือนกับเราเลือกห้องร่วม เลือกคนดีอย่าไปเลือกคนที่ไม่ดี ถ้าเลือกคนไม่ดีก็เท่ากับส่งเสริมให้เขาทำชั่วขึ้นไปอีก ถ้าทำบุญกับคนดี ก็เท่ากับส่งเสริมให้เขาทำความดีเพิ่มต่อไปอีก พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่าทำบุญที่ได้กุศลมากที่สุดก็คือ ทำบุญกับพระพุทธเจ้า รองลงมาก็คือพระปัจเจกพุทธเจ้า รองลงมาคือพระอรหันต์ พระอริยเจ้าชั้นต่างๆ จนถึงพระธรรมดาที่มีศีลมีธรรม แล้วจึงค่อยมาถึงคนธรรมดาที่มีศีลมีธรรม ลงไปถึงเดรัจฉาน ทำบุญกับบุคคลเหล่านี้จะได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันไป ทำกับคนดีมากๆ ผลประโยชน์ก็ได้มาก ทำกับคนไม่ดี ผลประโยชน์ไม่มี มีแต่โทษ

เวลาทำบุญจึงต้องตั้งใจปัญญาแยกแยะ ทำไปแล้วก็ขอให้ตั้งใจเสียเหมือนกับเวลาเข้าห้องร่วม เข้าไปแล้วเราก็ไม่กังวลว่าใครจะไปเอาของที่เรายกทิ้งไว้ทำอะไร ของที่เราให้เขาไปแล้วเราก็ไม่ต้องไปกังวล ไปคิด ไปห่วง ไม่ยึดถือว่ายังเป็นของเรา อย่าไปคิดว่าเราให้ท่านไปแล้วทำไมท่านไม่เอาไปใช้ ทำไมท่านเอาไปให้คนอื่นอย่างนี้เป็นต้น ถ้าเรา

ไปคิดอย่างนี้บุญที่เราทำไว้ก็หมดไป เพราะว่าเราไม่ได้ให้ เรายังยึดอยู่ในใจอยู่ เรายังถือ
เป็นเจ้าของอยู่ เราให้ท่าน ท่านต้องฉันให้เรา ถ้าท่านไม่ฉันให้เราแล้วเราก็โกรธท่าน หรือ
ไม่อย่างนั้นก็เสียใจน้อยอกน้อยใจ

นี่เป็นกิเลสต่างหาก เป็นความทุกข์ เป็นบาปอยู่ข้างในใจของเรา แต่ถ้าเราทำไปแล้ว ท่าน
จะให้ใครก็สุดแท้แต่ท่าน เราหมดหน้าที่ของเราแล้ว ของที่เราให้มันไม่ได้เป็นของๆเรา
แล้ว ถ้าเราคิดอย่างนี้เราก็สบายใจ เราก็มีความสุข บุญก็คือความสุขนั่นเอง ดังนั้นถ้า
อยากจะทำบุญให้ได้บุญมากๆ ก็ต้องทำอย่างที่เราไปเข้าส้วม ก่อนจะเข้าไปก็ดูห้อง
ส้วมที่ดีที่สะอาด เมื่อใช้เสร็จแล้วก็อย่าไปกังวลว่าใครจะเอาของในห้องส้วมที่เราทิ้งไว้
ไป เขาจะเอาไปใช้ไปทำอะไรเรื่องของเขา ไม่ใช่หน้าที่ของเรา เราได้ทำหน้าที่ของเราแล้ว
เราได้ไปถ่ายแล้วเราก็สบาย เราเข้าห้องส้วมแล้วเราก็มีความสุขฉันทิ การทำบุญก็แบบ
นั้นแหละ ให้เรารู้จักทำ รู้จักใช้สติ ใช้ปัญญา ทำเสร็จแล้วก็อย่าไปกังวลว่าเขาจะเอาไปทำ
อะไร สิ่งที่เราจะให้ก็เลือกดูว่าเป็นคุณหรือเป็นโทษ ของที่เป็นโทษก็อย่าไปให้ อย่าไปซื้อ
ยาบ้าหรือยาเสพติดของที่เป็นโทษเป็นภัยให้กับผู้อื่น ซื้อแต่ของที่มีคุณมีประโยชน์ อย่าง
ที่ญาติโยมมาวัดถวายปัจจัยสี่ จตุปัจจัยไทยทาน มีอาหารบิณฑบาต จีวร เครื่องนุ่งห่ม
ยารักษาโรค รวมทั้งการสร้างกุฏิวิหารต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นคุณเป็นประโยชน์ เพียงแต่ว่า
เมื่อทำไปแล้วก็ขอให้ปล่อยวาง อย่าไปกังวลว่าเขาจะไปทำอย่างไรต่ออีก

เมื่อเราให้ไปแล้วก็หมดหน้าที่ของเรา เพราะความกังวลก็คือความทุกข์นั่นเอง ถ้าปล่อย
วางแล้วเราก็สบายใจ นี่เป็นเรื่องของศาสนบุคคล เราต้องรู้จักหน้าที่ของเรา เราทำหน้าที่
ของเราให้สมบูรณ์ แล้วศาสนาของเราจะดำเนินไปได้เป็นปกติ แต่ถ้าศาสนบุคคลมา
ทะเลาะกันตีกัน มีแต่เรื่องมีแต่ราว ศาสนาก็จะอยู่ไม่ได้ พุทธศาสนานั้นพระพุทธองค์
บอกว่าไม่ได้เสื่อมจากภายนอก แต่เสื่อมจากภายใน คือเกิดจากความแตกสามัคคีของ
พุทธบริษัทนั่นเอง เพราะพุทธบริษัทไม่ทำหน้าที่ของกันและกัน เมื่อพระสงฆ์องค์เจ้าไม่
รักษาศีล ไม่ศึกษาธรรม ไม่ปฏิบัติธรรม ญาติโยมก็เกิดความเสื่อมศรัทธา ไม่มีความ
เคารพ เมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นแล้วก็เกิดความแตกแยกกัน แล้วในที่สุดศาสนาก็ต้องหมด

ไป ดังนั้นศาสนบุคคลก็ต้องพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ทำตามหน้าที่ดังที่ พระพุทธเจ้าทรงได้มอบหมายไว้ให้

ศาสนวัตถุ นั้นก็ควรจะมีไว้พอประมาณ เพราะว่าเป็นมนุษย์ก็ต้องมีที่อยู่อาศัย เป็นพระก็ ต้องมีภรรยาต้องมีศาลาไว้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ แต่ควรจะทำพอประมาณ สิ่งไหนที่ไม่ จำเป็นก็ไม่จำเป็นต้องไปสร้าง เอาเงินทองไปทำประโยชน์อย่างอื่นดีกว่า ไปช่วยสังคมทางโลก บ้าง ยังมีคนที่ตกทุกข์ได้ยากคนยากจนอีกเยอะแยะที่รอความช่วยเหลือจากเราอยู่ เรา มาสร้างแต่โบสถ์สร้างแต่เจดีย์แล้วก็ไม่ได้ใช้ ปล่อยให้เป็นที่อยู่ของนกพิราบเป็นที่อยู่ ของสุนัข นานๆจะเปิดมาใช้สักครั้งหนึ่ง ถ้าอย่างนั้นมันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร แต่ถ้ามี ความจำเป็นต้องใช้ก็สร้างไป ถ้าไม่มีความจำเป็นก็เอาเงินทองไปทำอย่างอื่นดีกว่า เพราะว่าโลกเราจะอยู่ด้วยความร่วมมือเป็นสุข ก็ต่อเมื่อสังคมเราหันหน้าเข้าหากัน ช่วยเหลือกันและกัน มีความเมตตากรุณาต่อกันและกัน ดังนั้นศาสนวัตถุใครจะสร้างก็ ขอให้ใช้ปัญญาบ้าง ดูว่าจำเป็นหรือไม่จำเป็น มีมากก็กลายเป็นของเพื่อไป เงินมากก็ กลายเป็นเงินเพื่อไปได้

ศาสนพิธี เป็นวิธีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาให้ดูแล้วมีความสวยงามเรียบร้อย มีความหมายเป็นคติสอนใจให้มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระศาสนา เช่นพิธีตักบาตร ถวายทาน ขอศีล ไหว้พระ เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง ๔ ของพระพุทธศาสนา มีความสำคัญมากน้อยต่างกัน ที่สำคัญมากที่สุดก็คือศาสนธรรมและศาสนบุคคล ส่วนศาสนวัตถุกับ ศาสนพิธีมีความสำคัญ รองลงมา การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๕๖

บูชา

๗ เมษายน ๒๕๕๔

การได้เข้าวัดในเวลาว่างเว้นจากภารกิจการทำงานเช่นวันเสาร์ วันอาทิตย์และ วันหยุดราชการ เป็นการเสริมความเป็นสิริมงคลให้แก่ชีวิต เพราะจะได้ประกอบ ศาสนกิจต่างๆที่เป็นเหตุของความสิริมงคลทั้งหลาย เช่นการกราบพระ บูชาพระด้วย ดอกไม้ ธูป เทียน ดังในพุทธภษิตที่แสดงไว้ว่า **บูชา จ บุษนิยานัง เอตัมมังคลมุตตมัง** การได้บูชาสิ่งที่สมควรแก่การบูชาเป็นสิริมงคลอย่างยิ่ง การบูชาพระรัตนตรัย คือ พระ พุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยดอกไม้ ธูป เทียน เป็นได้ทั้ง**อามิสบูชา**และ**ปฏิบัติบูชา** อามิสบูชาเป็นการบูชาด้วยเครื่องสักการะเช่นดอกไม้ ธูป เทียน ส่วนปฏิบัติบูชาคือการ พัฒนาจิตใจด้วยการเจริญพุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ คือการระลึกถึง พระ พุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณดอกไม้ ธูป เทียน เป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธานุสสติ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ อย่างธูป ๓ ดอก หมายถึงพระพุทธานุสสติ ๓ ประการ ได้แก่ **พระกรุณาคุณ พระปัญญาคุณ และ พระวิสุทธิคุณ**

พระกรุณาคุณ คือความสงสารที่พระพุทธรองค์ทรงมีแก่สัตว์โลกทั้งหลายที่ยังต้องเวียน วายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ หลังจากที่ได้ทรงตรัสรู้ธรรมและหลุดพ้นจาก การเวียนว่ายตายเกิดแล้ว พระองค์ไม่ได้ทรงเก็บพระธรรมที่ทรงรู้ทรงเห็นไว้ตามลำพัง แต่ทรงอุทิศเวลาตลอด ๔๕ พรรษา คือตลอดเวลาของพระชนมายุที่เหลืออยู่ตั้งแต่วัน ตรัสรู้จนกระทั่งถึงวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธรองค์ทรงใช้เวลานี้สั่งสอนสัตว์ โลกให้รู้จักเรื่องบาปบุญ คุณโทษ เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ มรรค ผล นิพพาน เรื่องการ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ถ้าพระพุทธรองค์ไม่ได้ทรงสั่งสอนแล้ว สัตว์โลก ทั้งหลายก็จะต้องจมอยู่ในกองทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิดอย่างไม่ที่สิ้นสุด เพราะ ไม่รู้จักทางออก เป็นเหมือนคนตาบอด ไม่รู้ว่าอะไรเป็นเหตุที่จะนำมาซึ่งความสุข อะไร คือเหตุที่จะนำมาซึ่งความทุกข์ อะไรคือผลของการกระทำดีและชั่ว ไม่มีใครรู้กัน

แต่หลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และประกาศพระธรรมคำสอนแล้วจึงได้รู้กัน เมื่อได้
ยินได้ฟังธรรมแล้วนำเอาไปปฏิบัติก็สามารถหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ หลุด
พ้นจากทุกข์ได้ ดังที่พระอริยสงฆ์สาวกได้น้อมเอาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามา
ประพฤติปฏิบัติจนกระทั่งได้บรรลुเป็นพระอริยบุคคลชั้นต่างๆ พระธรรมคำสอนของ
พระพุทธองค์เปรียบเหมือนยารักษาโรค สัตว์โลกทั้งหลายเปรียบเหมือนคนไข้ ถ้าไม่มียา
รักษาโรค ย่อมไม่หายจากโรคมัยไข้เจ็บ จึงต้องอาศัยหมอที่มีความกรุณาอย่างพระพุทธ
องค์ประทานธรรมโอสธมาให้ เมื่อรับประทานแล้วก็จะหายจากโรคมัยไข้เจ็บทั้งหลาย นี้
คือพระกรุณาคุณของพระพุทธเจ้า

พระปัญญาคุณ หมายถึงความรู้ความฉลาดของพระพุทธเจ้าที่สามารถแหวกว่ายให้พ้น
จากกองเพลิงกองไฟแห่งการเวียนว่ายตายเกิดได้ ซึ่งไม่มีใครสามารถทำได้แม้แต่คน
เดียวในโลกนี้ มีพระพุทธเจ้าเพียงพระองค์เดียวเท่านั้นที่มีปัญญามีความรู้ความฉลาดที่
สามารถนำพาพระองค์ให้พ้นจากกองทุกข์นี้ได้ ก่อนที่พระพุทธองค์จะทรงตรัสรู้ พระ
พุทธองค์ก็ทรงแสวงหาครูอาจารย์ผู้รู้ต่างๆ เพื่อที่จะได้สอนท่านให้รู้จักวิธีการหลุดพ้น
จากกองทุกข์ แต่ก็ไม่มีใครรู้เลยในโลกนี้แม้แต่คนเดียว พระพุทธองค์จึงต้องใช้ความ
อุตสาหะความพยายาม ขันติความอดทน ทดลองไปเรื่อยๆ โดยอาศัยใช้เหตุใช้ผลใช้
สติปัญญาอันแหลมของพระองค์ ลองผิดลองถูกไปจนกระทั่งในที่สุดก็พบทางที่จะนำพา
ไปสู่ความสงบสุข ทางที่จะนำพาไปสู่ความสิ้นทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิดได้อย่าง
สิ้นเชิง

พระวิสุทธิคุณ หมายถึงพระทัยของพระพุทธเจ้าที่สะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากความโลภ
ความโกรธ ความหลง กิเลสตัณหาทั้งหลาย ที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยสติ
ด้วยปัญญา พระทัยของพระพุทธองค์ทรงเต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา ทรง
ปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นที่ยังอยู่ในกองทุกข์หลุดพ้นจากทุกข์ไป ทรงอุทิศเวลาและ
สติปัญญาสั่งสอนสัตว์โลกโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ จากสัตว์โลกแม้แต่ชนิดเดียว การ
สั่งสอนของพระพุทธองค์แต่ละครั้ง จะไม่มีบาตรวางไว้ข้างหน้าเพื่อเรียกรักกันต์เทศน์เอา
เงินเอาทองจากญาติโยม นี้ไม่ใช่เป็นนิสัยของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนธรรม

โดยไม่คิดเงินคิดทอง ไม่เรียกรับเงินทองจากผู้ฟัง เพราะพระองค์มีพร้อมอยู่แล้วใน พระทัยของพระองค์ พระพุทธองค์ทรงรำรวยด้วยพระอริยทรัพย์ ไม่มีทรัพย์อะไรจะเท่า เทียบกับพระอริยทรัพย์ที่มีอยู่ในจิตใจ เพราะผู้ใดมีพระอริยทรัพย์อยู่ในจิตใจแล้วย่อม มีแต่ความอิมเอิบใจ มีแต่ความพอ เปรียบเหมือนกับตุ่มน้ำที่เต็มไปด้วยน้ำแล้ว จะใส่น้ำ เข้าไปเท่าไรน้ำก็จะล้นออกมา นี่คือพระทัยของพระพุทธเจ้าผู้ที่มีความบริสุทธิ์ในจิตใจ สั่งสอนสัตว์โลกด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ปรารถนาแม้แต่สิ่งหนึ่งสิ่งใดจากผู้ที่จะพระพุท ธองค์ทรงช่วยเหลือ แม้กระทั่งคำว่าขอบอกขอบใจหรือความสำนึกในบุญคุณพระพุท ธองค์ก็ไม่เคยปรารถนา ไม่เคยหวังอะไรจากสัตว์โลกแม้แต่ชนิดเดียว

แต่สำหรับสัตบุรุษคนดี เมื่อได้รับความช่วยเหลือแล้วย่อมสำนึกในพระคุณของผู้ให้ ดังที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า ทุกๆครั้งที่ได้พบเห็น พระพุทธรูป ด้วยการน้อมจิตน้อมใจกราบนมัสการในองค์พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น ด้วยความสำนึกในพระคุณอันใหญ่หลวงที่พระพุทธองค์ทรงได้มอบให้กับ สัตว์โลกทั้งหลาย แม้ในพระทัยของพระพุทธองค์จะไม่มีแม้แต่ชนิดเดียวที่จะคิดถึงสิ่ง ตอบแทนจากสัตว์โลกทั้งหลาย พระโอวาทของพระพุทธองค์ทุกๆบท ทุกๆบาทเป็นไป เพื่อประโยชน์ของผู้ฟังโดยถ่ายเดียว ไม่มีประโยชน์ของผู้แสดงอยู่แม้แต่หย่อนนิด นี่คื อลักษณะของวิสุทธิคุณ คือจิตที่ชำระแล้ว ไม่มีความโลภ ความอยาก นี่คือการเจริญพระ พุทธคุณที่เรียกว่าพุทธานุสติ ทุกครั้งที่จุดธูป ๓ ดอก ขอให้ระลึกถึง**พระกรุณาคุณ พระปัญญาคุณ** และ **พระวิสุทธิคุณ** เพราะเมื่อระลึกถึงแล้ว จะทำให้เกิดปัญญานำพา ไปสู่การดับทุกข์ได้ แต่ถ้าจุดธูปไปโดยที่ไม่ได้ระลึกถึงพระพุทธเจ้าเลยแม้แต่ชนิดเดียว ไม่ระลึกถึงพระคุณอันประเสริฐ ๓ ประการ ก็จะได้ปฏิบัติบูชา จะได้แต่เพียงอามิส บูชา

ส่วนการจุดธูปแล้วก็ขอพรให้พระทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ให้ เป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในคำสอนของพระพุทธ องค์ พระพุทธองค์ทรงสอนให้เราเป็นที่พึ่งของตัวเอง ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนทาง กายวาจาใจ ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ไม่ได้สอนแม้แต่คำ เดียวว่า เวลาจุดธูปเทียนแล้วขอให้รำให้รวย ขอให้เรียนจบ หรือขอให้มีลูกมีเต้า หรือ

ขอให้ได้ตำแหน่งต่างๆ พระพุทธองค์ไม่เคยสอนให้ข้อ แต่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ทำให้มีความอุทิศสภาวะวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร อยากรู้ทำอะไรก็พยายามหาด้วยลำแข้ง ลำขาด้วยสติปัญญาของตน อยากรอฟังคนอื่น ถ้ารอฟังคนอื่นก็จะกลายเป็นขอทานไป ก็ต้องขอไปตลอดชีวิต แต่ถ้าหามาได้ด้วยสติปัญญา ด้วยความขยันหมั่นเพียรของตนแล้วต่อไปจะต้องการอะไรในโลกนี้ก็จะสามารถหาได้ด้วยตนเอง เพราะพึ่งตนเองได้ มีตนเป็นที่พึ่งของตน ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น

แสงเทียนหมายถึงแสงสว่างแห่งธรรม จิตใจของปุถุชนอย่างเราอย่างท่านยังต้องอาศัยแสงสว่างแห่งธรรม เพราะยังมีติดอยู่ มีความหลง มีวิชาครอบงำทำให้เห็นผิดเป็นชอบ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นสุขเป็นทุกข์ เห็นสิ่งที่ไม่เที่ยงเป็นของเที่ยง เห็นสิ่งที่ไม่เป็นตัวตนว่าเป็นตัวตน นี่คือการหลง ถ้าตราบได้ยังคิดว่ามีตัวตนอยู่ นั่นแหละคือความหลง ถ้าตราบได้ยังคิดว่าโลกนี้มีความสุขที่ยังแสวงหาได้อยู่ นั่นก็คือความหลง ถ้ายังคิดว่ายังมีสิ่งที่เที่ยงแท้แน่นอนอยู่ในโลกนี้ นี่ก็คือความหลง เพราะตามความเป็นจริงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่ให้ความสุขที่แท้จริง ไม่มีอะไรที่จะเป็นของๆเราอย่างแท้จริง ทุกสิ่งทุกอย่างต้องหมดสิ้นไป ต้องมีการพลัดพรากจากทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นภพ ยศ สรรเสริญ สุข ต้องจากไปหรือหมดไป เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเราเป็นของของเรา ดังที่ได้ทรงแสดงไว้ว่า **สัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตน ไม่ใช่ของๆตน**

เราจึงต้องอาศัยพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นแสงสว่างชี้ทางให้เห็นสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง เช่นเดียวกับเวลาที่อยู่ในที่มืด ไม่สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆได้อย่างชัดเจนว่าอะไรเป็นอะไร ไม่รู้ว่าเป็นแมวหรือสุนัข ถ้าไม่มีแสงสว่างจะไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งนั้นเป็นอะไร แต่ถ้ามีแสงไฟก็จะเห็นทุกสิ่งทุกอย่างชัดเจนได้ แสงสว่างแห่งธรรมก็เช่นกัน เป็นแสงสว่างที่ทำให้เห็นว่าอะไรเป็นอะไร อะไรคือบาป อะไรคือบุญ อะไรคือเหตุ อะไรคือผล อะไรคืออนรก อะไรคือสวรรค์ สิ่งเหล่านี้เป็นของจริงที่มีอยู่ แต่จิตใจมืดบอดจึงไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ เมื่อไม่เห็นจึงไปเถียงพระพุทธเจ้า ไปปฏิเสธคำสอนของพระพุทธเจ้า หาวว่าพระพุทธเจ้าสอนให้คนมกมาย สอนให้คนเชื่อ ไม่ให้คนคิด

ความจริงแล้ว พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เชื่อ และทรงสอนให้คิดด้วย สิ่งที่ยังไม่รู้ยังไม่เห็นก็ต้องเชื่อไปก่อน สิ่งที่ต้องคิดก็ต้องคิด เหมือนกับพ่อแม่สอนลูก เมื่อลูกยังเด็กอยู่ยังคิดเองไม่ได้ก็ต้องเชื่อไปก่อน ไม่มีพ่อแม่คนไหนที่ใจคอโหดร้ายพอที่จะสอนให้ลูกไปทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม พ่อแม่ทุกคนอยากให้ลูกมีความสุขความเจริญทั้งนั้น ลูกๆจึงเชื่อพ่อแม่ได้อย่างตายใจ ในเบื้องต้นจึงควรเชื่อพ่อแม่ไปก่อนเพราะยังคิดไม่เป็น เมื่อโตแล้วคิดเป็นแล้วก็จะรู้ตัวตัวเอง

ชาวพุทธก็เหมือนกัน ในเบื้องต้นยังไม่มีความสติปัญญาพอที่จะแยกแยะได้ว่าอะไรคืออะไร ก็ต้องเชื่อไปก่อน เชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้า เชื่อบาป เชื่อบุญ เชื่อนรก เชื่อสวรรค์ แล้วประพฤติปฏิบัติตามจนเห็นเช่นเดียวกับที่พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็น เมื่อเห็นแล้วจะไม่เชื่อก็ได้ อย่างพระสารีบุตร หลังจากที่ท่านได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว พระสารีบุตรได้แปลงอุทานว่า บัดนี้เราไม่ต้องเชื่อพระพุทธเจ้าอีกต่อไป เพราะสามารถมองเห็นได้ด้วยตนเอง เหมือนกับคนตาบอดที่รักษาตาให้ดีแล้ว ไม่ต้องให้คนอื่นนำทางอีกต่อไป นี่ก็คือ **อัตตาหิ อัตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน** ไม่ต้องพึ่งอะไรอีกต่อไปแล้ว พระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันตสาวกทั้งหลายก็ดี ท่านไม่ต้องพึ่งอะไรแล้ว เพราะท่านมีสรณะในตัวของท่านแล้ว คือมี **พุทธะ ธรรมะ สังฆะ** อยู่ในใจ นี่คือการของการจุดเทียนบูชาพระ คือการจุดแสงสว่างแห่งธรรมให้สว่างไสวขึ้นมาภายในใจด้วยการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

ส่วนดอกไม้ที่บูชาพระที่มีสีต่างๆ เช่น สีขาว สีเหลือง สีแดง ก็หมายถึงพระอริยบุคคลทั้งหลาย ที่มาจากทุกเพศทุกวัย มีทั้งหญิงทั้งชาย นักบวช ฆราวาส เด็ก และ ผู้ใหญ่ เพราะการบรรลุเป็นพระอริยบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศกับวัย แต่ขึ้นอยู่กับ**สุปฏิปันโน** คือการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ผู้ใดสามารถประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ได้ ผู้นั้นก็สามารถบรรลุเป็นพระอริยบุคคลได้ ดอกไม้มีความสวยงามด้วยสีล้วน พระอริยบุคคลก็มีความสวยงามด้วยความประพฤติ

ทุกครั้งที่บูชาพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้ ฐูป เทียน ก็ขอให้บูชาทั้งอามิสบูชา และ ปฏิบัติบูชา คือบูชาด้วยดอกไม้ ฐูป เทียน และบูชาด้วยการระลึกถึงพระพุทธคุณ พระ

ธรรมคุณ พระสังฆคุณ ด้วยการเจริญ **พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ** เป็นการตัด
ทุกข์ ตัดภพตัดชาติให้น้อยลงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่มีเหลืออยู่อีกต่อไป การแสดงให้เห็น
ว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๔๗

วิรัติ

๘ เมษายน ๒๕๔๔

เป็นธรรมเนียมของพุทธศาสนิกชนที่จะเข้าวัดกันทุกๆวันพระ เพื่อประกอบกิจทางพระพุทธรักษา หนึ่งในศาสนกิจนี้คือการสมาทานศีล เป็นการตั้งใจว่าจะรักษากายและวาจาให้เป็นปกติ ให้อยู่ในขอบเขตของความดีงาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การเป็นผู้มีศีลหมายถึงการเป็นผู้มีการกระทำทางกาย ทางวาจา ที่ไม่เกิดโทษกับตนเอง กับผู้อื่น หรือทั้งกับตนเองและกับผู้อื่น ถ้าการกระทำเป็นไปในลักษณะนี้แล้วถือว่าเป็นผู้มีศีลการที่จะรักษาหรือมีศีลต้องเกิดจากการ**วิรัติ** วิรัติหมายถึงการละเว้น จากการกระทำบาปทางกายและทางวาจา ดังที่ท่านทั้งหลายได้สมาทานศีลกันในวันนี้ มีการสมาทานศีลห้า ศีลแปด ศีลอุโบสถ ตามกำลังศรัทธาความเชื่อ วิริยะความอดุสาหะ ความพากเพียร สติปัญญา ผู้ใดมีมากก็สามารถรักษาศีลได้มาก ผู้ใดมีน้อยก็รักษาศีลได้น้อย แต่ควรจะรักษากันทุกๆวัน การรักษาศีลคือการละเว้นจากการกระทำบาป เช่น **ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ละเว้นจากการลักทรัพย์ ละเว้นจากการประพฤติผิดประเวณี ละเว้นจากการพูดปดมดเท็จ และละเว้นจากการเสพสุรายาเมา**

วิรัติหรือการละเว้นมีอยู่ ๓ ลักษณะ คือ **๑. สมาทานวิรัติ** คือการตั้งใจตั้งใจไว้ล่วงหน้าก่อนว่าวันนี้เป็นวันพระ จะรักษาศีล จะละเว้นจากการประพฤติผิด ประเวณี ละเว้นจากการทำบาป จะที่ข้อก็สุดแต่แต่ความตั้งใจของแต่ละบุคคล **๒. สัมปัตตวิรัติ** คือการละเว้นในเหตุการณ์เฉพาะหน้า คือไม่ได้เป็นวันพระและก็ได้ตั้งใจไว้ล่วงหน้าว่าจะรักษาศีล แต่พอดีมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่นมีคนมาชวนหรือมีเหตุการณ์ที่จะทำให้กระทำบาปขึ้นมา แต่ได้สติพิจารณาเห็นว่าการกระทำนั้นๆ เป็นบาป เป็นสิ่งที่ไม่ดี คนดียอมไม่ทำ หรือมีคนมาชวนไปกินเหล้าเมายา หรือเดินไปพบของที่ถูกลืมไว้ ใจเกิดความอยากจะได้ของนั้นขึ้นมา แต่มีสติระลึกได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ เป็นบาปก็ตัดสินใจไม่กระทำ คือไม่ไปเสพสุรากับเพื่อนฝูงที่มาชักชวน หรือไม่หยิบเอาของที่ถูกลืมไว้ทั้งๆที่

ไม่มีใครรู้ไม่มีใครเห็นถ้าจะหยิบไป **๓. สมุจเฉทวิรติ** เป็นการละเว้นโดยเด็ดขาด คือไม่ประพฤติผิดศีลเลยตลอดชีวิต ทุกขณะ ทุกเวลา เป็นศีลของพระอริยบุคคลทั้งหลาย ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป พระอริยบุคคลจะไม่ละเมิดศีลโดยเด็ดขาด เพราะละได้อย่างเด็ดขาด ถ้าสามารถละได้อย่างพระอริยบุคคลแล้ว อานิสงส์ของการรักษาศีลก็จะได้รับครบ ๑๐๐ พระอริยบุคคลตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไปจะไม่ละเมิดศีลตั้งแต่ศีลห้าขึ้นไปอย่างเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม อานิสงส์แห่งศีลคือ **สีเลน สุขติง ยันติ ผู้มีศีล ย่อมไปสู่สุคติ** ย่อมสมบุญครบ ๑๐๐ คือจะไม่ไปเกิดในอบายอย่างแน่นอน เพราะได้ปิดประตูอบายแล้วด้วย**สมุจเฉทวิรติ** เมื่อตายไปแล้วจะไม่ไปเกิดในอบาย ไม่ต้องไปเกิดเป็นเดรัจฉาน เปרט อสุรกาย หรือ สัตว์นรก แต่จะไปสู่สุคติ ไปเกิดเป็นมนุษย์ เทวดา พรหม อริยบุคคล

นี่คืออานิสงส์ของการรักษาศีล ถ้ารักษาศีลได้มาก โอกาสที่จะไปเกิดในที่ดีก็มีมาก ถ้ารักษาศีลได้น้อย โอกาสที่จะไปเกิดที่ตื่ก็มีน้อย เหมือนกับการซื้อลอตเตอรี่ ถ้าซื้อใบเดียวโอกาสจะถูกก็มีน้อย ถ้าซื้อ ๑๐ ใบ โอกาสที่จะถูกก็มีมากขึ้น ถ้าซื้อ ๑๐๐ ใบ ซื้อ ๑๐๐๐ ใบ โอกาสที่จะถูกก็ยิ่งมีมากขึ้นนับได การรักษาศีลก็เช่นกัน ถ้ารักษาศีลแค่อาทิตย์ละวันโอกาสที่จะไปเกิดที่ดี จะสู้รักษาศีลอาทิตย์ละสองวัน หรือสามวัน สี่วัน หรือห้าวันไม่ได้ ยิ่งรักษาศีลมากเท่าไรโอกาสที่จะไปเกิดในอบายก็มีน้อยเท่านั้น ถ้ารักษาศีลน้อยโอกาสที่จะไปเกิดในอบายก็มีมาก

ถ้าปรารถนาที่จะมีความสุขทั้งในปัจจุบัน และเมื่อตายไปก็จะไปสู่สวรรค์หรือได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็ต้องรักษาศีลให้มาก เพราะว่าอานิสงส์ของศีลอีกข้อหนึ่งนั้นแสดงว่า **สีเลน นิพพุติง ยันติ ศีลเป็นเครื่องดับทุกข์ในใจ** ผู้ที่ไม่ได้กระทำความป่อย่างย่อไม่มีความกังวลเกี่ยวกับผลของการกระทำบาปที่จะตามมา ถ้าไม่ได้ทำผิดแล้วจะไม่มี ความกังวลใจ ไม่มีความเดือดร้อนใจ ไม่ต้องกลัวว่าจะมีใครมาจับผิด ไม่ต้องกลัวว่าจะมีใครมาจับเข้าคุกเข้าตะราง จะไม่กลัวเพราะไม่ได้กระทำความผิดนั่นเอง เมื่อไม่ได้กระทำความผิด ความทุกข์ใจที่เกิดจากการกระทำผิดก็จะมี ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่กระทำความป่ ความผิดไปแล้ว ย่อมเป็นเหมือนวัวสันหลังหวะ ย่อมมีความหวาดวิตก มีความ

หวาดกลัว เวลาไปเจอเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เกิดความกลัวขึ้นมา กลัวว่าตำรวจจะมาจับ ทั้งๆ
ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่รู้ว่ามีผิดอะไรมา ยังไม่มีการจับอะไรเลย เพียงแต่เดินไปเจอกันเข้า
หรือเดินสวนทางกัน ในใจก็เกิดความกลัวขึ้นมาแล้ว ถ้าไม่ได้ทำความผิดเวลาเจอ
เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่รู้สึกอะไร ใจก็สบายๆ ใจเย็น ใจเป็นสุข ถ้าไม่ยอมมีความทุกข์ใจก็
ต้องรักษาศีล

พระพุทธเจ้าทรงรู้ ทรงเห็นอนิสงส์ของการรักษาศีลจึงนำมาสั่งสอนพวกเรา เพราะเห็น
ว่าพวกเราไม่รู้ไม่เห็น ยังเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งเพราะไม่เห็นอดีตชาติ ไม่เห็นภพหน้าชาติ
หน้า เห็นแต่ภพนี้ภพเดียว ก็เลยปฏิเสธพระพุทธเจ้าว่าตายแล้วสูญ คือตายไปแล้ว บาบ
บุญที่ทำไปแล้วไม่มีผลตามมา นี่เป็น**มิจฉาทิฏฐิ** ความเห็นผิด เห็นกงจักรเป็นดอกบัว
เห็นสิ่งที่มีว่าไม่มี จึงเห็นว่าภพหน้า ชาติหน้าไม่มี เห็นว่าชาติก่อนๆไม่มี เป็นความเห็นที่
ไม่ถูกต้อง เมื่อพระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นสิ่งเหล่านี้แล้ว รู้ว่าพวกเราไม่รู้ไม่เห็น จึง
ประกาศสั่งสอนพระธรรมเพื่อทำให้พวกเราได้รู้ได้เห็นกัน

ในเมืองต้นเมื่อยังไม่รู้ไม่เห็น จึงต้องมีศรัทธาคือความเชื่อ เชื่อว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็น
บุคคลที่พูดจริง ไม่เคยโกหกใคร ไม่หวังประโยชน์จากการสั่งสอนธรรมะ พระพุทธองค์
ทรงสั่งสอนธรรมะด้วยพระกรุณา ความสงสาร ทรงเห็นสัตว์โลกทั้งหลายยังอยู่ในกอง
เพลิงของความทุกข์ ของการเวียนว่ายตายเกิด ไม่มีทางที่จะหลุดพ้นจากกองทุกข์นี้ได้
ถ้าไม่มีคนอย่างพระพุทธเจ้ามาสั่งสอน เมื่อเชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนแล้ว ก็
ประพฤติปฏิบัติตาม และเมื่อได้ประพฤติปฏิบัติตามแล้ว สิ่งต่างๆที่พระพุทธองค์ทรง
ทรงเห็นก็จะปรากฏขึ้นมาให้เห็น

เหมือนกับมีคนมาบอกทางให้ไปยังที่ๆหนึ่งที่ยังไม่เคยไป เช่นฐานทัพเรือสัตหีบ ถ้าเชื่อ
อย่างน้อยก็จะได้พิสูจน์ว่าสิ่งที่เขาพูดจริงเท็จประการใด ถ้าสิ่งที่เขาบอกเป็นความจริง ก็
ต้องไปถึงฐานทัพเรือสัตหีบ ถ้าไปไม่ถึงฐานทัพเรือสัตหีบ แสดงว่าพูดไม่จริง ฉะนั้นได้สิ่ง
ต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงสอนก็เช่นกัน เป็นสิ่งที่เรายังไม่รู้ยังไม่เห็น เราจึงต้องพิสูจน์คำ
สอนของพระพุทธเจ้าด้วยการประพฤติปฏิบัติตาม เช่นรักษาศีล แล้วจะรู้ว่าชีวิตของเรา
จะดีขึ้นหรือเลวลง เมื่อรู้แล้วก็จะรู้ว่าพระพุทธเจ้าทรงตรัสเท็จจริงอย่างไร

จึงขอให้เชื่อเรื่องกรรม เชื่อว่าเราเคยทำกรรมไว้ในอดีต และกรรมนี้ได้ส่งผลให้เรา เป็นอยู่ในขณะนี้ สัตว์โลกทั้งหลายมีความแตกต่างกัน ฐานะไม่เท่ากัน เป็นเพราะว่าบุญ กรรมที่ทำไว้ในอดีตชาตินั้นไม่เท่ากัน แต่เรายังสามารถสร้างความดีในปัจจุบัน เพื่อผลดี ที่จะตามมาในอนาคต ในภพหน้าชาติหน้าต่อไปได้ จึงขอให้อย่าประมาทในพระธรรมคำ สอนของพระพุทธเจ้า ขอให้หมั่นเข้ามาด้วยศรัทธา แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ พิสูจน์กับ ตัวเราเองว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนั้น จริงหรือไม่จริงอย่างไร การแสดงให้เห็นว่า สมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๕๘

สังจธรรม

๑๕ เมษายน ๒๕๕๕

พุทธศาสนิกชนคือผู้มีความเชื่อความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาของผู้ประเสริฐ คือพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ธรรมโดยชอบ รู้ในสิ่งที่ปุถุชนธรรมดาสามัญอย่างเราอย่างท่านไม่สามารถที่จะรู้จะเห็นได้ พวกเราในฐานะที่เป็นเหมือนกับคนตาบอด แต่เชื่อในพระเนตรอันสว่างของพระพุทธเจ้า จึงเชื่อในสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน ที่สอนให้กระทำความดีทั้งหลายให้ถึงพร้อม ละความชั่วทั้งหลาย และชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด ปราศจาก ความโลภ ความโกรธ ความหลง ถ้าสามารถกระทำการต่างๆ ที่พระพุทธองค์ได้ทรงสอนให้กระทำกันแล้ว พวกเราจะมีแต่ความสุขความเจริญ เพราะสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั้น เป็นเหตุที่แท้จริงของความสุขความเจริญ เช่นการทำบุญทำทาน การรักษาศีล ละเว้นจากการกระทำบาป การไหว้พระสวดมนต์ ทำจิตให้สงบตั้งมั่น เจริญสมาธิวิปัสสนา เป็นวิธีสร้างความสุขให้กับตัวเรา สร้างความเจริญให้กับตัวเรา เป็นบุญเป็นกุศล

ดังที่ท่านทั้งหลายได้มากระทำกันในวันนี้ ท่านได้นำกับข้าวกับปลา อาหาร คาวหวาน จตุปัจจัยไทยทาน เครื่องสังฆทานทั้งหลายมาถวายพระภิกษุและสามเณรที่อยู่ในวัดนี้ เป็นการทำบุญให้ท่าน นอกจากนั้นแล้ว ท่านยังได้สมาทานศีลไปตามศรัทธา คือไม่ได้สมาทานพร้อมกันในที่นี้ แต่แต่ละคนแต่ละท่านก็สมาทานกันไปตามกำลังศรัทธา บางท่านก็สมาทานศีลห้า บางท่านก็สมาทานศีลแปด สุดแต่แต่กำลังสติปัญญาความอุทิศสาธุที่นำไป แล้วก็ยังมีการเจริญจิตตภาวนา คือการทำจิตใจให้สงบด้วยการไหว้พระสวดมนต์ เจริญพุทธานุสติ มีการระลึกถึงคำว่าพุทโธ พุทโธ อยู่ในจิตใจ หรือเจริญอานาปานสติ คือกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เป็นการทำให้กิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้สงบตัวลง แต่การทำสมาธิยังไม่สามารถทำลายความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้หมดสิ้นไปจากจิตจากใจได้ เพราะสมาธิไม่มีกำลังพอที่จะไปถอนรากถอนโคน ความ

โลก ความโกรธ ความหลงได้ เพียงแต่ระงับหรือทำให้ความโลภ ความโกรธ ความหลง พักตัวลงสักระยะหนึ่ง เท่านั้น

ในขณะที่กำลังสวดมนต์ หรือกำลังเจริญพุทธานุสติ หรืออานาปานสติคือการกำหนดดู ลมหายใจเข้าออก ในขณะที่นั้นก็เลยจะไม่มีโอกาสที่จะแสดงตัวออกมา เพราะว่าจิตใจ ไม่ได้เปิดช่องให้ทำงานนั่นเอง แล้วยิ่งถ้าการเจริญสมาธิด้วยการไหว้พระสวดมนต์ หรือ การเจริญพุทธานุสติ หรืออานาปานสติ มีการทำไปอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งจิตรวมลงเข้าสู่ ความสงบ ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะหยุดทำงาน เหมือนกับเครื่องจักรหรือเครื่องของรถยนต์ เวลาเครื่องยนต์ติดเครื่อง ทุกสิ่งทุกอย่างก็ทำงานได้ เช่นเครื่องปรับอากาศในรถยนต์ก็ ทำงานได้ วิทยุก็ทำงานได้ ไฟต่างๆก็ทำงานได้ แต่ถ้าดับเครื่องลงแล้ว การทำงานของสิ่ง ต่างๆเหล่านี้ก็จะหยุดไป

ฉันใดถ้าทำจิตใจให้สงบรวมลงสู่ความเป็นสมาธิ คือเข้าสู่ความสงบนิ่งแล้ว ทุกสิ่งทุก อย่างก็ต้องหยุดตามไปด้วย ความโลภ ความโกรธ ความหลงก็จะสงบตัวไประยะหนึ่ง ในขณะที่นั้นจิตใจจะมีแต่ความสุข มีความสงบ ความอึด ความพอ ไม่หิว ไม่อยากกับ อะไร ความสงบนี้พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า เป็นความสุขที่เลิศที่ประเสริฐที่สุด ไม่มี ความสุขอันใดในโลกนี้จะเสมอเท่าความสงบสุขของจิตใจ ความสงบแบบนี้ ความสุข แบบนี้ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวของเราแล้ว เป็นสิ่งที่ไม่ต้องเสียเงินเสียทองซื้อมา สิ่งต่างๆที่ หาจากภายนอก เช่น **ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข** ไม่ใช่เป็นความสุขที่แท้จริง เป็นของ เล่น เป็นของหลอก เป็นเหมือนกับยาเสพติด เวลาไม่ได้เสพสิ่งเหล่านี้ ก็เกิดอาการทรมานทุ รายอยากจะได้ เหมือนกับคนที่เคยติดบุหรี่หรือติดสุรา เวลาไม่มีสุราหรือไม่มีบุหรี ก็จะมีอาการอึดอัดใจ มีความดิ้นรนอยากจะได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านั้น แต่เมื่อได้สัมผัสกับสุรา หรือบุหรีแล้วก็ไม่ได้ทำให้จิตใจนั้นเกิดความอึด เกิดความพอขึ้นมา แต่กลับให้มีความ หิวมีความกระหายที่อยากจะสูบบุหรี อยากจะเสพสุรายาเมาต่อไปอีก ฉันใดเรื่องลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข ก็เช่นกัน เปรียบเหมือนกับยาเสพติด มีเท่าไรก็อยากจะให้มี มากยิ่งขึ้นไป ถ้ามีเงินอยู่พันบาทก็อยากจะให้มีหมื่นบาท มีหมื่นก็อยากจะให้มีแสน มีแสนก็ อยากจะมีล้าน อย่างนี้เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะไม่พาให้ไปสู่ความอึด ความพอ

พระพุทธองค์จึงทรงสอนว่า สิ่งที่ดีที่งามที่ประเสริฐ ไม่ได้อยู่ภายนอกแต่อยู่ภายในตัวเราเอง คือความสงบสุขของจิตใจนั่นเอง จิตใจจะสงบสุขได้ก็ต้องอาศัยการปฏิบัติจิตตภาวนา มีการเจริญสมาธิและวิปัสสนา ในเบื้องต้นก็ต้องทำจิตให้สงบก่อน ด้วยการทำสมาธิ เมื่อจิตสงบตัวลงแล้ว จะเห็นความสุขที่แท้จริงว่าอยู่ตรงไหน เมื่อมีความสุขแล้ว เวลาความโลภ ความโกรธ ความหลงเกิดขึ้นมา จะเห็นทันทีว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นเหมือนกับไฟ ที่มาทำลายความสงบสุข เผาผลาญจิตใจ เมื่อเห็นอย่างนั้นแล้ว ก็จะมีคามตั้งใจ มีความอยากที่จะชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะรู้ว่า สิ่งที่ทำลายความสุขในจิตใจไม่ใช่อะไรที่ไหน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มาจากภายนอก แต่เป็นสิ่งที่มียู่ภายในใจ คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง นั่นเอง

เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ต้องเจริญธรรมขั้นต่อไปคือ**วิปัสสนา** วิปัสสนาคือการรู้แจ้งเห็นจริงในสภาวะธรรมทั้งหลาย ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรโลภ ไม่ควรโกรธ ไม่ควรหลงด้วย เพราะเหตุใด เพราะเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นของที่ไม่เป็นตัวไม่มีตน ไม่ใช่เป็นของๆเรา เวลาที่มีความโลภ ท่านก็ทรงสอนให้เจริญ**อนิจจัง** คือความเป็นของไม่เที่ยง สิ่งที่เราต้องการนั้นไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม เป็นของไม่เที่ยงทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด ยศ สรรเสริญ กามสุข เมื่อได้มาแล้วสักวันหนึ่งก็ต้องหมดไป ถ้าเขาไม่หมดไปก่อน เราก็ต้องหมดไปก่อนเขา ร่างกายเราก็เป็นของไม่เที่ยง สิ่งที่เราต้องการก็เป็นของไม่เที่ยง ถ้ามีความยินดีมากน้อยแค่ไหน เวลาสูญเสียไป ก็จะมีคามทุกข์มากน้อยตามกันไป ถ้าไม่มีความยินดี เวลาสูญเสียไป ก็จะไม่ทุกข์

พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้เจริญอนิจจังอยู่เสมอ ให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข เป็นของไม่เที่ยง เกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วก็ต้องดับไป ไม่ช้าก็เร็ว เขาไม่จากเราไป เราก็ต้องจากเขาไป ถ้าเราไม่ยินดีไม่ติดในสิ่งเหล่านี้ เวลาพลัดพรากจากสิ่งเหล่านี้ ก็จะไม่มีความทุกข์กับสิ่งเหล่านี้ แต่ถ้ามีความยึด มีความติด มีความรัก มีความชอบในสิ่งเหล่านี้ เวลาต้องสูญเสียสิ่งเหล่านี้ไป ก็จะต้องเกิดความทุกข์ใจเป็นอย่างยิ่ง เช่นคนที่เรารัก สามีก็ดี ภรรยาที่ดี บุตรหรือธิดาก็ดี ถ้ารักเขามากๆ เวลาเขามีอะไรเป็นไปขึ้นมา เช่นตายจากไป เราก็จะต้องมีความทุกข์อย่างยิ่ง

พระพุทธองค์จึงทรงสอนไม่ให้ไปยินดีกับสิ่งเหล่านี้ อย่าไปโลภ อย่าไปอยาก ถ้าไม่มีก็จะ อยู่แบบไม่มีจะสบายใจกว่า ยิ่งมีมากยิ่งทุกข์มาก ยิ่งมีน้อยยิ่งทุกข์น้อย ถ้าไม่มีเลยก็จะ ไม่มีความทุกข์เลย เพราะโดยธรรมชาติของทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ เป็น**อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เป็นทุกข์นั่นเอง คำว่าทุกข์ก็คือทุกข์ ถ้ามีแล้วมันจะทุกข์ เวลาอยู่ตัวคนเดียว เรามีความสบาย เราไม่มีความทุกข์ แต่เราไม่รู้กัน จึงอยากจะมีสามีบ้าง อยากจะมี ภรรยาบ้าง อยากจะมีลูกบ้าง อยากจะมีทรัพย์สิน เงินทอง ข้าวของต่างๆบ้าง แต่หารู้ไม่ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความทุกข์ทั้งนั้น เมื่อได้สิ่งเหล่านี้มาแล้ว ก็ต้องทุกข์กับสิ่งเหล่านี้ มีสามี ก็ต้องทุกข์กับสามี มีภรรยาก็ต้องทุกข์กับภรรยา มีลูกก็ต้องทุกข์กับลูก มีสมบัติเงินทอง ข้าวของ ก็ต้องทุกข์กับสมบัติเงินทองข้าวของเหล่านั้น ถ้าไม่มีก็ไม่มี ความทุกข์

นี่แหละคือ**สังขธรรม** ความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็น แล้วก็นำมาสั่งสอนพวกเรา วิธีชีวิตของพระพุทธองค์เป็นแบบฉบับที่ดี พระพุทธองค์เป็นพระราชโอรสของกษัตริย์ เจ้าแผ่นดิน มีทุกอย่างทุกอย่างไม่ว่า ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข แต่พระพุทธองค์กลับทรง เห็นว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความสุข แต่เป็นความทุกข์ เมื่อเป็นเช่นนั้นพระพุทธองค์จึงทรง สละสิ่งเหล่านี้ทิ้งไปแล้วออกบวช แสวงหาความสุขที่แท้จริงที่มีอยู่ภายในจิตใจ ด้วยการ ทำจิตให้สงบ ตัดกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ออกไปจากจิตจากใจ ด้วยการ เจริญวิปัสสนา เพื่อให้เห็นว่า สภาวะธรรมทั้งปวงเป็น**อนิจจัง** เป็นของไม่เที่ยง เป็น **ทุกข์** เป็น**อนัตตา** ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของๆเรา

ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกนี้ เป็นของโลกนี้อยู่แล้ว เราเพียงแต่มาอาศัย มาใช้ไปวันๆ หนึ่งเท่านั้นเอง เรามาตัวเปล่าๆ เวลาไปก็ไปตัวเปล่าๆ เวลาตายไป เขาจับเราใส่โลง เขาก็ ไม่ได้เอาของต่างๆที่เราใส่ใส่โลงไปด้วย เราไปตัวเปล่าๆ แม้กระทั่งร่างกายนี้เราก็ยัง เอาไปไม่ได้ ร่างกายนี้ก็ถูกเผากลายเป็นเถ้าถ่านไป สิ่งที่จะติดตัวเราไปก็มีบุญและบาป เท่านั้นเอง บุญกรรมนี้เป็นสิ่งที่ติดอยู่กับจิตใจ เมื่อจิตใจออกจากร่างกาย ก็เรียกว่าดวง วิญญาณ เวลาไปเกิดก็เรียกว่า ปฏิสนธิวิญญาณ ทีนี้จะไปเกิดในท้องมนุษย์ หรือท้อง สุนัข ก็ขึ้นอยู่กับบุญกับกรรมที่ทำมา ถ้าทำบุญก็มีโอกาสที่จะไปเกิดในท้องมนุษย์ ถ้าทำ

แต่กรรมก็มีโอกาสที่จะไปเกิดในท้องสุนัข หรือ ไปเกิดเป็นเปรต อสุรกาย ลัตวันรก ก็
เป็นได้

นี่เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เห็น แต่เป็นสิ่งที่เราไม่เห็นกัน เพราะดวงวิญญาณเป็น
นามธรรม ไม่ใช่รูปธรรม ต้องมีญาณหยั่งรู้ถึงจะเห็นดวงจิต ดวงวิญญาณได้ ในฐานะที่
พวกเราเป็นเหมือนคนตาบอด จึงขอให้เชื่อในสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนและพยายาม
ประพฤติปฏิบัติตาม คือชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด ตัดความโลภ ความโกรธ ความ
หลง ด้วยการทำบุญให้ทาน รักษาศีล บำเพ็ญจิตตภาวนา ไหว้พระสวดมนต์ ทำสมาธิ
บริกรรมพุทโธ พุทโธ เจริญวิปัสสนา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างต่อเนื่องจนความโลภ
ความโกรธ ความหลงค่อยๆหมดไปที่ละเล็กทีละน้อย จนกระทั่งหมดสิ้นไปจากจิตจาก
ใจ เมื่อหมดสิ้นไปแล้วรับรองได้ว่าจะไม่มีความทุกข์หลงเหลืออยู่ภายในจิตใจเลยแม้แต
นิดเดียว จะมีแต่ความสุขที่ถาวร เป็นความสุขที่ไม่เสื่อมคลาย เพราะว่าต้นเหตุของ
ความทุกข์ไม่มีเหลืออยู่ในจิตใจเลย การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๕๙

สติปัฏฐาน ๔

๑๖ เมษายน ๒๕๕๕

ตามหลักของพระพุทธศาสนาเรื่องจิตใจเป็นเรื่องสำคัญที่สุด คนเรามีส่วนประกอบสำคัญๆอยู่ ๒ ส่วน คือกายกับใจ ระหว่างกายกับใจ ใจมีความสำคัญยิ่งกว่ากาย เพราะ **ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว** ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จได้เพราะใจ การกระทำต่างๆจะต้องมีใจเป็นผู้สั่งการก่อน ถึงจะเกิดการกระทำได้ อย่างวันนี้ญาติโยมมาวัดได้ก็ต้องมีใจเป็นผู้สั่งการก่อน ใจจะต้องคิดก่อนว่าวันนี้จะมาวัด แล้วจึงนำสังฆาร่างกายนี้มาสู่ที่วัดนี้ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างเลยขึ้นอยู่กับใจเป็นหลัก ถ้าใจไม่สั่งการแล้วร่างกายก็ไม่สามารถทำอะไรได้ ใจจึงเป็นประธาน มีความสำคัญอย่างยิ่ง ชาวพุทธจึงควรให้ความสำคัญ ดูแลรักษาบำรุงใจให้เป็นไปในทิศทางที่ดีที่งาม เพราะใจที่ได้รับการอบรมที่ดีแล้ว ย่อมนำมาซึ่งความสุข นำมาซึ่งประโยชน์อันใหญ่หลวง **ไม่มีอะไรจะประเสริฐเท่ากับใจที่ได้รับการอบรมที่ดีแล้ว และก็ไม่มีความเลวร้ายเท่ากับใจที่ไม่ได้รับการอบรม** ใจที่ไม่ได้รับการพัฒนาไม่ได้รับการอบรมจะเป็นใจที่จะสร้างแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น พุทธศาสนิกชนจึงควรให้ความสนใจแก่จิตใจมากกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมดในโลกนี้ เพราะความสุขที่ดี ความทุกข์ที่ดี ใจเป็นผู้สร้างขึ้นมา ใจจะสร้างความสุขได้ใจต้องฉลาด ถ้าใจไม่ฉลาด มีแต่ความโง่เขลาเบาปัญญา มีแต่ความหลงหุ่มห่อ ใจย่อมสร้างแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

ศาสนาพุทธจึงสอนพุทธศาสนิกชนทุกคน ให้พยายามอบรมพัฒนาจิตใจให้ดีงาม จิตใจจะดีจะงามได้ต้องมีสติปัญญา พระพุทธองค์จึงสอนให้ชาวพุทธเจริญสติปัญญาอย่างสม่ำเสมอ ตามหลักของ**สติปัฏฐาน ๔** โดยให้ตั้งสติไว้ที่ธรรม ๔ ประการด้วยกัน คือ **๑. กาย ๒. เวทนา ๓. จิต ๔. ธรรม** เรียกว่าสติปัฏฐาน ๔ คือการกำหนดจิตให้รู้อยู่ในธรรม ๔ ประการนี้ คือให้รู้เรื่องกาย รู้เรื่องเวทนา รู้เรื่องจิต และรู้เรื่องธรรม ถ้ารู้เรื่องทั้ง ๔

อย่างนี้แล้ว จิตจะเป็นจิตที่มีความฉลาด เป็นจิตที่นำมาแต่ความสุขความเจริญโดย
ถ่ายเดียว เพราะว่ากรรมทั้ง ๔ ประการนี้เป็นสภาวะธรรมที่จิตจะต้องสัมผัสอยู่ตลอดเวลา

เวลามีโมหะความหลง มีวิชาความไม่รู้ ครอบงำ จิตจะไม่รู้วิธีที่จะปฏิบัติกับกรรมทั้ง
๔ นี้ให้ถูกต้อง แต่กลับปฏิบัติผิดๆ ทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นมา ผู้ที่ไม่มีสติปัญญา ๔ จะ
มีแต่ความทุกข์กับกาย กับเวทนา กับจิต กับกรรม แต่ถ้าได้ศึกษาประพฤติปฏิบัติตาม
แนวแห่งสติปัญญา ๔ แล้ว จะเกิดสติเกิดปัญญาขึ้นมา เมื่อมีสติมีปัญญาแล้ว ก็ถือได้
ว่าได้อบรมจิตใจแล้ว ทำให้จิตใจกระทำแต่สิ่งที่ดีที่งาม สร้างแต่ความสุขความเจริญ
ให้กับตนและผู้อื่น จึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาและปฏิบัติสติปัญญา ๔ **สติ**
แปลว่า**การระลึก** คือให้รู้อยู่กับ **กาย เวทนา จิต ธรรม**

๑. กายานุปัสสนาสติปัญญา การรู้ภายในเบื้องต้นให้รู้ที่ลมหายใจเข้าออก ลมหายใจนี้
เป็นส่วนหนึ่งของกาย ให้รู้อยู่ที่ลมหายใจเข้าออก โดยหาที่สงบมุดมุดที่ไหนสักแห่งหนึ่ง
ในป่าในเขาก็ได้ หรือในห้องที่เงียบสงบ ไม่มีใครรบกวน แล้วนั่งขัดสมาธิตั้งสติอยู่เฉพาะ
หน้า ให้รู้ลมหายใจเข้าออก ดูลมเข้า ดูลมออก ไม่ต้องบังคับลม ให้รู้ตามความเป็นจริง
ของลมว่าเป็นอย่างไร หายใจเข้าก็รู้ว่าหายใจเข้า หายใจออกก็รู้ว่าหายใจออก หายใจยาว
ก็รู้ว่าหายใจยาว หายใจสั้นก็รู้ว่าหายใจสั้น ลมหายาก็รู้ว่าหายาบ ลมละเอียดก็รู้ว่า
ละเอียด ให้มีแต่สติรู้อยู่กับลมอย่างเดียว อย่าปล่อยให้จิตไปคิดถึงเรื่องอื่นๆไม่ว่าจะเป็น
เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตก็ดี เรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ดี เรื่องไกลเรื่องไกลก็อย่าไป
สนใจ ให้มีสติอยู่กับลมหายใจอย่างเดียวให้รู้อยู่กับลมหายใจเข้าออก

ถ้ารู้ตามลมได้อย่างต่อเนื่อง ลมนี้ก็จะพาจิตเข้าสู่ความสงบ เข้าสู่ความนิ่ง เมื่อจิตเข้าสู่
ความนิ่งแล้วก็ถือว่าจิตได้รวมเข้าสู่สมาธิ เมื่อจิตมีสมาธิ จิตก็จะเป็นจิตที่มีความสุขมี
ความอิ่ม มีความพอ เป็นความสุขที่เลิศกว่าความสุขต่างๆ ที่เคยประสบพบเห็นมา นี้
เป็นประการแรก คือผลที่จะเกิดขึ้นจากการที่ตั้งสติอยู่กับลมหายใจเข้าออก ลมหายใจ
เข้าออกนี้เรียกว่าอานาปานะ การมีสติรู้อยู่กับลมหายใจเข้าออกจึงเรียกว่าอานาปานสติ
พยายามเจริญอานาปานสติอยู่เรื่อยๆ ให้มากๆ จนกระทั่งจิตมีความสงบนิ่ง เมื่อจิตมี
ความสงบแล้ว จะไม่หิวกับสิ่งต่างๆภายนอก ไม่ว่าลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข ไม่ว่ารูป

เสียง กลิ่น รส โภภุญัพพะ เครื่องสัมผัสต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะไม่มี ความหมายสำหรับจิตที่มีความสงบ เพราะจิตที่มีความสงบ มีความอิม มีความพอ นี่คือนิ่งที่พิเศษที่แท้จริง เป็นความสุขที่แท้จริงที่มีอยู่ในตัวเรา แต่เป็นเพียงความสุขขั้นเริ่มต้นเท่านั้นเอง

ยังมีความสุขที่เหนือกว่าความสุขของการทำจิตให้สงบ นั่นก็คือการทำจิตให้เกิดปัญญา เกิดความฉลาด เป็นภารกิจที่จะต้องกระทำต่อ หลังจากที่ได้ทำจิตให้สงบแล้ว เช่น หลังจากที่อยู่สมาธิแล้วจะลุกขึ้น ก็ให้กำหนดรูปร่างกายต่อไป ให้ดูอิริยาบถ ๔ เช่น ขณะที่กำลังจะลุกขึ้น ก็ให้มีสติรู้ตัวว่ากำลังจะลุกขึ้น เมื่อลุกขึ้นยืนแล้วก็ให้รู้ตัวว่ากำลังยืนอยู่ เมื่อเดินไปก็ให้รู้ตัวว่ากำลังเดินไป เมื่อนอน เมื่อนั่ง ก็ให้รู้ตัวว่ากำลังนอน กำลังนั่ง คือให้มีสติรู้ตัวอยู่กับการเคลื่อนไหวของอิริยาบถทั้ง ๔ ทำความเข้าใจว่าอิริยาบถ ๔ นี้เป็นของไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลง เป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา**

แล้วก็ให้ดูการเคลื่อนไหวของกายในการกระทำต่าง ๆ ไม่ว่าจะทำอะไร จะเดินไป ซ้อมข้าวซ้อมของ จะอาบน้ำอาบท่า จะรับประทานอาหาร จะทำอะไรก็ตามกับร่างกายนี้ ให้มีสติรู้ตัวอยู่กับการกระทำของร่างกายนี้ นอกจากนั้นแล้วก็ให้รู้ถึงอาการ ๓๒ ของร่างกาย ให้รู้ตัวว่าร่างกายนี้มี ผม มีขน มีเล็บ มีฟัน มีหนังเป็นต้น แล้วก็ให้พิจารณาเห็นสภาพของร่างกายนี้ ว่าเป็น **อสุภ** ไม่สวยงาม เป็น **ปฏิภูล** สกปรก ของไม่เที่ยง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว ตั้งอยู่แล้วก็ต้องดับไป คือมีการเกิด มีการแก่ มีการเจ็บ และ มีการตาย เมื่อตายไปแล้ว องค์ประกอบต่างๆ ของร่างกาย ก็แยกกลับไปสู่ธาตุเดิม คือน้ำก็กลับไปสู่น้ำ ลมก็กลับไปสู่ลม ดินก็กลับไปสู่ดิน ไฟก็กลับไปสู่ไฟ ร่างกายที่มีอาการ ๓๒ ในที่สุดก็หายไปหมด ไม่มีอะไรเหลืออยู่

นี่คือการศึกษ สร้างปัญญา สร้างความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับร่างกายนี้ ให้เข้าใจว่าร่างกายนี้เป็น **อสุภ ปฏิภูล อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เป็นสิ่งที่ไม่อยู่กับเราตลอดไป สักวันหนึ่งก็ต้องจากไป ไม่ว่าร่างกายของเราที่ดี หรือร่างกายของผู้อื่นที่ดี ถ้าทำความเข้าใจอยู่กับร่างกายอย่างนี้ตลอดเวลาแล้ว จิตจะคลายความกำหนัดยินดี จะคลายอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นในร่างกาย ว่าสวย ว่างาม ว่าเป็นเรา เป็นของๆเรา ว่าจะอยู่กับเราไปตลอด ความเห็นอย่างนี้จะถูกทำลายไป จะเหลืออยู่แต่การปล่อยวาง พร้อมทั้งจะปล่อยวางร่างกายนี้

เมื่อถึงเวลาที่จะต้องพลัดพรากจากกัน ก็พร้อมให้เกิดขึ้นโดยไม่มีความเศร้าโศกเสียใจ เพราะว่ามีปัญญา มีสตินั่นเอง

นี่คือการเจริญกายนุสสนาสติปัฏฐาน คือการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของร่างกาย ทำความเข้าใจให้เด่นชัดว่า ร่างกายนี้เป็นอย่างไร จะอยู่ไปตลอดหรือไม่ เป็นสุขหรือเป็นทุกข์ เป็นตัวตนหรือไม่เป็นตัวตน ถ้าพิจารณาตามแนวทางที่ได้แสดงไว้แล้ว จะเห็นว่าเป็น **อสุภ ปฏิกุล อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เมื่อเห็นแล้วว่าเป็น **อสุภ ปฏิกุล อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ก็จะปล่อยวางร่างกาย เมื่อปล่อยวางแล้ว จิตก็จะมีแต่ความสงบ มีแต่ความสุข ไม่ว่าร่างกายจะเป็นอย่างไร จะแก่ จะเจ็บ จะตาย จิตก็ไม่หวั่นไหว ไม่ทุกข์ นี่คือการตั้งสติอยู่กับกาย

๒. เวทนานุสสนาสติปัฏฐาน การตั้งสติอยู่กับเวทนา เวทนาคือความรู้สึกทางกายและทางใจ สุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์ เวทนามีอยู่ทั้งในร่างกายและใจ มีอยู่ตลอดเวลา แต่เราจะไม่ค่อยรู้จักวิธีปฏิบัติกับเวทนาเหล่านี้ เวลาเกิดสุขเวทนาเราก็จะมีความดีอกดีใจ มีความสุข อยากจะให้สุขเวทนานั้นอยู่กับเราไปนานๆ เวลาเกิดทุกข์เวทนาขึ้นมากก็เกิดความรังเกียจ อยากจะให้เวทนานี้หายไป หหมดไปเร็วๆ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว ใจก็จะมีแต่ความทุกข์ ความทุกข์ที่เกิดจากความอยาก อยากให้อยู่หรืออยากให้ไปนั่นเอง แต่เวทนาทั้ง ๓ นี้ ไม่ว่าจะทุกข์ก็ดี สุขก็ดี หรือไม่สุขไม่ทุกข์ก็ดี เป็นสภาวะธรรมที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามความอยากของเรา และไม่หมดไปตามความอยากของเรา มีเหตุมีปัจจัยที่ทำให้เวทนาเหล่านี้เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป

หน้าที่ของเราคือให้มีสติรู้อยู่กับเวทนาเหล่านี้ แล้วปล่อยวางตามความเป็นจริง คือรู้ว่าเมื่อเวทนาเกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี หรือไม่สุขไม่ทุกข์ก็ดี เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็รู้ตามความเป็นจริงว่า เกิดขึ้นแล้ว แต่ก็รู้อยู่ว่าไม่เที่ยง เต็มแล้วก็ดับไป เวลาดีใจ เวลาเกิดความสุขใจก็ไม่ต้องไปดีใจกับสุขเวทนา เวลาเกิดความทุกข์ใจขึ้นมา หรือทุกข์กายขึ้นมา ก็ไม่ต้องไปเสียใจกับทุกข์เวทนา ไม่ต้องรังเกียจ ทำความเข้าใจว่าเวทนาเหล่านี้ **เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป** เหมือนในขณะนี้ญาติโยมนั่งอยู่ก็มีเวทนาอยู่อย่างหนึ่ง เมื่อก่อนนี้ก่อนที่จะมาวัดก็มีเวทนาอีกอย่างหนึ่ง หลังจากทีออกจากวัดนี้ไป ก็จะมีเวทนา

อีกอย่างหนึ่ง หมุนไปเวียนมา ผ่านไปผ่านมา ถ้าเข้าใจในธรรมชาติของเวทนาแล้ว ก็จะไม่ไปยึดไปติด คือปล่อยให้มันเป็นไปตามความเป็นจริงของเวทนา ใจก็จะไม่ทุกข์กับเวทนา เหมือนกับร่างกาย ใจก็ไม่ทุกข์กับร่างกาย เวทนาใจก็ไม่ทุกข์กับเวทนา ใจรับได้หมด ไม่ว่าจะเวทนาแบบไหน จะสุขก็ได้ทุกข์ก็ได้ ไม่สุขไม่ทุกข์ก็ได้

นี่คือการเจริญ**เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน** คือการตั้งสติให้รู้อยู่กับเวทนาแล้วใช้ปัญญาเข้าไปปล่อยวาง อย่าไปยึดอย่าไปติด เวลาเกิดเวทนาความรู้สึกอย่างไรก็ตาม ก็รับรู้ตามความเป็นจริง เวลาเกิดอาการปวดท้องก็รู้ว่าปวดท้อง แต่ไม่ต้องไปปวดใจตามไปด้วย รู้ว่าการปวดท้องก็ไม่ใช่สิ่งที่จริงจังร้ายยังยืน เดียวก็หมดไป หรือเวลากินข้าวอิ่ม ก็รู้ว่านี่เป็นความสุข เป็นสุขเวทนาที่เกิดจากความอิ่ม จากการได้รับประทานอาหาร แต่ความอื่ก็เป็นของชั่วคราว เดียวก็หมดไป เดียวก็หิวอีก ต้องรู้เวทนาเหล่านี้ รู้แล้วปล่อยวาง ปล่อยวางแล้วใจจะไม่ดิ้นรนกวัดแกว่ง ใจจะวางเฉยได้ นั่งอยู่เฉยๆได้ เวลาหิวก็ไม่บ่นไม่ร้อง เวลาอื่ก็ไม่เกิดอาการตืออกตีใจ รู้ตามสภาพความเป็นจริงแล้วปล่อยวาง ใจก็จะไม่ทุกข์กับเวทนาเหล่านี้ ใจจะมีแต่ความสบาย

๓. **จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** การตั้งสติอยู่ที่จิต คือรู้อารมณ์ของจิต จิตมีอารมณ์ที่แปรปรวน มีทั้งพอใจ มีทั้งเศร้าหมอง มี ราคะ โทสะ โมหะ หรือปราศจาก ราคะ โทสะ โมหะ เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นสลับกันในจิต ต้องรู้ทันอารมณ์เหล่านี้ อย่าไปหลงตาม เวลาเกิดความโลภก็อย่าไปโลภตาม เวลาเกิดความโกรธ ก็อย่าไปโกรธตาม เวลาเกิดความหลงก็อย่าไปหลงตาม ทำใจให้เฉยๆไว้ ให้รู้ถึงความโลภเกิดขึ้นมา เดียวก็ดับไป ความโกรธเกิดขึ้นมา เดียวก็ดับไป ความหลงเกิดขึ้นมา เดียวก็ดับไป เป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เป็นสิ่งที่บังคับไม่ได้ เป็นสักแต่ว่าอารมณ์ ไม่ใช่ สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ให้รู้ตามความเป็นจริง ไม่ต้องโลภตาม ไม่ต้องโกรธตาม ไม่ต้องหลงตาม เวลาเกิดความโกรธขึ้นมา ก็แยกใจคือผู้รู้ออกจากความโกรธ รู้ว่าความโกรธนี้เป็นเหมือนกับอากาศ เป็นผู้ที่มาเยี่ยมจิต ใจไม่ต้องไปโกรธตาม ไม่ใช่เวลาพอเกิดความโกรธปั๊บก็โกรธตาม แล้วก็ไปแสดงอาการไม่ดีออกมา ทางกายทางวาจา เช่นไปตำผู้อื่น ไปว่าผู้อื่น ไปทุบตีผู้อื่น เป็นการไม่มีสติไม่มีปัญญา ถ้ามีสติมีปัญญาแล้ว จะแยกใจออกจากความโกรธ

เมื่อเกิดความโกรธก็กำหนดรู้ว่าโกรธ แล้วก็นิ่งเฉยเสีย รู้ว่าความโกรธนี้เกิดขึ้นมาเดี๋ยวก็ดับไป อย่าหลงไปโกรธตาม

ถ้าต้องการอะไรก็อย่าไปตามอารมณ์ความอยาก ต้องการอะไรให้ใช้เหตุใช้ผล เช่นเห็นเสื้อผ้าในร้าน อยากจะได้ ต้องถามตัวเองว่านี่เป็นความโลภ หรือเป็นความจำเป็น ถ้าเป็นความโลภก็คืออยากได้โดยไม่มีเหตุไม่มีผล ทั้งๆที่เสื้อผ้ามีอยู่เหลือเฟือพอใช้อยู่ ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นความโลภ เป็นอารมณ์ แต่ถ้าเป็นเหตุเป็นผลก็ต้องเป็นเพราะว่าเสื้อผ้าไม่พอใส่แล้ว ของเก่าขาดหมดแล้ว จำเป็นต้องซื้อเสื้อผ้าใหม่ อย่างนี้ถึงจะเป็นเหตุผล เป็นปัญญา จึงต้องรู้จักแยกแยะความต้องการ ว่าเป็นอารมณ์ หรือเป็นเหตุเป็นผล ถ้าเป็นเหตุเป็นผลก็ไม่ใช่เป็นอะไร เพราะมีความจำเป็น อย่างเวลารับประทานอาหาร เวลาหิวข้าวก็ต้องกินข้าว แต่กินสักก็มือถึงจะพอ บางคนกินข้าวมือเดียวก็อยู่ได้ บางคนวันหนึ่งต้องกิน ๔ ถึง ๕ มือถึงจะอยู่ได้ ถ้ากินเกินความจำเป็นก็เป็นอารมณ์ แสดงว่าไม่สามารถแยกอารมณ์อยากออกจากใจได้ แต่ถ้าฝึกใช้สติ แยกอารมณ์ออกจากใจได้แล้ว ต่อไปเวลาต้องการอะไร จะใช้เหตุใช้ผลจะไม่ใช้อารมณ์ เพราะรู้ว่าอารมณ์เป็นของไม่เที่ยง เป็นของหลอก เป็นของปลอม ถ้าหลงตามอารมณ์แล้ว จะเป็นทาสของอารมณ์ตลอดไป นี่คือ**จิตตานุปัสสนาสติปัญญา** การศึกษาหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์ของจิต ซึ่งแปรปรวนอยู่เสมอ อย่าหลงตามอารมณ์เหล่านี้ รู้แล้วปล่อยวาง แล้วใจจะสบาย ใจจะไม่ดิ้นรนกวัดแกว่ง แต่ถ้าไม่รู้เท่าทัน ใจก็ต้องดิ้นรนกวัดแกว่งไปตามอารมณ์นั้นๆ จึงมีแต่ความทุกข์ตามมา

๔. ธัมมานุปัสสนาสติปัญญา การตั้งสติอยู่ที่ธรรม ธรรมก็คือสิ่งต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน ไม่ว่าจะเรื่องการทำบุญให้ทานก็ดี เรื่องการรักษาศีลก็ดี เรื่องการประพฤติปฏิบัติธรรมก็ดี เป็นสิ่งที่ควรใส่ใจอยู่เสมอ ให้จิตใจคิดแต่เรื่องเหล่านี้ ให้คิดถึงการรักษาศีลว่าวันนี้เป็นวันพระแล้วนะ เป็นวันที่จะต้องรักษาศีลกัน ถึงแม้จะไม่อยากก็ต้องรักษาศีล เพราะศีลเป็นสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์กับใจ พยายามน้อมจิตใจเข้าหาธรรมอยู่เสมอๆ แล้วธรรมจะนำพาไปสู่ความสุขความเจริญต่อไป

นี่คือเรื่องของการพัฒนาจิตใจ หรือทำนุบำรุงจิตใจ อบรมจิตใจ ให้เป็นจิตใจที่ดีที่งาม ถ้าจิตใจตั้งอยู่ใน**สติปัฏฐาน ๔** คือ กาย เวทนา จิต ธรรม แล้ว จะมีสิ่งที่ดีที่งามคอยดูแลจิตใจ ปกป้องคุ้มครองจิตใจ ให้เป็นจิตใจที่ดีที่งาม คิดแต่สิ่งที่ดีที่งาม ไม่คิดในเรื่องที่ไม่ดีไม่งาม เมื่อคิดแต่สิ่งที่ดีที่งามแล้ว จิตใจจะมีแต่ความสุข ความเจริญ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดีที่งามก็จะตามมา นี่คือเรื่องของการดูแลจิตใจ พัฒนาจิตใจให้อยู่ในทำนองครองธรรม ให้จิตใจเป็นจิตใจที่ดี เป็นจิตใจที่ประเสริฐ เหมือนกับจิตใจของพระพุทธเจ้า และพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลาย

จึงขอสรุปว่าความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี ความเจริญก็ดี ความเสื่อมก็ดี ไม่ได้อยู่ที่ใครอยู่ที่ไหน ถ้าใจคิดแต่สิ่งที่ดี ความสุขความเจริญย่อมตามมา แต่ถ้าใจคิดแต่สิ่งชั่วร้าย ก็จะมีแต่สิ่งที่ไม่ดี คือความทุกข์ความหายนะตามมา ถ้าปรารถนาความสุขความเจริญที่แท้จริง ก็ต้องพัฒนาจิตใจ ทำนุบำรุงอบรมจิตใจให้คิดดีด้วย**สติปัฏฐาน ๔** ให้มีสติอยู่กับ กาย เวทนา จิต ธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่จะนำพาจิตใจไปสู่การกระทำที่ดีงาม ที่สุข ที่เจริญ การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๐

โลกธรรม ๘

๒๑ เมษายน ๒๕๕๕

พระพุทธองค์ทรงแสดงว่ามนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้ทุกคนล้วนมีปัญญา เพราะเกิดมาแล้วก็ต้องมีความทุกข์ด้วยกันทุกคน ไม่มีใครที่เกิดมาในโลกนี้จะไม่มีความทุกข์เลยแม้แต่คนเดียว เมื่อเกิดมาแล้วจึงต้องยอมรับความจริงว่าการเกิดเป็นความทุกข์ เมื่อยอมรับความจริงว่าการเกิดเป็นทุกข์ ก็จะเริ่มพาไปสู่การแก้ไขปัญหานี้ แต่ถ้าไม่รู้ว่ามีทุกข์ก็จะไม่มีการแก้ไข เหมือนกับคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยแต่ไม่ยอมรับหรือไม่รู้ว่าเจ็บไข้ได้ป่วยจึงไม่ไปหาหมอ หายามารักษา แล้วก็ปล่อยไว้ ในที่สุดก็ต้องตายไป แต่ถ้าไปหาหมอ หายามารักษา ย่อมมีโอกาสที่จะหายได้

ฉันใดชีวิตของคนเราก็เหมือนกัน คืออยู่บนกองทุกข์ ถ้ายอมรับสภาพนี้แล้วจะได้ศึกษาหาสาเหตุว่าความทุกข์นี้มาจากไหน อะไรเป็นเหตุของความทุกข์ พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า เหตุของความทุกข์อยู่ภายในจิตใจ ไม่ได้อยู่ภายนอก ภายนอกเป็นแต่เพียงชนวนของทุกข์เท่านั้นเอง แต่ต้นเหตุของความทุกข์นั้นอยู่ในใจ ได้แก่กิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ถ้าใจมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ใจก็จะมีทุกข์ แล้วทำอย่างไรถึงจะไม่มี ความโลภ ความโกรธ ความหลง พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงว่า ต้องทำบุญ ทำทาน รักษาศีล และชำระจิตใจ เพื่อเอาความโลภ ความโกรธ ความหลงให้ออกไปจากจิตใจ เพราะว่าเป็นบุญกุศล เช่นการทำบุญให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญจิตตภาวนาเป็นเหมือนน้ำดับไฟ ไฟอยู่ในจิตใจ เกิดจากความโลภ เกิดจากความโกรธ เกิดจากความหลง เวลาเกิดความโลภขึ้นมาใจจะร้อนวูบขึ้นมา เวลาที่มีความโกรธใจจะร้อนวูบขึ้นมา เวลาที่มีความหลงใจจะร้อนวูบขึ้นมา ใจจะอยู่ไม่เป็นสุข ดิ้นรนกวัดแกว่ง แต่การแก้ปัญหาของใจมักจะแก้ในทางที่ผิด คือมักจะไปแก้ที่ภายนอก เช่นเจอสิ่งใดที่ไม่ชอบ ก็พยายามไปแก้ที่สิ่งนั้น ใครไม่ดีกับเรา ก็พยายามไปแก้ไขบุคคลนั้น เช่นไปขอร้อง

ให้เขาดีกับเรา ถ้าเขาไม่ยอมทำตาม ก็ไปบังคับหรือถึงกับกำจัดบุคคลนั้นไปก็เป็นได้ นี่
เป็นวิธีแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง

ปัญหาของเราอยู่ที่ใจเรา เกิดจากการไม่ละความโลภ ความโกรธ ความหลงนั่นเอง ถ้าไป
เจอคนที่สร้างความไม่สบายใจให้กับเรา ต้องรู้จักวางเฉย ต้องรู้จักปล่อยวาง ยอมรับ
สภาพความจริงว่าของภายนอกไม่ได้อยู่ในวิสัยที่จะไปแก้ไขได้ หรือทำให้มันเป็นไปตาม
ความปรารถนา ความต้องการของใจเราได้เสมอไป แต่สิ่งที่แก้ไขได้ก็คือข้างในใจของเรา
เราตัดความโลภได้ ตัดความโกรธได้ ตัดความหลงได้ ถ้าตัดความโลภ ความโกรธ
ความหลงแล้ว สิ่งภายนอกจะเป็นอย่างไรก็จะไม่กระทบกับใจของเรา อย่างใจของ
พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ เป็นใจที่มีความสะอาดบริสุทธิ์ คือได้ชำระแล้วซึ่งความโลภ
ความโกรธ ความหลง สิ่งต่างๆ ที่มาสัมผัสกับใจของท่าน ก็จะไม่กระทบกระเทือนต่อใจ
ของท่าน เปรียบเหมือนน้ำบนใบบัวที่ลิ่งไปลิ่งมาแต่ไม่ซึมซับ ไม่เหมือนใจของปุถุชน
คนธรรมดาอย่างเราอย่างท่าน เป็นเหมือนกับกระดาษซับกระดาษซึม เวลาเทน้ำลงไปบน
กระดาษก็จะซึมซับไปหมด กลายเป็นเนื้อเดียวกัน

แต่กับใจของพระพุทธเจ้า กับใจของพระอรหันต์ ถึงแม้จะสัมผัสกับสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา
ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และ ทางใจ แต่สิ่งเหล่านี้จะไม่ซึมซาบเข้าไปใน
ใจของท่าน เพราะเป็นใจที่ไม่มี ความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่จะดึงดูดสิ่งเหล่านี้ให้
เข้ามาในใจท่านนั่นเอง เห็นอะไรก็รับรู้ไว้แล้วก็ปล่อยวาง จะดีหรือชั่วก็ไม่วิพากษ์ไม่
วิจารณ์ ไม่ไปแก้ไขไม่ไปดัดแปลง ปล่อยให้เป็นไปตามสภาพของเขา เพราะผู้ไม่หลงแล้ว
ยอมรับเท่าทันตามสภาพความเป็นจริงว่า โลกนี้เป็นอย่างนี้แหละ มันเป็นมาตั้งแต่ก่อนเรา
เกิด และก็จะเป็นอย่างนี้ต่อไปหลังจากเราตายไปแล้ว เป็นเรื่องของ **โลกธรรม ๘** คือการ
เจริญและการเสื่อมของ **ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข** มีลาภก็ต้องเสื่อมลาภ มียศก็ต้อง
เสื่อมยศ มีสรรเสริญก็ต้องมีนินทา มีสุขก็ต้องมีทุกข์ คู่กันไป ธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่มียู่
ในโลกนี้มาตั้งแต่ดิग्ดำบรรพ์ มีมาก่อนเราเกิดและจะมีต่อไปหลังจากเราตายไปแล้ว เป็น
สิ่งที่เราไปจัดการไม่ได้ ไปแก้ไขไม่ได้

แต่สิ่งที่เราจะจัดการได้ แก่ไขได้ก็คือจิตใจของเรา เราต้องจัดการกับตัวที่ไปยุ่ง ไป
วุ่นวาย กับ **โลกธรรม ๘** นี้ คือกิเลสตัณหา โลก โภคะ หลงนั่นเอง ถ้าประพฤติปฏิบัติ
ธรรมก็จะสามารถกำจัดได้ ความหลงนี้เป็นความมืดบอด เวลาอยู่ในที่มืดจะไม่สามารถ
แยกแยะได้ว่าอะไรเป็นอะไร จิตใจที่มืดบอดก็เช่นเดียวกัน ไม่สามารถแยกแยะได้ว่า
อะไรเป็นสิ่งที่ดีอะไรเป็นสิ่งที่ไม่ดี อะไรเป็นสิ่งที่เป็นคน อะไรเป็นสิ่งที่เป็นคนโทษ อะไรเป็น
เหตุ อะไรเป็นผล อะไรเป็นเหตุของความทุกข์ อะไรเป็นเหตุของความสุข อะไรเป็นสิ่งที่
จัดการได้ อะไรเป็นสิ่งที่จัดการไม่ได้

การที่จะมีปัญญาเพื่อแยกแยะสิ่งเหล่านี้ได้ ต้องประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญ
สมาธิ เป็นเบื้องต้น ทำจิตสงบก่อน เมื่อสงบแล้วจิตจะเป็นจิตที่พร้อมจะรับเหตุรับผล
แต่ถ้าจิตยังมีอารมณ์ต่างๆเข้ามาอกวนอยู่ ก็จะไม่สามารถรับเหตุรับผลได้ สังเกตดู
เวลาที่มีความโกรธ จะพูดจะจาอะไรก็จะไม่ยอมเข้าใจ แต่ถ้าหายโกรธแล้ว พูดกันก็พอจะ
ยอมรับฟังกันได้ด้วยเหตุด้วยผล เพราะว่าขณะที่มีความโกรธ จะไม่ยอมรับฟังอะไร
ทั้งสิ้น จะเอาแต่ใจตัวเอง ถึงแม้จะมีใครมาพูดอย่างไร บอกอย่างไร อธิบายอย่างไรใน
ขณะที่มีความโกรธ ก็จะไม่ยอมรับเหตุรับผล ไม่ยอมรับความเป็นจริง แต่ขณะที่ความ
โกรธหายไปแล้ว พูดกันอีกที อธิบายด้วยเหตุด้วยผลก็สามารถรับฟังได้ เพราะว่า
ขณะนั้นจิตไม่มีอคติ จิตไม่มีความโกรธมาขวางกั้น จึงทำให้จิตรับฟังเหตุผลได้นั่นเอง

การที่จะสอนจิตให้รู้จักเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องสภาวะ
ความเป็นจริงในโลกนี้ว่าเป็น **ไตรลักษณ์** คือเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ต้องเตรียมจิต
ให้สงบเสียก่อน เมื่อจิตสงบแล้วจึงค่อยสอนจิตเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ สอนจิตว่า **เมื่อเกิด
มาแล้ว ย่อมมีความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นธรรมดา** จิตจะรับได้เพราะรู้ว่าเป็น
ความจริง ถ้ารับความจริงได้ก็ปลงได้ ถ้าปลงได้ก็ปล่อยวางได้ คือปล่อยวางร่างกายนี้
ถือว่าร่างกายนี้เมื่อเกิดมาแล้ว ไม่มีใครอยู่เหนือความแก่ ความเจ็บ ความตายได้
แม้กระทั่งพระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวกทั้งหลาย ท่านก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย
เหมือนกัน แต่ท่านตายแบบมีความสุข ตายด้วยการปล่อยวาง ด้วยการไม่ยึดไม่ติด
เพราะร่างกายนี้ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา

สิ่งไหนที่เราไม่ไปยึดไปครองว่าเป็นเราเป็นของเรา เราจะไม่มีความทุกข์กับ
สิ่งเหล่านั้น อย่างบ้านคนอื่นเราไม่รัก เราไม่ห่วง เวลาไฟไหม้บ้านคนอื่นเราก็ไม่ทุกข์ใจ
แต่เวลาไฟไหม้บ้านเรา เรากลับทุกข์ใจ ทั้งนี้ก็เพราะเราไปยึดไปติดว่าบ้านนี้เป็นของเรา
เรา แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเรามองว่าบ้านนี้ไม่ใช่บ้านของเรา เป็นเพียงแต่ที่ที่เราอาศัย
อยู่ ยืมเขามาเช่าเขาอยู่ เวลาไฟไหม้ไป เราก็ไม่เดือดร้อน เราก็ไม่ทุกข์เพราะเราไม่ยึด
ไม่ติดนั่นเอง นี่คือหลักของความจริง หลักของปัญญา หลักของพระพุทธศาสนาที่พระ
พุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เป็นอนัตตา ไม่ใช่เป็นของเรา ไม่มีใคร
เป็นเจ้าของ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของที่มีอยู่กับโลกนี้มาแต่ดั้งเดิม โลกนี้เป็นเจ้าของๆทุก
สิ่งทุกอย่าง ดวงวิญญาณเพียงแต่มาปฏิสนธิกับร่างกายนี้ แล้วก็คลอดออกมาจากครรภ์
แล้วก็ไปยึดไปเกาะสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในโลกนี้ เมื่อไปยึดไปติดกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะ
ร่างกาย ลาก ยศ สรรเสริญ สุข ก็เกิดความหวงแหน ความอยากจะมีสิ่งเหล่านี้ให้อยู่
กับเราไปนานๆ อยู่กับเราไปตลอด แต่โดยธรรมชาติของสิ่งเหล่านี้เป็นของไม่เที่ยง
เกิดขึ้นตั้งอยู่แล้วก็ดับไป ใครไปยึดไปติดกับสิ่งเหล่านี้ก็ต้องมีความทุกข์ เหมือนกับพวก
เราที่ทุกข์กันอยู่ทุกวันนี้ ทุกข์ก็เพราะอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นใน ลาก ยศ สรรเสริญ
สุข นั้นเอง

พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้พวกเราศึกษาธรรมกัน ปฏิบัติธรรมกันด้วยการทำจิตให้สงบ
เยือกเย็นเป็นเบื้องต้น จะด้วยวิธีการใดๆก็ตาม จะเป็นการไหว้พระสวดมนต์ก็ได้ จะ
กำหนดดูลมหายใจเข้าออกก็ได้ จะบริกรรม พุทโธ พุทโธ พุทโธ อยู่ในใจก็ได้ ขอให้
ตั้งใจทำอย่างจริงๆ จังๆ ทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้มาก ทำด้วยการมีสติ คืออย่าสักแต่ว่าทำ
ทำไปแล้วปล่อยใจให้คิดเรื่องราวต่างๆนานา ถ้าเป็นอย่างนี้จิตจะไม่สงบ จะไม่เป็นผล
ต้องบังคับด้วยสติไม่ให้จิตส่ายไปสู่อื่นๆ ถ้าบริกรรม พุทโธ ก็ให้มีสติรู้อยู่กับคำว่า
พุทโธอย่างเดียว ถ้าจะกำหนดดูลมหายใจเข้าออก ก็ให้รู้อยู่กับลมหายใจเข้าออกอย่าง
เดียว ถ้าจะสวดมนต์ก็ให้อยู่กับบทสวดมนต์อย่างเดียว อย่าไปคิดเรื่องอะไรเป็นอันขาด
ถ้าทำอย่างนี้ได้แล้วไม่ช้าก็เร็วจิตจะสงบ เมื่อจิตสงบแล้ว ความโลภ ความโกรธ ความ
หลงก็จะสงบตัวลงไป ในขณะที่นั้นความรู้สึกสบายอก สบายใจ ความอึดเอิบ ความปีติ
ความสุขก็จะเกิดขึ้นมา สิ่งที่ทำให้มีความทุกข์ ความกังวลใจ ความหนักอกหนักใจ ก็จะ

สงบลงไป ไม่ใช่อะไรที่เหน็บ ก็ความโลภ ความโกรธ ความหลงนั่นเอง แต่สมาธินี้ยังไม่สามารถกำจัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้หมดไป ให้สิ้นซากไปได้ เพราะสมาธินี้เปรียบเหมือนกับยาสลบ เพียงแต่ทำให้กิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลงสงบตัวลงไปแต่ยังไม่ตาย ในขณะที่จิตมีความสงบเท่านั้น เมื่อจิตออกจากความสงบแล้ว จิตจะเริ่มคิดเริ่มปรุง ความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็จะฟื้นตามมา

จึงต้องเจริญธรรมขั้นต่อไป คือการเจริญ**ปัญญา** ที่เรียกว่า**วิปัสสนา** ให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของๆเรา ถ้าไปยึดไปติดเป็นของที่ไม่ใช่ของๆเรา ก็จะเป็นทุกข์ จึงอย่าไปยึดไปติด มีอยู่ก็ใช้ไปตามสภาพ ถ้าถึงเวลาที่จะหมดไปก็ให้หมดไป อย่าไปเสียดาย ถ้าไม่ยึดไม่ติด ก็จะไม่ทุกข์ จึงควรละสิ่งต่างๆเสีย มีไว้เท่าที่จำเป็น มีไว้เพื่อดูแลสภาพร่างกายให้มีกำลังวังชาเพื่ออยู่ต่อไป และเพื่อพัฒนาจิตใจด้วยการทำบุญ ทำทาน รักษาศีล ชำระจิตใจ ด้วยการเจริญ**จิตตภาวนา** ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลงให้หมดไป ให้สิ้นซากไปจากจิตจากใจ

เมื่อ โลภ โกรธ หลง สิ้นซากไปจากใจแล้ว จะมีแต่ความสุขใจ ไม่หิวกับอะไร ไม่หิวกับลาภ ไม่หิวกับยศ ไม่หิวกับสรรเสริญ ไม่หิวกับกามสุข เพราะความสุขในใจเต็มเปี่ยมอยู่แล้ว เหมือนกับน้ำที่มีเต็มเปี่ยมอยู่ในแก้ว เมื่อน้ำมีอยู่เต็มแก้วแล้ว เหน้าเข้าไปสักเท่าไรก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร น้ำก็ต้องไหลออกมาจันใด ผู้ที่ชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด สิ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลงแล้ว จะเป็นผู้ที่ไม่หิวกับอะไร ไม่หิวกับลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข ไม่หิวกับอะไรทั้งนั้น สามารถอยู่ได้โดยลำพัง ไม่ต้องมีอะไรก็มีความสุข นี่แหละคือสิ่งที่ประเสริฐที่สุดที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ ทรงเห็น ว่าเป็นสิ่งที่ดีเลิศที่สุด ไม่มีอะไรที่จะดีเลิศเท่ากับความสุขของจิตใจ พระพุทธองค์จึงทรงสละเวลาของพระพุทธองค์ที่เหลืออยู่ ๔๕ พรรษา สั่งสอนสัตว์โลกเพื่อให้เข้าถึงความสุขนี้ ทรงสั่งสอนสัตว์โลกเพื่อให้ละความโลภ ความโกรธ ความหลง ด้วยการทำบุญให้ทาน รักษาศีล และเจริญสมาธิ เจริญปัญญา ขอให้ชาวพุทธทั้งหลายจงน้อมเอาธรรมของพระพุทธเจ้า เข้ามารักษาจิตใจ ชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด เพื่อการหลุดพ้นจากทุกข์ภัยทั้งหลาย การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๑ อริยทรัพย์

๒๒ เมษายน ๒๕๔๔

วันนี้เป็นวันพระตามปฏิทินทางจันทรคติที่เวียนมาอีกครั้งทุกๆ ๖ วัน ๗ วัน หรือ ๘ วัน เป็นธรรมเนียมของชาวพุทธ เมื่อถึงวันพระก็จะเข้าวัดกันเพื่อประกอบกิจทางศาสนา มีการบูชาพระรัตนตรัย ให้อทาน บริจาคข้าวของต่างๆ สมาทานศีลด้วยความมี หิริโอตตตัปปะ ความอายและเกรงกลัวบาป พังเทศน์ฟังธรรมเพื่อเสริมสติปัญญา ความรู้ ความฉลาด เป็นการสะสม**อริยทรัพย์**หรือทรัพย์ภายใน ด้วยการสละทรัพย์ภายนอก มี เงินทองข้าวของทรัพย์สมบัติต่างๆ บริจาคถวายทานให้กับพระสงฆ์องค์เจ้า เป็นการเอา ทรัพย์ภายนอกแลกทรัพย์ภายใน ทรัพย์ภายในก็คือคุณธรรมความดีทั้งหลาย

การไปวัดจึงเหมือนกับ การไปธนาคารเพื่อไปทำธุรกรรมการเงิน ถ้าจะเดินทางไป ต่างประเทศก็ต้องแลกเงินเป็นสกุลต่างๆ ไปประเทศอังกฤษก็แลกเงินสกุลปอนด์ของ อังกฤษ เพราะเงินไทยใช้ได้แต่ในประเทศไทยเท่านั้น เวลาไปต่างประเทศก็ต้องใช้เงิน สกุลของประเทศนั้นๆ ฉะนั้นใด ภูมิลำเนาที่นี้เป็นเหมือนประเทศหนึ่ง เมื่อตายไปก็ต้องไปอีก ภูมิลำเนาหนึ่ง อีกประเทศหนึ่ง สิ่งที่จะเอาติดตัวไปได้ก็คือทรัพย์ภายในที่เรียกว่า **อริยทรัพย์** เป็นเหมือนเงินสกุลของประเทศที่เราจะไป ส่วนทรัพย์ภายนอก เช่นทรัพย์ สมบัติข้าวของเงินทอง ไม่สามารถเอาติดตัวไปได้แม้แต่บาทเดียว สตางค์แดงเดียวก็เอา ไปไม่ได้

คนฉลาดจึงเอาทรัพย์ภายนอกมาแลกเป็นทรัพย์ภายในไว้ เอาทรัพย์ภายนอกที่มีมาฝาก ไว้ในธนาคารบุญ แล้วแลกเป็นเงินสกุลต่างๆ เวลาเดินทางไปภพหน้าชาติหน้า ก็จะมี ทรัพย์ติดตัวไป เป็นอริยทรัพย์หรือทรัพย์ภายใน เป็นทรัพย์ที่ไม่มีใครแย่งหรือขโมยไป ได้ ไม่เหมือนทรัพย์ภายนอก โดนขโมยไป ถูกโกงไป หรือถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองยึดไปได้ แต่ทรัพย์ภายในหรืออริยทรัพย์ เป็นทรัพย์ที่ไม่มีใครแย่งชิงไปได้ เป็นทรัพย์ของเรา

โดยแท้ เป็นทรัพย์ที่ติดตัวไปกับเรา เมื่อเราตายไปแล้วเราต้องเดินทางต่อไป ถ้ามีทรัพย์
ภายในเราก็จะไปสู่สุคติ ไปสู่ที่ที่มีแต่ความสุขความเจริญ เป็นเทพ เป็นพรหม เป็นพระ
อริยบุคคล เป็นมุนี ถ้าไม่มีอริยทรัพย์ ตายไปก็ต้องไปสู่อบาย สู่ทุกคติเท่านั้น เป็น
เดรัจฉาน เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์นรก เพราะขาดอริยทรัพย์ที่จะจุดรั้งไว้ไม่ให้
ไปสู่ที่ต่ำ นักปราชญ์คนฉลาด ผู้รู้จักเหตุรู้จักผล เมื่อได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอนอัน
ประเสริฐของพระพุทธเจ้าแล้วย่อมเกิดศรัทธา ย่อมโน้มเอียงสิ่งต่างๆที่พระพุทธองค์ได้
ทรงสั่งสอนมาประพฤติปฏิบัติกับตน ดังที่ท่านทั้งหลายได้มากระทำกันในวันนี้ เป็นการ
มาสะสมทรัพย์ภายในหรืออริยทรัพย์

อริยทรัพย์ มี ๗ ประการด้วยกัน คือ **๑. ศรัทธา ความเชื่อ ๒. ศีล ความประพฤติดีทาง**
กายทางวาจา ๓. หิริ ความอายบาป ๔. โอตตปปะ ความกลัวบาป ๕. พากุสลัจจะ ความ
เป็นผู้ได้เรียนรู้มาก ๖. จาคะ ๗. ปัญญา

๑. ศรัทธา คือ ความเชื่อ เชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธองค์ เชื่อว่า
พระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้จริงเห็นจริง รู้ในสิ่งต่างๆที่เราไม่รู้กัน เช่นรู้เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ รู้
เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด รู้เรื่องบาป รู้เรื่องบุญ รู้เรื่องคุณ รู้เรื่องโทษ รู้เรื่องมรรค ผล
นิพพาน คือสิ่งที่ปฤชชนคนธรรมดาสามัญผู้เต็มไปด้วย**อวิชชา** ยังไม่สามารถล่วงรู้ถึงสิ่ง
เหล่านี้ได้ ไม่เหมือนพระพุทธเจ้าผู้ทรงประกอบด้วยสติปัญญาความรู้ความฉลาด วิริยะ
ความอดุสาหะพากเพียร ขันติความอดทน สะสมบุญบารมีมาเป็นกัปเป็นกัลป์ จนบรรลุ
เป็นพระอรหันตตรัสมาสัมพุทธเจ้า มีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา เห็นสิ่งต่างๆที่มีอยู่ใน**ไตรภพ**
ในโลกทั้ง ๓ นี้ คือ**กามภพ รูปภพ อรูปภพ** โลกของการเวียนว่ายตายเกิด ผู้มีดวงตา
เห็นธรรมสามารถมองเห็นสิ่งเหล่านี้ พวกเรายังมืดบอด ยังไม่รู้ไม่เห็น แต่มีแวบแห่ง
ความฉลาด ตรงที่ยอมรับว่าเรายังโง่อยู่ และยอมรับว่าพระพุทธเจ้าฉลาดกว่าเรา เมื่อ
พระพุทธองค์เป็นผู้มีความฉลาดกว่าเรา รู้มากกว่าเรา เราจึงเชื่อพระพุทธเจ้า คือเชื่อใน
สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน

เรื่องที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนมีอยู่ ๓ ข้อใหญ่ๆ คือ **๑. กรรม ๒. วิบาก ๓. สัตว์โลกมี**
กรรมเป็นของตน

๑. เชื่อว่ากรรม คือการกระทำทาง กาย วาจา ใจ เป็นเหตุที่นำมาซึ่งความสุขหรือความทุกข์ ความเจริญหรือความเสื่อม ภูษชาติต่างๆเป็นผลที่เกิดมาจากกรรม เช่นเชื่อว่าเหตุที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ก็เพราะในอดีตเคยทำความดีรักษาศีลไว้ จึงทำให้ได้มาเกิดเป็นมนุษย์อย่างนี้เป็นต้น

๒. เชื่อวิบากผลของกรรม เชื่อว่าเมื่อทำกรรมไปแล้วไม่ว่าดีหรือชั่ว จะต้องได้รับผลของกรรมนั้น เช่นการได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเดรัจฉาน เป็นสุนัข เป็นแมว เป็นวิบาก เป็นผลที่เกิดจากการกระทำในอดีต ได้ทำกรรมมาต่างกันจึงทำให้มาเกิดต่างกันไป มีความแตกต่างกันไม่เท่าเทียมกัน ทางด้านเพศ ทางด้านรูปร่างหน้าตา ทางด้านความรู้ความฉลาด ทางด้านฐานะการเงิน เหล่านี้เรียกว่าวิบาก คือผลที่เกิดจากการกระทำในอดีต เชื่อว่าเราเป็นอยู่อย่างนี้ก็เพราะทำมาแค่นี้ สะสมบุญบารมีมาแค่นี้ ทำมาแค่นี้ก็ได้แค่นี้ ถ้าอยากได้มากกว่านี้ก็ต้องสะสมบุญบารมีให้มากขึ้นไปเรื่อยๆจนถึงที่สุดของบุญบารมี ก็จะบรรลุดัง มรรค ผล นิพพาน การสิ้นสุดแห่งการเวียนว่ายตายเกิด เป็นพระพุทธรเจ้าและพระอรหันตสาวก

๓. เชื่อว่าสัตว์โลกทั้งหลายมีกรรมเป็นของของตน เมื่อทำกรรมแล้ววิบากย่อมตามมาเหมือนเงาตามตัว เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีใครช่วยใครให้พ้นวิบากกรรมของตนไปได้ หรือสร้างบุญกุศลให้แก่กันได้ เมื่อถึงเวลาที่ผลบุญจะเกิดขึ้นกับผู้หนึ่งผู้ใด ก็ไม่มีใครไปห้ามได้ เช่นเดียวกับผลของบาปกรรม เมื่อถึงเวลาที่จะเกิดขึ้น ก็ไม่มีใครไปยับยั้งได้ สิ่งที่ทำได้ก็คือช่วยเท่าที่จะช่วยได้ ถ้าเกิดขึ้นกับตัวเรา ก็ต้องทำใจให้หนึ่งเฉยเป็นอุเบกขา ยอมรับความจริงว่า **สัตว์โลกทั้งหลายมีกรรมเป็นของของตน จักทำกรรมอันใดไว้ดีหรือชั่ว จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น** ไม่มีใครยับยั้งผลของกรรมได้ เมื่อถึงเวลาที่ต้องรับผลของกรรมกันทุกคน

๒. **ศีล ความประพฤติดีทางกายทางวาจา** เมื่อมีศรัทธาแล้วเราก็จะประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสอน โดยเห็นว่า **ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว** เราก็จะทำแต่สิ่งที่ดีและหลีกเลี่ยงการทำบาป ด้วยการรักษาศีลตามกำลังศรัทธา วิริยะ สติ ปัญญา ตั้งแต่ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ จนถึง ศีล ๒๒๗ ศีลคือความปกติทางกายและทางวาจา ไม่สร้าง ความ

เดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ไม่สร้างความทุกข์ให้แก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ด้วยการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ละเว้นจากการลักทรัพย์ ละเว้นจากการประพฤติดีประเวณี ละเว้นจากการพูดปดมดเท็จ ละเว้นจากการเสพสุรายาเมา

๓. ทิริ ความอายบาป ๔. โอตตัมปะ ความกลัวบาป เมื่อเห็นว่าการทำบาปเป็นสิ่งไม่ดี จึงละเว้น ด้วยทิริ ความอายบาป และโอตตัมปะ ความกลัวบาป ทุกคนมีความอายกัน แต่สิ่งที่น่าอายกลับไม่อาย กลับไปอายในสิ่งที่ไม่น่าอาย เช่น ไปอายในความยากจน ในรูปร่างหน้าตาที่ไม่สวยงาม ในความโง่เขลาเบาปัญญาของตน สิ่งที่น่าอายคืออะไร ก็คือ การกระทำความชั่วทั้งหลาย เช่น การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การลักทรัพย์ การประพฤติดีประเวณี การพูดปดมดเท็จ การเสพสุรายาเมา เพราะเมื่อทำบาปไปแล้วก็เหมือนกับเอาไฟมาเผาตัวเองและผู้อื่น สร้างความทุกข์ทรมานให้กับตนและผู้อื่น เป็นสิ่งที่น่าอาย น่าขยะเขยงอย่างยิ่ง

เช่นเดียวกับความกลัว สิ่งที่น่ากลัวกลับไม่กลัว สิ่งที่ไม่น่ากลัวกลับไปกลัว เช่นกลัวความแก่ กลัวความเจ็บ กลัวความตาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่น่ากลัวเลย เพราะเป็นสิ่งที่จะต้องเกิดกับทุกคน เป็นธรรมดา เป็นปกติของธาตุขันธ์ ของร่างกาย เมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย ผู้ที่กลัวคือผู้ที่มีความสำคัญมั่นหมาย ไปยึด ไปติด ว่าร่างกายนี้เป็นเรา เป็นของเรา เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็คิดว่าเราแก่ เราเจ็บ เราตาย แทนที่จะคิดว่าร่างกายแก่ ร่างกายเจ็บ ร่างกายตาย ก็กลับไปหลงคิดว่าร่างกายนี้แหละคือเรา เมื่อจิตติดอยู่กับร่างกาย ก็เลยคิดว่าจิตเป็นกาย กายเป็นอะไรจิตก็เป็นไปด้วย ก็เลยเกิดความกลัวขึ้นมา นี่คือการหลง

ถ้าได้ศึกษาได้ปฏิบัติธรรมแล้วจะสามารถแยกแยะกายออกจากจิตได้ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ากายก็เป็นอย่างหนึ่ง จิตก็เป็นอย่างหนึ่ง **กายนี้เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ** มาจากอาหารที่รับประทานเข้าไป แล้วกลายเป็นอาการ ๓๒ มี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นต้น นี่เป็นเรื่องของร่างกาย เป็นธาตุขันธ์ล้วนๆ มาจาก ดิน น้ำ ลม ไฟ แต่เป็นเพราะขาดปัญญาเลยทำให้จิตถูกอวิชชาครอบงำ ไปยึด ไปติด ไปหลงว่าร่างกายนี้เป็นจิต จิตเป็นร่างกาย เมื่อร่างกายเป็นอะไรไป ก็เกิดกลัวขึ้นมา กลัวความแก่ กลัว

ความเจ็บ กลัวความตาย สำหรับผู้ที่ได้ศึกษาได้ปฏิบัติธรรมอย่างถ่องแท้แล้ว อย่าง พระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวกทั้งหลาย จะไม่กลัว ความแก่ เจ็บ ตาย เลยมแม่แต่น้อย ท่านตายได้ในทุกอิริยาบถ เดิน ยืน นั่ง นอน ด้วยความเป็นปกติสุข ไม่มีความห่วงไหว เพราะท่านมีปัญญา มีดวงตาเห็นธรรมแล้ว ท่านปล่อยวาง ไม่ไปยึดไม่ไปติดในธาตุขันธ์ ถ้ายังติดอยู่ที่เอาไว้ใช้ให้เป็นประโยชน์ เหมือนเสื้อผ้าที่ยังติดอยู่ที่ใส่ไป ถ้ายาดีก็ทิ้งไปฉันใด ร่างกายก็ฉันนั้นเมื่อถึงเวลาแตกดับก็ทิ้งไป

สิ่งที่น่ากลัวคืออะไร ก็คือบาปกรรม การทำความชั่วทั้งหลาย เพราะจะนำมาซึ่งความทุกข์ความหายนะ เริ่มตั้งแต่ในปัจจุบัน เมื่อทำความชั่วแล้วจิตจะมีความร้อน มีความกังวล มีความหวาดวิตก เกิดความกลัวขึ้นมา กลัวจะถูกจับได้ว่าทำสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม เมื่อตายไปก็ต้องไปใช้กรรมในอบายต่อไป ไปเกิดเป็นเดรัจฉานบ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นอสุรกายบ้าง เป็นสัตว์นรกบ้าง เพราะขาดhiri ความอาย และโอตตัมปะ ความกลัวบาป ขาดศรัทธา ไม่เชื่อในเรื่องบาปกรรม ก็เลยเกิดความประมาทขึ้นมา คิดว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นเรื่องแต่งขึ้นมา เพื่อหลอกให้ทำความดีโดยไม่มีผลดีอะไร ตามมา ถ้าคิดเช่นนี้ จะเป็นคนที่สร้างความทุกข์อย่างแสนสาหัสให้กับตนเอง เพราะจะไม่มีhiriโอตตัมปะ แล้วจะทำบาปไปไม่มีที่สิ้นสุด ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ ก็จะมีhiriโอตตัมปะ ความอายและความกลัวบาป จะสะสมบุญแบบไม่กลัวจน ไม่กลัวว่าจะเสียเงิน เสียทอง เสียเวลา เพราะบุญกุศลที่ได้นั้น มีคุณค่ามากกว่าเงินทอง ยิ่งกว่าเวลาที่เสียไป เพราะได้*อริยทรัพย์*นั่นเอง

๕. พากุศลจะ **ความเป็นผู้ได้เรียนรู้มาก** การได้ยินได้ฟังธรรมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เป็นผู้คงแก่เรียน เป็นผู้รู้มาก เป็นผู้ศึกษามาก การที่ได้ศึกษามากต้องอาศัยการได้ยินได้ฟังจากผู้ที่มีความรู้ โดยเฉพาะรู้ทางธรรม เพราะธรรมเป็นแสงสว่างนำชีวิต ให้รู้จัก บาป บุญ คุณ โทษ กรรม และ วิบาก ถ้าได้ยินได้ฟังอยู่บ่อยๆ ต่อไปจะเป็นผู้ที่มีความรู้มาก เป็นพหูสูต เป็นพากุศลจะ คือเป็นผู้ได้เรียนรู้มาก เป็น*อริยทรัพย์*

๖. จาคะ การเสียสละ เสียสละประโยชน์ส่วนตนให้แก่ผู้อื่น เป็นการลดละความเห็นแก่ตัว ความหลงในตัวตน โดยเห็นว่าสมบัติเงินทองที่มีอยู่เป็นสมบัติผลัดกันชม ไม่ซำกั

เร็วก็ต้องพลัดพรากจากกัน ไม่ใช่ของๆตน ทรัพย์สมบัติที่แท้จริงต้องเป็นอริยทรัพย์ ที่เกิดจากจาคะ การเสียสละ แจกจ่าย แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น ถ้ามีทรัพย์ที่เหลือใช้แล้วไม่เอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการบริจาคแบ่งปันให้กับผู้อื่น ก็จะไม่มียริยทรัพย์ เหมือนกับการไม่ได้แลกเงินตราต่างประเทศไว้ใช้เวลาเดินทางไปต่างประเทศ จะมีแต่เงินที่ไม่สามารถเอาติดตัวไปใช้ได้ ไปเกิดภพหน้าชาติหน้า ก็จะมีแต่ความอดอยากขาดแคลน ในปัจจุบันก็จะถูกอำนาจของโลก ความโกรธ ความหลงคุกคาม สร้างความร้อรอนให้แก่จิตใจ หากความรุ่มเย็นเป็นสุขไม่ได้

๗. ปัญญา ความรู้ความฉลาด คือรู้ความจริง รู้อะไรคือเหตุ รู้อะไรคือผล รู้อะไรคือบาป รู้อะไรคือบุญ รู้อะไรคือคุณ รู้อะไรคือโทษ รู้อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ถ้ารู้แล้วย่อมทำแต่สิ่งที่ดีที่งาม ละเว้นจากการประพฤติกี่ไม่ดีไม่งาม นำความสุขมาสู่ตน บาปกรรมไม่ทำ ทำแต่บุญอย่างเดียว เหมือนกับคนที่ไปธนาคาร ไม่กู้หนี้ยืมสิน มีแต่ฝากอย่างเดียว หนี้สินมีเท่าไรก็ชดใช้หมด เมื่อหมดหนี้สินแล้วก็สบายใจ ผู้ที่มีหนี้สินรุงรังมีแต่ความทุกข์ใจ ถ้าแก้ปัญหาไม่ได้ก็คิดหนีหนีด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง เพราะไม่ได้ฆ่าที่ตัวตนเหตุของการมีหนี้สิน คือตัวฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ตัวโลภ ตัวอยากต่างหาก ที่ทำให้มีหนี้สิน ต้องฆ่าด้วยการประหัต มกน้อย สันโดษ

ถ้ามีการประหัต มกน้อย สันโดษแล้ว ก็จะใช้จ่ายอยู่ในกรอบของรายได้ มีเงินมีทองเท่าไรก็จะมีพอใช้ เพราะได้ควบคุมตัณหา ความอยากความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมไม่ให้ออกมาเพ่นพ่าน ถ้าไม่แก้ตรงนี้ ไม่ว่าจะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกกี่ภพกี่ชาติ ก็จะต้องมีหนี้สินอยู่อย่างนี้ไปเรื่อยๆ เมื่อหาทางแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินไม่ได้ ก็ต้องฆ่าตัวตายไปเรื่อยๆ เพราะติดเป็นนิสัย จึงต้องแก้ปัญหาคือต้นเหตุ คือการเอาชนะความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ความอยาก ความโลภทั้งหลายด้วยการประหัตมัธยัสถ์ และความมกน้อยสันโดษ

เพื่อความรุ่มเย็นเป็นสุขทั้งในปัจจุบันและในภพหน้าชาติหน้าจึงควรสะสม อริยทรัพย์ทั้ง ๗ ประการนี้ คือ ๑. ศรัทธา ความเชื่อ ๒. ศีล ความประพฤติดีทางกายทางวาจา ๓. ทิริ ความอายบาป ๔. โอตตัปปะ ความกลัวบาป ๕. พาหุสัจจะ ความเป็นผู้ได้เรียนรู้อาก ๖. จาคะ ๗. ปัญญา การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๒

อุบาสก อุบาสิกา

๒๘ เมษายน ๒๕๔๔

พระพุทธเจ้าทรงได้พระนามว่า**พุทธะ** แปลว่าผู้รู้ คือผู้มีวิชาความรู้ ที่ปุถุชนคนธรรมดาสามัญอย่างเราอย่างท่านไม่รู้กัน ทรงรู้เรื่องนรกสวรรค์ รู้เรื่องบาปกรรม รู้เรื่องบุญกุศล รู้เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด รู้ว่ามนุษย์และสัตว์ทั้งหลายเมื่อตายไปแล้วจากภพหนึ่งก็ต้องไปเกิดใหม่อีกภพหนึ่ง จะไปเกิดที่สูงที่ต่ำก็ขึ้นอยู่กับบุญกรรมที่ทำเอาไว้ ทำบุญไว้มากก็ไปเกิดในภพที่สูง ทำกรรมไว้มากก็ไปเกิดในภพที่ต่ำ ทรงรู้เรื่องทุกข์และการดับทุกข์ ทรงสามารถประพฤติปฏิบัติตนเองให้อยู่เหนือความทุกข์ได้ บรรลุถึง **มรรค ผล นิพพาน** อันเป็นธรรมอันประเสริฐสูงสุดที่สัตว์โลกทั้งหลายจะปฏิบัติไปถึงได้ ผู้ใดได้บรรลุถึงมรรค ผล นิพพาน ผู้นั้นถือว่าพ้นเวรพ้นกรรม เวรกรรมทั้งหลายที่ได้ทำมามากน้อยแค่ไหนในอดีตก็จะตามไม่ทัน ไม่สามารถส่งให้ไปเกิดในที่ต่างๆได้อีกต่อไป เพราะจิตได้หลุดพ้นจากอำนาจของเวรกรรมทั้งหลายแล้ว

ผู้ที่เข้าหาพระศาสนาควรสนใจศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะศาสนาสอนให้ฉลาดมากขึ้น ไม่ใช่โง่มากขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วพุทธศาสนิกชนไทยส่วนใหญ่เข้าวัดแล้วกลับโง่มากขึ้นไปอีก แทนที่จะฉลาดมากขึ้น เพราะไม่สนใจศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า กลับไปเชื่อกันแบบงมงาย เชื่อแบบลมๆแล้งๆ ไม่รู้ว่าศาสนาสอนให้เชื่อ ให้ทำอะไร ศาสนานี้เป็นศาสนา**ทำ** ทำนี้ไม่ได้หมายถึง**ธรรม** แต่หมายถึง**ทำ** หมายความว่าต้อง**ทำ**ถึงจะได้ ไม่ใช่ศาสนา**ขอ** ไม่ใช่ตะเกียงวิเศษที่เวลาต้องการอะไร เพียงเอาตะเกียงขึ้นมาลูบสามครั้ง แล้ว ก็มียี่ภ้ออกมาจากตะเกียงแล้ว ถามว่าคุณต้องการอะไร เราพร้อมจะบริการ แบบนี้ไม่ใช่ศาสนาพุทธ

พุทธศาสนาไม่ได้ให้อะไรนอกจากสอนให้รู้จักว่า อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล ถ้าต้องการผลก็ต้องสร้างเหตุนั้นขึ้นมา ถ้าต้องการกินส้ม ก็ต้องปลูกต้นส้ม ถึงจะมีส้มเกิดขึ้นมาได้

ถ้าไม่ปลุกสัมมรไปจนวันตายก็ไม่มีสัมให้กินฉันใด ถ้าปรารถนาความสุข ความเจริญ ตามที่พระสวดให้ฟังเสมอว่า ขอให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการกระทำ ใครทำใครได้ ไม่ทำก็ไม่ได้ ดังคำสุภาษิตที่ว่า **ความดี ซื่อไม่ได้ ต้องทำกัน** เช่นเดียวกับความสุข ความเจริญรุ่งเรือง ความเป็นสิริมงคล ต้องทำความดีด้วยกาย วาจา ใจ ไม่ใช่มาวัด กราบพระ แล้วก็อธิษฐานขอพร ให้ได้สิ่งต่างๆ มา พระท่านให้ไม่ได้ แม้แต่พระท่านเองท่านก็ต้องทำของท่าน พระพุทธเจ้าก็ต้องทำเอง พระพุทธองค์ทรงทนทุกข์ทรมานอยู่ถึง ๖ ปี อยู่อย่างขอมาน กว่าจะได้บรรลุเป็น พระพุทธเจ้า พระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลายก็ปฏิบัติกันมาอย่างลำบากยากเย็น ต่อสู้กับ กิเลส ต่อสู้กับความโลภ ความโกรธ ความหลง อยู่แบบอดๆอยากๆ จนได้บรรลุธรรม ขึ้นมาได้ ได้สิ่งที่ท่านปรารถนา คือความสุขใจ ความพ้นทุกข์ นี่เป็นสิ่งที่ไม่มีการทำให้เรา ได้ ต้องทำกันเอง ดังในพระบาลีที่แสดงไว้ว่า **อตฺตาทิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของ ตน** ต้องการอะไรก็ต้องทำให้สิ่งนั้นๆเกิดขึ้นมา ไม่มีใครหยิบยื่นให้กับเราได้ เราต้องช่วย ตัวเราเอง

พุทธศาสนิกชนควรสำรวจตัวเองว่า เป็น **พุทธแท้** หรือ **พุทธปลอม** เพราะส่วนใหญ่จะไม่รู้เรื่องศาสนา ไม่รู้ว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สอนให้ทำอะไร สิ่งแรกที่จะต้องทำ ก็คือศึกษาพระธรรมคำสอน ซึ่งก็ทำได้หลายวิธี เข้าหาพระ หาผู้ที่มีธรรม ฟังเทศน์ ฟังธรรมจากท่านหรืออ่านหนังสือธรรมะทั้งหลายที่คัดมาจากพระไตรปิฎก หรือเขียนโดย พระเกจิอาจารย์ทั้งหลายผู้ได้บรรลุธรรมแล้ว ผู้รู้จริงเห็นจริง เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า กับพระอรหันตสาวกทั้งหลาย ต้องศึกษาว่า การที่จะเป็นพุทธแท้จะต้องมีคุณสมบัติ อย่างเป็นบ้าง พุทธศาสนิกชนที่แท้จริงต้องเป็นผู้อยู่ใกล้พระรัตนตรัย มีความเชื่อในพระ รัตนตรัย ถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ เรียกว่า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในที่นี้จะ พุดถึง **อุบาสก อุบาสิกา** ซึ่งมีคุณสมบัติอยู่ ๕ ประการ คือ **๑. ศรัทธา ๒. ศีลบริสุทธิ ๓. ไม่เชื่อมงคลตื่นข่าว ๔. ไม่แสวงหาบุญนอกคำสอนของพระพุทธศาสนา ๕. เป็นผู้ ขวนขวายทำนุบำรุงพุทธศาสนา** เป็นคุณสมบัติของพุทธแท้

๑. ศรัทธา ความเชื่อ คือเชื่อว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นผู้รู้จริง เห็นจริง ในเรื่องบาป บุญ คุณโทษ เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เรื่องกรรม เรื่องวิบาก รู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ คือ **เชื่อในหลักกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว** ไม่มีใครสามารถทำให้เราหลีกเลี่ยงกรรมดีกรรมชั่วได้ เราเท่านั้นจะเป็นผู้หลีกเลี่ยงได้ ด้วยการประพฤติปฏิบัติชอบทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทำดีก็จะได้ความสุขความเจริญ ทำชั่วก็จะมีแต่ความทุกข์ความหายนะ ความเสื่อมเสีย

๒. มีศีลบริสุทธิ คือถือศีล ๕ ในวัณธรรมดา ได้แก่ ๑. ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ๒. ละเว้นจากการลักทรัพย์ ๓. ละเว้นจากการประพฤตินิดประเวณี ๔. ละเว้นจากการพูดปดมดเท็จ ๕. ละเว้นจากการเสพสุรายาเมา ถือศีล ๘ ในวันพระ ด้วยการรักษาเพิ่มจากศีล ๕ อีก ๓ ข้อ ได้แก่ ๖. ละเว้นจากการรับประทานอาหารหลังจากเที่ยงวันไปแล้ว ๗. ละเว้นจากการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุเพื่อความบันเทิง ดูหนัง ดูละคร เทียวเตร่ ร้องรำทำเพลง และเว้นจากการแต่งหน้าทาปาก จากการใช้เครื่องหอม เครื่องสำอางทั้งหลาย ๘. ละเว้นจากการนอนบนพูกบนเตียงที่นุ่มสบาย ปูเสื่อนอนก็ได้ เพราะไม่ได้แสวงหาความสุขจากการหลับนอน แต่แสวงหาความสุขในใจที่เกิดจากการปฏิบัติศีลปฏิบัติธรรม เป็นความสุขที่เกิดจากการสะสมบุญกุศล เป็นความสุขที่ดี ที่ประเสริฐ เป็นความสุขที่ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งภายนอก สุขภายนอกต้องมีเงิน มีทอง จึงจะสุข แต่สุขในใจไม่ต้องมีเงินมีทองก็สุขได้ ขอให้มีความเชื่อ ศรัทธา มีความเชื่อว่าคุณสมบัติที่แท้จริงมีอยู่ภายในใจ

๓. ไม่เชื่อมงคลตื่นข่าว เช่นไม่เชื่อว่าการกราบไหว้บูชา ต้นไม้ หรือสัตว์ประหลาดต่างๆ จะทำให้เป็นคนวิเศษขึ้นมาได้ หรือดลบันดาลให้ประสบความสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาได้ ไม่เชื่อว่าพระสงฆ์องค์เจ้าเคาะหัว ถ่มน้ำลายใส่ศิระแล้วจะทำให้มีแต่ความสุขความเจริญ ซึ่งเป็นการเชื่อมงคลตื่นข่าว เป็นการเชื่อที่ไม่มีเหตุไม่มีผล แต่จะเชื่อในหลักกรรม เชื่อว่าทำดีต้องได้ดี ไม่มีใครทำให้ใครได้ ตนเท่านั้นเป็นที่พึ่งของตน ความเป็นอยู่ทุกวันนี้เป็นผลของกรรมที่ทำมาในอดีต ทั้งในชาตินี้และชาติก่อนๆ ที่ส่งผลให้มาเกิด เป็นชายบ้าง เป็นหญิงบ้าง จนบ้าง รวยบ้าง ฉลาดบ้าง โง่บ้าง มีรูปร่างหน้าตาสวยงามบ้าง มีรูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์บ้าง มีอาการครบ ๓๒ บ้าง ไม่ครบ ๓๒ บ้าง มีอายุยืนบ้าง มี

อายุสั้นบ้าง มีสุขภาพแข็งแรงบ้าง มีโรคภัยเบียดเบียนบ้าง เป็นนิมิต คือผลของกรรมที่
ได้กระทำความในอดีตทั้งในชาตินี้และชาติก่อนๆ ถ้าปรารถนาสิ่งที่ดีที่จะเกิดในอนาคต ก็
ควรทำแต่ความดี ละบาป พยายามทำบุญทำทานอย่างสม่ำเสมอ เข้าหาผู้รู้ พระสุปฏิปัน
โน เพื่อศึกษาพระธรรมคำสอนและประพฤติปฏิบัติตาม

๔. ไม่แสวงหาบุญนอกคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่จะเชื่อฟังในสิ่งต่างๆ ที่พระพุทธเจ้า
ทรงสั่งสอนใน **มงคล ๓๘** ได้แก่ ๑. ไม่คบคนพาล ๒. คบบัณฑิต ๓. บูชามุคคัลลที่ควร
บูชา ๔. อยู่ในถิ่นที่มีสิ่งแวดล้อมดี ๕. ได้ทำบุญไว้ในอดีต ๖. ตั้งตนไว้ชอบ ๗. ศึกษาเล่า
เรียนมาก คำนว่หาความรู้อยู่เสมอ ๘. มีศิลปวิทยา ๙. มีระเบียบวินัย ๑๐. มีสุภาสิต
วาจา ๑๑. บำรุงบิดามารดา ๑๒. สงเคราะห์บุตร ๑๓. สงเคราะห์ภรรยา ๑๔. การงานไม่
อากูล ๑๕. รู้จักให้ เพื่อแบ่งปัน ๑๖. ประพฤติธรรม ดำรงอยู่ในศีลธรรม ๑๗.
สงเคราะห์ญาติ ๑๘. การงานที่ไม่มีโทษ ๑๙. เว้นจากความชั่ว ๒๐. เว้นจากการดื่ม
น้ำเมา ๒๑. ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๒๒. มีความเคารพ ๒๓. สุภาพอ่อนน้อม
ถ่อมตน ๒๔. สันโดษ ๒๕. มีความกตัญญู ๒๖. ฟังธรรมตามกาล ๒๗. มีความอดทน
๒๘. วาง่ายสอนง่าย ๒๙. ได้พบเห็นสมณะผู้ทรงธรรม ๓๐. สนทนาธรรมตามกาล ๓๑.
มีความเพียรพากิเลส รู้จักบังคับควบคุมตน ไม่ประนเปรอตามใจอยาก ๓๒. ประพฤติ
พรหมจรรย์ รู้จักควบคุมตนในทางเพศ ๓๓. เห็นอริยสัจจ์ เข้าใจความจริงของชีวิต ๓๔.
ทำพระนิพพานให้แจ้ง ๓๕. จิตไม่หวั่นไหวเมื่อถูกโลกธรรมกระทบ ๓๖. จิตไร้เศร้า ๓๗.
จิตปราศจากธุลี ๓๘. จิตเกษม

๕. ขวนขวายทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยการสร้างและบูรณะศาสนวัตถุต่างๆ ดูแล
พระภิกษุ สามเณร นักบวชในพระพุทธศาสนาให้ได้ศึกษา ปฏิบัติ เผยแผ่ธรรม รู้ว่าอะไร
ควรถวาย อะไรไม่ควรถวาย เพราะบวชเพื่อตัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ใช้ชีวิต
เรียบง่าย มีบริวาร ๘ เป็นสมบัติ อาศัยปัจจัย ๔ ที่ศรัทธาญาติโยมถวาย ได้แก่อาหาร
บิณฑบาต จีวร ยารักษาโรค กุฏิเสนาสนะ การถวายสิ่งที่ไม่จำเป็นสำหรับพระ แทนที่จะ
มีประโยชน์กลับจะเป็นโทษขึ้นมาได้ เช่นการถวายเงินถวายทองโดยไม่มีเหตุผล ว่ามี
ความจำเป็นหรือไม่ ถ้าเพื่อจ่ายค่าน้ำค่าไฟ หรือซ่อมแซมกุฏิ โบสถ์ วิหาร ศาลา หรือ

อะไรก็ตามที่มีความจำเป็น การถวายเงินถวายทองนั้นก็ขึ้นคุณเป็นประโยชน์ แต่ถ้าถวายเงินไปโดยไม่มีเหตุผล จะทำให้มีเงินทองมากแล้วก็ไปเสริมให้เกิดกิเลสขึ้นมา ทำให้เกิดความโลภ อยากจะมีสิ่งต่างๆที่ไม่มีความจำเป็นแก่สมณะบริโภค

การจะทำนุบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง จึงต้องศึกษาดูว่าอะไรควร และอะไรไม่ควรแก่พระภิกษุสามเณร ขอให้ดูพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง พระพุทธองค์ทรงดำเนินชีวิตอย่างไร พระอรหันตสาวกท่านดำเนินชีวิตอย่างไร ท่านมีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่มีสมบัติมากมาย มีแค่บริวาร ๘ คือ บาตร ไตรจีวร ประคดเอว เข็มกับด้าย มีดโกน ที่กรองน้ำ เป็นสมบัติประจำตัว ของที่มีความจำเป็น สำหรับพระก็มีอยู่เท่านี้ มีบริวาร ๘ นี้แล้ว ก็สามารถไปได้ทุกหนทุกแห่งในโลกนี้ เวลาทำนุบำรุงพระภิกษุสามเณรจึงควรระมัดระวังอย่าส่งเสริมให้ท่านกลายเป็นฆราวาส อยู่แบบฆราวาส มีโทรทัศน์ โทรศัพท์ วิทยุ รถยนต์ พัดลม เครื่องปรับอากาศ เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ถ้าเป็นเช่นนี้แล้ว การบวชคงไม่ใช่เพื่อธรรม ตามที่พระพุทธเจ้าทรงได้ดำเนินมา

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงแสวงหาความสุขจากวัตถุต่างๆ แต่ทรงแสวงหาความสุขจากการประพฤติปฏิบัติธรรม จากการอยู่อย่างมักน้อยสันโดษ ใช้เท่าที่จำเป็น ตามมีตามเกิด ไม่เป็นผู้มีมาก ไม่ไปเคาะประตูบ้านขอเงินขอทอง ไม่ประกาศบอกบุญ ไม่เอาบาตรเรียไร แต่ไม่ปฏิเสธศรัทธาของญาติโยม ไม่ขอ ใครอยากทำก็ทำไป ส่วนท่านก็พิจารณาดูว่าสมควรว่าจะใช้เท่าไร อย่างไร ถ้าทางวัดมีพอเพียงแล้วก็เอาไปสงเคราะห์โลกต่อไป เอาไปช่วยเหลือคนยากคนจน ที่ไม่มียารักษาโรค อดอยากขาดแคลน คนเช่นนี้ยังมีอยู่อีกมากในสังคมที่ไม่มีใครดูแล ยังต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น ถ้ามีคุณธรรมแล้วย่อมไม่สะสมเงินทองเก็บไว้ ย่อมเอาเงินเอาทองที่มีอยู่ไปช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนเดือดร้อน การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๓

ประมาณ ๔

๒๙ เมษายน ๒๕๔๔

พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า คุณลักษณะของบุคคลที่เป็นเครื่องวัดความเลื่อมใสซึ่งชื่นชมยินดี มีอยู่ ๔ ประการด้วยกัน เรียกว่า **ประมาณ ๔** ได้แก่ ๑. **รูปประมาณ** ความเลื่อมใสในรูป ๒. **โฆษประมาณ** เลื่อมใสในเสียง ๓. **ลูขประมาณ** เลื่อมใสในความคร่ำหรือปอน ๔. **ธรรมประมาณ** เลื่อมใสในคุณธรรม

๑. รูปประมาณ ความเลื่อมใสในรูป ซึ่งชื่นชมยินดีในคนที่มีรูปร่างหน้าตาที่สวยงาม สง่าผ่าเผย ผิวพรรณผ่องใส เวลาเห็นแล้วเกิดความสุข เช่นพวกดาราดาราภาพยนตร์ ละคร ลิเก หมอรำ นางงาม นางแบบ นายแบบทั้งหลาย

๒. โฆษประมาณ เลื่อมใสในเสียง คือ เสียงที่ดังกังวาน สดใส ไพเราะเพราะพริ้ง อ่อนหวาน ฟังแล้วเกิดความสุขชื่นชอบ ยินดี มีความสุข เช่นเสียงของนักร้องเพลงทั้งหลาย หรือเสียงที่สุภาพ มีสารประโยชน์ เป็นความจริง มีเหตุผล หลักการ ถูกต้อง เช่นเสียงของนักพูดที่ดีทั้งหลาย

๓. ลูขประมาณ เลื่อมใสในความคร่ำหรือปอน คือการประพடுத்தนแบบปอนๆ คร่ำคร่ำแบบเรียบง่าย อย่างพระภิกษุบางองค์บางท่านที่ใช้แต่ผ้าบังสุกุลจีวร ซึ่งเป็นผ้าที่ถูกทิ้งอยู่ในป่าช้า เป็นผ้าห่อศพ แล้วนำมาตัดเย็บ ย้อมด้วยน้ำฝาด ในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ทรงยกย่องพระมหากัสสปะว่าเป็นผู้มีความขวนขวายในการอยู่แบบปอนๆ ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ไม่เห่อของใหม่ ใช้แต่ของที่มียู่ จนกว่าจะใช้ไม่ได้

๔. ธรรมประมาณ เลื่อมใสในคุณธรรม คือเอาเนื้อหาสาระ เหตุผล หลักการ ความถูกต้อง เป็นประมาณ เช่นเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธเจ้า และพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลาย เพราะเป็นผู้ทรงศีลทรงธรรม มีเหตุมีผล ทำแต่คุณแต่ประโยชน์

ในบรรดาเครื่องวัดความเลื่อมใสนี้ เครื่องวัดด้วยรูปก็ดี ด้วยเสียงก็ดี ด้วยการประพฤติป้อนๆก็ดี ยังเป็นเครื่องวัดที่ไม่แน่นอนเพราะเป็นของเสแสร้งหรือจัดฉากกันได้ รูปสวยแต่ใจร้ายก็มี เสียงดีแต่ใจไม่ดีก็มี การประพฤติป้อนๆเป็นการสร้างภาพจัดฉากขึ้นมาหลอกกันก็ได้ ทั้งๆที่ใจอยากจะได้ของใหม่ๆใช้ ได้ของดีๆใช้ อยากจะใช้ของฟุ่มเฟือยแต่เพราะอยากจะทำให้คนเลื่อมใสศรัทธา เลยต้องประพฤติป้อนๆ เครื่องวัดความเลื่อมใสทั้ง ๓ นี้จึงเป็นเครื่องวัดที่ไม่แน่นอน เครื่องวัดที่แน่นอนคือคุณธรรมในใจ การวัดคุณธรรมในใจต้องอยู่ร่วมกัน จึงจะรู้ว่ามียุคุณธรรมมากน้อยแค่ไหน จะรู้ว่า ฆาตกรที่ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พุดปดมดเท็จ เสพสุรายาเมา หรือไม่ มีเหตุมีผล มีความโลภ ความโกรธ ความหลงมากน้อยแค่ไหน มีจิตสงบเยือกเย็น ควบคุมอารมณ์ได้ หรือไม่ อยู่กับคนที่มีคุณธรรมมีแต่ความสุข เหมือนอยู่กับน้ำเย็น ไม่เหมือนอยู่กับคนที่ไม่มีคุณธรรม มีแต่ความโลภโมโหสัน เปรียบเหมือนอยู่กับไฟ มีแต่ความทุกข์ วุ่นวายใจ

ถ้าปรารถนาให้เป็นที่ยอมรับชอบศรัทธาเลื่อมใสของผู้อื่น ขอให้สร้างคุณธรรมขึ้นมาในใจ แม้รูปร่างหน้าตาจะไม่สวยงาม เสียงจะไม่ไพเราะ จะไม่ประพฤติป้อนๆ ก็จะไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด ขอให้มียุคุณธรรมอยู่ในใจ ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่ใช้อารมณ์ ใช้เหตุใช้ผล มีจิตใจสงบเยือกเย็น จะทำอะไรจะพูดอะไร ก็คิดเสียก่อน ว่าสิ่งที่จะทำ จะพูดนั้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร ถ้าสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นหรือกับตนเอง หรือทั้งกับตนเองและผู้อื่น ก็ไม่ควรจะทำในสิ่งนั้นๆ ไม่ควรพูดในสิ่งนั้นๆ ถ้าจะพูดก็ควรพูดในสิ่งที่ดี ที่มีคุณ มีประโยชน์ ถ้าสามารถควบคุมการกระทำให้อยู่ในกรอบที่ดีที่งาม อยู่ในกรอบของศีลของธรรมได้แล้วละก็ จะทำให้ผู้อื่นเลื่อมใสศรัทธา ขึ้นชมยินดีในตัวเราอย่างแน่นอน จะอยู่กับใครที่ไหนก็จะมีแต่คนขอร้องให้อยู่ เวลาจากไปก็มีแต่คนอาลัยอาวรณ์

การดำเนินชีวิตให้มีความสุขความเจริญ จึงต้องมีคุณธรรมในใจ ให้รู้จักทำบุญทำทาน รักษาศีล ทำให้มีสมาธิ มีปัญญา ด้วยการอบรมจิต เจริญจิตตภาวนา ไหว้พระสวดมนต์ เจริญสมาธิ ด้วยการมีสติกำหนดระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือบริการ

พุทฺโธฯ หรือกำหนดคุณมหายใจเข้าออก พยายามควบคุมจิตใจให้อยู่กับอารมณ์เหล่านี้
ไม่ให้จิตไปคิดไปนึกถึงเรื่องราวต่างๆ แล้วจิตจะค่อยๆสงบลง รวมเป็นสมาธิ ตั้งมั่น
เป็นเหมือนกับหิน เมื่อกระทบกับอะไร จะไม่หวั่นไหว จะไม่ไหวไปตามอารมณ์ต่างๆ จะ
ไม่โกรธง่าย ไม่โลภง่าย ไม่หลงง่าย

แต่ถ้าไม่มีสมาธิ จิตจะเป็นเหมือนกับนุ่น เวลาเมื่อไรมากระทบ ก็จะลอยตามไป เวลา
ความโลภมากระทบก็จะโลภตาม เวลาความโกรธมากระทบก็จะโกรธตาม เวลาความ
หลงมากระทบก็จะหลงตาม เป็นเหมือนนุ่น เวลาเมื่อลมพัดก็จะลอยไปตามลม แต่ถ้าเป็น
หิน ต่อให้มีพายุแรงขนาดไหนก็ไม่สามารถทำให้หินเคลื่อนไหวลอยตามไปได้ จิตที่เป็น
สมาธิก็เป็นเช่นนั้น ไม่หวั่นไหวง่าย ไม่วิตกไปกับเรื่องราวใดๆ ทั้งสิ้น จะเลวร้ายขนาดไหน
จะดีขนาดไหน ก็สามารถรับได้ ไม่เดือดร้อน ไม่กังวล ถ้าไม่มีสมาธิ เวลาเมื่อไรเกิด
ขึ้นมาก็จะเป็นเหมือนกระต่ายตื่นตูม เกิดความวิตก เกิดความกลัวขึ้นมา เวลาเมื่อใครมา
เล่าอะไรให้ฟัง ก็เกิดความเสียอกเสียใจ ร้องไห้ร้องไห้ หรือดีอกดีใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส
ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้ว่าจริงเท็จอย่างไร เป็นลักษณะของจิตที่ไม่มีสมาธิไม่มีความหนักแน่น

ถ้าได้พัฒนาจิตด้วยการฝึกฝนอบรม ควบคุมให้อยู่กับคำบริกรรม พุทฺโธฯ หรืออยู่กับ
ลมหายใจเข้าออก ควบคุมไปเรื่อยๆ อย่าให้จิตออกไปอยู่กับเรื่องอื่นๆ จิตจะค่อยๆสงบ
ลง จนเป็นสมาธิ มีความมั่นคง นำความสุขมาให้ จิตที่ไม่มีความมั่นคง จะมีแต่ความ
ฟุ้งซ่าน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ มีแต่ความทุกข์ความไม่สบายใจ ถ้า
ปรารถนาความสุขความเจริญ ความเลื่อมใสศรัทธาของบุคคลอื่นในตัวเราแล้ว จงสร้าง
คุณธรรม คุณงามความดี ด้วยการทำบุญทำทาน รักษาศีล เจริญจิตตภาวนา ทำจิตให้
มั่นคง ไปอยู่ที่ไหนกับใคร จะมีแต่คนเลื่อมใสศรัทธา การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา
ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๔

ภิกษุณี

๓๐ เมษายน ๒๕๔๔

หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสรู้พระอนุตรตรัสสัมมาสัมโพธิญาณไปแล้ว ๒ เดือน พระพุทธองค์จึงได้ประกาศพระศาสนาขึ้นเป็นครั้งแรก ในวันเพ็ญเดือน ๘ วันอาสาฬหบูชา และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน เป็นเวลาทั้งหมด ๔๕ ปีด้วยกัน ในระยะแรกๆของการประกาศพระพุทธศาสนา มีผู้มีจิตศรัทธา น้อมนำเอาพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ไปประพฤติปฏิบัติและบรรลุเป็นพระอริยบุคคล และได้ขออุปสมบทในธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเป็นพระภิกษุเป็นจำนวนมาก แต่ในระยะแรกๆนั้น มีแต่บุรุษที่ขออุปสมบท ไม่มีสตรีได้ขออุปสมบทเลย

จนกระทั่งมาถึงในปีที่ ๕ ของการประกาศพระพุทธศาสนา ปีนั้นเป็นปีที่พระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดาได้เสด็จสวรรคต ก่อนที่พระเจ้าสุทโธทนะจะเสด็จสวรรคต พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปแสดงธรรมโปรด ให้ได้ทรงบรรลุพระอรหัตตผล เสวยวิมุตติสุขอยู่ ๗ วันก่อนปรินิพพาน หลังจากการเสด็จสวรรคตของพระเจ้าสุทโธทนะแล้ว พระนางมหาปชาบดีโคตมีซึ่งเป็นพระมเหสีของพระเจ้าสุทโธทนะ ต่อจากพระนางสิริมหามายา พระพุทธมารดา เป็นพระนางของพระพุทธเจ้า เป็นภคินี (น้องหญิง) ของพระนางสิริมหามายาพระพุทธมารดา ทรงมีจิตศรัทธาอยากจะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จึงได้กราบขอประทานอนุญาตจากพระพุทธเจ้า

วันหนึ่งขณะพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่นิโครธารามในเมืองกบิลพัสดุ์ พระนางมหาปชาบดีโคตมีเสด็จเข้าไปเฝ้าและทูลขออนุญาตให้สตรีสละเรือนออกบวชในพระธรรมวินัย แต่การนั้นมิใช่่ง่าย พระพุทธเจ้าตรัสห้ามเสียถึง ๓ ครั้ง ต่อมาพระพุทธเจ้าเสด็จไปยังเมืองเวสาลี ประทับที่กุฎาคารศาลาในป่ามหาวัน พระนางมหาปชาบดีโคตมีไม่ละความพยายาม ถึงกับปลงผมหนึ่งหมัดมาสวระเอง ออกเดินทางพร้อมด้วยเจ้าหญิงศากยะ

จำนวนมาก ไปยังเมืองเวสาลีและได้มายืนกันแสงอยู่ที่ซุ้มประตูนอกกุฎาคารศาลา พระบาทบรมพระวรกายประอະเบื้อนฐลี

พระอานนท์มาพบเข้า สอบถามทราบความแล้วรีบช่วยไปกราบทูลขออนุญาตให้ แต่เมื่อพระอานนท์กราบทูลต่อพระพุทธเจ้าก็ถูกพระองค์ตรัสห้ามเสียถึง ๓ ครั้ง ในที่สุดพระอานนท์เปลี่ยนวิธีใหม่ โดยกราบทูลถามว่าสตรีออกบวชในพระธรรมวินัยแล้วจะสามารถบรรลุโสดาปัตติผลจนถึงอรหัตตผลได้หรือไม่ พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่าได้ พระอานนท์จึงอ้างเหตุผลนั้นพร้อมทั้งการที่พระนางมหาปชาบดีโคตมีเป็นพระมาตุจฉาและเป็นพระมารดาเลี้ยงมีอุปการะมากต่อพระองค์ แล้วขอให้ทรงอนุญาตให้สตรีออกบวช

พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตโดยมีเงื่อนไขว่าพระนางจะต้องรับปฏิบัติตาม**ครุธรรม ๘** ประการ คือ ๑. ภิกษุณีแม่บวชร้อยพรรษาแล้วก็ต้องกราบไหว้ภิกษุแม่บวชวันเดียว ๒. ภิกษุณีจะบวชอยู่ในวัดที่ไม่มีภิกษุไม่ได้ ๓. ภิกษุณีต้องไปถามวันอุโบสถและเข้าไปฟังโอวาทจากภิกษุทุกกึ่งเดือน ๔. ภิกษุณีอยู่จำพรรษาแล้วต้องปวารณาในสงฆ์สองฝ่าย คือ ทั้งภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ ๕. ภิกษุณีต้องอาบัติหนัก ต้องประพฤตินานต์ในสงฆ์สองฝ่าย ๑๕ วัน ๖. ภิกษุณีต้องแสวงหาอุปสัมปทาในสงฆ์สองฝ่าย เพื่อนางสิกขมานา ๗. ภิกษุณีไม่พึงด่าไม่พึงบริภาษภิกษุไม่ว่าจะโดยปริยายใดๆ ๘. ไม่ให้ภิกษุณีว่ากล่าวภิกษุ แต่ภิกษุว่ากล่าวภิกษุณีได้

พระนางยอมรับตามพุทธานุญาต ที่ให้ถือว่าการรับครุธรรมนั้นเป็นการอุปสมบทของพระนาง ส่วนเจ้าหญิงศากยะที่ตามมาทั้งหมดพระพุทธเจ้าตรัสอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์อุปสมบทให้ ในคราวนั้นพระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระอานนท์ว่าการให้สตรีบวชจะเป็นเหตุให้พรหมจรรย์ คือพระศาสนาหรือพระสังฆธรรมตั้งอยู่ได้ไม่ยั่งยืน จะมีอายุสั้นเข้า เปรียบเหมือนตระกูลที่มีบุรุษน้อยมีสตรีมาก ถูกผู้ร้ายทำลายได้ง่าย หรือเหมือนนาข้าวที่มีหนอนชยอกลง หรือเหมือนไร่อ้อยที่มีเพลี้ยลง ย่อมอยู่ได้ไม่ยืนนาน พระองค์ทรงบัญญัติครุธรรม ๘ ประการกำกับไว้ก็เพื่อเป็นหลักค้ำกันพระศาสนา เหมือนสร้างค้ำกันสระใหญ่ไว้ก่อนเพื่อกันไม่ให้ น้ำไหลท้นออกไป ทำให้พระศาสนาอยู่ได้ยั่งยืนเช่นเดิม

และได้ทรงแสดงเหตุผลที่ไม่ให้ภิกษุไหวภิกษุณี ให้ภิกษุณีไหวภิกษุโดยฝ่ายเดียวเพราะ
นักบวชในลัทธิศาสนาอื่นทั้งหลายไม่มีใครไหวสตรีกันเลย กล่าวโดยสรุปว่าหากถือ
เหตุผลทางด้านสภาพสังคม ศาสนาแล้ว จะไม่ทรงอนุญาตให้สตรีบวชเลย แต่ด้วย
เหตุผลในด้านความสามารถโดยธรรมชาติจึงทรงยอมให้สตรีบวชได้ เมื่อภิกษุณีสงฆ์
เกิดขึ้นแล้ว สตรีที่จะบวชต่อมาต้องเป็น ลิกขมานา รักษาสิกขาบท ๖ (คือ ๖ ข้อแรกใน
ศีล ๑๐) ไม่ให้ขาดเลยตลอด ๒ ปีก่อนจึงขออุปสมบทได้ และต้องได้รับการอุปสมบท
โดยสงฆ์สองฝ่าย คือบวชโดยภิกษุณีสงฆ์แล้ว ต้องบวชโดยภิกษุสงฆ์อีกชั้นหนึ่ง เมื่อ
เป็นภิกษุณีแล้วต้องรักษาสิกขาบท ๓๑๑ ข้อ ภิกษุณีสงฆ์เจริญแพร่หลายในชมพูทวีปอยู่
ช้านาน เป็นแหล่งให้การศึกษาลูกศิษย์แก่สตรีทั้งหลาย

ภิกษุณีสงฆ์ประดิษฐานในลังกาทวีปในรัชกาลของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ โดยพระสังฆ
มิตตาเถรี พระราชบิดาของพระเจ้าอโศกมหาราชเดินทางจากชมพูทวีปมาประกอบ
อุปสมบทกรรมแก่พระนางอนุฟ้าเทวี ชายาของเจ้ามahanาค อนุชาของพระเจ้าเทวานัมปิย
ติสสะ พร้อมด้วยสตรีอื่นอีกหนึ่งพันคน ภิกษุณีสงฆ์เจริญรุ่งเรืองในลังกาทวีปยาวนาน
ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ปี แต่ในที่สุดได้สูญสิ้นไป ด้วยเหตุใดและกาลใดไม่ปรากฏชัด ส่วน
ในประเทศไทยไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้เคยมีการประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์

นี่คือความเป็นมาของภิกษุณีสงฆ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในพุทธบริษัท ๔ ประกอบด้วย ภิกษุ
ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ในประเทศไทยมีอยู่เพียง ๓ คือไม่มี
ภิกษุณี แต่การไม่มีภิกษุณีไม่ได้หมายความว่าสตรีผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส จะไม่สามารถ
ประพฤติปฏิบัติตน ให้บรรลุมรรค ผล นิพพานได้ ธรรมอันสูงสุดในพุทธศาสนาไม่อยู่
สุดเอื้อมของสตรีทั้งหลาย สตรีใดมีความปรารถนาที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้บรรลุถึง
มรรค ผล นิพพาน ก็ยังสามารถปฏิบัติได้อยู่ เพราะเหตุที่จะทำให้บรรลุมรรคผลนิพพาน
คือ มรรค ๘ ที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง ไม่ขึ้นกับเพศกับวัย จะเป็นสตรี
บุรุษ เด็ก ผู้ใหญ่ หนุ่ม สาว คนแก่คนชรา เป็นนักบวชหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถปฏิบัติให้
บรรลุถึง มรรค ผล นิพพาน ได้ด้วยกันทุกคน

การบวชจึงไม่ใช่เป็นประเด็นสำคัญ เพราะการบวชเป็นเพียงเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติธรรมเท่านั้นเอง ถ้าได้บวชแล้ว ก็จะได้ไม่ต้องเสียเวลากับการทำมาหากิน เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เพราะมีศรัทธาญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา คอยดูแลเลี้ยงดูอยู่ จึงทำให้มีเวลาที่จะปฏิบัติธรรมได้มาก สามารถบรรลุธรรมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น กว่าความเป็นคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน เพราะการครองเรือนมีภาระมาก มีอุปสรรคมาก การที่จะปฏิบัติให้หลุดพ้นได้จึงเป็นเรื่องยาก แต่ก็ไม่สู้ดุวิสัย อย่างพระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดาแม่ไม่ได้บวช ก็ยังสามารถประพฤติปฏิบัติ จนบรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ เรื่องของการไม่ได้บวช จึงไม่เป็นอุปสรรคขวางกั้น มรรค ผล นิพพาน แก่ผู้ที่มีความมุ่งมั่นปรารถนา ที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้บรรลุถึงพระนิพพาน

จึงขอทำความเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้กีดกันสตรีไม่ให้บวชในพระพุทธศาสนา แต่เพียงเห็นว่าสตรีเป็นเพศที่มีอุปสรรคมากในการดำรงสมณเพศ เพราะสมณะนักบวชจะต้องแสวงหาที่สงบสงัดวิเวกตามป่าตามเขา ซึ่งเป็นที่เปลี่ยวเป็นที่อันตรายสำหรับสตรีเพศ ไม่เหมือนกับบุรุษที่สามารถไปอยู่ตามลำพังได้ในที่เปลี่ยว ไม่มีใครมาทำร้าย มารบกวน แต่ถ้าสตรีเพศไปอยู่ที่เปลี่ยวตามลำพังตามป่าตามเขา จะเป็นอันตรายต่อ สวัสดิภาพของสตรีนั้นๆ พระพุทธองค์จึงต้องทรงกำหนดให้ภิกษุณีอยู่ในวัดที่มีภิกษุสงฆ์อยู่ด้วย คือไม่ให้อยู่ตามลำพัง เพราะจะโดนพวกโจรผู้ร้ายทำร้ายร่างกายได้

นี่คือเหตุที่พระพุทธองค์จึงต้องกำหนด**ครุธรรม ๘** ไว้ เพื่อป้องกันพระศาสนาไม่ให้เสื่อมสลายไปโดยเร็ว แต่ไม่ได้ป้องกัน มรรค ผล นิพพาน สตรีทุกคนทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคตสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นพระอรหันต์ได้ ไม่ว่าจะ เป็นพระอริยธรรมขั้นไหนก็ตาม สามารถบรรลุได้ด้วยกันทุกคน ขึ้นอยู่ว่าจะมีคุณธรรมที่จะประพฤติปฏิบัติไปได้หรือเปล่า คือมี**วิริยะ**ความอุตสาหะ **ขันติ**ความอดทน **มีสติ** **มีปัญญา** หรือไม่เท่านั้นเอง ถ้ามีคุณธรรมเหล่านี้แล้ว ไม่ว่าจะ เป็นเพศไหนก็ตาม จะเป็นนักบวชหรือไม่เป็นนักบวช ก็สามารถบรรลุเป็นพระอรหันต์ บรรลุถึงนิพพานได้ด้วยกันทั้งนั้น จึงขอฝากเรื่องราวของพระภิกษุณี ให้เป็นที่เข้าใจกันและทำความเข้าใจให้ถูกต้องต่อไป การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

หมายเหตุ ข้อมูลบางส่วนได้คัดมาจาก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ หน้า ๓๑ และ หน้า ๒๐๔-๒๐๖ โดยพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

กัณฑ์ที่ ๖๕

วันฉัตรมงคล

๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

วันนี้เป็นวันมงคลอย่างยิ่งวันหนึ่งสำหรับปวงชนชาวไทย คือเป็นวันฉัตรมงคล เป็นวันครบรอบวันราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ รัชกาลปัจจุบัน ผู้มีพระทัยอันสูงส่ง มีบุญ มีบารมี มีธรรม ปกครองประเทศชาติมาด้วยความร่มเย็นเป็นสุข เป็นเวลาหลายสิบปี การที่ได้มีโอกาสมาทำการสักการบูชาบุคคลที่สมควรแก่การบูชานั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่าเป็นมงคลอย่างยิ่ง **บูชา จ บุษนิยานัง เอตัมมังคลมุตตมัม** เพราะว่าคนดีย่อมปกครองบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์เรา เป็นเป้าหมายสูงสุดของบัณฑิตทั้งหลาย มีแต่คนโง่เขลาเบาปัญญาเท่านั้นที่มุ่งหาในสิ่งที่ตรงกันข้าม คือ **ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข** เพราะมีแต่ความวุ่นวาย มีแต่ปัญหา มีแต่การแก่งแย่งชิงดีกัน ทั้งทางสุจริตและทางทุจริต สังคมแทนที่จะอยู่กันได้อย่างมีความสุข ก็กลายเป็นสังคมที่มีแต่ความวุ่นวาย เพราะวุ่นไปในเป้าหมายที่ผิด เป้าหมายที่ถูกนั้นควรจะอยู่ที่ความสงบสุขของสังคมเป็นสำคัญ

ความสงบสุขของสังคมจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อจิตใจของแต่ละบุคคลในสังคมนั้นๆ มีความสงบสุข จิตใจของบุคคลจะมีความสงบสุขได้ จะต้องมีการพัฒนา มีการขัดเกลา มีการปราบปรามเหตุที่นำมาซึ่งความวุ่นวายของจิตใจ เหตุที่นำมาซึ่งความวุ่นวายของจิตใจก็คือ **ความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลส เครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย** ที่มีอยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่ยังไม่ได้รับการขัดเกลา ปุถุชนธรรมดาสามัญอย่างเราอย่างท่านยังมีสิ่งเหล่านี้ติดอยู่ในจิตใจ คือยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ถ้าเป็นภาชนะที่ใช้ใส่อาหารเช่น จาน ถ้วย ชาม ก็เป็นภาชนะที่มีความเปราะเปื้อน ไม่สะอาด ไม่สมควรแก่การจะนำไปใส่อาหาร ก่อนที่จะใช้ภาชนะเหล่านี้จึงต้องนำไปชำระล้างให้สะอาดเสียก่อน

จิตของปฏิกุณที่อยู่ที่ในสังคัมก็เช่นกัน เป็นจิตที่ยังห่อหุ้มด้วยกิเลสเครื่องเศร้าหมอง และเมื่อกิเลสเครื่องเศร้าหมองอยู่ในจิตแล้วจะไม่สามารถตั้งอยู่ในความสงบสุข เหตุที่สังคัมมีแต่ความวุ่นวายกันทุกวันนี้ ไม่มีความสงบสุขก็เพราะว่าสังคัมพัฒนาไปในทางที่ผิด ไปพัฒนาในสิ่งที่ไม่ใช่เป็นเหตุที่จะนำมาซึ่งความสุข เพราะเหตุที่จะนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคัมอยู่ที่การขัดเกลาจิตใจชำระสะสางกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย ที่เป็นเหตุให้มีการประพฤติกาย วาจา ใจ ไปในทิศทางที่ไม่ดี เป็นมูลเหตุของความชั่วร้ายทั้งหลาย เช่น **การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การลักทรัพย์ การประพฤติดีประเวณี การพุดมดเท็จ การเสพสุรายาเมา** ล้วนมีสาเหตุมาจากกิเลสที่มีอยู่ในจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลงทั้งสิ้น ถ้ามีสิ่งเหล่านี้แล้วสังคัมก็จะวุ่นวาย ถ้าสังคัมต้องการความสงบอย่างแท้จริงแล้ว ทุกคนจะต้องหันมาพัฒนาขัดเกลาชำระกิเลสเครื่องเศร้าหมองที่มีอยู่ในจิตใจให้หมดไป ถ้าตราบใดจิตใจยังไม่ได้รับการพัฒนาขัดเกลา สังคัมจะหาความสงบสุขไม่ได้ จะมีแต่ความวุ่นวายร้อนอยู่เสมอไป

เวลาจะทำการบูชาบุคคลที่สมควรแก่การบูชา เช่นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงมีพระคุณแก่ปวงชนชาวไทยทั้งหลาย จึงควรที่น้อมจิตน้อมใจบูชาด้วยการ**ปฏิบัติบูชา** ประพฤติตัวให้อยู่ในทำนองคลองธรรม ในสิ่งที่ดีที่งาม การที่จะพัฒนาความประพฤดีให้อยู่ในทำนองคลองธรรม อยู่ในศีลในธรรมที่ดีที่งามได้ จะต้องเกิดจากการพัฒนาจิตใจ ปรับปรุงขัดเกลาจิตใจ ด้วยการชำระความโลภ ความโกรธ ความหลงนั่นเอง ถ้าจิตใจมีความโลภ ความโกรธ ความหลงเบาบางลงไป การแก่งแย่งชิงดีก็จะลดน้อยลงไป การประพฤติดีศีลผิตรธรรมก็จะมีน้อยลงไป ทุกคนก็จะอยู่ได้ด้วยความร่วมมือเป็นสุข อยู่กันได้อย่างความเมตตากรุณาต่อกันและกัน จะไปไหนมาไหนก็ไม่ต้องหวาดระแวง ไม่ต้องกลัวพิษภัยต่างๆ ที่เกิดจากมนุษย์ด้วยกัน เพราะว่ามีมนุษย์ทุกคนมีคุณงามความดี มีศีล มีธรรมครอบครองจิตใจ

ทุกวันนี้ที่อยู่กันไม่เป็นสุข มีแต่ความหวาดระแวงภัยรอบด้านที่มาจากมนุษย์ด้วยกัน เป็นเพราะมนุษย์ไม่มีเป้าหมายที่จะดำเนินไปในทิศทางที่ถูก คือแทนที่จะตั้งเป้าหมายอยู่ที่การชำระจิตใจ ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง กลับมุ่งไปในทิศทางที่ตรงกัน

ข้าม คือไปส่งเสริมให้มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้มากขึ้นไป ด้วยความอยาก ต่างๆ นานา อยากจะร่ำรวยมีทรัพย์สินเงินทองมากๆ อยากจะมีตำแหน่งมียศที่สูงๆ อยากจะมีความสุข อยากจะมีวัตถุข้าวของต่างๆมากมาย ที่จะมาป้อนความสุข ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย สิ่งเหล่านี้แทนที่จะนำมาซึ่งความสงบสุขทั้งกับตนเองและกับสังคม แต่กลับไปสร้างความวุ่นวายให้เกิดขึ้นเพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ไปดับความโลภ ความโกรธ ความหลง หรือทำความโลภ ความโกรธ ความหลงให้บางเบาลงไป ให้น้อยลงไป แต่กลับไปเพิ่มพูนให้มากยิ่งขึ้น เมื่อมีแล้วก็เกิดความโลภ อยากจะมีเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ เมื่อไม่ได้ก็เกิดความโกรธขึ้นมาอย่างนี้เป็นต้น

นี่เป็นเพราะว่ามนุษย์ถูกความหลง ถูกอวิชชาครอบงำจิตใจ ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ เห็น **กงจักรเป็นดอกบัว** เห็นว่าการมี ลาภ ยศ สรรเสริญ สุขเป็นสิ่งที่เจริญ เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงจะมีกัน แต่หารู้ไม่ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นการเพิ่มพูนความโลภ ความโกรธ ความหลง ภายในใจให้มากยิ่งขึ้น และเมื่อมีความโลภ ความโกรธ ความหลง อยู่ในใจมากขึ้นเท่าไร ความทุกข์ร้อนในใจก็จะมีมากยิ่งขึ้นไป ไม่ลดน้อยลงจากการมีมากขึ้น เพราะว่าความโลภ ความโกรธ ความหลงจะพอกตัวของมันเอง ยิ่งโลภมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้มีความโลภมากเพิ่มขึ้นไปอีก ยิ่งโกรธเท่าไรก็จะยิ่งทำให้มีความโกรธมากเพิ่มขึ้นไปอีก ยิ่งหลงเท่าไรก็จะยิ่งทำให้มีความหลงมากขึ้นไปอีก วิธีที่จะปราบกิเลสหรือทำให้กิเลสบางเบา ลงไป จึงต้องลดละความโลภ ความโกรธ ความหลงเท่านั้น ทุกครั้งที่มี ความโลภ ความโกรธ ความหลง เกิดขึ้น ต้องฝืน ต้องตัด อย่าไปส่งเสริม อย่าไปโลภตาม อย่าไปโกรธตาม อย่าไปหลงตาม การที่จะทำให้กิเลสเบาบางลงไปได้ จะต้องอาศัยอะไร ต้องอาศัย พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องตัดความโลภ ความโกรธ ความหลงให้ ออกไปจากจิตจากใจ

ทรงสอนให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องตัดความโลภ เวลาต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดขอให้ถามตัวเอง ว่ามีความจำเป็นไหม จะต้องใช้สิ่งเหล่านี้หรือเปล่า ถ้าไม่มีสิ่งๆนี้แล้วจะตายหรือไม่ เช่น ถ้าไม่มีลมหายใจแล้วจะตายหรือเปล่า ลมนี้เป็นสิ่งจำเป็น ต้องมีลมหายใจถึงจะอยู่ได้ ไม่มีอาหารกินจะตายหรือเปล่า อาหารก็มีความจำเป็น ต้องกินอาหาร จะกินมากกินน้อย

ขนาดไหนถึงจะพออยู่ได้ ก็ต้องวิเคราะห์เอา อย่างพระภิกษุท่านก็ฉันมือเดียวท่านก็อยู่ได้ ต้องใช้เหตุ ใช้ผล อย่าใช้อารมณ์ ถ้าใช้อารมณ์แล้ว เห็นอะไรก็อยากได้ไปหมด โลกไปหมด ได้ไปแล้วแทนที่จะมีความสุข ก็ไม่มีความสุขหรอก เพราะกลับสร้างความหิว ความอยากให้มีมากยิ่งขึ้นไปอีก ทุกครั้งที่มีความอยาก มีความโลภเกิดขึ้น ต้องฝืน ต้องตัด อย่าไปคิดว่าเมื่อเกิดความโลภ จึงทำตามความโลภ แล้วความโลภจะหมดไป อย่างนี้ไม่ใช่ เพราะกลับทำให้ความโลภมีมากขึ้นไปอีก ทำความทุกข์ให้มากยิ่งขึ้นไปอีก ความสุขใจกลับมีน้อยลง ในทางตรงกันข้ามถ้ามีความโลภแล้ว ตัดความโลภได้ ความสุขใจจะมีมากขึ้น เพราะความโลภลดน้อยลงไปในนั่นเอง

เรื่องความโกรธก็เช่นกัน ทรงสอนให้ใช้เมตตาธรรมระงับความโกรธ คือการให้อภัย ไม่จองเวรจองกรรมกัน เวลาเห็นอะไรไม่ถูกใจ ใครทำอะไรไม่ถูกใจ พูดอะไรไม่ถูกใจ อย่าไปโกรธ อย่าไปแค้น อย่าไปอาฆาตพยาบาท ต้องใช้หลักความจริงที่ว่า **ห้ามเขาไม่ได้ แต่ห้ามตัวเราได้ ชนะเขาไม่ได้ แต่ชนะใจเราได้** เอาชนะความโกรธได้ แต่เอาชนะคนอื่นไม่ได้เสมอไป ถ้าเอาชนะคนนี้ได้ ก็มีคนอื่นมาแทนที่ คนในโลกมีคนเป็นพันๆล้านคน จะเอาชนะคนเหล่านี้หมดได้อย่างไร ไปที่ไหนก็ต้องเจอกับคนเหล่านี้ ต้องเจอกับคนที่ทำอะไรไม่ถูกใจเรา พูดอะไรไม่ถูกใจเราเสมอ สิ่งที่จะเอาชนะได้ก็คือใจของเรา คือ ชนะความอาฆาตพยาบาท ชนะความโกรธ ชนะการจองเวรจองกรรม ด้วยการให้อภัยกัน

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เกรไม่ระงับด้วยการจองเวร ความสุขจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อใจระงับความโกรธได้ ถ้าใจระงับความโกรธไม่ได้ ก็จะมีแต่ความรุ่มร้อนใจ เมื่อรุ่มร้อนมากก็ยิ่งโกรธมากขึ้นไปอีก วิธีแก้ความโกรธจึงต้องแก้ที่ตัวเราก่อน อย่าไปแก้ข้างนอก อย่าไปแก้ที่คนอื่น คนอื่นนั้นเราต้องยอมรับความจริงว่าเป็นอนัตตา เป็นสิ่งที่เหลือวิสัยที่จะไปครอบงำได้ อาจะบังคับได้ แก้ไขได้เป็นครั้งเป็นคราว แต่เป็นไปไม่ได้ที่จะไปบังคับ ไปแก้ไขได้ตลอดเวลา สิ่งที่เราสามารถบังคับได้ แก้ไขได้ตลอดเวลาก็คือตัวเรา จึงขอให้ห่มเสตติปัญญาแก้ไขปัญหาที่ตัวเรา แก้ความโกรธของเราด้วยการให้อภัย ด้วยการไม่จองเวรกัน

ส่วนความหลงทรงให้แก้ด้วยปัญญาความรู้ ความรู้จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อได้ศึกษาธรรม การศึกษาธรรมทำได้หลายวิธี การมาวัดมาฟังเทศน์ฟังธรรมก็เป็นวิธีหนึ่ง การศึกษาด้วยการอ่านหนังสือพระไตรปิฎก อ่านหนังสือธรรมของเกจิอาจารย์ทั้งหลายก็เป็นการศึกษาอีกวิธีหนึ่ง เมื่อได้ศึกษาแล้วจะรู้เรื่องราวต่างๆที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกทั้งหลายได้รู้กัน ก็จะแก้ไขตัวเองได้ ขณะนี้เรามีความหลง มีความเห็นผิดเป็นชอบ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นสุขเป็นทุกข์ เห็นทุกข์เป็นสุขกัน เช่นเห็นว่า ลาม ยศ สรรเสริญ กามสุข เป็นสุขอย่างยิ่ง แต่หารู้ไม่ว่าในสายตาของผู้สิ้นกิเลสแล้ว อย่างพระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันตสาวกก็ดี ท่านกลับเห็นว่า ลาม ยศ สรรเสริญ กามสุข เป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะโดยธรรมชาติ ลาม ยศ สรรเสริญ กามสุข เป็นของไม่เที่ยง เป็นของไม่จีรังยั่งยืน ไม่อยู่กับเราตลอด มีการเจริญลาม ก็ต้องมีการเสื่อมลามเป็นธรรมดา มีการเจริญยศ ก็ต้องมีการเสื่อมยศเป็นธรรมดา มีสรรเสริญก็ต้องมีนิินทาเป็นธรรมดา มีสุขก็ต้องมีทุกข์เป็นธรรมดา เป็นของคู่กัน เป็นเงาตามตัวกันไป เหมือนเหรียญที่มีสองด้าน มีทั้งหัวและมีทั้งก้อยฉันใด ลาม ยศ สรรเสริญ กามสุข ก็ต้องมีฝ่ายตรงกันข้ามกัน มีความเสื่อมลาม เสื่อมยศ มีนิินทา มีทุกข์ นี่คือความเป็นจริงที่คนไม่มีความหลงครอบงำจะเห็นได้อย่างชัดเจน เห็นจนกระทั่งไม่มีความปรารถนาที่จะมีสิ่งเหล่านี้เลย

เช่นพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงไม่มีความมักใหญ่ใฝ่สูง แม้จะเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าแผ่นดิน ไม่เคยมีความปรารถนาที่จะครองราชสมบัติ เพราะทรงเห็นด้วยปัญญาแล้วว่า ลาม ยศ สรรเสริญ กามสุข เป็นทุกข์ ไม่เป็นสุข ความสุขที่แท้จริงเกิดจากความสงบของจิตใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้ชำระ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้หมดไปจากจิตจากใจ เมื่อหมดไปแล้ว จิตใจก็จะมีคามอิม มีความพอ เมื่อมีความอิม มีความพอแล้ว การที่จะไปประพฤติปฏิบัติตนในทิศทางที่ไม่ดี เช่นไปฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไปลักทรัพย์ ไปประพฤติผิดประเวณี ไปโกหกมดเท็จ ไปเสพสุรายาเมา ก็จะไม่มีในจิตใจ

จึงขอให้น้อมจิตน้อมใจ ถวายสักการบูชาแด่ผู้มีพระคุณอันใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย ด้วยการปฏิบัติบูชา ตัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ออกไปจากจิตจากใจเท่าที่จะ

สามารถทำได้ ตามกำลังแห่ง สติ ปัญญา ศรัทธา วิริยะ แล้วการบูชาจะเป็นมงคลอย่าง
ยิ่ง การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๖ อานิสงส์ของการให้ทาน

๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เจตนาธรรมของการทำบุญคือการสร้างความสุขความเจริญให้กับตน เวลามาวัดมักจะได้ยินว่ามาทำบุญทำทานอยู่เสมอๆ แต่อาจจะไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของการทำบุญให้ทาน บางท่านอาจจะเข้าใจว่าการนำข้าวปลาอาหารและจตุปัจจัยไทยทานมาถวายพระเรียกว่าเป็นการทำบุญ แต่ถ้าเอาข้าวของไปแจกคนอื่นที่ไม่ใช่พระก็เรียกว่าเป็นการให้ทาน ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด เพราะว่าการกระทำทั้ง ๒ ชนิดนี้ ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าเป็นการให้ทานเหมือนกัน เป็นบุญเหมือนกัน เพราะการให้ทานเป็นบุญอย่างหนึ่งในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ

การทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนาไม่ได้อยู่ที่การให้ทานแต่เพียงอย่างเดียว พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ถึง ๑๐ ประการด้วยกัน คือ **๑. ทานมัย** ทำบุญด้วยการให้ **๒. สීමมัย** ทำบุญด้วยการรักษาศีลและประพฤติดี **๓. ภาวนามัย** ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา **๔. อปจายนมัย** ทำบุญด้วยการประพาศื่ออ่อนนุ่ม **๕. เวยยาวัจจมัย** ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้ **๖. ปัตติทานมัย** ทำบุญด้วยการด้วยการเฉลี่ยความดีให้แก่ผู้อื่น เช่น การอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว **๗. ปัตตานุโมทนามัย** ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น **๘. ธัมมัสสวนมัย** ทำบุญด้วยการฟังธรรม **๙. ธัมมเทศนามัย** ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม **๑๐. ทิฏฐชุกัมมนามัย** ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ถูกต้อง

นี่คือบุญทั้ง ๑๐ ประการที่เมื่อกระทำไปแล้วจะเกิดความสุขใจขึ้นมา เพราะว่าเป็นบุญคือความสุขใจในปัจจุบัน และเมื่อตายไปก็จะไปสู่สุคติ ไปสู่ที่ดีที่ชอบต่อไป ขอให้ทำความเข้าใจไว้ว่าการให้ทานคือบุญอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะให้กับใครก็ตาม ให้กับพระสงฆ์องค์เจ้าก็เป็นบุญ ให้กับบิดามารดา ให้กับสามเณรภรรยา ให้กับบุตรธิดา ให้กับญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย ให้กับคนที่ไม่รู้จัก หรือแม้แต่ให้กับสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย เช่น นก ปลา สุนัข

แมว ก็เป็นบุญทั้งนั้น เพราะเมื่อทำไปแล้วใจจะดีขึ้น จะสะอาดขึ้น เป็นการชำระ ความ โลก ความตระหนี่ ความหวง ที่มีอยู่ในใจ เป็นการชำระความเห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นความ หลงอย่างหนึ่งให้ออกไปจากใจ

การให้ทานมีอยู่ ๕ ลักษณะด้วยกัน คือ **๑. ให้ทานด้วยศรัทธา ความเชื่อ** **๒. ให้ทาน ด้วยความเคารพ** **๓. ให้ทานตามกาลตามเวลา** **๔. ให้ทานด้วยจิตอนุเคราะห์** **๕. ให้ ทานโดยที่ไม่กระทบตนและผู้อื่น** การให้ทานเหล่านี้มีอานิสงส์ที่ต่างกันไป แต่ที่ เหมือนกันก็คือการให้ทานทั้ง ๕ ประการนี้ เมื่อถึงเวลาที่ผลบุญของการให้ทานจะปรากฏ ขึ้นมา บุคคลนั้นๆจะมีความมั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติเงินทอง นอกจากนั้นแล้วยัง มีอานิสงส์อื่นเพิ่มขึ้นมาจากการให้ทานตามลักษณะของทานนั้นๆ เช่น

๑. ให้ทานด้วยศรัทธา ความเชื่อ เวลาอานิสงส์ของทานนี้เกิดขึ้นจะทำให้ไปเกิดเป็นคนที่มี รูปร่างหน้าตาสวยงาม มีผิวพรรณผ่องใส

๒. ให้ทานด้วยความเคารพ เช่นเวลาถวายของให้กับพระ จะทำด้วยความนอบน้อม เวลาตักบาตร จะถอดรองเท้านั่ง ไม่ใส่รองเท้าตักบาตร เพราะว่าถ้าใส่รองเท้าตักบาตรจะ ยืนสูงกว่าพระ เป็นการขาดความเคารพในทาน เป็นการให้ทานเหมือนกันแต่ไม่ได้ให้ ด้วยความเคารพ เหมือนกับให้ขอทาน ก็โยนใส่ลงไปในขัน เป็นการให้ทานเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ให้ทานด้วยความเคารพ ถ้าจะให้ทานด้วยความเคารพ ต้องมีกิริยาอาการที่อ่อน น้อม ต้องอยู่ที่ต่ำกว่าผู้รับ อานิสงส์ของการทำทานด้วยความเคารพจะทำให้บุคคล ใกล้เคียง เช่น สามเณรที่ดี ภรรยาที่ดี บุตรธิดาที่ดี คนรับใช้หรือบริษัทบริวารที่ดี จะให้ความ เคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาเชื่อฟังในตัวเรา

๓. ให้ทานตามกาลตามเวลา หมายถึงการทำบุญให้ทานเฉพาะในวันสำคัญๆเช่น วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ถ้าไม่มีวันสำคัญเหล่านี้ก็จะไม่ได้ทำ เป็นการทำทาน ตามกาล อานิสงส์ของผู้ให้ทานตามกาลตามเวลาคือ เวลาเกิดความจำเป็นต้องการสิ่ง หนึ่งสิ่งใดก็จะได้สิ่งนั้นๆมาได้ด้วยความง่ายดาย คือมาตามกาลตามเวลาเหมือนกัน ใน บางครั้งบางครั้งอาจจะมีความขัดสน มีความต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็จะได้สิ่งนั้นมา

อาจจะขาดเงินทองก็จะมีเงินมีทองขึ้นมา ถ้าไม่มีที่พักก็จะมีที่พักขึ้นมา ไม่มีอาหาร
รับประทานก็จะมีอาหารขึ้นมา อย่างนี้เป็นต้น เรียกว่าอานิสงส์ของการให้ทานตามกาล

๔. ให้ทานด้วยจิตอนุเคราะห์ มีเจตนามุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น เห็นคนตก
ทุกข์ได้ยาก มีความลำบากลำบากก็อยากจะสงเคราะห์ เห็นคนป่วย คนเจ็บ คนแก่
คนชรา คนขอทาน คนที่ประสบกับภัยพิบัติต่างๆ น้ำท่วม ไฟไหม้ ทุกข์ยากลำบาก ก็มี
ความกรุณา มีความสงสารอยากจะช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้แก่คนเหล่านั้น ด้วยการให้
สิ่งของต่างๆ อานิสงส์ของทานแบบนี้ ก็คือเมื่อมีทรัพย์แล้ว จะได้ใช้ทรัพย์นั้นอย่างเต็มที่
คือจะไม่มีใครมารู้สึกเสียดาย ตระหนี่ หวงแหน จนกลายเป็นปุโสเมเผ้าทรัพย์ไป มีเงินมี
ทองกลับไม่กล้าใช้ กลัวอด กลัวยาก กลัวยาก กลัวจน อย่างนี้จะไม่เกิดกับคนที่ให้
ทานเพื่อสงเคราะห์ผู้อื่น

๕. ให้ทานโดยที่ไม่กระทบตนและผู้อื่น หมายถึงเวลาให้ทาน สิ่งของที่ให้เป็นของที่หามา
ได้โดยไม่สร้างความสะดวกร้อนให้กับตนเองหรือผู้อื่น หามาได้ด้วยความสุจริต ไม่ได้เกิด
จากการฆ่า จากการลักทรัพย์ จากการพูดปดมดเท็จ จากการประพฤติผิดประเวณี ไม่ได้
ขายตัวเพื่อเอาเงินมาทำบุญ ไม่สร้างความสะดวกร้อนให้กับผู้อื่น ด้วยการยึดเยียด บังคับ
ให้ร่วมทำบุญ แจกซองแล้วกำหนดว่าจะต้องใส่ของเท่านั้นเท่านั้น อย่างนี้เป็นต้น ถ้าทำ
อย่างนี้แล้วถือว่าเป็นการสร้างความสะดวกร้อนให้กับผู้อื่น อานิสงส์ของการทำทานที่ไม่
สร้างความสะดวกร้อนให้กับตนเองหรือกับผู้อื่น คือทรัพย์สมบัติเงินทองที่มีอยู่จะไม่สูญ
ไปเพราะภัยต่างๆ เช่นจากไฟไหม้ก็ดี น้ำท่วมก็ดี จากการถูกยึดทรัพย์โดยพระราชามหา
กษัตริย์ก็ดี ถูกโจรขโมยไปก็ดี ถูกลูกหลานล้างผลาญไปก็ดี

นี่คือลักษณะของการให้ทานและอานิสงส์ทั้ง ๕ ประการด้วยกัน คือ **๑. ให้ทานด้วย
ศรัทธา ความเชื่อ ๒. ให้ทานด้วยความเคารพ ๓. ให้ทานตามกาลตามเวลา ๔. ให้ทาน
ด้วยจิตอนุเคราะห์ ๕. ให้ทานโดยที่ไม่กระทบตนและผู้อื่น** จึงขอฝากเรื่องราวของการ
ทำบุญให้ทานนี้ไว้เพื่อศึกษาพิจารณา และประพฤติปฏิบัติตามแต่จะเห็นสมควร
การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๗

วิสาขบูชา

๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔

วันนี้เป็นวันสำคัญอย่างยิ่งทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่เกี่ยวข้องกับพระบรมศาสดา พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระคุณอย่างยิ่งใหญ่ต่อพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย พระพุทธองค์เป็นบุรุษที่ประเสริฐ เป็นหนึ่งไม่มีสองในจักรวาลนี้ นานๆจะมีบุคคลอย่างท่านปรากฏตนขึ้นมาในโลกนี้ แล้วนำธรรมอันวิเศษมาเผยแผ่สั่งสอนให้กับสัตว์โลกทั้งหลายผู้ยังอยู่ในความมืดบอดของความหลง ของกิเลสตัณหาทั้งหลาย ทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิด ไม่รู้จักจบไม่รู้จักสิ้น ต้องแบกความทุกข์อันใหญ่หลวงมาตลอดเวลา แต่เมื่อมีบุคคลอย่างพระพุทธเจ้ามาประสูติ ตรัสรู้ และแสดงธรรมสั่งสอนสัตว์โลก จึงเป็นเหมือนกับมีแสงสว่างปรากฏขึ้นในที่มืด มีหมอวิเศษมารักษาโรคที่ไม่มีใครสามารถรักษาให้หายได้ นี่คือพระคุณอันวิเศษของพระพุทธเจ้า ที่สามารถทำให้สัตว์โลกผู้มืดบอด เข้าถึง**สัจธรรม**ความจริงของโลกนี้ว่า เมื่อมีความทุกข์ก็ต้องมีการดับทุกข์

พระพุทธองค์ทรงได้สะสมบุญมาอย่างมากมายหลายภพหลายชาติ หลายกับหลายกัลป์ ได้ใช้พระบารมีศึกษาประพฤติปฏิบัติจนกระทั่งพบความเป็นจริงถึงบ่อเหตุของการเวียนว่ายตายเกิด เหตุของความทุกข์ทั้งหลายที่อยู่ในจิตใจของสัตว์โลก ว่าเกิดมาจากความอยากต่างๆ เกิดมาจากกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง และทรงได้เห็นเหตุของความอยากทั้งหลาย ความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้น ก็เกิดมาจาก **อวิชชา** ความไม่รู้ คือไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ดีที่งามสำหรับจิตใจ กลับไปหลงติดอยู่กับสิ่งที่ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ดีที่งาม เป็นสิ่งที่ไม่ได้ให้ความสุข เป็นสิ่งที่ไม่ได้ทำให้พ้นทุกข์ ก็เลยผูกตัวเองให้อยู่กับความทุกข์โดยไม่รู้ตัว

หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ทรงศึกษา ประพฤติปฏิบัติ ก็เห็นว่าคนเราจะสุขได้ต้องตัดกิเลสตัดตัณหา ธรรมชาติของจิตใจไม่ต้องมีอะไรก็มีความสุขได้ มีความสุขมากและยิ่งใหญ่กว่าการมีวัตถุสมบัติต่างๆ เพราะว่าวัตถุสมบัติต่างๆโดยธรรมชาติเป็นของที่มีความทุกข์ซ่อนเร้นอยู่ เมื่อไปแตะต้องก็เหมือนกับไปแตะไฟ เพราะไฟมีความร้อนซ่อนเร้นอยู่ เวลาดูก็สวยงามดีหรืออก แต่พอเอามือเข้าไปแตะเข้าก็จะเกิดความเจ็บปวดขึ้นมาฉันทันใด ของทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกนี้ก็เปรียบเหมือนกับไฟ เวลาดูก็สวยงามดี เห็นรูปคนก็สวยงามดี เห็นคนหนุ่ม คนสาวก็สวยงามดี เห็นสมบัติต่างๆ สิ่งของต่างๆ ก็อยากจะได้ อยากจะมีกัน แต่หารู้ไม่ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเหมือนไฟ เวลาไปจับไปต้องแล้วจะต้องถูกสิ่งเหล่านี้เผาไหม้

สิ่งต่างๆในโลกนี้ เช่น **ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข** ที่สัตว์ทั้งหลายมีความอยาก มีความชอบ มีความชื่นชมยินดี เป็นเหมือนไฟ เป็นของร้อน เป็นความทุกข์ เมื่อไปยึดไปติดไปสัมผัสเข้าแล้วก็ต้องถูกสิ่งเหล่านี้เผาผลาญ สร้างความทุกข์ให้มีมากขึ้นไป เพราะสิ่งเหล่านี้โดยธรรมชาติเป็นของไม่แน่นอน เป็นของไม่เที่ยง **อนิจจัง** มาแล้วก็ไปไปเมื่อไหร่ก็ไม่มีการรู้ เมื่อไปแล้วก็สร้างความทุกข์ความเศร้าโศกเสียใจให้กับผู้หลงยึดติด เวลาอยู่ก็สร้างความกังวลใจ ว่าสิ่งเหล่านี้จะอยู่ได้นานสักเท่าไร จะหมดไปเมื่อไหร่ นี่คือลักษณะของความทุกข์ร้อนของ ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข เหมือนกับโดนไฟเผาไหม้

พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสรู้เห็นว่า**กามคุณ ๕** ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โภกฐ์พะพะทั้งหลาย เป็นเหมือนเปลวไฟ มีความร้อน มีความทุกข์ซ่อนเร้นอยู่ พระองค์จึงได้ตัดออกไปจากจิตจากใจ ตัดความเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ ไม่ปรารถนาที่จะหาความสุขจากรูป เสียง กลิ่น รส โภกฐ์พะพะ เพราะไม่เป็นคุณกับจิตใจ การปราศจากสิ่งเหล่านี้ต่างหากที่ดีสำหรับจิตใจ มีสิ่งเหล่านี้น้อยลงไปเท่าไร ความสุขก็จะมีมากขึ้นไปเท่านั้น ดังที่จะสังเกตได้จากพระพุทธองค์ก็ดี พระอรหันตสาวกทั้งหลายก็ดี ว่าท่านมีวัตถุสมบัติน้อยมาก มีเท่าที่จำเป็น เครื่องนุ่งห่มก็มีแค่ไตรจีวร ผ้า ๓ ผืน มีบาตรเพียงใบเดียวไว้บิณฑบาต ที่อยู่อาศัยก็สุดแต่จะหาได้ ตามโคนไม้ก็ได้ ในถ้ำก็ได้ ตามเรือนร้างก็ได้

หรือในกฎที่ศรัทธาญาติโยมสร้างถวายก็ได้ มีเท่านี้ก็พอแล้วสำหรับการครองชีพของ
บรรพชิต พอแล้วกับความสุขจากวัตถุสมบัติ ความสุขที่แท้จริงเกิดจากการตัดความ
อยาก ตัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ออกไปจากใจ ทำให้ใจ **สงบ เย็น อิ่ม พอ**

นี่แหละคือสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้ในวันเพ็ญเดือน ๖ วันวิสาขบูชา พระพุทธองค์
ทรงได้บรรลุในวันนั้น บรรลุที่ใจของพระองค์ท่าน คือสามารถตัดความอยากทั้งหลายที่มี
อยู่ในใจออกไปหมด และวิธีการที่จะตัดความอยากก็ต้องอาศัย**มัชฌิมาปฏิปทา** ทางสาย
กลาง ได้แก่ **การทำบุญให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญจิตตภาวนา** เป็นเครื่องมือ
ช่วยตัดความอยากต่างๆ ตัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ออกไปจากใจ ขอให้
เห็นความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยากต่างๆ เป็นเหมือนกับเชื้อโรคที่มีอยู่ใน
ร่างกาย เวลาเชื้อโรคอยู่ในร่างกาย ร่างกายจะต้องเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ถ้าได้รับประทาน
ยาเข้าไป เชื้อโรคก็จะถูกทำลายหมดไป เมื่อเชื้อโรคหมดไปอาการเจ็บไข้ได้ป่วยต่างๆก็
หมดไปฉันใด ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยากต่างๆ ที่มีอยู่ในใจก็เป็นเชื้อ
โรคที่ทำให้โรคใจกำเริบขึ้นมา เช่นความทุกข์ใจ ความกังวลใจ ความเศร้าโศกเสียใจ เกิด
จากกิเลสตัณหาทั้งนั้น

จึงต้องเอาธรรมะซึ่งเป็นยารักษาโรคใจเข้ามารักษา ด้วยการ**ทำบุญให้ทาน รักษาศีล**
เจริญจิตตภาวนา ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ เจริญวิปัสสนา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
เพื่อทำลายความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยากต่างๆ ที่มีอยู่ในใจให้หมดสิ้นไป
เมื่อหมดสิ้นไปแล้ว ใจก็เป็นใจที่ปกติ เป็นใจที่ไม่มี ความทุกข์ เป็นใจที่ไม่มี ความทวิโหຍ
เป็นใจที่ไม่มี ความกระหาย เป็นใจที่มีแต่ความ**อิ่ม พอ** ความสุขที่เป็น **ปรมมัง สุขัง**
เป็นสุขที่เลิศที่สุดในบรรดาความสุขทั้งหลาย **ไม่มีความสุขใดจะเลิศเท่ากับความสุขที่**
เกิดจากความสงบใจ ที่เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติธรรม ตัดความโลภ ความโกรธ
ความหลง และความอยากทั้งหลาย

นี่คือเรื่องราวของวันวิสาขบูชา เรื่องของพระพุทธเจ้าที่ได้ทรงมาประสูติ ตรัสรู้ และ
แสดงธรรม ประกาศพระศาสนาให้กับสัตว์โลกทั้งหลาย จึงถือว่าเป็นโชคอย่างยิ่งที่ได้มา
เกิดเป็นมนุษย์ และได้พบกับพระพุทธศาสนา เพราะไม่ใช่เป็นสิ่งที่ง่ายเลยที่จะได้มาเกิด

เป็นมนุษย์แต่ละครั้ง และก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ง่ายเลยที่ได้มาเกิด แล้วมาเจอกับ พระพุทธศาสนา เมื่อได้พบสิ่งประเสริฐเช่นนี้แล้ว ก็ขอให้ฉวยโอกาสอันดีงามนี้ตั้งดวง ผลประโยชน์ของพระพุทธศาสนาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ให้สัมพันธ์พระเจตนาของ พระพุทธองค์ที่ทรงประกาศพระศาสนาเพื่อให้สัตว์โลกทั้งหลายหลุดพ้นจากกองทุกข์ แห่งการเวียนว่ายตายเกิด

ในวันมหามงคลนี้ ขอให้หมั่นเอา**พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์** ที่เป็นสรณะอันประเสริฐ มาใส่ใจ ด้วยการปฏิบัติบูชา ทำตัวให้เป็นคนดี ทำแต่ความดี ละความชั่ว ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยากต่างๆ ให้ออกไปจากจิตจากใจ แล้วความเป็นสิริมงคล ย่อมเป็นของท่านอย่างแน่นอน การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๘

พระคุณของพระพุทธเจ้า

๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

การปรากฏขึ้นของพระพุทธเจ้า แต่ละครั้งเป็นสิ่งที่ไม่ใช่จะปรากฏขึ้นได้ง่ายๆ แต่เป็นสิ่งที่นานๆจะปรากฏขึ้นสักครั้งหนึ่ง เพราะพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ก่อนจะมาตรัสรู้ได้ จะต้องบำเพ็ญบุญบารมีมาอย่างยาวนาน เป็นเวลาหลายกัปหลายกัลป์ด้วยกันถึงจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่การปรากฏขึ้นของพระศาสดายิ่งเป็นของที่ยากขึ้นไปอีก ยิ่งกว่าการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เพราะว่าพระพุทธเจ้าทุกๆพระองค์ที่ได้มาตรัสรู้ธรรม ไม่ได้ประกาศพระธรรมคำสอนแก่สัตว์โลกทุกๆพระองค์ มีหลายๆพระองค์ที่เมื่อตรัสรู้แล้วแต่ไม่ได้ประกาศพระธรรมคำสอนเนื่องจากเหตุปัจจัยไม่อำนวย จึงกลายเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าไป

พระพุทธเจ้าจึงมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ **พระปัจเจกพุทธเจ้า** และ **พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า** พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ได้ประกาศพระธรรมคำสอน หลังจากตรัสรู้แล้วก็อยู่เฉยๆ ไม่ได้บอกใครว่าเป็นพระพุทธเจ้า จึงไม่มีใครรู้ว่า มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นมาแล้ว ถ้าได้ประกาศพระธรรมคำสอน ก็จะเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระพุทธานุภาพปรากฏตามขึ้นมา มีพุทธบริษัทสืบทอดพระธรรมคำสอนต่อไป เหมือนกับพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสรู้แล้ว ทรงใช้เวลาใคร่ครวญสักระยะหนึ่งว่าควรจะประกาศพระศาสนาหรือไม่

ในเบื้องต้นทรงเกิดความท้อแท้เพราะเห็นว่าพระธรรมที่ทรงตรัสรู้นั้น เป็นสิ่งที่ยากอย่างยิ่งสำหรับปุถุชนคนธรรมดาสามัญทั้งหลายจะสามารถเข้าใจได้ และน้อมเอาไปปฏิบัติได้ เพราะเป็นการสอนให้ละสิ่งต่างๆ ที่เป็นที่รักที่ชอบ เช่นสอนให้ละความโลภ ความอยาก ใน **ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข** เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่คนทุกคนในโลกปรารถนา กัน แต่เป็นสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงเห็นว่าเป็นกับดักของความทุกข์ ผู้ใดมี ลาภ ยศ สรรเสริญ

กามสุขแล้ว มักจะมีแต่ความทุกข์อยู่เสมอ เพราะเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ไม่เที่ยง
แท้แน่นอน เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป มีการเจริญ และ มีการเสื่อม ไม่ใช่ของเรา ถ้าสิ่ง
ไหนเป็นของเราอย่างแท้จริง ย่อมอยู่กับเราไปตลอด แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้อยู่กับเราไปเสมอ
มีการแปรปรวน มีการเปลี่ยนแปลง และ มีการหมดไป

เมื่อพระพุทธองค์ทรงพิจารณาจึงเกิดความท้อแท้ ทรงดำริว่าถ้าไปสั่งสอนแล้วจะมีใคร
เชื่อหรือเปล่า หรือจะถูกหาว่าบ้า ก็เลยทรงมีความรู้สึกไม่อยากจะสั่งสอน ไม่อยาก
ประกาศพระธรรมที่ได้ทรงตรัสรู้ ได้ทรงเห็นมา ต่อมาท้าว महाพรหม ได้มากราบ
พระพุทธเจ้าแล้วอาราธนาให้พระพุทธองค์ทรงโปรดเมตตาสัตว์โลก โปรดสั่งสอนสัตว์
โลกที่ยังมืดบอดด้วย **โมหะ** ความหลง ด้วย **อวิชชา** ความไม่รู้ ขอให้ได้โปรดให้เขา
เหล่านั้นได้ มีแสงสว่าง มี **ธรรมจักขุ** ดวงตาเห็นธรรมด้วยเถิด ถึงแม้ว่าสัตว์โลกจะไม่
สามารถรับคำสอนของพระพุทธองค์ได้ทั้งหมดก็ตาม แต่สัตว์โลกที่ฉลาดก็มี ที่ไม่ฉลาด
ก็มี ผู้ที่จะรับการสั่งสอนของพระพุทธองค์ก็มี ที่ไม่รับก็มี

หลังจากพระพุทธองค์ได้ทรงพิจารณาแล้ว ก็ทรงจำแนกสัตว์โลกไว้เป็น ๔ ประเภท
เปรียบเทียบอนันต์ ๔ เหล่า คือประเภทที่ **๑. อุกมฤตัญญู** เป็นคนที่ฉลาดมาก เพียงแต่
ยกหัวข้อขึ้นมาก็เข้าใจแล้ว เปรียบเหมือนกับบัวที่อยู่เหนือน้ำ พอได้รับแสงอาทิตย์ก็จะ
บาน ประเภทที่ **๒. วิปจิตัญญู** เป็นผู้ที่จรรู้จะเข้าใจหลังจากได้ฟังการอธิบายขยายความ
เปรียบเทียบกับบัวที่ตั้งอยู่เสมอน้ำ จักบานในวันพรุ่งนี้ ประเภทที่ **๓. เนยยะ** คือผู้ที่
พอสั่งสอนได้ ต้องใช้เวลานานหน่อย ต้องสอนไปเรื่อยๆ อาจจะเป็นเดือน เป็นปี ก็
สามารถบรรลุธรรมได้ เปรียบเหมือนกับดอกบัวที่ยังอยู่ในน้ำ ยังไม่โผล่พ้นน้ำ จักบาน
ในวันต่อไป บุคคลทั้ง ๓ ประเภทที่กล่าวมา ยังพอสั่งสอนได้ ส่วนประเภทที่ **๔. ปทปร
มะ** เป็นพวกมืดบอด ได้แต่ตัวบทคือถ้อยคำเป็นอย่างยิ่ง ไม่อาจเข้าใจความหมาย
เปรียบเทียบกับบัวจมอยู่ในน้ำที่กลายเป็นอาหารของปลาและเต่า จะสั่งสอนอย่างไรก็
ไม่เชื่อฟัง คิดว่าเป็นการหลอกลวง เช่นเรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด
เห็นเป็นของโกหกหลอกลวง เป็นไปไม่ได้ที่ตายแล้วจะเกิดอีก ตายแล้วสูญ เป็นลักษณะ
ของคนมืดบอด ที่พระพุทธเจ้าจะไม่ทรงสั่งสอน สอนไปก็เปล่าประโยชน์ เปรียบ

เหมือนกับการเสียน้ำใส่หลังสุนัข สุนัขจะสะบัดทิ้งทันทีฉันใด การสั่งสอนคนมีเดบอดก็เสียเวลาเปล่าๆฉันนั้น

หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ทรงพิจารณาแล้ว ทรงเห็นว่ายังมีผู้ที่พอจะเทศนาโปรดได้ จึงทรงมีกำลังใจที่จะประกาศพระศาสนา โดยใช้พระบารมีที่พระพุทธองค์ได้ทรงสั่งสมมา คือพระปัญญาคุณ และ พระกรุณาคุณ ที่ทรงมีเปี่ยมในพระทัย เป็นเครื่องมือสนับสนุนการสั่งสอนพระธรรมให้กับสัตว์โลกทั้งหลาย ผู้ที่ได้เกิดในสมัยที่มีพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงถือว่าเป็นผู้มีโชคความมาก จึงไม่ควรปล่อยให้โอกาสอันดีนี้ ที่ได้พระอริยทรัพย์อันประเสริฐนี้มา เป็นทรัพย์ที่ประเสริฐกว่าทรัพย์ต่างๆที่มีอยู่ในโลกนี้ เป็นทรัพย์ที่ถาวร เป็นทรัพย์ที่เอาติดตัวไปได้ทุกภพทุกชาติ ไม่มีใครจะมาช่วงชิงแย่งหรือขโมยไปได้

จึงควรหมั่นจิตใจให้เกิดศรัทธาในพระธรรมคำสอน ให้เชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน เชื่อเรื่องกรรม เรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ให้เชื่อเรื่องนรกเรื่องสวรรค์ ให้เชื่อว่าการทำบุญทำกุศลแล้วจะไปสวรรค์ ทำแต่บาปแต่กรรมก็จะไปนรก เป็นเรื่องจริงที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เห็นมาในวันเพ็ญเดือน ๖ คือวันวิสาขะที่ผ่านมาเมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว ขอให้เชื่อในสิ่งเหล่านี้ แต่การเชื่อในทางพระพุทธศาสนาไม่ได้หมายความว่าให้เชื่อเฉยๆ การเชื่อนี้หมายถึงให้เชื่อเพื่อนำไปพิสูจน์ว่าสิ่งต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนั้นเป็นจริงหรือเท็จอย่างไร เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ ไม่ได้ให้เชื่อแบบงมงาย แบบหลับหูหลับตา ศรัทธาในพระพุทธศาสนาหมายถึงให้เอาสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนมาประพฤติปฏิบัติกับตัวเรา กับกายวาจาใจของเรา แล้วพิสูจน์ดูว่าสิ่งต่างๆ ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั้นเป็นจริงหรือเป็นเท็จอย่างไร

นี่คือศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เมื่อรับเอามาปฏิบัติแล้ว สิ่งต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนก็จะปรากฏขึ้นมา เหมือนกับการเชื่อคนที่เอายามาให้รับประทานเพื่อรักษาโรค เขาบอกว่าลองกินดูซิ กินแล้วโรคจะหาย ถ้าเชื่อก็ลองรับประทานยานั้นดู หลังจากนั้นก็รู้ว่ายานั้นใช้ได้หรือไม่ แต่ถ้าปฏิเสธไม่กินยา ก็จะไม่รู้ว่ายานั้นดีหรือไม่ใช่อะไร

ฉันได้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าก็เปรียบเหมือนนยารักษาโรคใจ รักษาความทุกข์ ที่มีอยู่ภายในใจ ถ้าปฏิเสธไม่เชื่อ โดยคิดว่า ทำบุญไป รักษาศีลไป ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร ทำไปก็เท่านั้น ก็ปฏิเสธ ไม่ทำ ถ้าปฏิเสธไม่ทำ ก็จะไม่รู้เรื่องบุญเรื่องบาปว่า มีผลอย่างไรบ้าง แต่ถ้าเชื่อแล้วนำเอาไปปฏิบัติ ลองทำบุญ ลองรักษาศีล ลองไหว้พระสวดมนต์ ลองนั่งสมาธิ แล้วดูซิว่าใจจะดีขึ้นหรือไม่ ใจจะสงบขึ้นหรือไม่ ใจจะอึดขึ้นหรือไม่ ใจจะมีความสุขดังที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้หรือไม่ ต้องพิสูจน์ดู เมื่อลองปฏิบัติแล้ว จะเห็นผล เมื่อเห็นผลแล้วจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ไม่สำคัญแล้ว เพราะรู้แล้วว่าอะไรเป็นอะไร

นี่คือเรื่องของพระศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพวกเรา ตัวที่จะเชื่อมเราเข้าสู่ศาสนาก็คือศรัทธา นั่นเอง ในเบื้องต้นจึงควรสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น ด้วยการศึกษาศรีธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้มาก ศึกษาจากพระไตรปิฎก จากหนังสือที่พระเกจิอาจารย์ท่านได้เขียนไว้ได้แสดงไว้ หรือฟังเทศน์ฟังธรรมจากพระสงฆ์องค์เจ้าที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ พยายามฟังไปเรื่อยๆ แล้วจะเกิดศรัทธาขึ้นมา เมื่อเกิดศรัทธาแล้วก็จะปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อพิสูจน์ด้วยตัวเองว่าสิ่งต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนั้นเป็นจริงหรือไม่ แล้วจะรู้ว่าเกิดมาไม่เสียชาติเกิดที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา และได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนา การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖๗

มิตร

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔

การมีเพื่อนดีเป็นมงคลอย่างหนึ่ง การไม่มีเพื่อนเลวก็เป็นมงคลอีกอย่างหนึ่ง ดังในพระบาลีที่แสดงไว้ว่า **อเสวนา จ พาลานัง บัณฑิตานัญญุ เสวนา เอตัมมังคลมุตตมัม** การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต เป็นมงคลอย่างยิ่ง การที่จะมีเพื่อนดีและไม่มีเพื่อนเลวได้ ต้องรู้จักแยกแยะคน เพราะคนมีทั้งดีและเลวปนกันไป ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย พระพุทธองค์ทรงจำแนกมิตรไว้ ๒ ชนิด คือ **มิตรเทียม** กับ **มิตรแท้**

มิตรเทียม มีอยู่ ๔ ชนิด คือ ๑. คนปอกลอก ๒. คนดีแต่พูด ๓. คนหัวประจบ ๔. คนชวนฉิบหาย

๑. คนปอกลอก มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ ๑. คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว ๒. ยอมเสียหน่อยโดยหวังจะเอาให้มาก ๓. เวลาตัวมีภัยจึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน ๔. คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์

๒. คนดีแต่พูด มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ ๑. ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย ๒. ดีแต่อ้างของยังไม่มาปราศรัย ๓. สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้ ๔. เมื่อเพื่อนมีกิจอ้างแต่เหตุขัดข้อง

๓. คนหัวประจบ มี ๔ ลักษณะคือ ๑. เวลาทำชั่วก็เออออ ๒. เวลาทำดีก็เออออ ๓. ต่อหน้าสรรเสริญ ๔. ลับหลังนินทา

๔. คนชวนฉิบหาย มี ๔ ลักษณะคือ ๑. คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา ๒. คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน ๓. คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการละเล่น ๔. คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน

นี่คือลักษณะของเพื่อนไม่ดี ๔ จำพวก เป็นพวกที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่ควรคบค้าสมาคมด้วย เพราะคนพวกนี้เปรียบเหมือนศัตรูในร่างเพื่อนนั่นเอง มีแต่จะนำความเดือดร้อน ความหายนะมาสู่ตน ไม่ใช่ที่พึ่งที่แท้จริง

มิตรแท้ มีอยู่ ๔ ชนิด คือ **๑. มิตรอุปการะ ๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ ๓. มิตรแนะนำประโยชน์ ๔. มิตรมีน้ำใจ**

๑. มิตรอุปการะ มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ ๑. เวลาเพื่อนประมาท ช่วยรักษาเพื่อน ๒. เวลาเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน ๓. เวลาเพื่อนมีภัย เป็นที่พึ่งพำนักได้ ๔. เวลาไม่มีกิจจำเป็น ช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ ๑. บอกความลับแก่เพื่อน ๒. ปิดความลับของเพื่อน ๓. เวลามีภัยอันตรายไม่ละทิ้งกัน ๔. แม้ชีวิตก็สละให้ได้

๓. มิตรแนะนำประโยชน์ มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ ๑. จะทำชั่วเสียหายคอยห้ามปรามไว้ ๒. คอยแนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ๓. ให้ได้ฟังได้รู้สิ่งที่ไม่เคยได้รู้ได้ฟัง ๔. บอกทางสุขทางสวรรค์ให้

๔. มิตรมีน้ำใจ มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ ๑. เพื่อนมีทุกข์ก็ทุกข์ไปกับเพื่อนด้วย พลอยไม่สบายใจตามไปด้วย ๒. เวลาเพื่อนมีสุขก็มีความสุขด้วยพลอยแช่มชื่นยินดีด้วย ๓. เวลาเขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้งแก้ไข ๔. เวลาเขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน

นี่คือลักษณะของเพื่อนที่ดี ถ้าได้คบกับเพื่อนที่ดีก็จะเป็นประโยชน์ เพราะเป็นเพื่อนที่พึ่งพากันได้ในยามยาก เป็นเพื่อนแท้ เป็นเพื่อนที่มีความจริงใจ การคบคนจึงควรเลือกคน หลีกเลี่ยงคนไม่ดี คนปอกลอก คนดีแต่พูด คนหัวประจบ คนชวนฉิบหาย คบแต่คนดี คือ เพื่อนอุปการะ เพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ เพื่อนแนะนำประโยชน์ และ เพื่อนมีน้ำใจ ถ้ารู้จักแยกแยะ รู้จักเลือกคน รู้จักเลือกเพื่อนแล้ว ก็จะมีแต่ความสุขความเจริญ การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

หมายเหตุ ข้อมูลคัดมาจาก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม หน้า ๑๕๔-๑๕๗ โดยพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

กัณฑ์ที่ ๗๐

พระไตรปิฎก

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔

พระพุทธศาสนาเป็นสมบัติอันล้ำค่าของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย แต่ความล้ำค่าของพระพุทธศาสนาไม่ได้อยู่ที่โบสถ์ ที่พระพุทธรูป ที่เจดีย์ ที่ศาสนวัตถุต่างๆ ซึ่งไม่ใช่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ล้ำค่าที่แท้จริง สิ่งที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงคือ **พระศาสนธรรม** พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และ**ศาสนบุคคล** คือบุคคลที่ได้ศึกษาพระธรรมคำสอนแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ จนได้บรรลุเป็นพระอริยบุคคล ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไปจนถึงพระอรหันต์ นี่คือนั่นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ประเสริฐเลิศโลก เพราะเป็นผู้ที่อยู่เหนือความทุกข์ อยู่ไกลจากความทุกข์ โดยเฉพาะพระอรหันต์ เป็นผู้ที่อยู่เหนือความทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง นี่แหละคือความประเสริฐของพระศาสนา อยู่ที่ศาสนธรรม อยู่ที่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเปรียบเหมือนกับแสงสว่างที่จะนำพาผู้ศึกษาประพฤติปฏิบัติไปสู่ที่ดีที่งาม ไปสู่การสิ้นสุดแห่งการเวียนว่ายตายเกิด การสิ้นสุดของความทุกข์ทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ชาวพุทธทุกยุคทุกสมัยได้ถ่ายทอดสืบทอดกันมา ด้วย **ปริยัติธรรม** และ **ปฏิบัติธรรม**

ปริยัติธรรม คือการศึกษาพระธรรมคำสอนที่ได้มีการจดจำกันมา จากปากต่อปาก ได้ยินได้ฟังมาก็จดจำกันมา แล้วก็เอามาถ่ายทอดให้กับผู้อื่นต่อไป ทุกยุคทุกสมัย เป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดพระธรรมคำสอน จากปากต่อปาก จากการจดจำ จากการได้ยินได้ฟัง และต่อมาก็ได้มีการบรรจุไว้ในใบลาน ในกระดาษ เป็นคัมภีร์**พระไตรปิฎก** ในปัจจุบันมีการบรรจุไว้ในแผ่นซีดี-รอม **ปฏิบัติธรรม** คือการนำเอาพระธรรมคำสอนที่ได้ศึกษามาประพฤติปฏิบัติจนบรรลุเป็นพระอริยบุคคลชั้นต่างๆ ตั้งแต่พระโสดาบันจนถึงพระอรหันต์ เมื่อได้บรรลุแล้วก็จะเป็นผู้ที่ยืนยันว่า พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้จดจำกันมา ได้สืบทอดกันมา ได้จารึกไว้ในพระไตรปิฎกนั้น เป็นพระธรรมคำสอนที่ถูกต้องแม่นยำ สามารถยังประโยชน์อันสูงสุดให้แก่ผู้ที่นำเอาไปประพฤติปฏิบัติได้

การสืบทอดพระพุทธศาสนาจึงต้องมีทั้งปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม เพราะเป็นธรรมที่
สนับสนุนกัน จะปฏิบัติโดยไม่ศึกษาเลยก็จะมีทิศทาง ไม่รู้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง
แต่ถ้าศึกษาอย่างเดียวแล้วไม่นำไปปฏิบัติก็ไม่บรรลุผล จะไม่เป็นพระอริยบุคคล
ไม่ได้เป็นพระอรหันต์ เมื่อเป็นเช่นนั้นเวลาถ่ายทอด ก็จะเป็นการถ่ายทอดแบบไม่มีความ
มั่นใจว่า มีความถูกต้องมากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าได้ปฏิบัติแล้ว ก็จะสามารถยืนยันได้
อย่างเต็มที่ว่าสิ่งต่างๆที่ได้ยินได้ฟังมานั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นความจริง นี่คือการ
ถ่ายทอดสืบทอดพระศาสนา ตั้งแต่วันแรกที่พระพุทธองค์ทรงประกาศพระศาสนา แสดง
ธรรมครั้งแรกให้กับพระปัญจวัคคีย์ หลังจากนั้น เมื่อพระปัญจวัคคีย์ได้บรรลุเป็นพระ
อรหันต์แล้ว ท่านก็ไปสั่งสอนผู้อื่นต่อไป มีการศึกษาเล่าเรียน ท่องจำกันมา จารึกกันมา
แล้วนำไปปฏิบัติ จนปรากฏเป็นพระสุปฏิปันโน เป็นพระอริยบุคคลขึ้นมา มีการสืบทอด
พระศาสนาเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ พุทธศาสนิกชนที่มีความเลื่อมใสศรัทธา เคารพ รัก
หวงแหน พระพุทธศาสนา จึงควรศึกษาพระธรรมคำสอนที่มีจารึกไว้ในพระไตรปิฎกเป็น
เบื้องต้น แล้วจึงนำเอาไปประพฤติปฏิบัติต่อไป ถึงจะเป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้จริง

แต่ทุกวันนี้รู้สึกได้ว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ จะไม่รู้เรื่องราวของพระศาสนา เรื่องราวของ
พระธรรมคำสอนว่า พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติอะไรกันบ้าง
กระทำอะไรกันบ้าง เลยเกิดความงมงายต่างๆขึ้นมาในศาสนา ทำให้ศาสนาเสื่อมลง
เพราะปฏิบัติกันแบบผิดๆถูกๆ แล้วก็ไม่ได้เกิดผลขึ้นมา จึงเกิดความเคลือบแคลงสงสัย
เกิดการทะเลาะถกเถียงกัน ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในพระศาสนา ทั้งนี้ทั้งนั้นก็
เพราะว่าพุทธศาสนิกชน ไม่ได้ให้ความสนใจต่อการศึกษาและการปฏิบัติธรรมเท่าที่ควร
นั่นเอง ถ้าพุทธศาสนิกชนทุกคนได้ศึกษาพระธรรมคำสอน แล้วนำเอาไปประพฤติ
ปฏิบัติ **ปฏิเวธธรรม**คือการบรรลุธรรมขั้นต่างๆย่อมเป็นผลที่ตามมา เป็น**สันติภูมิ** ซึ่งผู้
ปฏิบัติจะรู้เห็นได้ด้วยตนเอง ว่าสิ่งต่างๆที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั้นเป็นอย่างไร เท็จ
จริงอย่างไร จะรู้กันได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติ

ในเบื้องต้นจึงควรทำความรู้จักกับ**พระไตรปิฎก**ว่า คัมภีร์ที่บรรจุพระธรรมคำสอนของ
พระพุทธเจ้า มีอะไรบ้าง ทำไมจึงเรียกว่าพระไตรปิฎก คำว่า**ไตร**หมายถึง ๓ **ปิฎก**แปลว่า

ตะกร้า พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ถูกจำแนกแบ่งไว้เป็น ๓ ส่วนด้วยกัน ใ้ไว้ใน ๓ ตะกร้า ได้แก่ **๑. พระวินัยปิฎก ๒. พระสุตตันตปิฎก ๓. พระอภิธรรมปิฎก**

พระวินัยปิฎก ประมวลพระพุทธพจน์หมวดพระวินัย คือพระพุทธบัญญัติเกี่ยวกับการประพฤติ ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม และการดำเนินกิจการต่างๆ ของพระภิกษุสงฆ์ และ พระภิกษุณีสงฆ์ **พระสุตตันตปิฎก** ประมวลพระพุทธพจน์หมวดพระสุตตร คือ พระธรรมเทศนา คำบรรยายธรรมต่างๆ ที่ตรัสให้เหมาะกับบุคคลและโอกาส ตลอดจนบทประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวทั้งหลายที่เป็นชั้นเดิมในพระพุทธศาสนา **พระอภิธรรมปิฎก** ประมวลพระพุทธพจน์หมวดพระอภิธรรม คือ หลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักวิชาล้วนๆ ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์

นี่คือพระไตรปิฎกที่พุทธศาสนิกชนควรศึกษา เป็นหนังสือที่น่าอ่านน่าศึกษาอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เข้าใจพระพุทธศาสนา เข้าใจถึงทางดำเนินของชาวพุทธที่แท้จริงว่า ควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ทุกวันนี้จะหลงอยู่กับศาสนพิธีกับศาสนวัตถุ มากกว่าจะอยู่กับศาสนธรรม จะรู้แต่พิธีต่างๆ เช่น พิธีขอศีล พิธีถวายสังฆทาน เป็นต้น จะรู้จักโบสถ์ เจดีย์ พระพุทธรูปปางต่างๆ ซึ่งไม่ใช่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพระศาสนาเลย ส่วนสำคัญของพระศาสนากลับไม่ค่อยรู้จักกัน ไม่รู้จักพระธรรมคำสอนที่จะนำไปสู่ความสุขความเจริญที่แท้จริง ไปสู่ความหมดทุกข์อย่างสิ้นเชิง เพราะมัวไปเป็นติดอยู่กับศาสนพิธี ศาสนวัตถุ จึงไม่ได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร

ต้องทำความเข้าใจว่า ศาสนพิธีกับศาสนวัตถุ เป็นเพียงส่วนประกอบของพระศาสนาเท่านั้น ในสมัยพุทธกาลจะไม่ค่อยมีเรื่องศาสนพิธีกับศาสนวัตถุ มีก็น้อยมาก เวลาพระพุทธเจ้าจะทรงบวชพระก็ง่ายมาก ทรงเพียงแต่เปล่งวาจาว่า **เอหิภิกขุอุปสัมปทา** ท่านจงมาเป็นภิกษุเถิด **ธรรมอันแรกกล่าวดีแล้ว ท่านจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด** ก็ถือว่าบวชเสร็จแล้ว ได้เป็นพระแล้ว ส่วนศาสนวัตถุก็ไม่มีอะไรมาก โบสถ์ เจดีย์ วิหาร กุฏิก็มีน้อยมาก พระส่วนใหญ่จะอยู่ตามโคนไม้ อยู่ตามถ้ำ ตามป่า ตามเขากัน แสวงหาที่สงบสงัดวิเวกประพฤติปฏิบัติธรรม ที่มีมากคือศาสนบุคคล คือพระอริยบุคคล

ในสมัยพุทธกาลจะมีพระอรหันต์มาก เช่นในวันเพ็ญเดือน ๓ ในโอกาสวันประชุมใหญ่ แห่งพระสาวก ซึ่งเรียกว่า **จาตุรงคสันนิบาต** ณ พระเวฬุวันวิหาร หลังจากพระพุทธรเจ้า ตรัสรู้แล้ว ๙ เดือน ที่เรียกกันต่อมาว่าวันมาฆบูชา มีพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป มาประชุม กันโดยไม่ได้นัดหมายกันมาก่อน เพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธรเจ้าอย่างนี้เป็นต้น ในสมัย พุทธกาลมีพระอรหันต์มาก มีพระอริยบุคคลมาก ต่างกับสมัยนี้ที่มีศาสนวัตถุมาก มีศา สนพิธีมาก แต่ศาสนบุคคลคือพระอริยบุคคลกลับมีน้อยมาก เพราะขาดความสนใจ ในศาสนธรรมนั่นเอง ไม่สนใจในเรื่องการศึกษาพระธรรมคำสอน เวลาพระแสดงธรรม เทศนาจะไม่ค่อยมีคนฟังกันเท่าไร ส่วนใหญ่จะชอบทำบุญกัน เวลาทำบุญตักบาตรจะมี คนทำกันมาก ตอนเวียนเทียนก็จะมาก แต่ที่จะอยู่ฟังเทศน์ฟังธรรมปฏิบัติธรรมกัน หลังจากเวียนเทียนแล้วจะมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะกลับบ้านกัน จึงไม่ค่อยได้รับ ประโยชน์จากพระศาสนาเท่าที่ควร

ประโยชน์ที่ได้รับจากพระศาสนาจะเป็นประโยชน์ส่วนน้อย เป็นการทำบุญให้เกิดความ สบายอกสบายใจไประยะหนึ่ง ชั่วขณะหนึ่งเท่านั้นเอง แต่ยังไม่เข้าไปรื้อถอนต้นเหตุที่ สร้างความทุกข์ใจ ความกังวลใจให้ได้เลย ต้นเหตุของความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจ ไม่ใช่อะไรที่เหน็บคือกิเลส **ตัณหา อวิชชา โมหะ อุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่น** ที่มีอยู่ ภายในจิตใจของสัตว์โลกทั้งหลายนั่นเอง สิ่งเหล่านี้จะไม่หลุดออกไปจากจิตจากใจ โดย ลำพังของมันเอง ถ้าไม่มีศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธรเจ้าเข้าไปซบซับไล่ เข้าไปชำระแล้ว สิ่งเหล่านี้จะไม่หลุดออกไปจากจิตจากใจของสัตว์โลกเลย

จึงควรให้ความสนใจในพระศาสนธรรมเป็นอย่างยิ่ง ควรชวนขยายศึกษาพระธรรมคำ สอนต่างๆของพระพุทธรเจ้า ด้วยการอ่านพระไตรปิฎกก็ได้ หนังสือที่คัดมาจาก พระไตรปิฎกก็ได้ หนังสือธรรมะของพระเกจิอาจารย์ทั้งหลายก็ได้ ฟังเทศน์ฟังธรรมจาก พระเกจิอาจารย์ที่เป็นพระสุปฏิปันโนทั้งหลายก็ได้ ท่านก็ไม่ได้เอาธรรมมาจากที่เหน็บ ท่านก็เอามาจากพระไตรปิฎก และมาจากการปฏิบัติของท่าน ขึ้นต้นท่านก็ศึกษาจาก พระไตรปิฎก แล้วก็เอาไปประพฤติปฏิบัติจนบรรลุธรรมขึ้นมา แล้วท่านจึงมาสั่งสอน โดยเอาการปฏิบัติของท่านนี้แหละมายืนยันพระไตรปิฎก คำสอนของพระพุทธรเจ้าว่า

เป็นความจริง ผู้ใดปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนด้วยมรรคที่มีองค์ ๘ ได้ ผู้นั้นย่อมบรรลุ เป็นพระอริยบุคคลได้ ผู้ที่ได้ปฏิบัติแล้วจะยืนยันอย่างมั่นใจ

ถ้าอยากจะได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่า จึงต้องให้ความสนใจ ศาสนธรรมคือพระธรรมคำสอน ต้องชวนขวนขวายศึกษา เข้าหาผู้รู้ ฟังเทศน์ฟังธรรม จากท่านเหล่านั้น เมื่อได้ยินได้ฟังแล้ว ก็นำเอาไปปฏิบัติ ชำระ **ความโลภ ความโกรธ ความหลง** ตัดตัณหาทั้ง ๓ คือ **กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** ทำลาย **โมหะ** ความหลง **อวิชชา** ความไม่รู้ **ละอุปาทาน** ความยึดมั่นถือมั่นทั้งหลายเสีย นี่คือสิ่งที่ต้องทำ ต้องกำจัดให้ออกไปจากจิตจากใจให้ได้ ถ้าตราบไต่ยังมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในจิตใจแล้ว จะหาความสุขภายในจิตใจไม่ได้เลย ถ้าถูกทำลายหมดไปหมดจากจิตจากใจแล้ว อยู่ที่ไหนจะมีแต่ความสุข อยู่ในวังก็มีความสุข อยู่ในกระท้อบก็มีความสุข ไม่มีปัญหาอะไรทั้งสิ้น เพราะต้นเหตุของปัญหาถูกทำลายไปหมดแล้ว หมดไปจากจิตจากใจ

จึงต้องศึกษาธรรมแล้วเอาไปปฏิบัติ ศึกษาพระไตรปิฎกแล้วเอาไปปฏิบัติ เอาไปชำระ กิเลส ตัณหา อวิชชา อุปาทานให้ออกไปจากจิตจากใจ นี่แหละคือสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงปรารถนา ในการประกาศเผยแผ่ศาสนาแก่สัตว์โลก พระพุทธองค์ไม่ต้องการอะไรจาก สัตว์โลกเลย ไม่ต้องการอะไรจากพุทธศาสนิกชนแม้แต่ชนิดเดียว แม้แต่เงินบาทเดียวก็ไม่ต้องการ แม้แต่คำขอบอกขอบใจก็ไม่ต้องการ หรือการกราบไหว้บูชาก็ไม่ต้องการ สิ่งที่พระพุทธองค์ต้องการก็คือ การเห็นสัตว์โลกทั้งหลายพ้นจากความทุกข์เท่านั้นเอง พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ซึ่งการที่จะพ้นได้ ก็ต้องน้อมเอาพระธรรมคำสอนที่พระพุทธองค์ทรงมีพระกรุณา วิริยะ อุทสาหะ ถวายทอดสั่งสอน ให้นำเอาไปประพฤติปฏิบัติ ด้วย **ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา** ซึ่งเป็นธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินตามทางที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ ถ้ามีธรรมเหล่านี้แล้ว กิเลสทั้งหลายคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ตัณหาทั้งหลาย คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา โมหะ ความหลง อวิชชา ความไม่รู้ อุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่น จะหลุดลอยออกไปจากจิตจากใจอย่างแน่นอน

ขอให้ท่านทั้งหลายจงตั้งศรัทธาไว้ให้มั่น ให้เชื่อในพระไตรปิฎก เชื่อในพระธรรมคำสอน เชื่อในสิ่งต่างๆที่บรรดาเกจิอาจารย์ พระสุปฏิปันโนทั้งหลายสั่งสอน เมื่อเชื่อแล้วก็ให้

นำเอามาประพฤติปฏิบัติ ด้วยการเจริญสติให้เกิดสมาธิ ให้เกิดปัญญา ด้วยวิริยะความ
ขยันหมั่นเพียร อุทิศหาพยายาม แล้วผลที่พระพุทธองค์ได้ทรงบรรลุถึง ผลที่พระ
อรหันตสาวกทั้งหลายได้บรรลุถึง ก็จะเป็นผลอันเดียวกับที่ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจะได้
บรรลุถึงกัน เพราะว่าธรรมของพระพุทธองค์เป็น **อกาลโก** ไม่ขึ้นกับกาลกับเวลา ในสมัย
พุทธกาล ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบบรรลุธรรมได้อย่างไร ในสมัยนี้ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ก็
สามารถบรรลุธรรมได้เช่นเดียวกัน อย่างนี้ไม่ต้องสงสัย เมื่อปฏิบัติไปก็รู้ตัวเอง จะเห็น
เอง เพราะธรรมเป็น **สันติภูมิกโก** เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ รู้ได้ เห็นได้ด้วยตนเอง แล้วจะหมด
ความสงสัยไปในตัว จะเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา รักษาพระพุทธศาสนาให้อยู่ต่อไป
ได้อีกยาวนาน การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๗๑

วันวิสาขอัฏฐมีบูชา

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

วันนี้เป็นวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งของพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่จะไม่ทราบกันว่าวันนี้เป็นวันวิสาขอัฏฐมีบูชา เป็นวันถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระบรมศาสดาพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า หลังจากที่พระพุทธองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปในวันเพ็ญเดือน ๖ เมื่อ ๘ วันที่แล้วมา ได้มีการเก็บพระบรมศพของพระพุทธองค์ไว้ให้พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ได้กราบไหว้สักการบูชาเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะได้ทำการถวายพระเพลิงแด่พระบรมศพของพระพุทธองค์ซึ่งตรงกับวันนี้ หลังจากเก็บพระบรมศพไว้ ๗ วันแล้ว วันที่ ๘ ก็เป็นวันถวายพระเพลิง เสร็จจากการถวายพระเพลิงแล้ว พระอัฐิคือกระดูกที่เหลือจากการเผาก็ได้มีการแจกจ่ายให้กับพระเจ้าแผ่นดินของแคว้นต่างๆไป

อัฐินี้ต่อมาก็ได้กลายเป็นพระบรมสารีริกธาตุ คือกระดูกของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์จะกลายเป็นพระธาตุ พระธาตุมีลักษณะเหมือนกับก้อนหิน กระดูกของปุถุชนโดยปกติย่อมสลายกลายเป็นดินไป แต่อัฐิของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์จะรวมตัวกันกลายเป็นธาตุ เวลาที่กระดูกของพระภิกษุที่ได้มรณภาพไปแล้วได้กลายเป็นธาตุก็แสดงว่าพระภิกษุรูปนั้นได้บรรลุพระอรหันต์ตผลแล้ว แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่าพระภิกษุที่กระดูกไม่ได้กลายเป็นธาตุจะไม่ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ กระดูกที่กลายเป็นธาตุได้เร็วเพราะได้บรรลุเป็นพระอรหันต์มานานแล้วก่อนจะปรินิพพาน คือ ตายไป

ถ้าได้บรรลุเป็นพระอรหันต์เป็นเวลาสิบๆปีก่อนปรินิพพาน กระดูกจะกลายเป็นธาตุอย่างรวดเร็ว ในบางกรณีเพียงไม่กี่เดือนก็จะกลายเป็นธาตุขึ้นมา แต่ถ้าบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้วอยู่ไม่นานก็ปรินิพพานไป โอกาสที่กระดูกจะกลายเป็นธาตุจะมีน้อย หรือช้า หรือไม่กลายเป็นธาตุเลย แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่าท่านไม่ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ เพียงแต่จิต

บริสุทธิ์ของท่านมีเวลาชักฟอกกระดูกน้อย ถ้ามีชีวิตอยู่นานหลังจากที่ได้บรรลุปะเป็นพระอรหันต์แล้ว เวลาที่จิตบริสุทธิ์จะชักฟอกกระดูกจะมีมาก กระดูกจึงกลายเป็นธาตุอย่างรวดเร็ว นี่ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะรู้ว่าพระรูปไหนเป็นพระอรหันต์ ได้บรรลุปะถึงพระนิพพานแล้ว

เป็นธรรมเนียมในพุทธกาลที่จะสร้างสถูปหรือเจดีย์ไว้ เพื่อบรรจุอัฐิหรือพระธาตุ ของบุคคลสำคัญไว้เป็นอนุสรณ์ที่เตือนใจ ให้เกิดปสาทะและกุศลธรรมอื่นๆ บุคคลที่ควรแก่สถูป มี ๔ คือ ๑. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า ๓. พระอรหันต์ ๔. พระเจ้าจักรพรรดิ ในสมัยนี้คนไม่รู้เรื่องการใช้พระเจดีย์กัน เวลาใครตายก็สร้างเจดีย์เพื่อเก็บกระดูกกัน โดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นควรแก่เจดีย์หรือไม่ เดิมทีมีไว้ให้เป็นอนุสรณ์ที่เตือนใจ ให้เกิดปสาทะและกุศลธรรมอื่นๆ ให้ระลึกถึงผู้มีคุณประโยชน์ต่อโลก เช่นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระเจ้าจักรพรรดิ สมควรที่จะสร้างปูชนียสถานไว้เป็นที่สักการบูชา และเป็นอนุสรณ์เตือนสติให้พวกเราทั้งหลายผู้ยังอยู่ในโลกของความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้เห็นถึงความประเสริฐของการสิ้นกิเลส ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ ว่าการสิ้นจาก ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นสิ่งที่ประเสริฐ น่าเอาเยี่ยงอย่าง น่าประพฤติตาม เพราะผู้ที่ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลงอยู่ในใจแล้ว เป็นผู้ที่ไม่มีพิษ ไม่มีภัยกับใคร มีแต่คุณมีแต่ประโยชน์โดยถ่ายเดียว

ลองเลือกดูระหว่างคนโลภโมโหสั่น กับคนไม่โลภโมโหสั่น จะอยู่กับใครดี อยู่กับคนไม่โลภโมโหสั่น ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง จะไม่มีปัญหาเลย บุคคลนั้นจะไม่สร้างปัญหาอะไรให้กับเราเลย จะไม่เบียดเบียนเรา จะไม่สร้างความทุกข์ร้อนให้กับเรา ไม่ว่าจะทางกายหรือทางใจก็ตาม ตรงกันข้ามกับคนโลภโมโหสั่น ที่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง แม้จะเป็นคนรักกันก็ตาม เป็นสามีเป็นภรรยากันก็ตาม เป็นพี่น้องกันก็ตาม เป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกันก็ตาม ก็ยังต้องสร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่กันและกัน เพราะความโลภ ความโกรธ ความหลงนี้แหละเป็นต้นเหตุ ที่จะทำให้คนเรากระทำการต่างๆที่ไม่ดีต่อกัน ถ้าไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลงแล้ว คนเราจะอยู่ด้วยความ

ร่วมเย็นเป็นสุข อยู่ด้วยความสบายใจ เพราะทุกคนจะเคารพในสิทธิของกันและกัน จะไม่เบียดเบียนกัน จะไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จะไม่ลักทรัพย์ของกันและกัน จะไม่ยุ่งกับสามีภรรยาของกันและกัน จะไม่พูดปดมดเท็จโกหกหลอกลวงกัน และไม่เสพสุรายาเมาอันเป็นที่ตั้งของความขาดสติ ความประมาท

นี่คือเรื่องราวของผู้ประเสริฐทั้งหลายที่ได้มาปรากฏขึ้นในโลกนี้ และได้ ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี พร้อมกับสั่งสอนให้ผู้ที่ยังไม่รู้ ยังไม่เข้าใจ ให้เห็นโทษของกิเลสทั้งหลาย ให้เห็นโทษของความโลภ ความโกรธ ความหลง ว่าเป็นต้นเหตุของความวุ่นวาย ต้นเหตุของความทุกข์ทั้งหลายที่มีอยู่ในโลกนี้ ผู้ที่ได้พบเห็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระอรหันตสาวก เป็นผู้มิใช่ความสวาท เพราะจะได้เรียนรู้จากท่าน จึงไม่ควรปล่อยให้โอกาสอันดีงามนี้หลุดมือไป การได้มาพบกับพระพุทธานุศาสนาก็เท่ากับได้พบกับผู้ประเสริฐ เพราะพระพุทธานุศาสนาสอนให้ผู้ที่เข้ามาสู่พระศาสนา ไม่ว่าจะสมณะนักบวช หรือฆราวาสญาติโยม ให้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน คือให้ละความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ทำแต่ความดี และให้ละความชั่วทั้งหลาย เพราะเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เมื่อรู้เรื่องเหล่านี้แล้วจึงไม่ควรอยู่ห่างวัด ควรเห็นวัดเป็นเหมือนสถานีเติมน้ำมัน ถึงแม้จะเข้าวัดไม่ได้ทั้ง ๗ วัน อย่างน้อยอาทิตย์หนึ่งควรจะเข้าวัดสักครั้งหนึ่งเพื่อเติมน้ำมันบุญ เหมือนกับรถที่เราขับ เราไม่ได้เฝ้ารถเข้าปั้มน้ำมันทุกวัน แต่เราก็ต้องขับรถเข้าปั้มน้ำมันเป็นครั้งคราว เพื่อเติมน้ำมันรถ รถจะได้วิ่งไปไหนมาไหนได้

จิตใจของเราก็เหมือนกัน เรามีความจำเป็นที่จะต้องเข้าวัดเพื่อเติมน้ำมันกุศล เติมน้ำมันให้กับจิตใจ เพราะเมื่อมีธรรมอยู่ในจิตใจแล้ว เราจะมีกำลังที่จะต่อสู้กับความทุกข์ ความยาก ความลำบาก ต่อสู้กับความโลภ ความโกรธ ความหลงทั้งหลายได้ ถ้าไม่มีธรรมในจิตใจแล้ว จิตใจจะถูกความโลภ ความโกรธ ความหลง ย่ำยี สร้างความทุกข์สร้างความเดือดร้อนให้กับจิตใจไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นบุญวาสนาที่ได้มาพบพระพุทธานุศาสนา ถึงแม้จะไม่ได้พบกับพระพุทธานุเจ้าโดยตรงก็ตามเถิด ก่อนที่พระพุทธานุองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไป พระพุทธานุองค์ได้ทรงรับสั่งไว้ว่า**ธรรมวินัยที่ตถาคตได้แสดงไว้ดีแล้ว จะเป็นศาสดาของพวกเธอทั้งหลาย พวกเธอจะไม่อยู่ปราศจากศาสดา ปราศจากตถาคต**

เพราะว่าตถาคตกับธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคต ผู้ใดเห็นตถาคตผู้นั้นเห็นธรรม

ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าตถาคตเป็นรูปร่างหน้าตามีอาการ ๓๒ นี้ไม่ใช่ ตถาคต ต่อให้
เกาะชายผ้าเหลืองของตถาคต แต่จิตใจยังเต็มไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง
ไม่สนใจที่จะประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อชำระความโลภ ความโกรธ ความหลงออกจาก
จิตใจแล้ว ต่อให้เกาะชายผ้าเหลืองของตถาคตเป็นพันปีหมื่นปี ก็จะไม่ถึงตัวตถาคต
ถึงแม้จะอยู่ห่างจากตถาคตระยะทางเป็นหมื่นโยชน์ ถ้ามีความอุตสาหะ วิริยะ พยายาม
ประพฤติปฏิบัติตน ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลงให้ออกไปจากจิตใจแล้ว ถือว่า
อยู่ใกล้ตถาคต เพราะตถาคตอยู่ที่ธรรม ไม่ได้อยู่ที่สรีระร่างกาย สรีระร่างกายของ
ตถาคตมาจากธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มีการเกิดขึ้นตั้งอยู่แล้วก็ดับไป มีการเกิด แก่ เจ็บ
ตาย เป็นธรรมดา ไม่มีใครแตกต่างกันเลย ที่แตกต่างกันคือธรรมที่มีอยู่ในจิต ถ้ามี
ธรรมร้อยเปอร์เซ็นต์ครบถ้วนบริบูรณ์ ที่เรียกว่าธรรมทั้งแห่ง ธรรมทั้งดวง จิตนั้นก็เป็น
จิตพระอรหันต์ เป็นจิตไกลจากกิเลส ไกลจากความโลภ ความโกรธ ความหลง

ผู้ที่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลงอยู่ ผู้นั้นก็ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ เป็น
ปุถุชนธรรมดาสามัญ เป็นผู้ยังต้องแบกกองทุกข์ไปอีกไม่รู้กี่ภพกี่ชาติ ตราบใดไม่ชำระ
ความโลภ ความโกรธ ความหลงให้หมดออกไปจากจิตจากใจแล้ว ภพชาติก็จะไม่หมด
ไปจากจิตจากใจ ตายจากชาตินี้ก็ต้องไปเกิดชาติหน้า ตายจากชาติหน้าก็ต้องไปเกิด
ต่อไปเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับบุญกับกรรมที่ทำไว้ ขึ้นอยู่กับความโลภ ความโกรธ ความหลง
ว่ามีมากน้อยแค่ไหน ถ้าโลภโกรธหลงมีน้อย การทำบาปทำกรรมก็จะน้อยลงไป ภพชาติ
ก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ ไปสู่**สุคติ**อยู่เรื่อยๆ แต่ถ้าสะสมความโลภ ความโกรธ ความหลงไว้
มาก ความทุกข์ก็จะมีมาก การประพฤติตัวเองให้ผิดศีลผิดธรรมก็จะมีมาก เมื่อ
ประพฤติผิดศีลผิดธรรมมากแล้วก็ยอมไปสู่**ทุคติ** ไปสู่**อบาย** นี่คือเรื่องของการเวียนว่าย
ตายเกิด เรื่องของจิตที่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นตัวนำ เป็นตัวผลักดัน
พาให้ไปเกิดนั่นเอง

วิญญูชนคนฉลาดเมื่อได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์แล้ว ย่อมรู้ว่าควร จะทำอะไร ย่อมรู้ภัยของกิเลสทั้งหลายว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีเลย เหมือนเอาโจรมาไว้ในบ้าน คิดดูซิว่าถ้าเอาโจรทั้งหลายมาไว้ในบ้าน จะอยู่กันอย่างไรร จะต้องอยู่กันด้วยความ หวาดระแวง ด้วยความวิตก ถ้าเป็นไปได้จะไม่ยอมให้โจรเข้ามาอยู่ในบ้านอย่างเด็ดขาด เมื่อมีโจรเข้าบ้านก็ต้องรีบเรียกตำรวจ โทร ๑๙๑ เรียกตำรวจมา บอกว่ามีโจรอยู่ในบ้าน ช่วยกรุณามาเอาออกไปจากบ้านนี้หน่อยเถิด พวกเราอยู่กันด้วยความเดือดร้อน ไม่ ร่วมเย็นเป็นสุขเลยฉันใด ความโลภ ความโกรธ ความหลงก็เป็นเหมือนกับโจร ถ้ามีอยู่ใน จิตมากน้อยเท่าไรแล้ว ก็จะสร้างความทุกข์ให้กับเรา สร้างความเกลียดให้กับเรา ให้ไป เกลียดคนอื่น เพราะอะไร ก็เพราะกิเลสนั้นแหละทำให้เกลียด

ทำไมเรารักคนอื่นไม่ได้ ก็เพราะเราเกลียดซึ่งเขา เพราะเรามีความโกรธ ความเกลียด ความหลง ชาติธรรม ชาติแสงสว่าง ชาติความเมตตา ถ้ามีธรรม มีแสงสว่างแล้ว ความ เมตตาก็จะมีตามขึ้นมาเอง เพราะจะเห็นว่าทุกๆ คนในโลกนี้ เป็นเหมือนพี่เหมือนน้อง กัน เป็นเหมือนตัวเรา มีความปรารถนาความสุข ไม่ต้องการความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีใครอยากจะทำให้ใครมาทำร้ายเรา มาฆ่าเรา มาทุบตีเราฉันใด คนอื่นก็คิดเหมือนกับเรา ทั้งนั้น เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว ทำไมเราจึงไปทำกับเขาได้ลงคอ ถึงได้ทุบตีเขา กลั่นแกล้ง เขา สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้กับเขา ไม่ช่วยเหลือเขา ทำไมไม่ให้มีความสุขกับเขา ก็เป็นเพราะความโลภ ความโกรธ ความหลงนั่นเอง มหาโจรที่ซ่อนอยู่ในจิตใจของเรา ที่ ชักจูงเราให้ไปกระทำในสิ่งเหล่านี้ จึงทำให้สังคมวุ่นวายกันทุกวันนี้ ก็ไม่ได้วุ่นวายเพราะ อะไรหรอก วุ่นวายเพราะความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคน นั้นเอง

ถ้าโทรศัพท์เรียก ๑๙๑ เรียก **พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์** เข้ามาสู่จิตใจ เอา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เข้ามากำจัด ความโลภ ความโกรธ ความหลงแล้ว จิตใจก็จะมีสุขสงบสุข เพราะว่าความเดือดร้อน ความวุ่นวาย เกิดจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อความโลภ ความโกรธ ความหลงไม่มีอยู่ในจิตใจแล้ว ใจจะ เย็น ใจจะสบาย ใจจะสุข ใจจะอิ่ม นี่เป็นความจริง ลองประพัตติดูซิ ลองปฏิบัติดู ลอง

กำจัดให้ได้ ๓ ตัวนี้ มหาโจรทั้ง ๓ ตัวนี้ ให้ออกไปจากจิตจากใจ แล้วจะรู้ว่าความสุข
ที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร มันอยู่ในจิตใจ เมื่อมีความสุข ความอึด มีความพอแล้ว จะไม่
ไปแสวงหาอะไรต่อไปจากภายนอก เพราะว่า **ลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุข** ไม่ใช่ของแท้
ของจริง เป็นของปลอม เป็นของสมมุติขึ้นมา ตั้งให้เป็นนายพล เป็นนายก เป็นรัฐมนตรี
เป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นสมมุติทั้งนั้น เมื่อตายไปก็เอาโลงไปไม่ได้ ไม่ติดตัวไป ตาย
ไปดีไม่ติดกลับมาเกิดเป็นสุนัขก็มีอยู่

มีเรื่องในพระไตรปิฎกแสดงไว้เกี่ยวกับเศรษฐีอยู่คนหนึ่ง เมื่อตายไปแล้ว ได้กลับมาเกิด
เป็นสุนัขในบ้านของตนเอง เพราะห้วงสมบัติ มีสมบัติมาก เมื่อตายไปก็เลยต้องไปเกิด
เป็นเดรัจฉาน เป็นสุนัขกลับมาเกิด พระพุทธเจ้าเสด็จบิณฑบาตผ่านบ้านนี้ เห็นสุนัขตัวนี้
ทรงเล็งญาณดูก็รู้ว่าสุนัขตัวนี้ เป็นเจ้าของบ้านนี้แหละ ตายไปแล้วยังห้วงสมบัติอยู่ เลย
กลับมาเกิดเป็นสุนัข มีสมบัติฝังไว้ในดินไม่บอกใคร ลูกๆ ก็ไม่รู้ว่าพ่อเอาสมบัติไปไว้ที่
ไหน พระพุทธเจ้าทรงเห็นเข้าก็เลยบอกลูกๆ ว่า สุนัขตัวนี้เป็นพ่อของพวกเธอละ เลี้ยง
ให้ดีแล้วเดี๋ยวมันจะพาไปหาสมบัติให้ พวกลูกๆจึงเลี้ยงสุนัขตัวนี้ให้ดี สุนัขตัวนี้ก็พา
ไปขุดคุ้ยเอาสมบัติที่ซ่อนไว้ออกมา

นี่เป็นเรื่องจริง เป็นเรื่องที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก ท่านจะเชื่อหรือไม่ก็ตามเถิด แต่สิ่งต่างๆ
ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ในพระไตรปิฎก ไม่มีของปลอมเลย เป็นของจริงทั้งนั้น
เพราะผู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกแล้วนำไปปฏิบัติจนบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่มี
แม้แต่รูปเดียวที่จะมาประกาศบอกว่าพระไตรปิฎกเป็นของปลอม เป็นของไม่จริง ไม่มี
แม้แต่รูปเดียว มีแต่รับรองพระไตรปิฎกทั้งนั้น สนับสนุนให้เชื่อในพระไตรปิฎก เชื่อใน
พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และให้รักษาพระธรรมคำสอนด้วยความศรัทธา ด้วย
ความเลื่อมใส ด้วยความเคารพ

พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า พวกเราจะอยู่กันด้วยความเจริญรุ่งเรือง ถ้าเราไม่บัญญัติ
ในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติขึ้นมา และไม่ลบล้างในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้
แล้ว คืออย่าไปแก้พระไตรปิฎก ว่าพระธรรมบทนั้น บทนี้ไม่จำเป็น ไม่ต้องปฏิบัติตาม
อย่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำอย่างยิ่ง สิ่งใดที่มีแสดงไว้ในพระไตรปิฎก ไม่ว่าจะ

ธรรม หรือพระวินัยก็ตาม เป็นธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว ดีแล้ว เป็นสิ่งที่ควรจะรักษาด้วยการประพฤติปฏิบัติตาม ไม่ใช่เอาแต่ความสะดวก โดยเห็นว่าพระวินัยข้อห้ามต่างๆ ที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติขึ้นมานั้นล้าสมัยแล้ว หมดสมัยแล้ว เป็นสิ่งที่ขัดขวางความเจริญ ถ้าคิดอย่างนั้นแล้วก็เท่ากับเอาตัวออกจากพระธรรม จากพระสงฆ์ จากพระพุทธเจ้านั่นเอง แทนที่จะเอาตัววิ่งเข้าบ้านเพื่อมากำจัดโจรออกไปจากบ้าน กลับไล่ตำรวจออกไปจากบ้าน ถ้าไม่มีตำรวจอยู่ในบ้านแล้ว โจรก็จะฮึกเหิมขึ้นมาฉันทใด ถ้าไม่มีธรรมวินัยอยู่ในใจของมนุษย์แล้ว ความโลภ ความโกรธ ความหลงก็จะยิ่งฮึกเหิมขึ้นมาใหญ่ ทำให้สังคมวุ่นวายมากยิ่งขึ้นไป จะเดือดร้อนกันมาก ถ้าไม่มีศีลธรรมอยู่ในใจ

ขอให้เห็นความสำคัญของ**พระธรรมวินัย**ซึ่งเป็นศาสดาแทนพระพุทธองค์ บรรลุอยู่ในพระไตรปิฎก ขอให้พวกเราจงทำนุบำรุงรักษาพระธรรมวินัยด้วยการศึกษาและนำไปปฏิบัติ จนบรรลุเป็นพระอริยบุคคลขั้นต่างๆขึ้นมา แล้วจะเป็นผู้ที่ดูแลรักษาพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดี เพราะมีดวงตาเห็นธรรมที่ขจัดความสงสัยต่างๆที่มีอยู่ในใจให้หมดไปได้ เรื่องความสงสัยว่าพระไตรปิฎกเป็นของจริงหรือไม่ ก็จะหมดไป ตายแล้วจะต้องไปเกิดหรือไม่ก็จะหมดไป กรรมมีจริงหรือไม่ก็จะหมดไป นรกสวรรค์มีจริงหรือไม่ก็จะหมดไป พวกเรานี่แหละที่จะทำนุบำรุงรักษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อจะได้อยู่คู่โลก คู่บ้านคู่เมืองไปอีกนานแสนนาน เพื่ออะไร ก็เพื่อประโยชน์สุขของพวกเราและลูกหลานของเรา

ที่ไหนมีธรรมที่นั่นมีความสุข มีความเจริญที่แท้จริง ที่ไหนไม่มีธรรมแล้วที่นั่นแหละจะเป็นที่มีแต่ความวุ่นวาย มีแต่ความทุกข์ ความยากลำบาก ทั่วทุกซอกทุกมุมของดินแดน จึงขอให้เห็นความสำคัญของพระธรรมวินัย ให้เห็นว่าพระธรรมวินัยคือศาสดาของพวกเรา คือพระพุทธเจ้าของพวกเรา พระพุทธเจ้าไม่ได้ห่างไกลจากพวกเราเลย เพียงยกหนังสือธรรมะขึ้นมาอ่าน พระพุทธเจ้าก็ถึงตัวเราแล้ว ถึงใจเราแล้ว ทุกครั้งที่เราฟังเทศน์ฟังธรรม พระพุทธเจ้าก็ถึงตัวเราแล้ว ถึงใจเราแล้ว เราจึงไม่ได้อยู่ปราศจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เลย ถ้าเราน้อมพระธรรมวินัยเข้ามาสู่ตัวเราด้วยการศึกษา และการปฏิบัติธรรม การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๗๒

พระวินัย

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

วันพระ วันธรรมสวนะ วันอุโบสถ เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้ใช้เป็นเวลาปฏิบัติศาสนกิจเพื่อพัฒนาจิตใจ เสริมสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในตน ทางด้านศรัทธา ญาติโยมก็ทำบุญตักบาตร ถวายจตุปัจจัยไทยทาน อาหารคาวหวานต่างๆ พร้อมทั้งสมาทานศีล มีทั้งศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ ฟังเทศน์ฟังธรรม เพื่อเสริมสติปัญญา ความรู้ ความฉลาด ส่วนพระสงฆ์ก็มีกิจกรรมที่สงฆ์จะต้องกระทำกัน คือการทำอุโบสถ หมายถึงการประชุมของสงฆ์ทุกกึ่งเดือน คือทุกๆ ๑๕ วัน หรือ ๑๔ วันเพื่อฟังการสวด **พระปาฏิโมกข์** คือชื่อของคัมภีร์ที่รวมพระวินัย ๒๒๗ ข้อที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้เพื่อให้พระภิกษุประพฤติปฏิบัติตาม

เหตุที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติพระวินัย พระปาฏิโมกข์ไว้ ก็เพื่อรักษาพรหมจรรย์ให้ยืนยาวนาน ซึ่งเป็นการรักษาพระพุทธศาสนาให้มีอายุยืนยาวนานไปด้วย เพราะต้องอาศัยการสืบทอดการเผยแผ่โดยพระภิกษุสงฆ์เป็นหลัก การที่พระภิกษุสงฆ์จะมีอยู่ได้ยาวนานเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของประชาชนทั่วไป พระภิกษุสงฆ์ต้องมีความประพฤติที่ดีงาม ตั้งอยู่ในพรหมจรรย์ การประพฤติธรรมอันประเสริฐ มีกฏ มีระเบียบ เพื่อผู้ที่บวชใหม่จะได้ประพฤติปฏิบัติตาม ไม่เช่นนั้นแล้วก็จะประพฤติผิดแหวกแนวไปได้ นำความเลื่อมเลียมมาให้กับสถาบันสงฆ์ ทำให้ผู้มีศรัทธาเลื่อมศรัทธา ผู้ที่ไม่มีศรัทธาก็ไม่เกิดศรัทธา ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วพระพุทธศาสนาก็จะค่อยๆ เลื่อมไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็ไม่มีพระพุทธศาสนาเหลืออยู่เลย

เพื่อเป็นการรักษาพรหมจรรย์ รักษาพระพุทธศาสนาให้มีอายุยืนยาวนาน จึงมีความจำเป็นที่พระพุทธองค์จะต้องบัญญัติกฏระเบียบต่างๆไว้ ให้ผู้ที่มาบวชในพระพุทธศาสนาประพฤติปฏิบัติตาม ในระยะแรกๆ ของการประกาศพระศาสนา พระ

พุทธองค์ไม่ได้บัญญัติพระวินัยเลยแม้แต่ข้อเดียว เพราะในระยะเริ่มแรกผู้ที่มาบวชใน พระพุทธศาสนาล้วนเป็นพระอริยบุคคลทั้งนั้น ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไปจนถึงพระ อรหันต์ พระสารีบุตรคำนึงถึงความตั้งมั่นแห่งพรหมจรรย์ กราบทูลถามถึงเหตุที่ทำให้ พรหมจรรย์ตั้งมั่นและไม่ตั้งมั่น พระพุทธเจ้าทรงชี้ไปที่การบัญญัติสิกขาบท การสวด ปาฏิโมกข์ทุกกึ่งเดือน ว่าเป็นเหตุให้พรหมจรรย์ตั้งมั่น การไม่ทำเช่นนั้นทำให้พรหมจรรย์ อันตรธาน พระสารีบุตรจึงกราบทูลขอให้บัญญัติสิกขาบท พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่ายังไม่ ถึงเวลา คือ **พระสงฆ์ยังไม่มาก ลากสักการะยังไม่มาก ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งอาสวะกิเลส ดองสันดาน ยังไม่ปรากฏในสงฆ์** ก็ยังไม่ต้องบัญญัติสิกขาบท ทั้งขณะนั้นภิกษุสงฆ์ที่ ติดตามพระพุทธเจ้าก็ล้วนเป็นพระอริยบุคคล อย่างต่ำก็เป็นพระโสดาบัน

ต่อมาหลังจากที่พระพุทธศาสนาเริ่มแผ่กว้างออกไป เริ่มมีผู้มีจิตศรัทธาขอเข้ามาบวชใน ศาสนามากขึ้น ผู้ที่เข้ามาบวชในระยะหลังๆเริ่มเป็นผู้ที่ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับการ ประพฤติปฏิบัติของสมณเพศ ซึ่งต่างกับระยะแรกๆที่ผู้เข้ามาบวชในศาสนาส่วนใหญ่จะเป็น นักบวชในลัทธิอื่น หลังจากที่ได้ยินได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ได้บรรลุเป็นพระ อริยบุคคลขึ้นมา ก็ขอบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ท่านเหล่านี้มีความเคร่งครัด ในการประพฤติปฏิบัติพรหมจรรย์อยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาอะไร ต่อมาเมื่อประชาชนคนทั่วไป หลังจากได้ยินได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็เกิดศรัทธาอยากจะทำบวช ก็เลยขอ พระพุทธเจ้าบวช พระพุทธเจ้าก็ทรงบวชให้ เมื่อบวชแล้วก็ประพฤติปฏิบัติกันไป บางรูป ก็ไม่รู้ว่าจะใคร่ควร อะไรไม่ควร จึงมีการประพฤติพรหมจรรย์ถูกบ้างผิดบ้าง จึงเป็นเหตุ ให้พระพุทธองค์ทรงต้องบัญญัติพระวินัยขึ้นมา

อย่างในกรณีของการบัญญัติ**ปฐมปาราชิก** สิกขาบทที่ห้ามไม่ให้พระภิกษุเสพเมถุน คือ ห้ามไม่ให้พระภิกษุร่วมเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น ถ้ากระทำกิจกรรมนี้แล้วถือว่าต้องขาดจาก การเป็นพระภิกษุไปทันที ผู้อื่นจะรู้หรือไม่ก็ตาม บุคคลที่กระทำนั้นย่อมรู้อยู่แก่ใจ ย่อมรู้ว่าตนได้หมดสภาพของความเป็นสมณะนักบวชแล้ว เหตุของการบัญญัติปฐมปาราชิกนี้ ขึ้นมาจึงมีความเป็นมาดังนี้

สมัยนั้นมีหมู่บ้านนามว่ากลันทะ ตั้งอยู่ไม่ไกลเมืองเวสาลี มีบุตรเศรษฐีนามว่า **สุทินนะ** พร้อมด้วยสหายไปสู่กรุงเวสาลี เห็นพระพุทธรูปเจ้ากำลังแสดงธรรม จึงแวะเข้าไปสดับธรรม มีความเลื่อมใสใคร่จะออกบวช จึงกราบทูลขอบวชในพระพุทธรูปศาสนา แต่พระคาสดายังไม่ประทานอนุญาตให้บวช เพราะบิดามารดายังไม่อนุญาต สุทินนะจึงกลับไปขออนุญาตบิดามารดา แต่ไม่ได้รับอนุญาต จึงอ้อนวอนถึง ๓ ครั้ง ก็ไม่ได้รับอนุญาต เช่นเดิม จึงนอนลงกับพื้น อดอาหารถึง ๗ วัน บิดามารดาอ้อนวอนให้ล้มความตั้งใจ ก็ไม่ยอม พวกเขาเพื่อนมาอ้อนวอน ก็ไม่ยอม ในที่สุดพวกเขาอ้อนวอนให้บิดามารดาของสุทินนะอนุญาต ก็ได้รับอนุญาต เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ก็ออกบวชประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่ทางวัชชีคาม

ครั้งนั้นแคว้นวัชชี ซึ่งมีกรุงเวสาลีเป็นราชธานี เกิดทุพภิกขภัย ขาดแคลนอาหาร พระสุทินนะมีญาติเป็นคนมั่งคั่งมาก เมื่อเดินทางไปถึงกรุงเวสาลี ญาติๆทราบข่าวก็นำอาหารมาถวายเหลือเพื่อ พระสุทินนะก็ถวายแก่พระภิกษุทั้งหลายอีกต่อหนึ่ง แล้วเดินทางไปกลันทคาม ตำบลบ้านเดิมของตน ความทราบถึงบิดามารดา บิดาจึงนิมนต์ไปฉัน มารดาก็นำทรัพย์สมบัติมาล่อเพื่อให้สึก พระสุทินนะไม่ยอมจึงไม่สำเร็จ ต่อมามารดาพระสุทินนะรอนจนภริยาของพระสุทินนะ (ตั้งแต่ในสมัยยังไม่ได้บวช) มีระดู ได้กำหนดจะมีบุตรได้ จึงพานางไปหาพระสุทินนะที่ป่ามหาวัน ชวนให้สึกอีก พระสุทินนะไม่ยอม จึงกล่าวว่า ถ้าไม่สึกก็ขอพืชพันธุ์ไว้สืบสกุล ครั้งนั้นยังไม่มีการบัญญัติวินัยห้ามเสพเมถุน พระสุทินนะเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ เพื่อให้มีบุตรสืบสกุล จึงเสพเมถุนด้วยภริยาของตน ซึ่งต่อมานางก็ตั้งครรภ์ และคลอดบุตร บุตรของพระสุทินนะจึงได้นามว่าเจ้าพืช ภริยาของพระสุทินนะก็ได้นามว่า มารดาของเจ้าพืช ต่อมาทั้งมารดาและบุตรออกบวชได้สำเร็จ อรหัตตผลทั้ง ๒ คน ส่วนพระสุทินนะเกิดความไม่สบายใจขึ้นมาภายหลัง ถึงขนาดชুবดม ภิกษุทั้งหลายถาม ทราบความ จึงพากันติเตียนและนำความกราบทูลพระพุทธรูปเจ้าพระองค์จึงทรงเรียกประชุมสงฆ์ ทรงไต่สวนเรื่องนั้น ทรงติเตียนแล้วทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามมิให้ภิกษุเสพเมถุน ทรงปรับอาบัติปาราชิกแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิด

นี่คือความเป็นมาของการบัญญัติพระวินัย เมื่อพระศาสนามีความเจริญมีผู้ขอบวชมากขึ้นๆ ก็มีการประพฤติดีตมากขึ้นๆ เมื่อมีชาวบ้านมาฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ทรงเรียกประชุมสงฆ์ ทรงไต่สวน หลังจากทรงทราบความแล้ว ทรงวินิจฉัยว่าควรไม่ควร ถ้าไม่ควรก็ทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้นมา จนมีถึง ๒๒๗ ข้อด้วยกัน เพื่อให้พระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติตาม เพราะว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่ประชาชนศรัทธาเลื่อมใส เป็นผู้ประเสริฐกว่าคนทั่วไป เป็นผู้ที่มีศีลมีธรรม พระสงฆ์อยู่มาได้ทุกวันนี้ก็เพราะความเลื่อมใส ความศรัทธาของศรัทธาญาติโยม ผู้ทำนุบำรุงพระสงฆ์ด้วยเครื่องจตุปัจจัยไทยทานทั้งหลาย เช่น อาหารบิณฑบาต จีวร กุฎีที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค การที่จะรักษาศรัทธาของญาติโยมไว้ พระสงฆ์จึงต้องประพฤติปฏิบัติตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมความดีงามนั่นเอง

หลังจากที่พระพุทธองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ภิกษุทั้งหลายมีความเศร้าโศก แต่มีภิกษุผู้บวชเมื่อแก่อยู่อรูปหนึ่งชื่อ**สุภทัตะ** กล่าวห้ามไม่ให้เศร้าโศก ควรจะดีใจว่าต่อไปจะได้ไม่มีใครคอยห้ามทำนั่นทำนี่ อยากทำอะไรก็จะทำได้ **พระมหากัสสป**ปรารภถ้อยคำนั้น จึงเสนอให้ทำสังคายนา คือ ร้อยกรองจัดระเบียบพระธรรมวินัย แล้วเลือกพระอรหันต์ ๕๐๐ รูปเข้าประชุมที่**ถ้ำสัตตบรรณคูหา** ข้างเขาเวภารบรรพต ใกล้กรุงราชคฤห์ กระทำอยู่ ๗ เดือนจึงสำเร็จ มี**พระเจ้าอชาตศัตรู**ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ พระอานนท์ได้เสนอให้ที่ประชุมทราบถึงพระพุทธาณุญาตที่ให้สงฆ์ ถ้าปรารภ ก็ถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสียได้ ที่ประชุมไม่ตกลงกันได้ว่า แคะไหนเป็นสิกขาบทเล็กน้อย **จึงมีมติห้ามถอนสิกขาบทเล็กน้อย เพื่อป้องกันมิให้มีผู้กล่าวได้ว่า สิกขาบทที่สมณโคดมทรงบัญญัตินั้น อยู่ได้ตราบเท่าที่ยังมีศาสดาเท่านั้น** จึงมีระยะเวลาเหมือนควนไฟ ซึ่งจางหายไปง่าย

ในร้อยปีแรกภายหลังพุทธปรินิพพาน พระพุทธศาสนามีแบบเดียวคือ ตามที่พระอรหันต์ ๕๐๐ รูปได้ประชุมกันทำสังคายนา ๓ เดือนหลังพุทธปรินิพพาน คือ ร้อยกรองรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหมวดเป็นหมู่ โดยมี**พระอานนท์** ซึ่งเป็นผู้ทรงจำพุทธวจนะอย่างยิ่ง เป็นผู้ทบทวนพระธรรม **พระอุบาลี** ซึ่งได้รับยกย่องจาก

พระพุทธเจ้าว่าเป็นผู้เลิศในทางทรงจำพระวินัย เป็นผู้ทบทวนพระวินัย แล้วสวดท่องจำกันสืบต่อมา โดยแบ่งสำนักท่องจำเป็นสำนักๆไป ช่วยกันท่องจำต่างภาคต่างตอนสั่งสอนศิษย์สืบมา เมื่อพัน ๑๐๐ ปี ภายหลังพุทธปรินิพพานแล้ว พวกภิกษุ**วัชชีบุตร** ลูกหลานชาวแคว้นวัชชีประมาณ ๑๐,๐๐๐ รูป ถือนิยายย่อหย่อนจากที่บัญญัติไว้รวม ๑๐ ประการ พระเถระที่เห็นแก่ธรรมวินัยจึงประชุมกันทำสังคายนาครั้งที่ ๒ ชำระเรื่องที่ถือผิดนี้ประกาศมีให้ประพาศต่อไป ภิกษุพวกวัชชีบุตรจึงแยกไปตั้งนิกายใหม่ ชื่อ**มหาสังฆิกะ** แปลว่า **พวกมาก** ซึ่งต่อมาได้แปรรูปเป็น**มหายาน**ไปในที่สุด คำว่า**เถรวาท** ซึ่งแปลว่า **วา**
ทะของพระเถระ จึงปรากฏเรียกขานกันมาเมื่อมีนิกายอื่นๆแตกแยกออกไป เพื่อจะได้รู้ว่าอย่างไหนเป็นพระพุทธศาสนาแบบไหน

เมื่อมีการรักษาสิกขาบทไม่เท่ากัน การทำสังฆกรรมจึงต้องแยกกันทำ เพราะการทำสังฆกรรมจะต้องมีศีลเสมอกัน ไม่ว่าจะเป็นการบวชพระก็ดี การลงอุโบสถฟังพระปาฏิโมกข์ก็ดี ผู้มีศีลไม่เสมอกันจะทำสังฆกรรมร่วมกันไม่ได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องขอทำความเข้าใจว่า ไม่ว่าจะพระนิกายไหน ก็ยังเป็นพระเหมือนกัน ยังเป็นลูกของพระพุทธเจ้าเหมือนกัน เหมือนกับพ่อแม่มีลูกหลายคน สอนลูกให้ประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่ง แต่ลูกบางคนก็อาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกับพ่อกับแม่ ประพฤติไม่ตรงกันบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง คนนี้เสพสุรา คนนั้นเล่นการพนัน อีกคนชอบเที่ยวเตร่ เป็นความแตกต่างระหว่างพี่กับน้อง แต่ความเป็นพี่เป็นน้องกันก็ยังมีอยู่ ความเคารพในบิดามารดาก็มีเหมือนกัน ต่างกันที่การประพฤติปฏิบัติที่มีความแตกต่างกันไปบ้าง

เดี๋ยวนี้ศาสนาพุทธมีอยู่หลายนิกายด้วยกัน ทั้งมหายานและเถรวาทในประเทศไทยก็มีอยู่ ๒ นิกายใหญ่ๆ ทางศรีลังกาก็มีอยู่หลายนิกาย เพราะการประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบทบัญญัติ พระวินัย ศีล ๒๒๗ ข้อไม่เสมอกันเท่าเทียมกันนั่นเอง เลยทำให้เกิดความแตกต่างกัน แต่การดำเนินตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ในเรื่องของกรรมก็ดี เรื่องวิบากก็ดี เรื่องศีล สมาธิ ปัญญาที่ดี ก็ยังประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน ความเชื่อในพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ก็ยังมีอยู่เหมือนเดิม ไม่ว่าจะ**เป็นมรรค ๘** ก็ดี

บารมี ๑๐ ก็ดี ต่างกันที่การประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบัพัญญุตี พระวินัย คีล ๒๒๗
ข้อของพระสงฆ์เท่านั้นเอง

ได้แสดงเรื่องราวเหล่านี้มาให้ท่านทั้งหลายได้ฟัง โดยคิดว่าคงจะเป็นประโยชน์บ้าง
เพราะว่าบางครั้งบางคราวเวลามีปัญหาเกี่ยวทางธรรมวินัยญาติโยมอาจจะไม่เข้าใจ ก็
อาจจะสงสัยว่าเป็นอะไรกัน อย่างปัญหาในปัจจุบันนี้ก็มีปัญหาเรื่องของการบวชภิกษุณี
ถ้าตามทางเถรวาทแล้วภิกษุณีสงฆ์ได้หมดไปแล้ว ในเมืองไทยก็ไม่เคยมีภิกษุณีสงฆ์มา
ก่อนเลย การจะบวชเป็นภิกษุณีได้จะต้องมีสงฆ์ ๒ สงฆ์เป็นผู้บวชให้ คือจะต้องมี
ภิกษุณีสงฆ์ และต้องมีภิกษุสงฆ์ด้วย ในเบื้องต้นต้องบวชกับภิกษุณีสงฆ์ก่อน แล้วจึง
บวชกับภิกษุสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง ถึงจะถือว่าเป็นการบวชที่สมบูรณ์ ในปัจจุบันนี้ประเทศ
ไทยไม่มีภิกษุณีสงฆ์ จึงบวชเป็นภิกษุณีให้ถูกต้องตามหลักธรรมหลักวินัยในประเทศไทย
ไม่ได้

ในบางประเทศมีทั้งภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ แต่เป็นของมหายาน ถ้าอยากจะบวชเป็น
ภิกษุณีสงฆ์ก็สามารถไปบวชได้ แต่ต้องเป็นมหายาน จะไปบวชเป็นภิกษุณีสงฆ์ใน
มหายาน แล้วมาให้พระภิกษุสงฆ์ของเถรวาทบวชซ้ำให้อีกทีเพื่อเป็นการรับรองนั้น ย่อม
ทำไม่ได้เพราะเป็นการฝ่าฝืนพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า จึงขอฝากเรื่องราวเหล่านี้ไว้
เป็นความรู้ระดับสติปัญญา เพื่อใครมีความสงสัยหรือไม่เข้าใจ จะได้ช่วยกันทำความ
เข้าใจให้ถูกต้อง โปรดทำความเข้าใจว่าพระภิกษุสงฆ์ไม่มีความคิดรังเกียจเด็ดฉันท
ญาติโยมที่เป็นผู้หญิง ที่อยากจะบวชเป็นภิกษุณี เพียงแต่ว่าตามหลักธรรมหลักวินัยแล้ว
ไม่สามารถจะทำได้ การจะบวชเป็นภิกษุณีหรือไม่ ไม่เป็นสิ่งสำคัญ เพราะการประพฤติ
ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะอยู่ในเพศไหน เป็นฆราวาสก็ดี
เป็นนักบวชก็ดี ก็สามารถประพฤติปฏิบัติจนบรรลุธรรมกันได้ด้วยกัน บรรลุเป็นพระ
อรหันต์ได้ บรรลุถึงพระนิพพานได้ด้วยกันทุกคน ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย เด็กหรือ
ผู้ใหญ่ เป็นนักบวชหรือไม่เป็นนักบวช เพศไม่เป็นปัจจัยที่จะกีดขวางการประพฤติปฏิบัติ
ให้สิ้นจากทุกข์ได้ ให้พ้นจากทุกข์ได้ ให้ถึงที่สุดแห่งการเวียนว่ายตายเกิดได้

ขอให้ถือการปฏิบัติธรรมเป็นหลัก ไม่มีอะไรสำคัญเท่ากับการประพฤติปฏิบัติกาย วาจา ใจ เพื่อชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่ว่าจะบวชหรือไม่ก็ตาม เพราะถ้าบวชแล้วแต่ไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง การบวชก็เปล่าประโยชน์ เปลืองข้าวสุกของชาวบ้านเสียด้วยซ้ำไป ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติตามธรรมวินัยแล้ว การบวชก็จะเป็นการสร้างเสริมความเสื่อมเสียให้กับศาสนา แทนที่จะเป็น **บุญญ์กเขตตั้งโลกัสสะ เป็นเนื่อนาบุญให้กับโลก** เป็นเนื่อนาบุญให้กับศรัทธาญาติโยม ที่สละเงิน สละทอง ทำนุบำรุงนักรบชเพราะหวังบุญจากท่านเหล่านั้น แต่ถ้าบวชแล้ว ไม่ประพฤติตามหลักธรรมหลักวินัย กลับสะสมความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลสตัณหา ให้มีมากยิ่งขึ้นๆ ไป การบวชก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร ผู้ที่ไม่ได้บวชแต่ประพฤติปฏิบัติธรรมชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ชำระกิเลสตัณหาให้หมดออกไปจากจิตจากใจไม่ได้ การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๗๓

กรรมฐาน ๔๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕

มีวิศวกรอยู่คนหนึ่งได้ยืมกิตติศัพท์ของพระรูปหนึ่ง ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่า ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีสติปัญญามาก จึงอยากจะไปพิสูจน์ดูว่า ปัญญาของพระองค์นี้เป็นอย่างไร ถึงมีคนยกย่องกันนักหนา เมื่อได้ไปกราบทานและพอมีโอกาส ก็ถามปัญหาเพื่อทดสอบปัญญาของท่านว่า **หลวงพ่อกับ เรือบินมันบินได้อย่างไร** หลวงพ่อก็ตอบกลับทันควันว่า **จิต** พวกวิศวกรถึงกับอึ้งไปขณะหนึ่ง แต่หลังจากได้พิจารณาแล้ว ก็ยอมรับในปัญญาของหลวงพ่อกับว่าเป็นปัญญาที่แท้จริง เพราะถ้าไม่มีจิตแล้ว สิ่งต่างๆ ก็ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ แม้แต่ร่างกายของเราเอง ก็ยังต้องมีจิตเป็นผู้สั่งการถึงจะเคลื่อนไหวได้

ที่ท่านทั้งหลายมาที่วัดนี้ได้ ก็เพราะจิตเป็นผู้พามา เป็นผู้สั่งการ ถึงจะมาที่นี้ได้ รถยนต์ถ้าไม่มีจิตสั่งการ ก็ขับเคลื่อนไปไม่ได้ เรือบินก็เช่นกัน ต้องจอดอยู่กับที่ ต้องมีผู้สั่งการถึงจะขับเคลื่อนไปได้ ผู้ขับก็ไม่ใช้ใครที่ไหน ก็คือจิตนั่นเอง พระพุทธองค์จึงแสดงไว้ว่าไม่มีอะไรที่จะสำคัญยิ่งใหญ่เท่ากับจิต ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นจากจิต แม้ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี จิตเป็นผู้สร้างขึ้นมา และจิตก็เป็นผู้รับผลของการกระทำของจิต จิตจะสุขหรือทุกข์ก็ขึ้นกับการกระทำของจิตเอง จิตที่ฉลาดย่อมทำแต่สิ่งที่น่าแต่ความสุขมาให้ จิตที่โง่เขลาเบาปัญญา ย่อมจะทำแต่สิ่งที่น่าแต่ความทุกข์มาให้แก่จิต

พระพุทธองค์จึงสอนให้ชาวพุทธทั้งหลายให้พัฒนาจิต ดูแลรักษาจิตด้วยการปฏิบัติธรรม เจริญจิตตภาวนา ดูแลจิต รักษาจิตให้เป็นจิตที่สะอาด เป็นจิตที่ฉลาด เป็นจิตที่สงบ เมื่อมีการเจริญจิตตภาวนาแล้ว จิตจะพัฒนาไปในทิศทางที่ดี จิตจะมีความสงบร่มเย็น มีความฉลาด มีปัญญา การเจริญจิตตภาวนาแบ่งไว้เป็นสองขั้นตอน ขั้นแรกเรียกว่า **สมถภาวนา** คือการทำจิตให้สงบ ขั้นตอนต่อมาเรียกว่า **วิปัสสนาภาวนา** คือการทำให้เกิด

ปัญญา เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสภาวะธรรมทั้งหลาย ที่มีอยู่ในโลกนี้ ที่จิตเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วย ให้เห็นว่าเป็น**อนิจจัง** เป็นของไม่เที่ยง เป็นสภาพที่ไม่แน่นอนดี เป็น**ทุกข์** เป็น**อนัตตา**ปราศจากตัวตน

สาเหตุที่ทุกคนที่อยู่ในโลกนี้มีแต่ความวุ่นวาย มีแต่ความทุกข์กัน ก็เพราะว่าขาดปัญญา ขาดความรู้ความเข้าใจอันถูกต้อง ว่าสิ่งต่างๆในโลกนี้ ไม่ใช่ความสุขเลย มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้น เพราะโดยธรรมชาติของสิ่งต่างๆเหล่านี้ เป็นของไม่เที่ยงแท้แน่นอน เป็นของที่ไม่สามารถยึดไว้เป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริง เพราะทุกสิ่งทุกอย่างมีการแปรสภาพ มีการเสื่อม และมีการดับสลายไปในที่สุด สิ่งไหนถ้าเราไปยึด ไปหวังให้เป็นสิ่งที่น่าความสุขมาให้ สิ่งนั้นก็ให้ความสุขกับเราในขณะที่ยังคงสภาพอยู่ เมื่อเปลี่ยนไป สลายไป ความสุขที่ได้จากสิ่งเหล่านั้นก็จะหมดไป กลายเป็นความทุกข์ขึ้นมาแทนที่ นี่คือเรื่องของสภาวะธรรมทั้งหลายในโลกนี้ ที่จิตเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วย

พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้เห็นด้วยปัญญาว่า สภาวะธรรมทั้งหลายเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่เป็นตัวตน เรียกว่า **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เป็น**ไตรลักษณ์** ไตรคือสาม ลักษณะคือ ลักษณะ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมีลักษณะ ๓ เหมือนกันหมด เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่จิตที่ไม่ได้รับการอบรม ไม่ได้การพัฒนา ไม่ได้เจริญ**สมถวิปัสสนาภาวนา** จะไม่เห็นสภาวะธรรมเหล่านี้ว่าเป็น**ไตรลักษณ์** กลับเห็นตรงกันข้ามกัน กลับเห็นว่าเป็นของเที่ยงแท้แน่นอน เป็นของที่จะนำความสุขมาให้ เป็นของที่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นของๆเรา เป็นตัวของเรา เพราะจิตถูกกิเลส ตัณหา โมหะ อวิชชา ครอบงำไว้อยู่ จึงทำให้เห็นผิดเป็นชอบ เปรียบเหมือนกับคนสมัยก่อนที่เห็นว่าโลกนี้แบน ต่อมาก็มีคนฉลาดสามารถพิสูจน์ความจริงได้ว่า โลกไม่แบน แต่กลม การที่จะทำให้จิตเห็นสิ่งต่างๆเป็นไปตามความเป็นจริงได้ จึงต้องอาศัยการเจริญจิตตภาวนา

การเจริญจิตตภาวนาเป็นการชำระซักฟอกกิเลสเครื่องเศร้าหมอง โมหะความโง่เขลาเบาปัญญา ที่ครอบงำหุ้มห่อจิตไว้ เปรียบเหมือนกับกระจกรถยนต์ ถ้าไปโดนโคลนโดนฝุ่นเข้าก็จะมัว ทำให้คนขับรถไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนว่าข้างหน้ารถมีอะไรอยู่บ้าง ถ้าไม่เอาน้ำมาล้างชำระให้ใสสะอาด ก็ไม่สามารถขับรถไปได้ด้วยด้วยความสะดวก สบาย

ราบรื่น ปลอดภัย ถ้าได้นำน้ำมาชำระล้างออกไปแล้ว กระจกก็จะใส ก็จะสามารถเห็นสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน จิตก็ฉนั้นนั้น จิตที่มีกิเลส โมหะ อวิชชา ครอบงำอยู่ ไม่ได้รับการชำระซักฟอก ก็จะเป็นจิตที่มีแต่ความมืดบอด โง่เขลาเบาปัญญา **มีมิจฉาทิฏฐิ** ความเห็นผิด เห็นกงจักรเป็นดอกบัว การเจริญจิตตภาวนาจึงเป็นการชำระจิตให้สะอาดหมดจด เมื่อจิตมีความสะอาดแล้ว จิตจะมีความสงบ มีความอิม มีความพอ

การทำจิตให้สงบมีหลายวิธีด้วยกัน ท่านที่เคยไปตามสำนักต่างๆ จะสังเกตเห็นว่าแต่ละสำนักจะมีวิธีสอนการทำ**สมถภาวนา** คือการทำจิตให้สงบไม่เหมือนกัน บางสำนักก็สอนให้เจริญยุบหนอ พองหนอ ให้ดูการพองและยุบของหน้าท้อง บางสำนักก็ให้กำหนดดูลมหายใจเข้าออก บางสำนักก็ให้บริการคำว่าพุทโธๆๆๆ บางสำนักก็ให้ฟังดูลูกแก้วสีชาวๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการเจริญสมถภาวนาด้วยกันทั้งสิ้น เป็นเพราะเหตุใดถึงได้มีวิธีการที่แตกต่างกัน ก็เพราะ**กรรมฐาน**ที่ใช้เป็นอารมณ์ทำให้จิตสงบมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน ตามจริตนิสัยที่หลากหลายไม่เหมือนกัน คนเรามีความชอบ ความถนัดไม่เหมือนกัน เหมือนกับอาหารที่มีหลากหลายชนิดด้วยกัน ร้านอาหารแต่ละร้านก็มีอาหารมากมายหลายอย่าง เพื่อให้คนรับประทานได้เลือกตามความพอใจ แต่ก็เป็นอาหารทั้งนั้น เมื่อรับประทานเข้าไปแล้วก็จะทำให้อิ่มเหมือนกันหมด กรรมฐานที่เป็นอารมณ์ทำให้จิตมีความสงบก็มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน แต่ก็มีไว้สำหรับทำให้จิตสงบด้วยกันทั้งนั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ถึง ๔๐ ชนิด เรียกว่า**กรรมฐาน ๔๐** แบ่งเป็น **กสิณ ๑๐ อสุภ ๑๐ อนุสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุมัจฉิกขาน ๑ อรูป ๔**

กสิณ ๑๐ คือวัตถุสำหรับเพ่งเพื่อจูงจิตให้เป็นสมาธิ ได้แก่ ๑. **ปฐวีกสิณ** กสิณที่ใช้ดินเป็นอารมณ์ ๒. **อาโปกสิณ** กสิณที่ใช้ น้ำเป็นอารมณ์ ๓. **เตโชกสิณ** กสิณที่ใช้ไฟเป็นอารมณ์ ๔. **วಾಯุกสิณ** กสิณที่ใช้ลมเป็นอารมณ์ ๕. **นีลกสิณ** กสิณที่ใช้สีเขียวเป็นอารมณ์ ๖. **ปีตกสิณ** กสิณที่ใช้สีเหลืองเป็นอารมณ์ ๗. **โลหิตกสิณ** กสิณที่ใช้สีแดงเป็นอารมณ์ ๘. **โอทาทกสิณ** กสิณที่ใช้สีขาวเป็นอารมณ์ ๙. **อาโลกกสิณ** กสิณที่ใช้แสงสว่างเป็นอารมณ์ ๑๐. **อากาสกสิณ** กสิณที่ใช้ที่ว่างเปล่าเป็นอารมณ์

อสุภ ๑๐ คือ ซากศพในสภาพต่างๆที่ใช้เป็นอารมณ์แห่งสมถกรรมฐาน ได้แก่ ๑. ซากศพที่เน่าพองขึ้นอืด ๒. ซากศพที่มีสีเขียวคล้ำคละด้วยสีต่างๆ ๓. ซากศพที่มีน้ำเหลืองไหลเยิ้มอยู่ตามที่ที่แตกปรือออก ๔. ซากศพที่ขาดจากกันเป็น ๒ ท่อน ๕. ซากศพที่ถูกสัตว์ เช่น แร้ง กา สุนัข จิก ที่กัดแล้ว ๖. ซากศพที่กระจายกระจาย มือ เท้า ศีรษะ หลุดออกไปข้างๆ ๗. ซากศพที่ถูกลับพันบนเป็นท่อนๆ กระจายออกไป ๘. ซากศพที่มีโลหิตไหลอาบเรียราดอยู่ ๙. ซากศพที่มีหนอนคลาคล่ำเต็มไปหมด ๑๐. ซากศพที่ยังเหลืออยู่แต่ร่างกระดูก หรือ กระดูกท่อน

อนุสติ ๑๐ คือ อารมณ์อันควรระลึกถึงเนื่องๆ ได้แก่ ๑. **พุทธานุสติ** ระลึกถึงพระพุทธเจ้า น้อมจิตระลึกถึงและพิจารณาคุณของพระองค์ ๒. **ธัมมานุสติ** ระลึกถึงพระธรรม น้อมจิตระลึกถึงและพิจารณาคุณของพระธรรม ๓. **สังฆานุสติ** ระลึกถึงพระสงฆ์ น้อมจิตระลึกถึงและพิจารณาคุณของพระสงฆ์ ๔. **สีลानุสติ** ระลึกถึงศีล น้อมจิตรำลึกพิจารณาศีลของตนที่ได้ประพฤติปฏิบัติ บริสุทธิ์ ไม่ต่างพร้อย ๕. **จาคานุสติ** ระลึกถึงการบริจาค น้อมจิตระลึกถึงทานที่ตนได้บริจาคแล้ว ๖. **เวทธานุสติ** ระลึกถึงเวทดา น้อมจิตระลึกถึงเวทดาทั้งหลาย ๗. **มรณสติ** ระลึกถึงความตายอันจะต้องมีมาถึงตนเป็นธรรมดา พิจารณาที่จะให้เกิดความไม่ประมาท ๘. **กายคตาสติ** มีสติรู้อยู่ที่กาย กำหนดพิจารณากายนี้ ให้เห็นว่าประกอบด้วยส่วนต่างๆอันไม่สะอาด ไม่งาม น่ารังเกียจ เป็นการรู้เท่าทันสภาวะของกายนี้ มีให้หลงไหลมัวเมา ๙. **อานาปานสติ** มีสติกำหนดลมหายใจเข้าออก ๑๐. **อุปสมานุสติ** ระลึกถึงธรรมเป็นที่สงบ ระลึกถึงและพิจารณาคุณของพระนิพพาน อันเป็นที่ระงับกิเลสและความทุกข์

พรหมวิหาร ๔ คือ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่า ดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายโดยชอบ ได้แก่ ๑. **เมตตา** ความรักใคร่ปรารถนาดี อยากให้เขามีความสุข ๒. **กรุณา** ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ๓. **มุทิตา** ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ๔. **อุเบกขา** ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาด้วยปัญญาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว ดีหรือชั่ว ย่อมต้องรับผลของกรรมนั้น

อาหาเรปฏิกูลสัญญา คือการกำหนดพิจารณาความเป็นปฏิกูลในอาหาร

จตุธาตวรรษฐาน คือการกำหนดพิจารณาร่างกายของตนว่าเป็น ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ
หามีตัวตนไม่

อรุป ๔ คือ **อรุปमान ๔** ได้แก่ ๑. **อากาศัญญายตนะ** ฌานอันกำหนดอากาศ คือ
ช่องว่างหาที่สุดมิได้เป็นอารมณ์ ๒. **วิญญาณัญญายตนะ** ฌานอันกำหนดวิญญาณหา
ที่สุดมิได้เป็นอารมณ์ ๓. **อากิญจัญญายตนะ** ฌานอันกำหนดภาวะที่ไม่มีอะไรเป็น
อารมณ์ ๔. **เนวสัญญานาสัญญายตนะ** ฌานอันเข้าถึงภาวะมีสัญญาที่ไม่ใช่ ไม่มีสัญญา
ที่ไม่ใช่เป็นอารมณ์

เหตุที่มีกรรมฐานอยู่ ๔๐ ชนิด ก็เป็นเพราะว่าจิตนิสัยของคนมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน
ในทางศาสนาแยกไว้อยู่ ๖ ชนิด คือ ๑. **ราคจริต** ๒. **โทสจริต** ๓. **โมหจริต** ๔. **สัทธา**
จริต ๕. **พุทธิจริต** ๖. **วิตกจริต**

๑. **ราคจริต** คือผู้มีราคะเป็นความประพฤติปกติ หนักไปทางรักสวยรักงาม ชอบเห็นของ
สวยๆงามๆ กรรมฐานคู่ปรับสำหรับแก้ คือ **อสุภะ** และ **กายคตาสติ** คือ การเจริญดูใน
ส่วนที่ไม่สวยไม่งาม ดูซากศพ ดูอาการ ๓๒ ของร่างกาย หญิงชายที่ชอบกันเพราะเห็น
รูปร่างหน้าตาที่สวยงาม แต่ความเป็นจริงแล้ว ส่วนนี้เป็นเพียงครึ่งเดียวของร่างกาย
เวลายังมีชีวิตอยู่ รูปร่างหน้าตาก็เป็นอย่างหนึ่ง เวลาตายไปแล้วก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง
อวัยวะต่างๆที่อยู่ใต้ผิวหนังก็ไม่สวยงาม การที่จะระงับความฟุ้งซ่านของจิตให้สงบ
สำหรับผู้ที่มีราคะจริต จึงต้องเจริญอสุภกรรมฐาน และ กายคตาสติกรรมฐาน

๒. **โทสจริต** คือผู้มีโทสะเป็นความประพฤติปกติ หนักไปทางใจร้อน หงุดหงิด
กรรมฐานที่เหมาะสม คือ **พรหมวิหาร** และ **กสิณ** ควรเจริญเมตตาภาวนา ให้อภัย ไม่จอง
เวรจองกรรมกัน ให้เห็นว่าเป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตาย เป็นพี่เป็นน้องกัน ควรให้อภัยกัน
เป็นกรรมฐานที่ระงับความฟุ้งซ่านของจิตที่เกิดจากความโกรธ คือโทสะ

๓. **โมหจริต** คือผู้มีโมหะเป็นความประพฤติกติ หนักไปทางเขลา เห่งซึ่ม งมกาย กรรมฐานที่เกื้อกูล คือ **อานาปานสติ** กำหนดดูลมหายใจเข้าออก หรือยุบหนอพองพอง หายใจเข้าห้องก็พองออกมา หายใจออกห้องก็ยุบเข้าไป วิธีนี้จะช่วยทำให้จิตใจสงบได้ ผู้ที่มีโมหจริตควรเข้าหาผู้รู้ คีชากรรม สันทนากรรม ตามปัญหากรรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความฉลาด ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๔. **สัทธาจริต** คือผู้มีศรัทธาเป็นความประพฤติกติ หนักไปทางมีจิตซาบซึ้ง ชื่นบาน น้อมใจเลื่อมใสโดยง่าย กรรมฐานที่เหมาะสม คือ อนุสติ ๖ ข้อต้น ได้แก่ **๑. พุทธานุสติ ๒. ธัมมานุสติ ๓. สังฆานุสติ ๔. สีลานุสติ ๕. จาคานุสติ ๖. เทวตานุสติ** จะทำให้จิตใจสงบลงได้

๕. **พุทธิจริต** คือผู้มีความรู้เป็นความประพฤติกติ หนักไปทางใช้ความคิดพิจารณา กรรมฐานที่เหมาะสม คือ **มรณสติ อุปสมานุสติ จตุธาตววัฏฐาน** และ **อาหาเรปฏิกูลสัญญา** มรณสติคือการพิจารณาความตาย จตุธาตววัฏฐาน คือ การพิจารณาความเป็นธาตุ ๔ ของร่างกาย ดิน น้ำ ลม ไฟ พิจารณาว่าร่างกายนี้เกิดมาได้อย่างไร อาศัยอะไรทำให้เป็น รูปร่างหน้าตาที่ขึ้นมา และเมื่อร่างกายนี้แตกไปแล้ว ดับไปแล้ว จะกลับไปสู่อะไร ถ้าไม่ กลับไปสู่ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ

๖. **วิตกจริต** คือผู้มีวิตกเป็นความประพฤติกติ หนักไปทางนึกคิดจับจด ฟุ้งซ่าน กรรมฐานเครื่องแก้ คือ **อานาปานสติ** หรือ **เพ่งกลีณ** เวลาที่มีความวิตกอย่าไปคิดถึง เรื่องราวต่างๆ พยายามกำหนดดูลมหายใจ ให้มีสติรู้อยู่กับลมหายใจเข้าออก แล้วจิตก็จะค่อยๆสงบลงๆ เมื่อจิตสงบนิ่งลงไปแล้ว ความวิตกกังวลต่างๆก็จะหายไป

จิตโดยธรรมชาติแล้วจะอยู่เฉยๆไม่ได้ จะอยู่นิ่งไม่ได้ เหมือนกับรถที่วิ่งลงภูเขา อยู่เฉยๆจะให้มันหยุดไม่ได้ ถ้าไม่เหยียบเบรกแล้ว ไม่มีทางที่จะหยุดได้ฉันใด จิตก็เหมือนกัน ถ้าไม่ควบคุมผูกจิตไว้กับกรรมฐาน ไตรกรรมฐานหนึ่งโดยมีสติเป็นเชือกผูกไว้แล้ว จิตจะไม่สงบเลย จึงต้องอาศัยการบำเพ็ญสมถภาวนา เลือกกรรมฐานที่ถูกต้องจริตเป็น เครื่องควบคุมจิต มัดจิตไว้ไม่ให้ล่องลอยไปไหน เหมือนกับเรือ ถ้าไม่เอาเชือกผูกไว้กับหลัก

เรือก็จะไหลไปกับน้ำฉันใด จิตถ้าไม่มีกรรมฐานผูกไว้แล้ว จิตก็จะลอยไปตามอารมณ์ต่างๆ ถ้าจิตลอยไปกับอารมณ์ต่างๆ ก็จะไม่มีความสงบ เมื่อไม่มีความสงบก็จะไม่มีความสุข ไม่มีความสบาย ไม่มีความอึด

ผู้ที่ปรารถนาความสุขของใจ จึงต้องเจริญสมถภาวนาในเบื้องต้นก่อน คือต้องทำจิตให้สงบให้ได้โดยอาศัยกรรมฐานชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผูกกับจิต ถ้าเป็นวิปัสสนากรรมฐานก็ให้เจริญอสุภกรรมฐาน ถ้าเป็นโทยสัจจวิปัสสนาก็ให้เจริญเมตตภาวนา ถ้าเป็นโมหวิปัสสนาก็ให้ใช้อานาปานสติ หรือ ยุบหนอพองหนอ ถ้าเป็นลัทธิชาวจิต ก็ให้เจริญพุทธานุสติ ธัมมานุสติ หรือ สังฆานุสติ ถ้าเป็นพุทธิจิตวิปัสสนาก็ให้เจริญมรณสติ ถ้าเป็นวิตกจิตวิปัสสนาก็ให้เจริญอานาปานสติ เป็นต้น การที่จะเจริญกรรมฐานให้เป็นผลได้ ต้องมีสติ ถ้าไม่มีสติแล้วเจริญไปเท่าไร เช่นบริการรถคำว่า พุทโธๆ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไปคิดเรื่องอื่น ถ้าทำอย่างนี้แล้วจิตจะไม่สงบ ต้องมีสติอยู่กับคำบริการรถ ถ้าบริการรถคำว่าพุทโธๆ ก็ขอให้อยู่กับคำว่าพุทโธๆ พุทโธๆอย่างเดียว ให้จิตเป็นปัจจุบัน ให้จิตอยู่กับคำว่าพุทโธๆ อย่าให้จิตลอยไปในอดีต หรือลอยไปในอนาคต หรือไปคิดเรื่องอื่นจิตจะต้องอยู่กับองค์กรรมฐาน ถ้าอยู่กับองค์กรรมฐานอย่างต่อเนื่องแล้ว จิตจะ ค่อยๆสงบลง ค่อยๆ สงบลง ในที่สุดก็จะสงบนิ่งไป

การสงบของจิตเป็นไปได้อีกสองลักษณะ บางจิตจะสงบลงอย่างรวดเร็วเหมือนกับคนตกหลุมตกบ่อ บางคนเพียงแต่บริการรถคำว่าพุทโธๆไปได้ไม่กี่นาที จิตก็รวมลงเป็นหนึ่งเป็น **เอกัคคตารมณ์** เหมือนกับคนเดินตกบ่อ ภูบลงไปแล้วก็นิ่ง อย่างนี้เป็นลักษณะหนึ่ง อีกลักษณะหนึ่ง คือค่อยๆนิ่ง ค่อยๆสงบลงไป เหมือนกับขับรถแล้วค่อยๆชะลอความเร็วลง เหยียบเบรคไปเรื่อยๆ จนรถจอดนิ่งในที่สุด นี่คือการสงบของจิต มีสองลักษณะด้วยกัน ความสงบของจิตเรียกว่าสมาธิ หรือ การรวมของจิต ซึ่งมีอยู่สองแบบด้วยกัน ถ้ารวมชั่วขณะหนึ่งแล้วถอนออกมาเรียกว่า **ขณิกสมาธิ** ถ้ารวมลงแล้วตั้งอยู่นานเป็นชั่วโมง เรียกว่า **อัปนาสมาธิ**

สมาธิทั้งสองแบบนี้ เมื่อรวมลงไปแล้วจะไม่มีความคิดปรุง มีอยู่อารมณ์เดียวคือ เป็นอุเบกขา มีสักแต่ว่ารู้ อยู่ เมื่อออกจากสมาธินี้แล้ว จิตจะมีพลัง มีความสดชื่นเบิกบาน มี

ความอึดมึน พร้อมที่จะปฏิบัติธรรมขั้นต่อไป คือ**วิปัสสนา** การพิจารณาดูสภาวะธรรม ทั้งหลายให้เห็นว่าเป็น **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** มีสมาธิอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า**อุปจารสมาธิ** อุปจารสมาธิในทางปฏิบัติท่านแสดงไว้ว่า จิตรวมลงเป็นหนึ่งแล้วแต่ไม่นิ่งอยู่ในความสงบ แต่จะถอยออกมาเล็กน้อย แต่ไม่ถึงกับขั้นปกติจิต แล้วรับรู้เรื่องราวต่างๆ เปรียบเหมือนกับคนนอนหลับแล้วฝัน คนที่นอนหลับแล้วไม่ฝันเลยเปรียบเหมือนกับการเข้าอัปนาสมาธิ หรือ ขณิกสมาธิ ไม่มีความคิดปรุงแต่งเลย

ผู้ที่ได้อุปจารสมาธิจะออกไปรับรู้เรื่องราวต่างๆ ทั้งภายนอกและภายใน เรื่องราวภายในก็เป็นเรื่องราวของตนเอง เรื่องราวภายนอกก็หมายถึงกายทิพย์ต่างๆ เทพ เปรต อสุรกาย จะเกิดขึ้นในอุปจารสมาธิ อุปจารสมาธิเป็นสมาธิที่ไม่เกี่ยวพันต่อการปฏิบัติวิปัสสนา เมื่อออกจากอุปจารสมาธิแล้ว จิตจะไม่มีพลัง ไม่สดชื่น เบิกบาน เพราะจิตไม่ได้พักผ่อนนั่นเอง เปรียบเหมือนกับคนนอนหลับ คนที่นอนหลับสนิทเวลาตื่นขึ้นมาแล้ว จะมีความสดชื่น มีกำลังวังชา ไม่เหมือนกับคนที่นอนหลับแล้วฝันไป เวลาตื่นขึ้นมาจะไม่ค่อยสดชื่นเท่าไร เพราะไม่ได้พักผ่อนเต็มที่

ในเบื้องต้นสมาธิที่ควรจะให้เจริญให้มาก คือ ขณิกสมาธิ กับ อัปนาสมาธิ เวลาจิตรวมลงแล้ว ถ้าเกิดจะออกไปเป็นอุปจารสมาธิ ให้ตั้งจิตไว้ให้อยู่กับตัว อยู่กับผู้รู้ อย่าให้จิตออกไปรับรู้เรื่องราวต่างๆ เพราะจะทำให้เสียได้ จะไม่นำไปสู่การปฏิบัติขั้นต่อไป คือขั้นวิปัสสนา แต่ถ้าได้อัปนาสมาธิ หรือ ขณิกสมาธิแล้ว เป็นจิตที่รวมแล้วนิ่งอยู่ เวลาออกจากสมาธิจะเป็นจิตที่สดชื่นเบิกบาน อารมณ์ต่างๆเบาบาง ถึงแม้จะมีอยู่แต่ก็ไม่รุนแรง คืออารมณ์โลภ โกรธ หลง จะเบาบาง แต่ยังไม่หมด จึงต้องอาศัยการเจริญวิปัสสนาเป็นเครื่องทำลายต่อไป ด้วยการพิจารณาให้เห็นสภาวะธรรมทั้งหลาย ว่าเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่เป็นตัวตน แล้วจิตจะไม่มีความยึดกับสิ่งต่างๆ ความโลภก็จะไม่เกิดขึ้น ความโกรธก็จะไม่เกิดขึ้น ความหลงก็จะหมดไป นี่คือการเจริญจิตตภาวนาเพื่อชำระจิต เพื่อให้ใจมีความสงบ มีความสุข

คนเราทุกวันนี้ไม่มีความสุขกัน ก็เพราะกิเลสในใจเป็นตัวก่อกวน เวลาโลกก็อยู่เฉยๆ ไม่ได้ เวลาโกรธก็อยู่เฉยๆไม่ได้ เวลาหลงก็อยู่เฉยๆไม่ได้ ต้องออกไปหาสิ่งต่างๆ ตาม

คำสั่งของกิเลส ถ้าโลกก็ต้องออกไปหาข้าวหาของหาโน่นหานี่ ถ้าโกรธก็ต้องไปมีเรื่องมี
ราวกับคนนั้นคนนี่ ถ้าหลงก็ต้องไปทำเรื่องนั้นทำเรื่องนี้ นี่คือลักษณะของใจที่มีกิเลส
ตัณหาครอบงำอยู่ ถ้าชำระจิตด้วยการเจริญจิตตภาวนา ให้สะอาดหมดจดไม่มี ความ
โลภ ความโกรธ ความหลง เหลืออยู่แล้ว ใจก็จะสงบ อยู่เป็นสุข มีความอิ่ม ความพอ
ไม่มีความหิว ไม่มีความอยากกับอะไรอีกต่อไป อย่างที่พระพุทธเจ้ากับพระอรหันตสาวก
ทั้งหลาย ได้เจริญจิตตภาวนาจนจิตสะอาดหมดจด ลีนจากความโลภ ความโกรธ ความ
หลงแล้ว ท่านก็ไม่ไปแสวงหาอะไรอีกต่อไป ไม่ว่าจะลาภ ยศ สรรเสริญ กามสุขต่างๆ ที่มี
อยู่ในโลกนี้ ท่านไม่มีความยินดี เพราะท่านเห็นด้วยปัญญาแล้วว่าสิ่งต่างๆเหล่านี้ แทนที่
จะเป็นสุขกลับเป็นทุกข์ มีสิ่งใดก็ต้องทุกข์กับสิ่งนั้น ไม่มีเสียได้จะสบายกว่า มีเงินมีทอง
ก็ต้องทุกข์กับเงินกับทอง มีข้าวของก็ต้องทุกข์กับข้าวของ เพราะอะไร เพราะความห่วง
เพราะความหวง ความเสียดาย เวลาเมื่ออยากให้มีอยู่ไปนานๆ ก็เลยต้องคอยดูแลรักษา
การดูแลรักษาก็เป็นงาน เป็นภาระ เป็นความทุกข์ขึ้นมา แต่ถ้าไม่มีแล้วก็สบายใจ อยู่ไป
วันๆหนึ่งพอมีพอกินก็พอแล้ว **ความสุขที่แท้จริงอยู่ในใจที่สงบระงับจากกิเลสตัณหาทั้ง
ปวง** การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๗๔

สังฆเภท

๖ มิถุนายน ๒๕๔๔

เป็นประเพณีของชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อถึงเวลาเข้าพรรษาก็จะมีการบวชเป็นพระภิกษุกัน เพื่อศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า พระบรมศาสดา และหลังจากออกพรรษาบวชเสร็จแล้ว ก็จะลาสิกขาเพื่อกลับไปใช้ชีวิตของฆราวาสต่อไป ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีที่งาม เพื่อความสุขความเจริญตามที่ได้ร่ำเรียนมา ในระยะนี้จึงมีผู้มีจิตศรัทธาที่จะบวชอยู่จำพรรษา ได้ทยอยกันเข้าวัดมาอยู่เป็นนาคก่อน เพื่อศึกษาวิธีการขนานนาคที่จะต้องใช้ในพิธีอุปสมบท และฝึกหัดใช้ชีวิตอยู่แบบพระไปก่อน เพื่อทดสอบดูว่าพร้อมที่จะอยู่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัย ตามกฎระเบียบของวัดได้หรือไม่ เพราะที่วัดนี้ปฏิบัติ**ธุดงค์วัตร**กัน มีการออก**บิณฑบาต จันในบาตร จันมือเดียว ทำวัตรสวดมนต์นั่งทำสมาธิ** ตอนตี ๕ และ ๖ โมงเย็น เป็นกิจวัตรประจำวัน

ธุดงค์วัตรมีไว้เพื่อปราบกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมต่างๆ ของผู้ที่ต้องการชำระให้กิเลสหมดออกไปจากใจ เพราะกิเลสเป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งหลาย ต้นเหตุของความทุกข์ในจิตใจ และก็เป็นต้นเหตุของความเดือดร้อนของสังคม สังคมทุกวันนี้ที่มีปัญหาห่วงวายเป็นเดือดร้อน ก็เพราะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยาก ตัณหาทั้งหลายของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมนี้นี้แหละ เมื่อมีความอยากแล้วก็ต้องออกไปกระทำการต่างๆ ที่เป็นการเบียดเบียนกัน สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่กันและกัน ผู้ที่ปรารถนาความสุขความเจริญ จึงได้ชวนชวนกันเข้าวัดเพื่อศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าตามแต่ศรัทธา บางท่านก็บวชเป็นพระภิกษุ บางท่านก็บวชเป็นชีพรามณ์คือบวชเนกขัมมะถือศีล ๘ บางท่านก็มาทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์ฟังธรรมเป็นประจำทุกวันพระ เป็นวิธีชำระกิเลสให้ออกไปจากจิตจากใจ จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละท่านที่จะทำกัน

การบวชในสมัยพุทธกาล จะต่างกับการบวชในสมัยนี้มาก เพราะในสมัยพุทธกาลจะบวชกันแบบไม่สึก เพราะบวชเพื่อที่จะตัดสังสารวัฏ ตัดการเวียนว่ายตายเกิดให้ออกไปจากจิตจากใจ ด้วยการตัด **ความโลภ ความโกรธ ความหลง ตัดตัณหา คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** ความอยากในกาม ความอยากเป็นใหญ่เป็นโต ความอยากไม่แก่ ไม่ เจ็บ ไม่ตาย อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความทุกข์ ในสมัยพุทธกาลผู้ที่ได้ยินได้ฟังธรรมจากพระพุทธรองค์แล้ว จะเกิดศรัทธาอยากออกบวชเพื่อ **มรรค ผล นิพพาน** ตามที่พระพุทธรองค์ได้ทรงบรรลุดีถึง ในปลายปีแรกของการตรัสรู้และแสดงธรรมโปรดเจ้าลัทธิกับทั้งพระราชาและมหาชนในแคว้นต่างๆ พระพุทธบิดาก็ทรงส่งทูตไปเชิญเสด็จพระบรมศาสดาให้ไปแสดงธรรมโปรด ณ กรุงกบิลพัสดุ์ เมื่อพระพุทธรเจ้าเสด็จไปถึงกรุงกบิลพัสดุ์แสดงธรรมโปรดพระพุทธรบิดาและพระประยูรญาติแล้ว พระประยูรญาติต่างพากันเลื่อมใสให้โอรสของตนออกบวชในสำนักของพระพุทธรเจ้าเป็นอันมาก

พระอานนท์เป็นโอรสของเจ้าชายสุกโกทนศากยะ ผู้เป็นพระอนุชาของพระเจ้าสุทโธทนะ พระพุทธรบิดา เมื่อนับโดยเชื้อสาย จึงนับเป็นพระอนุชาหรือลูกผู้น้องของพระพุทธรเจ้า ท่านออกบวชพร้อมกับราชกุมารอื่นอีก ๔ รูป คือ **๑. อนุรุทธะ ๒. ภัคค ๓. กิมพิละ ๔. ภัททิยะ** รวมเป็น ๕ ท่านในศากยวงศ์ เมื่อรวมกับ**เทวทัต**ซึ่งเป็นราชกุมารในโกถิยวงศ์ ๑ กับ **อุบาลี** ซึ่งเป็นพนักงานภูษามาลา มีหน้าที่เป็นช่างกลบอีก ๑ จึงรวมเป็น ๗ ท่านด้วยกัน ในการออกบวชครั้งนั้น พระโอรสทั้ง ๖ พระองค์มีมติเห็นพ้องต้องกันว่า เวลาบวชจะให้อุบาลีซึ่งเป็นช่างตัดผมบวชก่อน จะได้กราบอุบาลีตามหลักอาวุโสภันเตของสงฆ์ เหตุที่ท่านมีมติดังนี้ท่านต้องการตัดการถือตนซึ่งเป็นกิเลสความหลงอย่างหนึ่งให้ออกไปจากจิตจากใจ

ผู้ที่บวชในพระศาสนาถือว่าได้ตายจากเพศของฆราวาสแล้ว ตายจากฐานะต่างๆ ที่ตนเคยเป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นพระราชโอรส เป็นประธานาธิบดี เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นมหาเศรษฐี เป็นนายพล เป็นอะไรก็ตาม แต่เมื่อได้บวชแล้ว ก็ถือว่าฐานะเหล่านี้ได้หมดไปแล้ว ลีนไปแล้ว ฐานะเหล่านี้ไม่มีอยู่ในสงฆ์ พระภิกษุเคารพกันตามอายุพรรษา ผู้บวชก่อนถือว่าเป็นผู้อาวุโส เป็นผู้แก่กว่า ผู้บวชทีหลังจะต้องแสดง

ความเคารพ จะต้องกราบไหว้ผู้ที่แก่กว่า เพื่อเป็นการตัดทิฏฐิมานะ การถือตน ว่าตน เป็นผู้สูง เป็นผู้มีฐานะ พระโอรสทั้ง ๖ พระองค์จึงมีมติให้ช่างตัดผมบวชก่อน การบวช ในสมัยพุทธกาลเป็นการบวชเพื่อชำระกิเลส เพื่อความสิ้นทุกข์ ไม่ได้บวชเพื่อการ แสวงหาลาภสักการะ หากชื่อเสียงให้คนเคารพนับถือกราบไหว้บูชา

ใน ๗ ท่านนี้เมื่อออกบวชแล้วก็มีชื่อเสียงมากอยู่ ๔ ท่าน คือ **๑. พระอานนท์** เป็นพุทธ อุปถัมภ์ ทรงจำพระพุทธรูปจนได้มาก **๒. พระอนุรุทธะ** ชำนาญในทิพยจักขุ **๓. พระอุ บาลิ** ทรงจำและชำนาญในทางพระวินัย **๔. พระเทวทัต** มีชื่อเสียงในทางก่อเรื่อง ยุ้งยากในสังฆมณฑล จะขอปกครองคณะสงฆ์แทนพระพุทธเจ้า ในที่นี้จะกล่าวถึง พระ อานนท์ กับ พระเทวทัต พระอานนท์เป็นผู้ที่สงฆ์เลือกให้ทำหน้าที่เป็นพุทธอุปถัมภ์ คือ ผู้รับใช้ใกล้ชิดพระพุทธรูป ก่อนที่จะรับหน้าที่นี้ ท่านได้ขอพร หรือนัยหนึ่ง เงื่อนไข ๘ ประการจากพระพุทธเจ้า คือ

เงื่อนไขฝ่ายปฏิบัติ ๑. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่ประทานจิวรอันประณีตที่ได้แล้วแก่ข้า พระองค์ ๒. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่ประทานบิณฑบาตอันประณีตที่ได้แล้วแก่ข้า พระองค์ ๓. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่โปรดให้ข้าพระองค์อยู่ในที่ประทับของพระองค์ ๔. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่ทรงพาข้าพระองค์ไปในที่นิมนต์

เงื่อนไขฝ่ายขอร้อง ๕. ถ้าพระองค์จักเสด็จไปสู่ที่นิมนต์ที่ข้าพระองค์รับไว้ ๖. ถ้าข้า พระองค์จักนำบริษัที่ซึ่งมาเฝ้าพระองค์แต่ที่ไกล ให้เข้าเฝ้าได้ในขณะที่มาแล้ว ๗. ถ้า ความสงสัยของข้าพระองค์เกิดขึ้นเมื่อใด ขอให้ได้เข้าเฝ้าเมื่อนั้น ๘. ถ้าพระองค์ทรง แสดงข้อความอันใดในที่ลับหลังข้าพระองค์ ครั้นเสด็จมาแล้วจักตรัสบอกข้อความอัน นั้นแก่ข้าพระองค์

พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า ที่ขอเงื่อนไขฝ่ายปฏิบัตินั้นเพื่ออะไร พระอานนท์กราบทูลว่า เพื่อป้องกันผู้กล่าวหาว่าท่านอุปถัมภ์พระพุทธเจ้าเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ ส่วนเงื่อนไข ฝ่ายขอร้อง ๔ ข้อนั้น เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสถาม ท่านก็กราบทูลว่า ๓ ข้อต้น เพื่อป้องกัน ผู้กล่าวหาว่า พระอานนท์จะอุปถัมภ์พระพุทธเจ้าทำไม ในเมื่อพระพุทธเจ้าไม่ทรง

อนุเคราะห์แม่ด้วยเรื่องเพียงเท่านี้ ส่วนเงื่อนไขข้อสุดท้าย ก็เพื่อว่าถ้ามีใครถามท่านในที่ลับหลังพระพุทธเจ้าว่า คาถานี้ สูตรนี้ ชาดกนี้ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงในที่ไหน ถ้าพระอานนท์ตอบไม่ได้ก็จะมีผู้กล่าวว่า พระอานนท์เสด็จตามพระศาสดาไปดูจนเป็นงาตามตัว แม่เรื่องเพียงเท่านี้ก็ไม่รู้ เมื่อพระอานนท์กราบทูลชี้แจงดังนั้นแล้ว พระศาสดาก็ทรงตกลงประทานพรหรือเงื่อนไขทั้ง ๘ ข้อ

เฉพาะพรข้อที่ ๘ เป็นอุปการะแก่การที่จะรวบรวมพระพุทธวจนะเป็นหมวดหมู่อย่างยิ่ง เพราะเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระอานนท์ได้รับหน้าที่ตอบคำถามเกี่ยวกับพระธรรม เพื่อจัดระเบียบคำสอนให้เป็นหมวดหมู่ในคราวสังคายนาครั้งที่ ๑ ซึ่งกระทำภายหลังพุทธปรินิพพาน ๓ เดือน พระอานนท์เป็นผู้ได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดาว่ามีความทรงจำดี สดับรับฟังมาก นับว่าท่านได้มีส่วนสำคัญในการรวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วจัดเป็นหมวดหมู่ต่างๆสืบมาจนทุกวันนี้ พระอานนท์จึงเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อตัดความโลภ ความโกรธ ความหลง เพื่อ มรรค ผล นิพพาน

ส่วนตัวอย่างที่ไม่ดีที่บวชแล้วทำลายตัวเอง และ ทำลายพระศาสนาก็คือ**พระเทวทัต** หลังจากที่ท่านได้บวชแล้ว ได้ประพฤติปฏิบัติธรรมจนได้ฤทธิ์ของปุถุชน มีความคิดหวังลาภสักการะ จึงแปลงกายเป็นเด็กน้อยไปนั่งอยู่บนตักของราชกุมารชื่อ **อชาตศัตรู** ผู้เป็นโอรสของ**พระเจ้าพิมพิสาร**แห่งแคว้นมคธ เมื่อทำให้ราชกุมารเลื่อมใส มีลาภสักการะเกิดขึ้นแล้ว ก็คิดการจะปกครองคณะสงฆ์เสียเองแทนพระพุทธเจ้า เมื่อได้โอกาส พระเทวทัตจึงเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค อ้างว่าพระองค์มีอายุมากแล้ว ขอให้ทรงชวนชวายน้อย และให้สละภิกษุสงฆ์ให้แก่ตน ตนจะบริหารเอง พระผู้มีพระภาคทรงปฏิเสธถึง ๓ ครั้ง และในครั้งที่ ๓ ทรงกล่าวว่า แม่พระสารีบุตร และ พระโมคคัลลานะ พระองค์ยังมีได้มอบพระภิกษุให้ ไฉนจะทรงมอบแก่พระเทวทัต ซึ่งได้ยั้งความอาฆาตให้เกิดขึ้นแก่พระเทวทัตเป็นครั้งแรก

การประทุษร้ายพระพุทธเจ้าครั้งแรก พระเจ้าพิมพิสารทรงทราบว่า ราชกุมารอยากได้ราชสมบัติ ก็ทรงมอบราชสมบัติให้ พระเทวทัตก็มีอำนาจยิ่งขึ้น จึงขอกำลังจากพระเจ้า

อชาตศัตรู ส่งคนไปคอยฆ่าพระพุทธเจ้า แล้วสั่งว่าถ้าฆ่าแล้วให้ไปทางนั้นๆ แล้วส่งคน ๒ คนไปคอยดักฆ่าคนที่ฆ่าพระพุทธเจ้า ส่งคน ๔ คนไปคอยดักฆ่าพวก ๒ คนนั้น ส่งคน ๘ คนไปคอยดักฆ่าพวก ๔ คนนั้น และส่งคน ๑๖ คนไปคอยดักฆ่าพวก ๘ คนนั้นเพื่อปิดปาก แต่คนเหล่านั้นกลับเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาบัญญัติตนเป็นอุบาสกหมดสิ้น พระผู้มีพระภาคทรงส่งคนเหล่านั้นกลับไปให้ลับทางกับที่พระเทวทัตสั่ง จึงไม่มีการฆ่ากันเกิดขึ้น และเมื่อพวกที่คอยอยู่เห็นนานไป นึกสงสัย มาถามพระพุทธเจ้า ก็ทรงแสดงธรรมให้ฟัง ต่างแสดงตนเป็นอุบาสกหมดทุกชุด

การประทุษร้ายพระพุทธเจ้าครั้งที่ ๒ เมื่อใช้คนไปฆ่าไม่สำเร็จ พระเทวทัตจึงเตรียมลงมือเอง คือขึ้นไปอยู่บนเขาศิขณภูฏ คอยกลิ้งก้อนหินใหญ่ให้ลงมาทับพระพุทธเจ้า แต่ไม่สมประสงค์ เพียงสะเก็ดหินที่แตกมากระทบพระบาทห่อพระโลหิตเท่านั้น ภิกษุทั้งหลายพากันเป็นห่วง จึงมาอยู่ยามเฝ้าแทนพระพุทธเจ้า ท่องบ่นด้วยเสียงอันดัง ด้วยเกรงว่าพระเทวทัตจะส่งคนมาทำร้ายพระพุทธเจ้า เพราะได้กำลังจากพระเจ้าอชาตศัตรู แต่พระผู้มีพระภาคตรัสสั่งให้ภิกษุเหล่านั้นกลับไป ไม่ต้องมีใครมาคุ้มครองให้ แล้วตรัสว่า เป็นธรรมดาที่พระตถาคตจะไม่ปรินิพพานด้วยความพยายามของผู้อื่น

การประทุษร้ายพระพุทธเจ้าครั้งที่ ๓ พระเทวทัตไปหาคนเลี้ยงช้างของพระราชา อังตนเป็นญาติของพระราชา และอ้างว่าสามารถเลื่อนตำแหน่ง เพิ่มอาหาร เพิ่มค่าจ้างได้ แล้วสั่งให้ปล่อยช้างนาฬาคีรี ซึ่งดูร้ายฆ่ามนุษย์ไปทำร้ายพระพุทธเจ้า ถ้าเห็นพระองค์เสด็จมาทางตรอกนั้น คนเลี้ยงช้างยอมทำตาม เมื่อเห็นพระผู้มีพระภาคเสด็จมาก็ปล่อยช้างไป ภิกษุทั้งหลายเห็นดังนั้น ก็กราบทูลให้เสด็จหนี แต่ทรงปฏิเสธและตรัสว่า ตถาคตจะไม่ปรินิพพานด้วยความพยายามของผู้อื่น ในการนี้ผู้เห็นเหตุการณ์คอยดูบนที่สูง พระผู้มีพระภาคทรงแผ่เมตตาจิต ช้างก็เอางวงจับฝุ่นที่พระบาทขึ้นโรยบนกระพองแล้วกลับสู่โรงช้างตามเดิม

พระเทวทัตคิดฆ่าพระพุทธเจ้าไม่สมประสงค์ จึงชวนพรรคพวกมีพระโกลาฬิกะเป็นต้น คิดเสนอข้อปฏิบัติ ๕ ประการ เพื่อให้เห็นว่าตนเคร่งครัด คือ ๑. ให้ภิกษุทั้งหลายอยู่ป่าตลอดชีวิต ๒. ให้ถือบิณฑบาตตลอดชีวิต ๓. ให้ถือผ้า

บังสุกุลตลอดชีวิต รับศฤงคารดีจีวร ผ้าที่เขาถวายมีโทษ ๔. ให้อยู่โคนไม้ตลอดชีวิต เข้าสู่ที่มุงบังมีโทษ ๕. ห้ามฉันเนื้อสัตว์ตลอดชีวิต ฉันเข้ามีโทษ เมื่อได้โอกาสจึงเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค กราบทูลขอเสนอทั้ง ๕ ข้อนั้น พระผู้มีพระภาคทรงปฏิเสธ คือใน ๔ ข้อข้างต้น ให้ภิกษุปฏิบัติตามความสมัครใจ ไม่บังคับ โดยเฉพาะข้อที่ ๔ ทรงอนุญาตให้อยู่โคนไม้ได้เพียง ๘ เดือน ฤดูฝนไม้ให้อยู่โคนไม้ และข้อ ๕ การฉันเนื้อสัตว์ ทรงอนุญาตเนื้อสัตว์ที่ บริสุทธิ โดยเงื่อนไข ๓ ประการ คือ ไม่ได้เห็น ไม่ได้ฟัง ไม่ได้นึกถึงเกี่ยวว่าเขาฆ่าเพื่อตน

พระเทวทัตก็ดีใจ ที่ได้ประกาศว่าตนเคร่งกว่าพระพุทธเจ้า จึงเที่ยวประกาศทั่วกรุงราชคฤห์ถึงเรื่องข้อเสนอนั้น ครั้นถึงวันอุโบสถ พระเทวทัตก็ชวนภิกษุเป็นพวกได้มาก โดยมากเป็นพระบวชใหม่ แล้วพาภิกษุเหล่านั้นแยกไปทำอุโบสถ ณ ตำบลคยาสิสะ พระผู้มีพระภาคจึงทรงส่งพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะไปชี้แจงให้ภิกษุที่เข้าเป็นพวก พระเทวทัตหายเข้าใจผิด พระเทวทัตเข้าใจว่าพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะมาเข้าพวกด้วย ก็มอบให้พระสารีบุตรสั่งสอนพระเหล่านั้น ตนเองนอนพักผ่อน พระสารีบุตรแสดงธรรมให้พระเหล่านั้นฟัง ได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุเป็นพระโสดาบัน แล้วก็กลับ มีภิกษุเหล่านั้นประมาณ ๕๐๐ รูปตามมา พระโกกาลิกะรีบปลุกพระเทวทัต แจ้งข่าวให้ฟัง พระเทวทัตถึงกับอาเจียนเป็นโลหิต พระผู้มีพระภาคจึงให้ภิกษุเหล่านั้นแสดงอาบัติ ถูลัจฉัย เพราะประพฤติดังตามภิกษุผู้ทำสงฆ์ให้แตกกัน และตรัสสรรเสริญพระสารีบุตรว่ามีลักษณะสมเป็นทูต เพราะประกอบด้วยองค์ ๘ คือ ๑. ฟังคนอื่น ๒. ทำให้คนอื่นฟัง ๓. คงแก่เรียน ๔. ทรงจำดี ๕. รู้คำพูดของคนอื่น ๖. ทำให้คนอื่นรู้คำพูดของตน ๗. ฉลาดในประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ ๘. ไม่ชวนทะเลาะ

พระเทวทัตป่วยหนักอยู่ ๙ เดือน เกิดรู้สึกสำนึกตัวว่าได้ทำผิดต่อพระพุทธเจ้ามามากแล้ว ก่อนตายขอให้ได้เข้าเฝ้าทูลขอขมาโทษ สารภาพความผิดด้วยตนเอง จึงเรียกบรรดาสาธุศิษย์ที่ยังจงรักภักดี ให้ช่วยนำตนไปเฝ้าที่พระเชตวันมหาวิหาร ที่พระผู้มีพระภาคประทับในขณะนั้น สาธุศิษย์ได้ใช้เตียงน้อยนำท่านรอนแรมมาจนใกล้พระเชตวัน เมื่อพระภิกษุทั้งหลายได้กราบทูลเรื่องการมาของพระเทวทัตให้ทรงทราบ พระองค์ทรง

ยืนยันว่า พระเทวทัตจะไม่ได้เห็นพระองค์ด้วยอัธยานาฬนี้ ซึ่งเป็นความจริง พอคณะศิษย์พาพระเทวทัตมาถึงสระโบกขรณี หน้าพระเชตะวัน ก็วางเตียงลงริมสระ แล้วลงไปตีมน้ำชำระร่างกาย ขณะนั้นพระเทวทัตลุกขึ้นจะลงไปอาบน้ำบ้าง แต่พออย่างเท้าลงถึงพื้นดิน แผ่นดินตรงนั้นก็แยกออก พระเทวทัตจึงตกจมลงไปๆ และขณะจมลงแค่ว่า ได้กล่าวคำสรรเสริญพระพุทธรูป และขอถึงพระพุทธรูปองค์เป็นที่พึ่ง ด้วยกระดุกคาง พร้อมด้วยลมหายใจ ครั้นสิ้นคำสรรเสริญ ร่างของท่านก็จมหายเข้าไปในแผ่นดินทันที

เหตุการณ์นี้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมาก และพระพุทธรูปทรงถือนาฬเหตุการณ์นี้เป็นต้นเหตุ ตรัสเทศนาแก่พุทธบริษัทหลายเรื่องและหลายครั้ง เป็นต้นว่า พระเทวทัตถูกอสังกรรมครอบงำจิต ได้คิดการอกุศล จนทำให้ตัวต้องตกนรกหมกไหม้ อยู่ในอเวจีอันกว้าง ๓๐๐ โยชน์ ร่างของท่านสูง ๑๐๐ โยชน์ ศีรษะเสียบติดอยู่กับแผ่นเหล็กปิดนรก และเท้าจมติดอยู่กับแผ่นดินเหล็ก ถูกหลาวเหล็กขนาดใหญ่แทงจากข้างหน้า ข้างขวา และทางเบื้องบน ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่นานกาลแสนกัป จากนั้นท่านจะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ แล้วจะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า นามว่า **อัญญิสสระ** ด้วยอำนาจผลบุญที่ถวายกระดุกคางเป็นพุทธบูชา

นี่คือเรื่องราวของการบวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีแสดงไว้ในพระไตรปิฎกเพื่อเป็นคติธรรมสอนชาวพุทธทั้งหลาย การปฏิบัติกับพระศาสนา ขอให้มีความระมัดระวัง ควรศึกษาพระธรรมวินัยให้ถ่องแท้ว่า พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ หรือไม่ได้ทรงบัญญัติอะไรไว้ ถ้าไปทำในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติไว้ หรือไปยกเลิกในสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ จะเป็นบาปเป็นกรรมกับตัวเองโดยไม่รู้ตัว ทั้งที่มีศรัทธา มีความปรารถนาที่จะบวชเพื่อบุญเพื่อกุศล แต่เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็มาทำเจ้าก็เจ้าการ บวชแล้วก็อยากจะทำเล็กเลิกขาทข้อนั้นบ้าง ข้อนี้บ้าง แล้วก็บัญญัติเลิกขาทข้อใหม่ๆ ขึ้นมา โดยที่พระบรมศาสดาไม่ได้ทรงบัญญัติ เป็นการทำลายพระศาสนาและทำลายตัวเองโดยไม่รู้ตัว

หน้าที่ในเบื้องต้นของผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ปรารถนาความสุขความเจริญของตน และของพระศาสนา คือการศึกษาพระธรรมคำสอน ศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ในข้อ

ห้ามข้อให้ ว่าทรงให้ทำอะไร ทรงห้ามไม่ให้ทำอะไร แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติจนบรรลุธรรม ขจัดความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้หมดออกไปจากจิตจากใจเสียก่อน แล้วจึงค่อยนำความรู้ที่ได้มา สั่งสอนเผยแผ่ให้กับผู้อื่นต่อไป ถ้ากระทำอย่างนี้แล้วก็จะไม่ขัดกับธรรมกับวินัย เพราะผู้ที่บรรลุธรรมแล้วเป็นผู้เห็นพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า **ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคต ผู้เห็นตถาคตคือผู้ซึ่งเห็นธรรม** เมื่อเห็นพระพุทธเจ้า เห็นพระธรรมแล้ว ย่อมสามารถแสดงธรรมได้อย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยนจากพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเลย

แต่ถ้าเรียนอย่างเดียวแล้วมาสั่งสอนผู้อื่น เป็นไปได้ที่จะสอนออกนอกกลุ่มนอกทาง เพราะสอนแบบคาดคะเน คาดเดา เหมือนกับผู้ที่ไม่เคยมาวัดญาณฯ เพียงแต่ได้ยินได้ฟังว่า ญาณฯ เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ แล้วไปบอกผู้อื่น ก็ไม่สามารถบอกตามความเป็นจริงได้ อาจจะเติมแต่งไปบ้างที่สิ่งเหล่านั้นไม่มีในวัด เพราะตัวเองยังไม่ได้มาวัด ยังไม่ได้เห็นกับตา ไปบอกคนอื่นก็บอกอย่างผิดๆ ถูกๆ ผิดกับคนที่เคยมาวัดนี้แล้ว ก็จะบอกได้อย่างถูกต้องว่าวัดนี้เป็นอย่างไร พระฉันอย่างไร ฉันก็มีมือ ฉันในบาตรหรือฉันนอกบาตร อย่างนี้เป็นต้น แต่คนที่ไม่เคยมาก็จะพูดเดาไป ไม่รู้แทนที่จะบอกว่าไม่รู้ กลับไปแต่งเรื่องขึ้นมา เป็นเรื่องผิดไปจากความจริง

นี่คือลักษณะของผู้ที่ศึกษาพระธรรมคำสอนแต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติ ได้ยินได้ฟังธรรมวันนี้แล้วแต่ไม่เอาไปปฏิบัติ ไม่นั่งสมาธิ ไม่รักษาศีล ไม่ทำบุญทำทาน ไม่ตัดความโลภ ความโกรธ ความหลงออกจากจิตจากใจ ก็จะไม่รู้ถึงคุณของการปฏิบัติธรรม ไม่รู้ถึงคุณของการรักษาศีล ไม่รู้ถึงคุณของการทำบุญให้ทาน ก็จะไม่สามารถสอนคนอื่นให้เกิดศรัทธาขึ้นมาได้ หน้าที่ของชาวพุทธทุกๆ คนจึงต้องเรียนก่อน แล้วปฏิบัติ แล้วถึงสั่งสอนคนอื่น ถ้าประพฤติปฏิบัติตามแนวนี้แล้ว ก็จะเป็นการทำบุญให้กับพระศาสนา ทำบุญให้กับตนเองก็ได้บุญได้กุศล ศาสนาก็จะอยู่ไปอีกยาวนาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่ง ของลูกหลานที่จะตามมาทีหลัง การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

หมายเหตุ ข้อมูลบางส่วนได้คัดมาจาก หนังสือพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน พิมพ์ครั้งที่ ๑๐/๒๕๓๐ โดย สุชีพ ปุณฺณานุภาพ และ หนังสือสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่มที่ ๑๔ พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑ หน้า ๘๗๔๔ - ๘๗๔๕

กัณฑ์ที่ ๗๕

นิวรรณ์ ๕

๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕

การที่จะปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระบรมศาสดาที่ทรงสอน ให้ละการกระทำบาป ทั้งปวง ให้กระทำความดีทั้งหลายให้ถึงพร้อม และชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด เป็นเรื่อง ที่ยากพอสมควร ไม่ง่ายเหมือนกับการไปเที่ยวไปเล่น เพราะการปฏิบัติธรรมเพื่อคุณงาม ความดีเปรียบเหมือนกับการปีนเขา ส่วนการไปเที่ยวไปเล่นเปรียบเหมือนกับการเดินลง เขา เพราะว่าเวลาที่จะปฏิบัติธรรมมักจะมีอุปสรรคคอยขัดขวางไม่ให้ดำเนินไปได้อย่าง สะดวกราบรื่น ถ้าไม่มีศรัทธาที่แน่วแน่ ไม่มีวิริยะความพากเพียรอย่างแรงกล้า ไม่มีขันติ ความอดทนที่บึกบึนแล้ว การปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจะไม่ดำเนิน ไปได้ เพราะจะไม่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆที่คอยขวางกั้น

อุปสรรคที่กีดขวางความเจริญก้าวหน้าของการปฏิบัติธรรมมีอยู่ ๕ ประการ เรียกว่า **นิวรรณ์ ๕** เป็นอารมณ์ภายในใจของผู้ปฏิบัติที่ทำให้การปฏิบัติ เช่น การทำบุญให้ทาน การรักษาศีล การนั่งสมาธิ การเจริญวิปัสสนาเป็นไปด้วยความลำบากยากเย็น จึงควรทำ ความรู้จักว่าอุปสรรคเหล่านี้มีอะไรบ้าง และจะกำจัดได้ด้วยวิธีใด นิวรรณ์ ๕ ได้แก่ ๑. **กามฉันทะ** ความพอใจในกามสุข ๒. **พยาบาท** ความคิดร้ายต่อผู้อื่น ๓. **ถิ่นมิถะ** ความหุดหู่ซึ่งงี่งม ๔. **อุทัจจกุกกัจจะ** ความฟุ้งซ่านรำคาญใจ ๕. **วิจิกิจฉา** ความลังเล สงสัย

๑. **กามฉันทะ** ความพอใจในกามสุข หมายถึงความยินดีใน **รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ** ที่มาสัมผัสกับ **ตา หู จมูก ลิ้น กาย** แล้วสร้างความสุข ความเพลิดเพลินไป ขณะหนึ่ง แต่ไม่นำความอึดความพอมมาให้ ได้เส่วันนี้แล้ว พรุ่งนี้ก็อยากจะเสพอีก เปรียบเหมือนยาเสพติด เช่นการเที่ยวเตร่ ดูหนัง ดูละคร ฟังเพลง กินอาหาร เสพสุรา ยาเมา การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง เป็นสิ่งกีดขวางต่อการปฏิบัติธรรม ผู้ที่

ปรารถนาความสงบสุข ซึ่งเป็นความสุขที่ประเสริฐกว่าความสุข จึงต้องกำจัดกามฉันทะให้
ออกไปจากจิตจากใจให้ได้

วิธีที่จะช่วยกำจัดกามฉันทะคือ **๑. อินทริยสังวร** การสำรวมอินทริย คือ ตา หู จมูก ลิ้น
กาย ไม่ให้ไปสัมผัสรับรู้ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่ทำให้เกิดความยินดี ความชอบ
ขึ้นมา **๒. คีลสังวร** ความสำรวมกายและวาจา ได้แก่ ๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์ ๒. เว้นจาก
การลักทรัพย์ ๓. เว้นจากการประพฤตินิพพานจรรัย ๔. เว้นจากการพูดเท็จ ๕. เว้น
จากการเสพสุรายาเมา ๖. เว้นจากการบริโภคอาหารในยามวิกาล คือตั้งแต่หลังเที่ยงไป
แล้ว ๗. เว้นจากการฟ้อนรำ เต้นรำ ลีลาศ ขับร้อง คาราโอเกะ บรรเลงดนตรี ดู
การละเล่นอันเป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์ เว้นจากการตัดทรงดอกไม้ ของหอม
เครื่องสำอาง เครื่องลูบไล้ ซึ่งใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง ๘. เว้นจากที่นอนอันสูงใหญ่
หรูหราฟุ่มเฟือย

การจะมีอินทริยสังวร คือการสำรวม ตา หู จมูก ลิ้น กาย จำต้องปลีกตัวออกวิเวก ไป
ตามสถานที่สงบสงัด ตามวัดหรือสำนักปฏิบัติในป่าในเขา ที่ห่างไกลจาก รูป เสียง กลิ่น
รส โผฏฐัพพะ ทั้งหลาย ที่กระตุ้นให้เกิดกามฉันทะขึ้นมา ต้องดึงตนเองให้ออกจากบ้าน
จากเมือง ที่เต็มไปด้วยสิ่งเย้ายวนกวนใจ ทำให้เกิดความอยากในรูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ ควบคู่ไปกับการรักษาคีล ๘ **เจริญอสุกกรรมฐาน** พิจารณาร่างกายให้เห็นว่า
เป็น**ปฏิญ** เป็นของสกปรก เป็น**อสุก** เป็นของไม่สวยไม่งาม พิจารณาดูอาการ ๓๒ ของ
ร่างกาย ตั้งแต่ **ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง** แล้วก็ทะลุเข้าไปใต้หนัง ไปตามอวัยวะต่างๆ เพื่อ
ตัดความยินดีในความสวยงามของรูปร่างหน้าตา

ให้เจริญ **อาหาเรปฏิกูลสัญญากรรมฐาน** ให้เห็นความเป็นปฏิญของอาหาร เพื่อตัด
ความยินดีในอาหาร คือพิจารณาดูอาหารในสภาพต่างๆ ตั้งแต่ที่อยู่ในจานตั้งไว้บนโต๊ะ
จัดไว้สวยงาม แยกแยะไว้เป็นอย่างไร มีของคาว ของหวาน จนในที่สุดก็ไปรวมกัน
ในท้อง อาหารจะจัดไว้สวยงามขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่เข้าไปในท้อง อาหารก็จะไม่สำเร็จ
ประโยชน์ เพราะท้องเป็นที่อยู่ของอาหาร ถ้าร่างกายไม่มีอาหารในท้อง ร่างกายก็จะอยู่
ไม่ได้ ต้องรับประทานอาหารเข้าไป เวลารับประทานก็ต้องเอาเข้าปาก เคี้ยว ผสมกับ

น้ำลายแล้วกลืนเข้าไป สภาพของอาหารก็ต้องเปลี่ยนไป แต่คุณค่าของอาหารก็ยังเหมือนเดิม นี่เป็นวิธีที่ใช้กำจัดกามฉันทะ บางคนติดเรื่องกินข้าวเย็นเลยเข้าวัดไม่ได้ ถือศีล ๘ ไม่ได้ เป็นอุปสรรคขวางกั้นการพัฒนาจิตใจให้ไปสู่คุณธรรมที่สูงขึ้น สู่อุบัติธรรมร่วมเย็นเป็นสุขของจิตใจ ซึ่งเป็นความสุขที่เหนือกว่ากามสุข การจะแก้กามฉันทะจึง ต้องมีการสำรวมอินทรีย์ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มีศีลสังวร เจริญอุสุมกรรมฐาน เจริญอาหาร ปฏิญญาลัญญากรรมฐาน พิจารณาอาหารในสภาพต่างๆ ตั้งแต่เข้าไปและออกมาในที่สุด ควรรับประทานอาหารแบบรับประทานยา เพียงเพื่อดับความหิว เพื่อรักษาร่างกายให้อยู่ไปวันๆหนึ่ง อย่าไปติดรสชาติ อย่าอยู่เพื่อกิน ให้กินเพื่ออยู่

๒. พยาบาท ความคิดร้ายต่อผู้อื่น เวลาได้สัมผัสกับ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่ไม่สบอารมณ์ ก็เกิดความไม่พอใจ เกิดพยาบาทคิดร้ายต่อสิ่งนั้นๆ ต่อบุคคลนั้นๆ อยากจะด่าเขา อยากจะทำร้ายเขา จิตมีแต่ความร้อนรน ไม่สงบ ไม่สบาย วิธีที่แก้จึงต้องแก้ด้วยการเจริญเมตตาภาวนา คือให้มองว่าคนเราทุกคนเหมือนกัน มีร่างกายและใจใจก็มีความรู้สึกเหมือนกัน อยากจะมีความสุขไม่มีความทุกข์ด้วยกัน เกิดมาก็ต้องประสบกับความทุกข์ความยากลำบากด้วยกัน เพราะเกิดในกองทุกข์ของความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกข์ของแต่ละคนก็มีมากพอแล้ว ไม่ควรเอาความทุกข์ไปเพิ่มเติมให้กับเขา ควรช่วยบรรเทาทุกข์ให้แกกันและกันจะดีเสียกว่า ให้มองว่าเป็นญาติกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นพี่น้องกัน อยู่ในกองทุกข์อันเดียวกัน ถ้าต่างคนต่างหันหน้าเข้าหากัน ช่วยเหลือกันแล้ว ชีวิตก็จะสบายขึ้น ดีขึ้น ดีกว่าการทะเลาะเบาะแว้งกัน แ่งแย่งชิงดี กัน ทำร้ายกัน ทำให้เกิดความทุกข์ ความวุ่นวายใจมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถประกอบคุณงามความดีทั้งหลายได้

แต่ถ้ามีความเมตตา มีการให้อภัย เวลาใครทำให้โกรธ ก็ควรให้อภัย คิดเสียว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมนี่เหมือนลิ้นกับฟัน หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีการกระทบกันบ้างเป็นครั้งเป็นคราว เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็อย่าไปถือโทษโกรธเคือง **เวรไม่ระงับด้วยการจองเวร แต่เวรยอมระงับด้วยการไม่จองเวร** ด้วยการให้อภัย ถ้ารู้ว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลไม่ดี มีแต่สร้าง ความทุกข์ เบียดเบียนผู้อื่น ก็พยายามหลบหลีกเสีย อย่าไปเผชิญหน้ากับเขา ชิดซ้าย

ปล่อยให้เขาไป รู้จักแพ้ง้าง ถือหลักว่า **แพ้งเป็นพระชนะเป็นโยม** ถ้าอยากจะเป็นพระ
อยากจะเป็นคนดีก็ต้องรู้จักแพ้ง ถ้าอยากจะเป็นโยมก็เอาไปเถิด ก็ต้องกัดกัน ต้อง
ทะเลาะกัน ต้องตีกัน พระกับโยมแตกต่างกันตรงนี้ พระไม่มีเรื่องกับใคร พระต้องใช้
ขันติ ใช้ความอดทน อดกลั้น ใช้ความเมตตา ใช้ปัญญา ต้องรู้จักหลบคนพาล หลีกคน
ไม่ดี ไม่คบค้าสมาคมด้วย เพราะจะนำแต่ปัญหามาให้

๓. ถิ่นมิถนะ ความหดหู่เข็ญซึม ไม่มีกำลังจิตกำลังใจที่จะทำอะไร อย่างนี้ต้องเจริญ
วิริยะบารมี คือความเพียร ด้วยการระลึกถึงพระพุทธเจ้า ถึงความเพียรของพระพุทธเจ้า
ระลึกถึงความเพียรของพระอรหันตสาวกทั้งหลาย ก่อนที่ท่านจะบรรลุเป็นพระพุทธเจ้า
เป็นพระอรหันต์ ท่านก็เป็นปุถุชนคนธรรมดาอย่างเราอย่างท่าน ท่านก็มีความรู้สึกอย่าง
นี้เหมือนกัน แต่ท่านเป็นคนที่ไม่ท้อถอย ยึดมั่นในคุณงามความดี พยายามต่อสู้กับสิ่งที่
เป็นอุปสรรคในจิตใจ ไม่ยอมให้อารมณ์เหล่านี้มาลากไปจากการทำความดี ระลึกถึง
ความไม่จีรังของชีวิต มีเวลาอยู่ในโลกนี้ไม่นาน ไม่ช้าก็เร็วก็ต้องตาย ถ้าตายไปโดย
ไม่ได้ทำความดีเลย ก็ขาดทุนเพราะจะไม่ได้รับอานิสงส์ของบุญของกุศลเลย เพราะไม่ได้
ทำไว้

ต้องนึกถึงพระมหาชนกในนิทานชาดก เมื่อลอยคออยู่กลางทะเล ถ้าไม่ว่ายน้ำจะจมน้ำ
ตาย จะรอให้คนอื่นมาช่วยก็ได้ ต้องถือหลัก **อัตตาหิ อัตโนนาโถ** ตนเป็นที่พึ่งของตน
ตราบดีที่ยังมีลมหายใจอยู่ ตราบนั้นจะต้องทำความดีให้ได้ ทำความดีให้ได้ทุกวัน
มากน้อยก็สุดแท้แต่ แต่ขอให้ทำได้ทำ จะมีกำลังใจจะทำหรือไม่ก็ตาม ต้องฝืนทำ
เหมือนกับการรับประทานอาหาร บางวันก็มีความรู้สึกไม่อยากจะรับประทาน แต่ก็รู้ว่าถ้าไม่
รับประทานแล้ว เดี่ยวก็จะหิว เดี่ยวก็จะทุกข์ แต่ถ้าฝืนกินเข้าไป อย่างน้อยก็จะทำให้ไม่
มีความหิวตามมาทีหลัง ไม่มีความทุกข์ตามมาทีหลังฉันใด การเจริญวิริยะบารมีก็เช่นกัน
ต้องพยายามฝืนอารมณ์ที่ซึมเศร้า อารมณ์ที่หดหู่นี้เสีย ด้วยการดำเนินชีวิตไปตามปกติ
เคยทำบุญเคยทำทาน เคยรักษาศีล เคยปฏิบัติธรรม เคยไหว้พระสวดมนต์ เคยฟัง
เทศน์ฟังธรรม เคยเข้าวัด ก็ขอให้ทำต่อไปอย่างต่อเนื่อง อย่าให้อารมณ์นี้มาคอยขัดขวาง
ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วการดำเนินก็จะไปแบบล้มลุกคลุกคลาน จะไม่เจริญก้าวหน้าไป

เท่าที่ควร เหมือนกับร่างกาย ถ้าวันไหนไม่ได้รับประทานอาหาร ร่างกายก็จะขาดอาหาร แล้วการเจริญเติบโตก็จะหยุดชะงักไป แต่ถ้าถึงเวลารับประทานอาหารแล้ว ก็รับประทาน อาหารไป จะอยากรับประทานหรือไม่ ก็รับประทานไปเถิด แล้วผลดีก็จะตามมาเอง

๔. อุทธัจจกุกกัจจะ ความฟุ้งซ่านรำคาญใจ เกิดจากการที่ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ กับเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ก็เลยทำให้เกิดความฟุ้งซ่าน คิดแล้วคิดเล่า ก็ ปลงไม่ตก หาข้อสรุปไม่ได้ เพราะขาดสติขาดปัญญา ไม่รู้จักปลง **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ไม่รู้ว่าโลกนี้เป็นโลกของปัญหา แบ่งเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ **๑. ปัญหาที่แก้ไขได้** **๒. ปัญหาที่แก้ไขไม่ได้** จึงต้องรู้จักแยกแยะปัญหาทั้ง ๒ นี้ อย่างไหนที่อยู่ในวิสัยที่จะ แก้ไขได้ ก็แก้ไขไป อย่างไหนอยู่นอกวิสัย แก้ไขไม่ได้ ก็ต้องปลงอนิจจัง คิดเสียว่า ทุก สิ่งทุกอย่าง มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป เป็นธรรมดา ชีวิตเกิดมาแล้วก็ต้องแก่ ต้อง เจ็บ ต้องตาย ก็ต้องจากกันไป เขาไม่จากไปก่อน เราก็ต้องจากไปก่อน จะอยู่ด้วยกันไป ตลอดไม่ได้

ในขณะที่ยังอยู่ ก็ต้องหัดทำใจ ให้อว่างเฉย ปล่อยวาง เป็นอุเบกขา ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก นี้มีอยู่ตามเรื่องของเขา เราเป็นเพียงผู้มาอาศัยอยู่ในโลกนี้เท่านั้น จะไปให้ทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นไปตามความพอใจของเรา ย่อมเป็นไปไม่ได้ จะให้คนอื่นทำอะไรตามใจเราไปเสียทุก อย่าง ย่อมเป็นไปไม่ได้ จะให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปดังที่เราต้องการ ย่อมเป็นไปไม่ได้ เช่น ฝน ฟ้า แดด ลม จะไปบังคับเขาไม่ได้ วันไหนฝนจะตก วันไหนแดดจะออก บังคับ เขาไม่ได้ แต่เราบังคับใจเราได้ สามารถทำใจเราให้เป็นปกติได้ คือทำใจให้เป็นอุเบกขา วางเฉย ให้อ้างว้างเฉยเสียบ้าง คือยอมรับสภาพความเป็นจริง ถ้ารู้จักทำใจ รู้จัก เรื่องราวของสภาวะธรรมทั้งหลายแล้ว ก็จะไม่มีความวุ่นวายใจ ไม่มีความฟุ้งซ่าน ไม่มี ความหงุดหงิดใจ แต่ถ้าไม่มีสติปัญญาแยกแยะ พอเห็นอะไรไม่ถูกใจ ก็เอามาคิดจนกิน ไม่ได้นอนไม่หลับ เพราะไม่มีสติ ไม่มีปัญญา จึงต้องดูใจเมื่อเกิดความฟุ้งซ่าน ต้องใช้ ปัญญาเข้ามาแก้ไข ถ้ามองว่าสิ่งที่ไปกังวลด้วย เราทำอะไรได้หรือเปล่า แก้ไขได้หรือเปล่า ถ้าแก้ไขได้ก็ไปแก้ไขเสีย ทำให้เรียบร้อย ถ้าแก้ไขไม่ได้ ก็ต้องยอมรับความจริงของ สภาพนั้นๆ แล้วปล่อยไป อย่าไปคิดถึงมัน เรื่องก็จบ

๕. วิจิกิจจา ความล้มเหลว ล้มเหลวในเรื่องพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เรื่องบาป เรื่องบุญ เรื่องกรรม เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ ว่ามีจริงหรือไม่ ทำความดีไปแล้วจะสูญเปล่า หรือเปล่า เสียทั้งเวลา เสียทั้งเงินทอง แล้วก็ไม่มีผลอะไรตามมา นี่คือการล้มเหลว วิธีแก้ความล้มเหลว ก็คือต้องเข้าหาผู้รู้ ต้องเจริญพระพุทฺธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ศึกษาธรรมให้มาก ฟังธรรมให้มาก เข้าหาผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ หากัลยาณมิตรเพื่อนที่ดี ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมมากกว่าเรา เวลาที่มีปัญหาที่มีความสงสัยอะไร ก็สามารถถามได้ เขาจะช่วยบอกให้เราเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้ว ก็จะมี ความเชื่อ มีความมั่นใจในการปฏิบัติธรรม

เพราะการได้ยินได้ฟังธรรมมีอันส่งผลอยู่หลายประการด้วยกัน ประการหนึ่งก็คือขจัด ความสงสัยให้ออกไปจากใจได้ คนส่วนใหญ่ที่ยังสงสัยกันอยู่ ก็เพราะขาดการศึกษา ธรรม ไม่ได้ยินไม่ได้ฟังธรรมเท่าที่ควร เมื่อไม่ได้ยินไม่ได้ฟังก็คิดไปเองตามแต่ จินตนาการจะพาไป เพราะไม่เข้าหาผู้รู้ ศึกษาจากท่านเหล่านั้น แต่กลับไปคบกับคนหู หนวกตาบอด คนที่ไม่รู้ธรรม จึงทำให้มีความสงสัยเพิ่มมากขึ้นไปอีก จึงควรแสวงหา กัลยาณมิตร เช่น พระพุทฺธเจ้า พระอรหันตสาวก พระอริยบุคคลชั้นต่างๆ ผู้เฝัธรรม ผู้สนใจการศึกษาธรรมการปฏิบัติธรรม เข้าไปอยู่ใกล้บุคคลเหล่านี้แล้ว จะได้ยินได้ฟัง ธรรม ทำให้เกิดความกระจ่าง ความเข้าใจ ขจัดความสงสัยต่างๆที่มีอยู่ภายในใจให้หมด ไปได้

ที่กล่าวมาคือเรื่องอุปสรรคขวางกั้นการปฏิบัติธรรม เมื่อเจอแล้วก็ต้องแก้ไขด้วยธรรมที่ ได้แสดงมา แล้วการปฏิบัติก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น ด้วยศรัทธาความเชื่อมั่นในพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยวิริยะ ความอุตสาหะ ความพากเพียร ขันติ ความอดทน การ ปฏิบัติของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน บางคนบางท่านก็ปฏิบัติได้อย่างง่ายดาย บางท่านก็ ปฏิบัติไปได้อย่างยากลำบาก เพราะในอดีตได้สะสมบุญบารมีมาไม่เท่ากัน ผู้ที่ปฏิบัติได้ อย่างง่ายดาย แสดงว่าเคยได้ปฏิบัติมาแล้วในอดีต เคยทำบุญทำทาน เคยรักษาศีล เคย ปฏิบัติสมาธิ เจริญวิปัสสนา เคยเข้าวัดอยู่อย่างต่อเนื่อง จนฟังเป็นอุปนิสัย เวลาว่างก็จะ คิดถึงแต่การทำบุญปฏิบัติธรรม

ส่วนผู้ที่ปฏิบัติยากก็เป็นเพราะว่าในอดีตไม่ได้ปลูกฝังนิสัยไว้เลย เลยทำให้ไม่มีความ
อยากเข้าวัด ไม่มีความอยากทำบุญให้ทาน อยากรักษาศีล อยากรักษาศีล อยากรักษาศีล อยากรักษาศีล แต่ก็
ไม่เป็นไร ถ้ารู้สึกว่าการปฏิบัติยากก็ขอให้พยายามทำให้มากยิ่งขึ้นไป เมื่อทำมากเข้าไปแล้ว
ทำอยู่เรื่อยๆ ทำอยู่บ่อยๆ ก็จะไปเอง อะไรที่เป็นของใหม่ก็จะรู้สึกว่ายาก อย่างเวลา
หัดขับรถใหม่ๆ จะรู้สึกว่ายาก รู้สึกว่ามีเรื่องราวมาก ไหนจะต้องจับพวงมาลัย ไหน
จะต้องเปลี่ยนเกียร์ จะต้องเหยียบคลัช เหยียบเบรก เหยียบน้ำมัน รู้สึกว่ายากไปหมด
บางคนคิดแล้วก็กลัว ไม่กล้าขับออกไปเลยก็มี เพราะรู้สึกว่ายาก แต่ถ้าวิ่งขับไปที่ละ
เล็ก ทีละน้อย หัดไปเรื่อยๆ ในที่สุดมันก็เกิดความชำนาญขึ้นมา ของยากก็กลายเป็น
ของง่าย ต่อไปเวลาขับรถแทบจะไม่ต้องคิดเลย พอขึ้นรถเอากุญแจเสียบเข้าไป สตาร์ท
เครื่องก็ขับออกไปได้เลย โดยไม่ต้องคิดว่าจะต้องเข้าเกียร์ จะต้องเหยียบเบรก
ปล่อยคลัชหรืออะไรทั้งสิ้น เพราะเกิดจากความชำนาญนั่นเอง เกิดจากการที่ได้กระทำ
อยู่เรื่อยๆ

การประกอบคุณงามความดีจึงต้องทำอย่างต่อเนื่อง ถ้าไม่ทำแล้ว เวลาจะมาทำแต่ครั้ง
จะรู้สึกว่ายากลำบากไปหมด แต่ถ้าทำอยู่เรื่อยๆแล้วต่อไปก็จะง่ายขึ้น พระพุทธองค์ทรง
แสดงไว้ว่า **บุพเพ จ กต ปุณฺณตา เอตัมมังกลมุตตมัง** การได้ทำบุญมาในอดีตเป็น
มงคลอย่างยิ่ง เพราะเมื่อได้ทำบุญมาในอดีตแล้ว จะทำให้การทำบุญในปัจจุบันง่าย แต่ก็
ไม่เป็นไรสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยได้ทำบุญมา ขอให้ทำบุญไปเถิด ทำไปเรื่อยๆ แล้วต่อไปใน
อนาคตข้างหน้าการทำบุญก็จะง่ายขึ้น ไปเกิดภพหน้าชาติหน้าก็จะปฏิบัติธรรมได้ง่ายขึ้น
ถ้าได้พบกับพระที่ดี พบพระพุทธเจ้าก็จะได้รับบรรลุมรรค เพราะได้เตรียมทำการบ้านไว้
แล้ว ถ้ายังไม่เตรียมทำการบ้านไว้ ต่อให้อธิษฐานขอให้เกิดทุกภพทุกชาติให้ได้เจอ
พระพุทธเจ้าทุกๆพระองค์ การพบพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร
เพราะเวลาพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม ก็จะไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ แต่ถ้าหมั่น
ทำบุญอยู่อย่างต่อเนื่อง เวลาไปเกิดชาติหน้าหรือแม่แต่ชาตินี้ ถ้าบุญวาสนาส่ง ได้ไปเจอ
พระอรหันต์ เจอพระที่ดั่งสอน แล้วนำเอาไปปฏิบัติ ก็จะบรรลุมรรคได้ การแสดง
เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้